

טוראי נחום (נוניק) הורביץ

נפל ביום י' בתמוז תש"ח (17.07.1948)
בן 17 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
הר הרצל.

נחום, בנם של מרים (לבית שוורץ) ויוסף, נולד ביום כ' בתמוז תר"ץ (16.7.1930) בפולין, בעיר ברודי. למד בעירו בבית ספר עממי.

כל בני משפחתו של נחום - הוריו, אחיו ואחותו הקטנים - והוא נשאר ביתמותו.

בחודשים הבאים הסתתר נחום עם חברו בגטו ברודי. הם היו מתחמקים החוצה כדי לחפש אוכל באחד הכפרים, ואם הייתה השעה מאוחרת מכדי לשוב לגטו היו נשארים במקום מסתור בעיר, שם התחבאו בבית עזוב עם עוד כמה בני נוער.

כשחודשו האקציות בגטו ברח נחום והתחבא בחווה כפרית. לאחר שנתגלה הוחזר לגטו ונורה, אך בנס ניצל והצליח לברוח עם חברו הטוב ליער.

בודד ויתום, חסר כל ורעב, נדד נחום ימים רבים, עד שנכמרו רחמיו של איכר נוצרי בכפר נידח והוא אספו אל ביתו. מדי פעם, כששמע התבטאויות אנטישמיות מפי איכרים בסביבה, ברח נחום ממקום למקום ומיער ליער, אך בכל שנות נדודיו שמר בלבו על יהדותו.

בהיותו בגיל בר המצווה הגיע נחום לבית יתומים בלובלין, שם נשאר עד שנת 1944. לאחר שנה בבית היתומים בלובלין, שגם בה היה גטו והחלו בגירוש יהודים, גמלה בלבו של נחום החלטה להגיע לדודו

בארץ ישראל.

נחום הפליג מנמל מרסיי באוניית המעפילים "המעפיל האלמוני" בדרכו ארצה ב-3 בפברואר 1947.

ב-15 בפברואר 1947 נתפסה האוניה ע"י הבריטים, ונגררה לנמל חיפה. המעפילים הורדו לספינות גירוש והובלו לקפריסין.

נחום נאלץ לשהות במחנה עד לסיום שלטון המנדט, ורק בשנת 1948 הגיע לארץ. כאן נקלט ב"חברת נוער ב" שבמשק הפועלות בעפולה.

לאחר זמן קצר התנדב לפלמ"ח. בן פחות מ-18 היה כשצורף לגדוד השישי ("ירושלים") של חטיבת "הראל" - חטיבה מספר 10 ב"הגנה", ומטרתו, כדבריו - לנקום נקמת עמו ולשחרר את מולדתו. מאז השתתף בכמה פעולות לחימה של הגדוד.

בסיום מבצע "דני" לפתיחת הדרך לירושלים, נערך מבצע נוסף, שכונה "מיקי". במבצע זה הותקף, בין היתר, המתחם הירדני הגדול בלטרון, שחסם את הדרך לירושלים ושנתפס כאיום על "דרך בורמה", הדרך העוקפת לירושלים.

הפעם הותקף המתחם ממזרח, על ידי לוחמי הגדודים הרביעי והשישי של חטיבת "הראל". נחום, שכמה ימים לפני כן נפצע קלות והוכנס לבית חולים שדה, ברח מבית החולים כדי להשתתף בקרב. למרות כישלון ההתקפה, בסופו של מבצע "דני" כותר הצבא הירדני במתחמי לטרון. "דרך בורמה" הסמוכה נותרה נתיב החיים וההצלה של ירושלים העברית הנצורה.

בקרב ביאלו, שהתחולל ביום הולדתו השמונה-עשר, נפל נחום. גופתו לא נמצאה והוא הוכרז כנעדר.

ביום י"א באדר תש"י (28.2.1950), אחרי שהרבנות הצבאית אספה את שרידי החיילים מהקרב, הם הובאו למנוחת עולמים בקבר אחים בבית העלמין הצבאי בהר הרצל בירושלים.

טוראי רחל (רניה) הילר

נפלה ביום ד' באייר תש"ח (13.05.1948)
בת 24 בנופלה
מקום מנוחתה: בית העלמין הצבאי
הר הרצל

רחל, בתם של שושנה-זלדה (לבית גולדשטיין) ויחזקאל (חסקעל), נולדה ביום ג' באדר ב' תרפ"ד (9.3.1924) בלודז' שבפולין. בת להורים אמידים, נתחנכה חינוך דתי בבית ששלטו בו רוח שלום ואהבה. עד גיל 15 ידעה חיים שקטים וטובים, למדה בגימנסיה העברית בלודז' והייתה תלמידה טובה וחרוצה. היא בלטה בכשרונה המוזיקלי ובשטח זה מצאה לה רגישותה ביטוי מיוחד, רחב ומלא.

הוריה של רחל מתו מרעב בגטו והיא נשארה לבד עם אחיה הקטן, הצעיר ממנה בשבע שנים. היא הצליחה להסתירו בשעה שהילדים שטרם היו כשירים לעבודה נלקחו למחנות המוות, ואחר כך עלה בידה לסדרו בעבודה בהצגתו כבן 14 - אף כי היה בן 11 בלבד. בזכות העבודה נשאר בחיים עוד שנים מעטות, אך בשנת 1944, כשגטו לודז' חוסל וכל תושביו הובלו למחנה אושוויץ, לא יכלה עוד להגן עליו והוא נלקח למשרפות. רחל נשלחה למחנה העבודה מיטלשטין, ומשם נדדה בין מחנות ריכוז ועבודה שונים. היא סבלה רעב וקור, ודמותה הייתה כצל אדם רחל זכתה להגיע לארץ ישראל רק בקיץ 1947, והצטרפה למקום בו מצאה אנשים כלבבה - קיבוץ כפר עציון. היא השתלבה במקום, מילאה את חובתה בטיפול בילדים ובכל עבודות המשק, אך הסתגרה בתוך עצמה תחת נטל הזיכרונות המכאיבים.

רחל נשאה בנאמנות ובמסירות בעול המצור. בחורף תש"ח השתתפה בשמירה, סיימה קורס עזרה ראשונה והייתה נכונה לכל תפקיד. ב-12 במאי 1948 הותקף גוש עציון על ידי חיילי הלגיון הירדני, מתוגברים במשוריינים ובארטילריה ויחד עם כוח ערבי גדול מתושבי הכפרים הסמוכים. הם כבשו כמה משלטים בסביבת כפר עציון. למחרת, ד' באייר תש"ח (13.5.1948), תקפו הערבים בעוצמה רבה את הכפר עצמו. כאשר פרצו שריוני הלגיון הערבי לתוך הכפר הייתה רחל - עם שאר החובשות - במקלט מתחת לבניין המנזר הגרמני ששימש כמושב המפקדה. האויב, שלא יכול היה לחדור לתוך המקלט, פוצץ את הבניין, והריסותיו קברו תחתיהן את יושביו. במקום זה נהרגה רחל, והיא בת עשרים וארבע. למעלה ממאה מגיני כפר עציון נפלו באותו יום, ביניהם גם רחל וחברה יוסף ויסמן, שלו עמדה להינשא. גופות הנופלים נותרו במקום במשך כשנה ויותר. שרידיהם נאספו במבצע מיוחד על ידי הרבנות הצבאית בשנת 1949. רחל הובאה למנוחות עם יתר חללי גוש עציון בקבר אחים גדול בהר הרצל בירושלים, בטקס ממלכתי שהתקיים ביום כ"ה בחשוון תש"י (17.11.1949).

טוראי שמואל (בונדי) הירש

נפל ביום כ"ג באייר תש"ח (01.06.1948)
בן 19 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
הר הרצל

שמואל, בן מרדכי (אלדד), נולד ביום ז' בניסן תרפ"ט (17.4.1929) ברומניה, בעיר טמורש. למד בבית ספר עממי והמשיך לתיכון בעירו.

משפחתו של שמואל נספתה בשואה, רק הוא שרד בדרך לא דרך. מיד בתום המלחמה שם פעמיו לארץ ישראל, ולאחר דרך חתחתים הגיע ארצה ביום 26 באפריל 1946, במסגרת "עליית הנוער", והצטרף לחברת הנוער בקיבוץ רמת יוחנן. הוא קיבל הכשרה חקלאית, התערה בחברה והסתגל לחייו החדשים. שמואל גילה כושר עבודה ומסירות בלתי מצויה, ונענה בהתלהבות לכל תפקיד במשק. מלא הערצה היה לחלוציות הראשונים. נכונותו להתייצב לכל קריאה במשק, בכל זמן ובכל שעה, הייתה בפי כל לתהילה עד כדי תמיהה. שמואל היה סגור מטבעו ונחבא אל הכלים, ולא רבים הכירוהו מקרוב.

כבר בראשית המאורעות שבישרו את מלחמת העצמאות הצטרף שמואל לפלמ"ח.

שמואל עבר אימונים במסגרת הגדוד השישי ("ירושלים") בסדום, וכבר שם השתתף בקרבות. אחרי כן עבר לחזית ירושלים וצורף ליחידות הגדוד הרביעי ("הפורצים"), שפעל תחת חטיבת "הראל" - חטיבה מספר 10 ב"הגנה". השתתף בכל הפעולות סביב לירושלים, גילה אומץ לב והצטיין בתפקידו. בסוף אפריל 1948 נפצע בקרב קטמון מרסיס פגז בראשו ובעיניו והועבר לבית חולים, אך ברח משם לפני שהחלים כדי להצטרף שוב

לשורות הלוחמים ולקיים את סיסמתו: "ללחום".

שמואל היה בין הראשונים שפרצו לעיר העתיקה לאחר כיבוש הר ציון (18-19 במאי 1948). בכל הקרבות גילה אומץ לב נדיר, מסירות לחבריו הלוחמים ודבקות עיקשת במטרה.

בתחילת יוני 1948 השתתף שמואל בקרב הרדאר. (כיום היישוב הר אדר) היה מחנה צבא בריטי ששכן על פסגת הר נישא בהרי יהודה, בקרבת היישובים מעלה החמישה. בן תשע-עשרה שנים בנפלו. גבעת הרדאר נשארה בשליטת ירדן ובתום מלחמת העצמאות החלו סריקות אחר שרידי החללים. גופתו של שמואל נשארה בשדה זמן רב, עד שנאספה בידי הרבנות הצבאית. הובא למנוחת עולמים בקבר אחים בבית העלמין הצבאי בהר הרצל בירושלים ביום כ"ה בחשוון תש"י (17.11.1949).

בן עשרים ושתיים בנפלו. אהרן הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנחלת יצחק.

מצבה לזכר אהרן הוקמה בקיבוץ רמת רזיאל, שם הספיק לשהות זמן קצר.

טוראי

הירשברג, אהרן (ארתור, ארטק)

נפל ביום י"א באדר ב' תש"ח (22.03.1948)
בן 22 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
נחלת יצחק

אהרן, בנם של שושה וליאו, נולד ביום י"ג בסיוון תרפ"ו (27.5.1926) בפולין, בעיר פשמישל שבחבל גליציה. בן למשפחה מהמכובדות בעיר. למד בבית ספר עממי והמשיך לתיכון. אהרן הצטרף ל"קומסומולסקי" - תנועת הנוער הקומוניסטית - בעת הסיפוח לברית המועצות. לאחר חזרת הגרמנים ניסה לברוח מהגטו ולהצטרף לפרטיזנים במסגרת "הבריגדה על-שם סטאלין" - אך נתפס. הוא נידון למוות וניצל בדרך נס. אחיו של אהרן נתלה למול עיניו לאחר שניסה לברוח מקרון המוות. שאר המשפחה הושמדה בטרבלינקה. אהרן עצמו הועבר למחנה עבודה באושוויץ וחיייו ניצלו הודות לכך שנמצא כשיר לעבודה. כשעבד יחד עם שבוויי מלחמה אמריקנים ואנגלים הגן אהרן על כבודו של בחור יהודי שהוכה על ידי אחד מאנשי ה"היטלר יוגנד". הוא שוב נידון למוות, אך בהשתדלות מנהלי העבודה, שהכירו בו כאחד מטובי העובדים, קיבל חנינה. עם תחילת המתקפה של הצבא הסובייטי בכיוון קרקוב ואושוויץ, במחצית ינואר 1945, החלו הנאצים בנסיגה חפוזה. אהרן נשלח עם כלואים אחרים למחנה נורדהאוזן שבלב גרמניה, במסע שארך 15 ימים בקרונות פתוחים.

אהרן התגייס ל"הגנה" וצורף ל"גבעתי" - חטיבה מספר 5. כשחיפשו עשרה מתנדבים לבאר יעקב הנצורה התנדב מיד, באומרו: "נשמת העם נתונה בסכנה, יש צורך במאמצים נועזים מתוך זריזות, התלהבות ורצון אדיר ללא רתיעה. התחייבנו לכך והוטל עלינו תפקיד חלוצי רב-אחריות ועלינו למלאו כהלכה. לא מילים, אלא נעשה במעשים, תוך הקרבה עצמית". הוא שהה כחודש בעמדות ההגנה בבאר יעקב.

אהרן הצטיין בתפקידו, וכשקיבל את ה"סטן" לידו לא היה גבול לאושרו. על יומו האחרון מספר חברו: "היה זה בשבת. יצאנו בפעם הראשונה להתאמן בסטנים בסביבות באר יעקב. כעבור 20 רגע סבבו אותנו ערביי רמלה ופתחו באש על הקבוצה. קיבלנו פקודה לתפוס עמדות. החזקנו מעמד עד שאזלה התחמושת, אז קיבלנו פקודה לסגת". בעודו קם, נפגע אהרן מכדור בבטנו. כשהוא פצוע החזיק את ה"סטן" ורץ עוד כמה מאות מטרים לכיוון העמדות, בניסיון להתחמש מחדש. ממשיך חברו ומספר: "הערבים התקרבו ואנשי באר יעקב באו לעזרתנו. אי אפשר היה לקחת את ארתור לבית חולים מיד כיוון שהכביש היה תפוס על ידי הערבים. ארבע שעות וחצי שכב ארתור בלי הכרה. כשפתח את עיניו שאלתו הראשונה הייתה: 'איפה הסטן?' כשאמרו לו שהסטן ניצל חייד ואמר 'עוד אבריא ואשוב לעמדתתי'". אהרן נלקח לבית החולים "הדסה" בתל אביב. פציעתו הייתה אנושה וגופו לא עמד בה. לאחר יומיים בבית החולים, ביום י"א באדר ב' תש"ח (22.3.1948), נפטר מפצעיו.

טוראי

פסח וולודינגר

נפל ביום כ"ב בסיון תש"ח (29.06.1948)
בן 19 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
פתח תקווה

פסח, בנם של רחל-רוזה וצבי-הירש, נולד בשנת תרפ"ט (1929) ברומניה, בעיר רבוביץ. הוא למד ב"חדר", ועד שנת 1940 המשיך את לימודיו בבית ספר עממי ממשלתי.

כל משפחתו של פסח נספתה בטרנסניסטריה רק הוא שרד. במשך כל שנות המלחמה התגלגל בין בתי יתומים ברחבי אוקראינה ורומניה. בשנת 1944 נמצא בבית יתומים ביאסי בירת מולדביה, שם רוכזו כל היתומים ומשם הועברו לבוקרשט לקראת העלאתם לארץ ישראל. בשנת 1945, במסגרת "שיירת ילדי טרנסניסטריה" של "עליית הנוער".

לאחר תקופה קצרה במחנה עתלית הגיע פסח בן ה-16 להכשרה בחברת הנוער בכפר יחזקאל. השתלבותם של פסח וחבריו בכפר יחזקאל הייתה מוחלטת. בשנת 1947 עבר פסח עם חברת הנוער למשק הפועלות שבפתח תקווה, כדי להמשיך בלימוד ובהכשרה, אך בכל יום חופש היה שב לכפר יחזקאל, כדי להתראות עם משפחתו המאמצת ולשאוב ידידות.

זמן קצר לפני פרוץ מלחמת העצמאות התגייס לפלמ"ח, ועם עוד חברים עבר לקבוצת גזר (בקרבת כביש רמלה-לטרון) לצורך הכשרה ואימונים. פסח לחם בקרבות על הדרך לירושלים. בהתקפה על גזר נפצע קשה בידו, מאז לא היה כשיר עוד לעבודה גופנית והוצב במטה

הפלמ"ח בתל אביב, שם מילא תפקיד משרדי.

ביוני 1948, בזמן פרשת "אלטלנה" בתל אביב, נפגע פסח מחילופי הירי בהיותו במטה הפלמ"ח הסמוך לחוף הים בתל אביב, ושבוע לאחר מכן, כ"ב בסיון תש"ח (29.6.1948), מת מפצעיו. פסח היה בן תשע-עשרה בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בפתח תקווה.

טוראי צבי וולף

נפל ביום ד' בתמוז תש"ח (11.07.1948)
בן 26 בנפלו
מקום מנוחתו : בית העלמין (חלקה צבאית)
בית קשת.

צבי, בנם של מתילדה ופאול (רפאל), נולד ביום כ"א באדר תרפ"ב (21.3.1922) בגרמניה, בעיר הנמל המבורג. גדל והתחנך בהמבורג. בהמבורג, העיר השנייה בגודלה במדינה, הייתה קהילה יהודית גדולה - הרביעית בגודלה בגרמניה. הקהילה הייתה לאחד ממרכזי ה"השכלה" היהודים הראשונים, והפעילה ארגונים חינוכיים וחברתיים ומוסדות רבים. בראשית המאה העשרים נהנו יהודי המבורג מאווירה נוחה והיו מעורים בחיי הכלכלה והמסחר, התרבות והאקדמיה. לאחר עליית הנאצים לשלטון, בשנת 1933, כ-5,000 יהודים עזבו את העיר ועברו לבלגיה, ביניהם גם צבי ומשפחתו. עם סיום המלחמה לא נודעו עקבות בני משפחתו של צבי. הוא הצטרף לבריגדה היהודית מארץ ישראל בעת שהותה כחיל כיבוש בבלגיה, ועמה הגיע לארץ בשנת 1946. כאן ניסה להסתדר בעיר, ומשלא הצליח עבר לקיבוץ דפנה שבגליל העליון. לאחר מספר חודשים עבר לקיבוץ בית קשת שלמרגלות הר תבור, ראשון היישובים שהקימו חברי הפלמ"ח. צבי לא ידע עברית, וקשה הייתה התמזגותו בחברה אך כאיש למוד עבודה התערה צבי בענפי המשק השונים, בעיקר עבד כרועה, ואט אט התקרב לחיי הקיבוץ, לחברים ולנוף הסביבה, והתחיל מבין גם עברית. בתקופת מלחמת העצמאות היה נתון קיבוץ בית קשת במצור חלקי, וסבל רבות מהתנכלויות ערביי הסביבה.

צבי, שגויס לחטיבת "גולני" - חטיבה מספר 1 ב"הגנה" - היה מטובי הלוחמים נגד הערבים בהגנה על המשק וסביבתו. לכל פעולה נחלץ בין הראשונים, ודרש את שיתופו בקרבות. ביולי 1948 נשלח צבי להגנת סג'רה. היה זה כפר ערבי בגליל התחתון, שבסמוך לו הוקמה בסוף המאה התשע-עשרה חוות הלימוד החקלאית והמושבה אילניה. הכפר, חלש על הדרך בין עפולה וטבריה ולהחזקתו נודעה חשיבות רבה בשליטה על הגליל התחתון. כשנדרשה תגבורת מאנשי בית קשת להגנת המושבה סג'רה ועורק התחבורה בין הגליל המזרחי למרכז הארץ מפני התקפות האויב, דרש צבי בתוקף שיצרפוהו אל היוצאים. הלחימה באזור זה הייתה מאד קשה. צבי נהרג במהלך ההפגזה הכבדה כשהוא במשלט, שוכב במקומו כשהוא קולע ברובהו אל האויב. במקום זה נפל מפגיעת רסיס פגז. עמידתה של אילניה מנעה את ביתורו של עמק יזרעאל ואת ניתוקו של הגליל. הישגי הקרב תרמו לריתוק הכוחות הערביים ולהבסת כוחות קאוקג'י. צבי היה בן עשרים ושש שנים בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין בבית קשת.

טוראי משה וילינגר

נפל ביום י' באב תש"ח (15.08.1948)
בן 19½ בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
הר הרצל .

משה, בן ברוך, נולד ביום כ"ט בכסלו תרפ"ט (12.12.1928) בצ'כוסלובקיה.
גדל והתחנך בעיר הולדתו.

ביום 15 ביולי 1945 הגיע ארצה במסגרת "עליית הנוער". הוא התחנך
במוסד "מקור חיים" בירושלים והשתלם בחשמלאות.
בהמשך, הצטרף לחוג "עלומים" של תנועת הנוער הדתי "בני עקיבא".
השתלב בחברה, בעזרת לשכת העבודה של התנועה השיג עבודה כחשמלאי,
הצליח במקצוע והיה מאושר בחלקו.

משה חלם על חיים שקטים בארץ, ולאט לאט מצא את דרכו.
בבוא הפקודה מראשי היישוב, בסוף חודש אפריל 1948, התייצב משה
להגנת העם הוא צורף ליחידת פל"ם (פלוגת משמר) והועבר לגדוד 63.
"כיוון שהיה חשמלאי", מספר חברו, "נשלח לכל החזיתות כחשמלאי
וטלפוניסט, אך באותם ימים היה נאלץ כל חייל להיות מוכשר בכול, לכן
נהיה משה המקלען של המחלקה".

משה פעל בדרומה של ירושלים, משם הועבר עם יחידתו לגזרה הצפונית
של העיר, אזור בתי מנדלבאום. אלה שכנו בגבול שבין גוש השכונות
היהודיות בצפון העיר והשכונות הערביות, והיוו את אחד ממוקדי
ההתלקחות המרכזיים והמסוכנים בירושלים בתקופת מלחמת העצמאות.
באזור זה שירת משה, והתמיד להתקין או לתקן קו טלפון כל אימת
שנדרש.

אור ליום י' באב תש"ח (15.8.1948) ניסו אנשי הלגיון הנמצאים בשיך
ג'ראח להתפרץ לעיר.

הם הפציצו את כל שטח החזית באלפי פגזים. אחד הפגזים פגע
בטלפון המחובר את בית מנדלבאום עם המטה, ומשה התנדב מיד
לצאת עם עוד חבר לתקן את הקו.
משה וחברו הצליחו לתקן את הקו הקרוע, והחלו לחזור דרך הכביש
הראשי בשכונת נחלת יצחק, בו לא היה קיר מחסה. חברו עבר
ראשון בשלום ומשה זינק אחריו, אך באמצע הדרך השיגו כדור של
צלף ערבי והוא נפגע בבטנו.
משה הובהל לבית החולים "זיו" במצב אנוש, אך שם נפטר מפצעיו.
בן עשרים בנפלו. משה נטמן ביום נפילתו בקבר ארעי בשייח' באדר
א'. ביום י"ז באלול תש"י (30.8.1950) הועבר למנוחת עולמים בבית
העלמין הצבאי בהר הרצל בירושלים.

טוראי יוסף ויסמן

נפל ביום ד' באייר תש"ח (13.05.1948)
בן 28 בנופלו

מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי הר הרצל

יוסף, בנם של רבקה ואברהם דוד, נולד בשנת תר"פ (1920) בפולין, בעיר ביאלה- פודלאסקה שבמחוז לובלין, במזרח המדינה.

אביו היה למדן וחסידי ששקד על לימוד התורה יומם וליל, ויוסף קיבל חינוך תורני.

בבמהלך שנת 1943 נרצחו אחיו ואחותו של יוסף. הוא עצמו, היחיד ששרד מהמשפחה, נשלח מגטו וילנה למחנות עבודה שונים בלטביה ובגרמניה והתענה קשות. בסוף המלחמה מצאווה האמריקאים שוכב בערמת גופות קרות כשהוא במצב של אפיסת כוחות. הוא הובא לבית חולים, ולאחר שלושה חודשי טיפול התאושש.

יוסף עבר ללנדסברג, גרמניה, שם שהה שנה אחת במחנה העקורים. הוא נמנה עם מייסדי קיבוץ "בני עקיבא" ועסק בהדרכה בשיעורי תורה ובעברית והצטיין בלימודיו. ב-2 באוגוסט 1946, עלה יוסף עם חברתו על אוניית המעפילים "כ"ג יורדי הסירה" מאיטליה. האוניה התגלתה ע"י הבריטים ונגררה לנמל חיפה. המעפילים גורשו למחנות הגירוש בקפריסין.

בתקופה זו היה יוסף פעיל בתנועת "הפועל המזרחי", והמשיך לעסוק בפעולות תרבות ובהוראת עברית. בד בבד, נטל חלק באימוני ה"הגנה", מתוך הכרה עמוקה כי בארץ צפויה תקופת מאבק קשה שיש להתכונן לקראתה.

בחודש אדר תש"ז (פברואר 1947) הגיע יוסף לארץ ושהה תקופת מה

במחנה עולים בקריית שמואל, ואז התאחד עם קרוביו בירושלים, אך רק לזמן קצר. אלה רצו כי ישאר עמם, אך רצונו הלוהט לשרת את המולדת במידה הגדולה ביותר הובילו לכפר עציון.

בששת חודשי המערכה היה גוש עציון נתון במצור מרבית הזמן, אי בודד של התיישבות יהודית מוקפת ערבים. כל אנשי הגוש, ויוסף ביניהם, שירתו במחוז ירושלים של ה"הגנה", שלימים הפך לחטיבת "עציוני" - היא חטיבת "ירושלים" (חטיבה מספר 6). ה"הגנה" תגברה את הגוש בלוחמים נוספים מחטיבת "הראל" ומאנשי החי"ש (חיל השדה) של הארגון מירושלים ומהחי"ש הדתי בתל אביב. ההתקפה האחרונה והגדולה מכולן על גוש עציון נערכה בימים 12-13 במאי 1948. חיילי הלגיון השתלטו על כמה משלטים הסמוכים לכפר עציון, והצליחו לבתר את הגוש לשניים. למחרת, ד' באייר תש"ח

(13.5.1948), פרצו את ביצורי הכפר. יוסף, שבימי ההתקפה האחרונים השתתף בהגנת הקטע המערבי של הכפר, נפגש עם חברתו בפעם האחרונה במקלט שמתחת לבניין המנזר הגרמני - מושב המפקדה ותחנת העזרה הראשונה. האויב, שלא יכול היה לחדור לתוך המקלט, פוצץ את הבניין על יושביו ואלו נקברו חיים תחת ההריסות. יוסף וחברתו רחל הילר היו בין הנופלים. יוסף היה בן עשרים ושמונה בנפלו.

טוראי דוב וינברגר

נפל ביום ב' בסיון תש"ח (09.06.1948)
בן 25 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי עפולה.

דוב, בן הזקונים של רגינה (לבית כהן) ויעקב, נולד ביום י"ב בשבט תרפ"ג (29.1.1923) בהונגריה, בעירה נגייסד. משפחתו הייתה ענייה, אך משבגר למד את מקצוע החייטות, והתפרנס ממקצועו. הוריו לא חסכו כל מאמץ בכדי שיוכל ללמוד ב"תלמוד תורה".

דוב ניחן בתפיסה טובה ובקליטה מהירה, התמיד בלימודיו והתקדם יפה. דוב ושלושה מאחיו היו בין המגויסים למחנות עבודה. כשנפתחה החזית מול הרוסים, בקיץ 1941, נשלחו לחזית האוקראינית והועבדו בפרך בחפירת תעלות. רבים מהמגויסים, וביניהם כל אחיו של דוב, לא שרדו. הוריו ואחותו של דוב שולחו למחנה המוות באושוויץ, ושם הושמדו דוב צורף למחלקה דתית ונשלח לאזור עמק יזרעאל. את אימוניו הראשונים במסגרת חטיבת "גולני" - חטיבה מספר 1 ב"הגנה" - קיבל בשדה יעקב. בהמשך נמנה עם לוחמי הפלוגה הדתית של גדוד 14 ("דרור"), היה משויך לחטיבת גולני וחיל השריון, ומילא תפקיד של חובש מחלקתי.

בגבור הקרבות, נשלחה מחלקתו של דוב לחזית לוביה. היה זה כפר ערבי גדול (כיום אזור יער לביא, סמוך לצומת גולני), אשר שלט על צומת דרכים חשוב בגליל, בדרך לטבריה. בכפר התרכזו כוחות ערביים מ"צבא ההצלה" ועוד כוחות לא סדירים, אשר היוו איום על יישובי הגליל התחתון. לפיכך הוחלט, בהתקרב מועד ההפוגה הראשונה במלחמה, לכבוש את הכפר. ביום ב' בסיון תש"ח (9.6.1948) יצאו הכוחות להתקפה על לוביה.

ההתקפה נכשלה, ובקרב נפלו לוחמים רבים. דוב יצא עם שלושה מחבריו להחזיר פצועים מקו החזית. בעודו נושא חבר פצוע על האלונקה נפגע בראשו מכדור שירה צלף, ונפח את נשמתו. בן עשרים וחמש בנפלו. דוב הובא למנוחת עולמים בקבר אחים בבית העלמין הצבאי בעפולה.

טוראי יעקב (יענקל'ה) ויסברד

נפל ביום ו' באדר תש"ט (07.03.1949)
בן 18 בנופלו
מקום מנוחתו בית העלמין הצבאי נחלת יצחק.

יעקב, בנם של חיה-פייגה והלל, נולד ביום ה' בתמוז תרצ"א (20.6.1931) בפולין, בעיר סלומניקי שבמחוז קיילצה. למד בבית ספר עממי והצטיין בספורט. אביו, ציוני ותיק, היה חבר ב"ברית הצה"ר" - תנועת הציונים הרוויזיוניסטים, ויעקב גדל על האידיאולוגיה של זאב ז'בוטינסקי. בימי האימה של מלחמת העולם השנייה נכלא יעקב עם אביו במחנות הסגר. אם המשפחה מתה עוד קודם לכן. האב והבן נשארו בחיים וראו את יום השחרור, אולם חייל אמריקני הרג את האב והותיר את יעקב ביתמותו. יעקב הגיע למחנה נוער יהודי באיטליה, ומשם הגיע ארצה בטיסה בשנת 1947, במסגרת "עליית הנוער". כאן התגורר בתל אביב, בה מצא את ביתו מחדש אצל דודיו וסבו. יעקב למד את השפה והסתגל במהירות להווי העברי במולדת, אשר השכיל לחיות אותו במלוא לבו הצעיר. הוא למד את מקצוע הטפסנות, וכן השלים השכלתו בלימודי ערב. בנאמנותו, יושר לבו, צחוקו שלא ירד מפניו, באהבתו את העבודה ואת כל הסובבים אותו רכש את לב כולם. יעקב הצטרף למחתרת הארגון הצבאי הלאומי (האצ"ל). בספטמבר 1948 פורק האצ"ל ולוחמיו פוזרו ביחידות צה"ל השונות. עם התגייסותו המלאה לצה"ל שירת יעקב בגדוד 52 של חטיבת "גבעתי" - חטיבה מספר 5 והשתתף בקרבות הגדולים בנגב במלחמת העצמאות. בימי ההפוגה השנייה (לקראת סוף 1948) הועבר עם חטיבתו לחזית המרכז,

וגדודו הוצב במשלט ליד רמת הכובש - אזור שידע קרבות קשים במהלך המלחמה, אך לקראת סופה נחשב לשקט. עם זאת, פלשו לגזרה חיילי הצבא העיראקי אשר הרבו להטריד את הלוחמים היהודים, בעיקר באש צלפים. באחת התקריות הללו, ביום ו' באדר תש"ט (7.3.1949), נפצע יעקב באורח אנוש מירי צלף, ובדרך לבית החולים נפטר. בן שמונה-עשרה בנפלו. יעקב הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנחלת יצחק.

טוראי חיה (לנה) וסרטיל

נפלה ביום ד' באייר תש"ח (13.05.1948)
בת 26 בנופלה
מקום מנוחתה בית העלמין הצבאי הר הצל .

חיה, בתם של גיטל ובנימין, נולדה ביום י"א בשבט תרפ"ב (9.2.1922) בפולין, בעיר אושווינצ'ים שבדרום-מערב המדינה, סמוך לקרקוב. הוריה עסקו במסחר. חיה נתחנכה כדרך בנות חסידים בסביבה ההיא: חינוך להשכלה כללית בבית ספר ממשלתי פולני, ולחיים מסורתיים בבית. חיה הייתה בין הצעירים שנשלחו למחנה עבודה מיד בתחילת המלחמה. שלוש שנים שהתה שם, וכמו הנשים האחרות הועסקה במפעלי חימוש וטקסטיל. בתקופה זו הופרדה ממשפחתה - הוריה ושלוש אחיה הושמדו באושוויץ. בהמשך עברה בין מספר מחנות עבודה והצליחה להחזיק מעמד עד סוף המלחמה.

אחרי השחרור הצטרפה חיה לקיבוץ "איחוד" באוסטרוביץ שבפולין. עם הקיבוץ עברה לגרמניה ונכנסה למחנה הפליטים בדגנדורף, באזור הכיבוש האמריקני. אחר כך הייתה שותפה בייסוד קיבוץ ההכשרה החקלאי "לנגב" של תנועת "נוח"ם" (נוער חלוצי מאוחד) בחוות מינקופן. בחורף 1947 העפילה חיה לארץ ישראל באונייה "ברכה פולד" - אוניית חופים קטנה שנרכשה על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה" באיטליה. "ברכה פולד" הפליגה ב-9 באוקטובר 1946 מנמל מולה די-בארי כשעל סיפונה 626 מעפילים - ניצולי מחנות ריכוז וחניכי תנועות נוער קיבוציות. הפלגתה התאפיינה בתקלות רבות ובתנאי מזג אוויר קשים.

בהגיע חיה בשנית אל חופי הארץ, ביוני 1947, נאלצה לשהות עוד תקופה מסוימת במחנה המעצר בעתלית והצטרפה לתנועת העובדים הדתיים הציוניים - "הפועל

חיה קיבלה על עצמה כל תפקיד ומטלה. בהיותה מחושלת דיה, קיבלה הכול בקלות. היא קיוותה לקבל ימי חופשה אחדים כדי לסייר ביישובי הארץ ולתור את נופיה, אך לא הספיקה .

עם החלטת האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947 על הקמת מדינה יהודית, החלטה שהותירה את גוש עציון מחוץ לתחומי המדינה, החלה תקופת המצור הערבי על הגוש, וכמו כל החברים הבוגרים חיה גויסה להגנתו.

היא נמנתה עם אנשי חטיבת "עציוני" - חטיבה מספר 6 ב"הגנה" ("ירושלים"). השתתפה באימונים, בתצפיות, בשמירה ובהספקת מזון למגינים בעמדות. ב-12 במאי 1948 הותקף גוש עציון בידי חיילי הלגיון הירדני שתוגברו במשוריינים ובארטילריה, ואליהם הצטרף כוח ערבי גדול מיישובי הכפרים הסמוכים. הכוח הערבי הצליח לכבוש כמה משלטים בסביבת כפר עציון.

למחרת, ד' באייר תש"ח (13.5.1948), נערכה ההתקפה הגדולה מכולן, במהלכה נכבש כפר עציון. כאשר פרץ כוח הלגיון לתוך הכפר שהתה חיה עם חברותיה במקלט שמתחת למנזר הגרמני - מקום מושב מפקדת הכפר. משהבין האויב כי לא יוכל לחדור לתוך המקלט פוצץ את הבניין על יושביו, וקבר אותם חיים. חיה נהרגה מתחת להריסות הבניין. הייתה אחת מכמאה מגיני הכפר שנפלו באותו יום.

חיה הייתה בת עשרים ושש שנים בנפלה.

גופות הנופלים נותרו במקום במשך כשנה ויותר. שרידיהם נאספו במבצע מיוחד על ידי הרבנות הצבאית, בשנת 1949. הם הובאו למנוחת עולמים בקבר אחים גדול בהר הרצל בירושלים, בטקס ממלכתי שהתקיים ביום כ"ה בחשוון תש"י (17.11.1949).

טוראי אברהם-שלום וירצברגר

נפל ביום ד' באייר תש"ח (13.05.1948)
בן 18 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי הר הרצל .

בן נחמה וחיים-יעקב, נולד ביום ה' בחשוון תרצ"א (27.10.1930) בעיר
בולקי ברזנה, צ'כוסלובקיה, ועלה ארצה ב-19.5.1947 דרך קפריסין.
חודשיים לאחר בואו נתקבל למקווה ישראל אך עזב לאחר ארבעה
חודשים כדי ללמוד מלאכה.
בתקופת מלחמת-העצמאות התגייס לצבא ונשלח לגוש עציון.
ב-12.5.1948 תקפו כוחות הלגיון את הגוש והצליחו לבתרו לשניים.
למחרת נמשכה ההתקפה על כפר עציון והוא נפל בידי האויב. בקרב זה
נפל, ביום ד' באייר תש"ח (13.5.1948).
ביום כ"ה בחשוון תשי"י (17.11.1949) הובא למנוחת-עולמים בבית-
הקברות הצבאי בהר-הרצל בירושלים.

טוראי בנימין ויגדורוביץ

נפל ביום י"ח בתמוז תש"ח (25.07.1948)
בן 18 בנפלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי נתניה

בנימין, בן זלמן, נולד ביום כ' בכסלו תרצ"א (10.12.1930) בצ'כוסלובקיה.
למד בבית ספר עממי.

לא ידוע להיכן נשלחו בני משפחתו של בנימין. מכולם רק בנימין הצליח
להינצל ובתום המלחמה צורף ל"עליית הנוער". ב-15 ביולי 1947 הגיע
לארץ באונייה "לטרוך".

מיד בהגיעו הצטרף בנימין כחניך לחוות הלימוד לנוער עולה של בית"ר
בשוני. חוות שוני בסמוך לבנימינה הייתה בית חווה ערבי שנבנה על
יסודות קדומים, אחר כך נרכשה על ידי יהודים, יושבה על ידי גרעין
בית"ר, בשנות הארבעים שימשה בסיס אימונים לאצ"ל ובתום מלחמת
העולם הייתה לחוות לימוד לנוער עולה.

עם בוגריה הראשונים של החווה בשוני הצטרף בנימין לשורות האצ"ל
ולחם במלחמת העצמאות.

הוא התגייס ב-6 ביולי 1948 לגדוד 57 ואחר עבר לגדוד 35. יחידתו צורפה
לחטיבת "אלכסנדרוני" - חטיבה מספר 3 ב"הגנה".

בנימין השתלם במהירות ביסודות הלחימה של החטיבה. כחובש פלוגתי
היה עליו להגיש עזרה ראשונה לנפגעים, והוא מילא את תפקידו במסירות
ובחירוף נפש. בייחוד הצטיין בקרב על יפו אשר בו, מלבד תפקידו כחובש,
לחם בקרב פנים אל פנים ובשימוש נועז ברימונים בטווח קצר הציל את
חיי חבריו.

כן השתתף בלחימה ברמלה ואשדוד. בסוף יולי 1948 השתתף בנימין
במבצע "שוטר".

בקרב בעין ע'זאל ביום י"ח בתמוז תש"ח (25.7.1948) נפל בנימין.
בן שמונה-עשרה בנפלו. בנימין הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי
בנתניה

בייחוד הצטיין בקרב על יפו אשר בו, מלבד תפקידו כחובש, לחם בקרב
פנים אל פנים ובשימוש נועז ברימונים בטווח קצר הציל את חיי חבריו. כן
השתתף בלחימה ברמלה ואשדוד. בסוף יולי 1948 השתתף בנימין במבצע
"שוטר".

בקרב בעין ע'זאל ביום י"ח בתמוז תש"ח (25.7.1948) נפל בנימין.
בן שמונה-עשרה בנפלו. בנימין הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי
בנתניה

טוראי

אברהם (בומי) אברמוביץ

נפל ביום ג' בתמוז תש"ח (10.07.1948)

בן 21 בנופלו

מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי באר טוביה

אברהם, בן רחל-לאה ויעקב, נולד בשנת תרפ"ח (1927) בעיר קושיצה בצ'כוסלובקיה (כיום בדרום-מזרח סלובקיה). הוריו היו חנוונים. קיבל חינוך יהודי וכללי, למד בחדר והמשיך ללימודים בישיבה.

אברהם ובני משפחתו היו אף הם בין המשולחים למחנה ההשמדה. ההורים נרצחו, רק אברהם נשאר בחיים והיה במחנה הסגר באושוויץ. לאחר מפלת הגרמנים הגיע אברהם למחנה עקורים בגרמניה, שם עבר אימונים במסגרת האצ"ל. בכל מאודו רצה להגיע לארץ כדי להתאחד עם קרובי משפחתו שהקדימו לעלות, ואשר עם ילדיהם שיחק בימי נעורו. הוא דחה אפשרות נוחה להגר לארצות הברית: "מדוע אלך למקום שאינו ביתי אם ביכולתי ללכת למולדתי?" כתב אל קרוביו בארץ.

יומיים לאחר החלטת האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947 כתב: "חג שמח! היום ראשית דצמבר וגם אלינו הגיעה הבשורה הגדולה והיום אנו מברכים איש את רעהו ב'חג שמח'. את השמחה קשה לתאר... בגרמניה חיכה לתורו לעלייה, וכשארכה לו השעה השיג רשיון נסיעה (סרטיפיקט) של חבר ונסע במקומו.

אברהם הגיע ארצה מגרמניה במהלך שנת 1948. בארץ כבר החלה מלחמת העצמאות, והוא התכוון להמשיך את פעילותו באצ"ל וללחום למען המדינה בה כה האמין.

זמן קצר שהה אצל קרוביו בהרצליה, ואז התגייס לחיל השריון ולחטיבת "גבעתי" - חטיבה מספר 5 - בה שובצו לוחמי האצ"ל לאחר קום המדינה.

גדוד 54, עמו נמנה אברהם, עסק בליווי שיירות לנגב ובאבטחת קו המים לדרום. בהמשך, לחמו גם בחזית ירושלים והיו לחלוצי המחנה שעצר את הפולש המצרי בדהירתו לתל אביב.

אברהם לחם באשדוד ובמרחב הדרום ונכון היה לצאת לכל פעולה ומשימה. ביולי 1948 השתתף בקרב במתחם עיבדיס, מצפון לקיבוץ נגבה, קרב שנחשב כקרב מופת בהגנת הנגב.

ביום ג' בתמוז תש"ח (10.7.1948) נפל אברהם בקרב על הגנת מתחם עיבדיס. בן עשרים ואחת שנים היה בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בבאר טוביה.

שמו של אברהם נכתב בספר התורה על שם גיבורי מלחמת העצמאות שהוכנס לבית הכנסת בהר ציון בירושלים.

טוראי

אברהם אובגוש

אברהם אובגוש

נפל ביום כ' בכסלו תש"ט (22.12.1948)

בן 20 בנופלו

מקום מנוחתו: בית העלמין נחלת יצחק

אברהם, בנם של שרה ושמואל, נולד ביום כ"ב בתמוז

תרפ"ח (10.7.1928) ברומניה, בעיר דיטראו אשר בחבל טרנסילבניה הצפונית. כמרבית יהודי האזור גם הוריו היו חרדים אורתודוקסים, ואברהם קיבל חינוך דתי וכללי. לאחר שסיים בית ספר יסודי למד חייטות, ובתחילת מלחמת העולם השנייה כבר עבד במקצועו. במאי 1944 החלו הגירושים מדיטראו לאושוויץ. בין המגורשים היו הוריו של אברהם, שנספו במחנה ההשמדה. אברהם שרד את השואה. הוא נשלח למחנה ריכוז בגרמניה, ושם זכה לראות את סוף המלחמה.

מיום השחרור עד שנת 1948 שהה במחנה עקורים בגרמניה, שם הצטרף לקיבוץ החרדי של "פועלי אגודת ישראל". הוא המשיך לעבוד במקצוע החייטות, והמתין לרגע בו יוכל לעלות לארץ ישראל ולחיות חיי חקלאות, המושתתים על רוח התורה.

שאיפתו נתגשמה בשנת 1948, מעט לאחר הקמת המדינה, אז הגיע אברהם לארץ עם קיבוץ "אגודת ישראל" דרך צרפת באונייה "טטי פנמה".

מיד עם בואו, בראשית יולי 1948, הצטרף לכוחות המגן ושירת בנגב. לאחר שנפצע שכב תקופת מה בבית החולים בכפר ביל"ו.

הרופא המליץ לשחררו מהצבא אך הוא סירב, ועמד על כך שישאירוהו בשירות עד בוא הניצחון.

אברהם הועבר לשירות ביחידה של חיל האוויר בתל אביב. שם,

במשרד בתי המלאכה הכלליים, נפל בשעת מילוי תפקידו ביום כ'

בכסלו תש"ט. (22.12.1948)

בן עשרים בנפלו. אברהם הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנחלת יצחק.

טוראי אברהם-אלברט אלבסן

נפל ביום כ"ד באייר תש"ח (02.06.1948)
בן 28 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
נחלת יצחק

אברהם, בנם של ג'נטיל ויעקב, נולד בשנת תר"פ (1920) ביוון, בעיר הנמל סלוניקי. עם סיום בית הספר העממי החל לעבוד בבית המסחר של אביו. היה חבר בארגונים ציוניים ומגיל צעיר ראה בארץ ישראל את מולדתו האמיתית.

העיר נכבשה על ידי הגרמנים באפריל 1941, ומיד הוחל בהחרמת הרכוש היהודי ובבזיזת אוצרות הספרות והתרבות. כ-1,200 יהודים נמלטו לאתונה, וקבוצה קטנה הצטרפה למחתרת היוונית. מאות יהודים נספו מקור, מרעב וממחלות.

כשפרצה מלחמת העולם השנייה, ספטמבר 1939, התגייס אברהם לצבא. הוא לחם בעוז נגד האיטלקים במסגרת הצבא היווני, אך עם כניעת הצבא והשתלטות הגרמנים על המדינה היה גורלו כגורל כל יהודי סלוניקי. הוא גורש עם משפחתו לאושוויץ, משם הועברו למחנה בירקנאו ולאחר מכן לוורשה. בהתקרב הצבא האדום במסע ניצחונו לבירת פולין, שולחו למחנה הריכוז דכאו שם הושמדה כל משפחתו. שנה תמימה שהה אברהם בדכאו, ושוחרר עם הגעת הכוחות האמריקנים, באפריל 1945. מיום שחרורו חתר לעלות לארץ ישראל. בלנדסברג, מקום מושבו הארעי, הצטרף לתנועת "בית"ר".

אברהם יצא עם פלוגתו לצרפת, וב-1 במרס 1947 עלה עם חבריו על סיפון אוניית המעפילים "בן הכט" בדרכו לארץ, בהגיעה ללב ים נתגלתה על ידי מטוסי סיור בריטיים שהזניקו לעברה שתי משחתות. המלחים הסתערו על האונייה ואילצו אותה להגיע לנמל חיפה, משם הובלו למחנות המעצר בקפריסין.

שנה וחודש שהה אברהם בקפריסין, המשיך את לימודיו בעברית והשתתף בסמינריון. בהגיע רישיון עלייתו יצא לארץ, והגיע לחיפה באונייה "אנדרה" ב-20 באפריל 1948, בעיצומה של מלחמת העצמאות. הוא עבר לתל אביב, בה שכר חדר קטן, ומיד הצטרף אל לוחמי האצ"ל.

הלוחמים, ואברהם ביניהם, רוכזו במושבה הסמוכה באר יעקב, ומשם יצאו במחצית מאי 1948 לשתי התקפות גדולות על עמדות רמלה הערבית. בד בבד, לחמו בכוח של הצבא הירדני שתקף את בסיסם בבית הספר לקצינים הסמוך לסרפנד (צריפין). בהתקפות אלו על רמלה, וכן בבלימת כוח משוריין ירדני שתקף עמדה של האצ"ל ביוני 1948, נפלו למעלה מחמישים מלוחמי הארגון הצבאי הלאומי.

בין הרוגי הקרבות היה אברהם, שנפל ביום כ"ד באייר תש"ח (2.6.1948). הוא נפח את נשמתו בזרועות חברו הקרוב ביותר, עמו ניצל מגיא ההשמדה, עבר את ניסיונות ההעפלה וראה בראשית הגאולה.

בן עשרים ושמונה בנפלו. אברהם הובא למנוחות עולמים בבית העלמין הצבאי בנחלת יצחק.

טוראי אברהם (ללוש) אשר

נפל ביום ט' בשבט תש"ח (20.01.1948)
בן 20 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
נחלת יצחק

אברהם, בנם של בלה-נחה וישעיהו, נולד ביום כ"א בניסן, פסח
תרפ"ח (11.4.1928) בפולין. גדל והתחנך בעיר פודמביצה שבמחוז
לודז'.

לאחר הכיבוש הגרמני במלחמת העולם השנייה נכללה פודמביצה
בשטח שסופח לרייך הגרמני. 1,500 היהודים שחיו בעיר רוכזו בגטו
בשכונה הענייה ביותר, ואליהם נוספו כ-600 פליטים, אשר הגבירו את
הצפיפות, הרעב והמחלות.

משפחתו של אברהם נספתה באותם ימים, ימי האימים של השואה.
הוא ניצל לאחר שמצא מקלט בבית משפחה נוצרית, ובהמשך - החל
לעבוד בבית חרושת לייצור נקניק שהיה חיוני לגרמנים.

עם בוא הניצחון במלחמה והשחרור, בשנת 1945, עלה לארץ ישראל.
אברהם השתקע ברמת גן והחל לשקם את חייו.

כשפרצה מלחמת העצמאות התגייס אברהם ל"הגנה" והוצב בחטיבת
"כרמלי" - חטיבה מספר 2. "כרמלי" הופקדה על הגנת צפון-מערב
הארץ, חיפה והגליל המערבי. הוא הוצב כחלק ממערך התגבורת שיועד
להגן על קיבוץ יחיעם שבגליל המערבי. ביום ט' בשבט תש"ח
(20.1.1948) הותקף קיבוץ יחיעם על ידי מאות לוחמים ערביים של
"צבא ההצלה".

הקיבוץ ספג הפגזה עזה, כשקומץ ממתיישביו ולוחמי חטיבת "כרמלי"
מגינים עליו בגופם. תגבורת נוטרים מנהריה שהוחשה לקיבוץ הותקפה
אף היא, ואנשיה נחלצו תוך קרב עז.

בקרב זה נפל אברהם, והוא בן עשרים. הוא הובא למנוחת עולמים
בבית העלמין הצבאי נחלת יצחק.

בתום קרבות אותו יום נותר יחיעם בשליטה יהודית. חודשיים לאחר
נפילתו של אברהם נפלו 46 מלוחמי "כרמלי" כשיצאו בשיירה לקיבוץ
כדי להוביל אליו אספקה, חומרי ביצורים ותגבורת והותקפו בסמוך
אליו. קיבוץ יחיעם שוחרר מהמצור הערבי רק בחודש מאי 1948,
במבצע "בן עמי".

רב טוראי אשר (אנשיל) אדלשטיין

נפל ביום י"ד בטבת תשי"ג (01.01.1953)
בן 22 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
הר הרצל

אשר, בן שלום ומרים, נולד ביום ד' בתשרי תרצ"א (26.9.1930) בצ'כוסלובקיה, בעיר חוסט שבמחוז מרמורש. אביו היה תלמיד חכם, שוחט וחזן בבית הכנסת בחוסט, שחיבר עשרות ניגונים חסידיים ויצירות למקהלה. אמו הייתה בת השוחט ממונקץ. אשר למד בבית ספר עממי כללי ובישיבה בעירו. מגיל צעיר גילה נטיות מיוחדות לחזנות ולמוזיקה קלאסית (תורשה מאביו). בשעות הפנאי אהב את משחק השחמט. הגרמנים השתלטו על חוסט במרס 1944, לאחר שהופרה הברית בין הונגריה לגרמניה. בעיר הוקם גטו אליו הועברו היהודים, ומיד החלו ההכנות למשלוחים למחנות ריכוז. ביוני 1944 נשלחו היהודים לקרונות המוות שהובילו אותם לאושוויץ. כל בני משפחתו של אשר, הוריו ושבעה אחיו ואחיותיו, נספו בשואה. רק הוא ניצל לאחר שהועבר ממחנה למחנה. מתום המלחמה גר אצל דודו ברומניה, שם למד ועסק בעבודות עור, בעיקר תיקים ומזוודות. בתחילת 1952 עלה אשר ברומניה לאונייה "טרנסילבניה", וב- 22.1.1952 הגיע לארץ. הוא התקבל בבית בן דודו בקריית בנימין, מצפון לחיפה.

ביום י"ד בטבת תשי"ג (1.1.1953) נהרג אשר בתאונת אימונים במהלך הקורס הפיקודי בו השתתף. בן עשרים ושתיים בנפלו. אשר הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בהר הרצל, ירושלים. ספד לאשר מפקדו: "מותו של אשר הינו אבידה קשה ליחידה ולחבריו. אשר המפקד - עמד בראשית התקדמותו, והוכיח את עצמו כמוכשר ביותר. אשר האדם - היה ישר, חבר נאמן, בחור נבון ובעל תודעה לאומית. איני מכיר חיילים רבים אמיצים, ממושמצים וישרים כמוהו."

טוראי יוסף (פפי) אוסמו

נפל ביום ב' באדר ב' תש"ח (13.03.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו :
בית העלמין הצבאי נחלת יצחק

יוסף, בן מתילדה ויהודה, נולד ביום כ' באלול תרפ"ז (17.9.1927)
באיטליה, בעיר הנמל טריאסט שבצפון-מזרח המדינה. כשהיה נער
עברה משפחתו ליוון.

עד תום המלחמה נספו למעלה משמונים אחוז מיהודי יוון, כ-67,000
איש. יוסף נתנסה בכל מוראות הגיהנום הנאצי ושרד שלוש שנות סבל
ועינויים במחנות הריכוז והמוות בוכנוואלד, ברגן-בלזן ואושוויץ-
בירקנאו. כל בני משפחתו נספו בשואה ורק הוא זכה להגיע ליום
השחרור.

אחרי כיבוש גרמניה על ידי בעלות הברית חזר יוסף ליוון, ומשם עלה
ארצה בסוף שנת 1945 באוניית המעפילים "ברל כצלסון"
יוסף הצליח לרדת מהאונייה ונקלט בקיבוץ עין חרוד. לאחר שנת
הכשרה בקיבוץ עבר לתל אביב, התגורר אצל קרוביו ועבד כפועל בניין
ובהמשך - בטחנת קמח. הוא בלט בשתיקתו, אך בעבודתו גילה
חריצות ושקדנות.

בינואר 1948, מעט לאחר פרוץ מלחמת העצמאות, גויס יוסף לחטיבת
"גבעתי", חטיבה מספר 5 ב"הגנה", וצורף לגדוד 53 ("הפרברים") -
גדוד שרוב לוחמיו גויסו בפרברי תל אביב.

עוד בטרם סיים הגדוד להתארגן תפסו אנשיו עמדות במבואותיה של
תל אביב והגנו על השכונות הדרומיות מול התקפות ערביי יפו.
בראשית מארס הועבר הגדוד דרומה, והוצב בקו החזית לאורך כביש
מגידל-פלוגיה. הלוחמים הגנו על היישובים העבריים בגזרתם, ליוו
שיירות לנגב וכבשו מספר כפרים ערביים.
יוסף נודע כלוחם מצטיין, אשר ביצע בדיוקנות ובזריזות את המשימות
שהוטלו עליו. במכתביו לקרוביו הביע את שביעות רצונו מהתפקיד
שהוא ממלא.

ביום ב' באדר ב' תש"ח (13.3.1948) אורגנה שיירה ובה 12 כלי רכב
שנועדה לפרוץ את הדרך לקיבוצים גת וגלאון ולהעביר אליהם
אספקה. בין היישובים הפרידו כמה קילומטרים, וכפר ערבי עוין חצץ
ביניהם. ההתנכלויות הבלתי פוסקות לשיירות הפכו את העברות
האספקה למבצעים צבאיים מורכבים שכמעט תמיד לוו בקרב. לוחמי
"גבעתי" אשר אבטחו את השיירות השתמשו בדרכי עפר כדי לעקוף
את היישובים הערביים העוינים.

השיירה בה היה יוסף עברה את הכפרים עיראק-סואידן ופלוגיה
והתקדמה לעבר יעדה. באותה עת יצאה מחלקה מקיבוץ גת להציב
חסימה למניעת תגבורת אויב מעיראק אל-מנשיה, אך נתקלה במארב.
בקרב שהתפתח נפגע יוסף ונהרג במקום.

בן עשרים בנפלו. יוסף נטמן תחילה בגת, וביום כ"ג בחשוון
תש"י (15.11.1949) הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי
בנחלת יצחק.

טוראי

יוסף (יוסל) אנגל

נפל ביום כ"ד באדר ב' תש"ח (04.04.1948)
בן 30 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין גשר

יוסף, בנם של רחל ויהושע, נולד ב"ב באלול תרע"ח (20.8.1818), בפשימשל גדל במשפחה ציונית, מנעוריו היה חבר בתנועת הציונים הסוציאליסטים "דרור".

יוסף גויס לצבא הפולני עוד בטרם פרצה מלחמת העולם השנייה, ועם כיבוש פולין בספטמבר 1939 חצה את הגבול להונגריה. בהונגריה העמיד פני נוצרי ועבד עבודה מפרכת בכריתת יערות. הודות לפעולת ההסוואה שנקט ולתושייה שגילה, נותר בחיים. חלק מהזמן ישב בשבי, ובתקופה זו חושלו נפשו וגופו להסתגל לעבודה הקשה ביותר. לימים יאמר כי זו הייתה ההכשרה הגופנית המתאימה ביותר להמשך דרכו.

בתום המלחמה ראה לפניו רק דרך אחת והיא - עלייה ארצה. הוא ביכר שלא לבקר בעיר מולדתו כדי לא לחזות בחורבן ביתו ומשפחתו. תחת זאת הצטרף לקיבוץ הכשרה בבודפשט בירת הונגריה. עם זרם מבריחי הגבולות היה מהראשונים שהגיעו לאיטליה, שם נמנה עם מייסדי קיבוץ ההכשרה בפירנצולה. חברי הגרעין, שיועד לצעירים ניצולי השואה, היו בהמשך ממניחי היסוד להכשרת "המורד" ברדג'ו. יוסף עשה את דרכו לארץ ישראל באוניית המשא הקטנה "אנצו סירני".

הספינה הפליגה מנמל ואדו-ליגורה באיטליה ב-9 בינואר 1946. לא רחוק מחופי הארץ נתגלתה האונייה על ידי משחתות הצי הבריטי. "אנצו סירני" הייתה אוניית המעפילים הראשונה שתפסו הבריטים אחרי מלחמת העולם השנייה. האונייה אולצה להיכנס לנמל חיפה, שם השתלטו החיילים הבריטים על המעפילים והובילו אותם למחנה המעצר בעתלית.

כעבור כמה חודשים, עם שחרורו ממחנה המעצר, הצטרף יוסף עם קבוצת עולים שמנתה כ-50 חברים לקיבוץ גשר השוכן בעמק הירדן. הוא התאמץ לקנות לו ידיעה בשפה העברית ולהתערות בחיי הארץ, בעבודה, בחברה ובהווי הקיבוץ. למרות הקושי בהסתגלות לחיים החדשים, נשאר נאמן לחינוכו החלוצי והיה שותף למפעל ההגשמה. כשפרצה מלחמת העצמאות לא היה יוסף מרוצה מעמדתו - הוא הופקד על הזרקור - ותבע שיוציאוהו לשמירת השדות. משנענו לו, צורף לגדוד 102 של חטיבת "גולני" - חטיבה מספר 1 ב"הגנה". גאה היה בתפקיד שניתן לו, הפגין שיקול דעת וגילה אומץ ומסירות בהגנה על קיבוצו.

בכ"ד באדר ב' תש"ח (4.4.1948) בצאת יוסף וחבריו לשמירת השדות, ארבה להם כנופיה ערבית שפתחה באש לעברם. יוסף, שמיהר להגיש עזרה לחברו הפצוע, נפל לידי הפורעים ונרצח באכזריות. בן שלושים בנפלו. יוסף הובא למנוחת עולמים בבית העלמין בגשר.

טוראי יוסף (קאז'יק) בוימינגר

נפל ביום ד' באייר תש"ח (13.05.1948)
בן 20 בנופלו

מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי הר הרצל

יוסף, בנם של פשה ומרדכי, נולד ביום כ"ז באייר תרפ"ח (17.5.1928) בפולין, בעיר פשמישל. בן למשפחה ידועה ומכובדת בעיר. העיר נכבשה על ידי הגרמנים ב-14 בספטמבר 1939, ומיד החלו רדיפות חמורות נגד היהודים ומאות נרצחו. בהדרגה, גורשו כל יהודי פשמישל למחנות ההשמדה עד לחיסולו הסופי של הגטו, בספטמבר 1943. יוסף נותר יחידי מכל משפחתו. הוריו, אחיו וסבתו הושמדו, ודודיו הוגלו לסיביר הרחוקה. בתקופת הכיבוש הוא התחזה לנוצרי וחי בפולין ובהונגריה בשם המושאל "קאז'יק". לבו היה ער למצוקות אחיו היהודים ולא אחת סיכן את עצמו בפעולות עזרה. לבסוף נתעורר חשדם של הגרמנים ובעודו בהונגריה נאסר. הוא עבר עינויים קשים ונשלח לאושוויץ, אך הצליח להחזיק מעמד. יוסף הועלה על אחת הרכבות שעשו דרכן לגרמניה, וכל עוד נפשו בו קפץ מהקרון. הוא מצא מקלט בצ'כיה, שם שהה עד למיגורם הסופי של הנאצים. בתום המלחמה עבר לפריז שבצרפת והצטרף לקבוצת ילדים יתומים שנתקבצו במסגרת "עליית הנוער".

קרוביו ניסו להשפיע עליו כי יהגר לאמריקה, אך הוא דחה את ההצעה ועמד בתוקף על דעתו כי את חייו ישקם רק בארץ ישראל. בקיץ 1945, יוסף וחבריו עלו על אוניית מעפילים, אך כשקרבו לחופי הארץ תפסו אותם הבריטים וכל העולים נשלחו למחנה המעצר בעתלית. בראשית תקופת המרי המאורגן בשלטון הבריטי, ובמסגרת מאבקה בהגבלות העלייה, החליטה ה"הגנה" לצאת במבצע נועז לשחרור העצורים ממחנה עתלית. יוסף היה בין הנמלטים מעתלית באותו לילה. הוא הגיע לקיבוץ דפנה, שם התמסר ללימודי העברית. יוסף היה חדור הכרה לאומית עמוקה, וכשפרצה מלחמת העצמאות היה בין הראשונים להתייצב. הוא צורף לחטיבת "עציוני", היא חטיבת "ירושלים" (חטיבה מספר 6 ב"הגנה"), ונמנה על חיילי החי"ש (חיל השדה). יחד עם חבריו נשלח מירושלים לתגבר את גוש עציון הנצור. עם הפלוגה הדתית אליה השתייך הגיע לגוש בינואר 1948, זמן קצר לאחר נפילת 35 לוחמים שניסו להגיע לשם (שיירת הל"ה). ביום ד' באייר תש"ח (13.5.1948) פרץ לכפר עציון כוח משוריין ירדני כשבעקבותיו המון ערבי מכפרי הסביבה, ותוך הפגזה עזה כבש את הכפר. בקרב האחרון מילא יוסף תפקידי קשר חשובים מטעם מפקד הכפר, כשכדורי האויב השיגוהו ופצעוהו פצעי מוות. בן עשרים היה בנפלו. יוסף הובא למנוחת עולמים, עם יתר חללי גוש עציון, בקבר אחים גדול בהר הרצל בירושלים, בטקס ממלכתי שהתקיים ביום כ"ה בחשוון תש"י (17.11.1949).

טוראי יעקב בובר

יעקב בובר
נפל ביום י"ט בתשרי תש"ט (22.10.1948)
מקום מנוחתו :
בית העלמין הצבאי ראש פינה

יעקב, בן אריה (ליבל), נולד בפולין, בכפר טומין (כיום - העיר ולדימיר אוקראינה). גדל והתחנך בכפרו, היה נער צעיר בפרוץ מלחמת העולם השנייה.

משפחתו של יעקב נספתה כולה בשואה. רק הוא ניצל, והגיע למחנות העקורים באזור האמריקני בגרמניה. בהיותו במחנה ניסה למצוא את בני משפחתו ופנה לכל הרשויות שטיפלו ברשימות הניצולים, אבל מאמציו עלו בתוהו. לפיכך, שם את פעמיו לעלות לארץ ישראל. בהגיעו לארץ כבר התחוללו כאן קרבות מלחמת העצמאות. יעקב גויס מיד לגדוד 23 בחטיבת "כרמלי" - חטיבה מספר 2 ב"הגנה". הגדוד התארגן במהלך אביב 1948 מקרב אנשי החי"מ (חיל המשמר) של ה"הגנה" באזור חיפה, ואליו הצטרפו חיילים משוחררים מהצבא הבריטי.

יעקב השתתף בפעולות לחימה רבות וגילה עוז רוח ודבקות במשימה. מילא את חובתו בתום ובפשטות, ואת זיכרונות העבר טמן במגרות נפשו.

באוקטובר 1948 לחם יעקב בקרבות שייח' עבד פסגה גבוהה ברכס הרי נפתלי ששלטה על קיבוץ מנרה הסמוך, על עמק החולה ועל הדרכים אליו וממנו ללבנון.

בשל כך נודעה חשיבות רבה לאחזקת ההר וקרבות קשים התחוללו באזור. בקיץ 1948 עברה השליטה עליו מיד ליד, עד שנפל בידי כוחות "צבא ההצלה" של קאוקג'י.

בצה"ל הוחלט לשוב ולכבשו ויהי מה. המשימה, שכונתה מבצע "יעל", הוטלה על לוחמי חטיבת "כרמלי". בקרבות המרים שהתנהלו במקום נפלו לוחמים רבים.

מנרה שוחררה רק במבצע "חירס" שנערך בסוף אותו חודש, במהלכו נכבשו לב הגליל והגליל העליון. בסופו של המבצע נותר המוצב החשוב שעל גבול לבנון בידי ישראל, כוחות "צבא ההצלה" הובסו וקאוקג'י נמלט מן הארץ.

ביום י"ט בתשרי תש"ט (22.10.1948) נפל יעקב בגליל העליון, בקרבות משלט שייח' עבד סמוך למנרה.

יעקב הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בראש פינה .

טוראי יצחק אדלר

נפל ביום ה' באייר תש"ח (14.05.1948)
בן 20 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
פתח תקווה

יצחק, בן מינדל ומיכאל, נולד בשנת תרפ"ז (1927) בצ'כוסלובקיה, בעיר ברהובו (ברגסא) שבקרפטורוס. למד בחדר ובבית ספר עממי, והמשיך ללימודים בישיבה.

עד תום המלחמה הושמדו כ-80 אחוזים מ-75,000 היהודים שחיו בקרפטורוס, כל בני משפחתו של יצחק גורשו למחנה השמדה, שם נרצחו הוריו, אחיו ואחותו. רק הוא הצליח לשרוד במחנה העבודה, והגיע ליום השחרור.

בתום המלחמה חי יצחק עוד זמן מה בצ'כוסלובקיה, ובתחילת שנת 1947 הגיע לארץ ישראל באוניית מעפילים. הוא שהה תקופה קצרה בקיבוץ, אחר כך עבר לגור ליד קרוביו בכפר סבא ועבד כפועל, ובהמשך

עבר לירושלים והחל ללמוד את מקצוע הנגרות. סמוך לאחר בואו

הצטרף יצחק ל"הגנה". בפרוץ מלחמת העצמאות התגייס לחטיבת

"אלכסנדרוני" - חטיבה מספר 3 ב"הגנה", שהופקדה על הגנת השרון. הוא הוצב בפלוגה ב' בגדוד 33, ומאז השתתף בקרבות הגדוד במלחמה, בעיקר באזור המרכז.

במאי 1948 השתתף יצחק במבצע "מדינה" בכפר סבא הערבית.

ב-9 במאי 1948 הותקפה כפר סבא באש כבדה, ובחסותה קרבו שלושה משוריינים עד לבאר המרכזית של היישוב ופוצצה.

אז הוחלט במטה חטיבת "אלכסנדרוני" לכבוש את כפר סבא הערבית. ב-13 במאי 1948 תקפו חיילי חטיבת "אלכסנדרוני" את כל השטח שממערב לקלקיליה. הגדוד תקף את כפר סבא הערבית לאור היום, בהתקפה שהחלה בשעה 12:00 לערך. לאחר קרב קשה שנמשך כשעתיים היה הכפר בידי החטיבה, לאחר מנוסת תושביו. כוחות גדולים של הלגיון הירדני יחד עם נושאי נשק מקומיים ניסו מספר פעמים לחזור ולכבוש את הכפר. הקרבות נמשכו עד רדת החשכה ובהם נפלו 29 לוחמים ישראלים, אך הכפר נשאר בידי החטיבה. ביום 13 במאי, יום הקרב בכפר סבא הערבית, נפצע יצחק קשה. הוא הועבר לבית החולים בלינסון אך שם נפטר למחרת, ה' באייר תש"ח, (14.5.1948) יום הכרזת המדינה. בן עשרים ואחת בנפלו. יצחק הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בפתח תקווה.

טוראי

ישראל (איזידור) אומשיוב

נפל ביום ל' בתשרי תש"ט (02.11.1948)
בן 37 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
כפר ורבורג

ישראל נולד בשנת תרע"א (1911) בפולין, בלבוב אשר בגליציה המזרחית (כיום באוקראינה). גדל והתחנך בלבוב, שם גם נשא אישה. הגרמנים פלשו לעיר ביוני 1941 ובו ביום החל רצח היהודים. הוקמה שכונה יהודית שמאוחר יותר הפכה לגטו. רדיפות, החרמת רכוש, הטלת קנסות וחטיפות לעבודת כפייה היו לעניין שבשגרה. ישראל ישב שלוש שנים במחנות ריכוז נאציים. בתקופה זו נספו רעייתו וכל משפחתו.

משנקרתה לו הזדמנות הוא נמלט לרוסיה, וכמו יהודים אחרים מצא את דרכו אל שורות הצבא האדום, בשאיפה לקחת חלק בהבסת הגרמנים ולנקום, ולו במעט, על רצח שארי בשרו ובני עמו. במהלך שלוש השנים בהן שירת בצבא האדום השתתף במבצעים קרביים קשים, בין היתר היה בין כובשי ברלין ב-1945.

עם תום המלחמה הגיע ישראל לאיטליה, וביוני 1948 עלה משם ארצה במסגרת גח"ל - עולים יהודים משארית הפליטה, שבתקופת מלחמת העולם השנייה לחמו בצבאות שונים ואשר התנדבו ללחום במלחמת העצמאות. הם אורגנו, גויסו ואומנו על ידי שליחי ה"הגנה", ובהגיעם לארץ פוזרו בחטיבות צה"ל השונות. ישראל צורף לגדוד 54 בחטיבת "גבעתי" - חטיבה מספר 5 - ולחם בשורות "שועלי שמשון", מהפלוגות

המובחרות שבחטיבה. הוא היה החייל הוותיק ביותר בפלוגתו. בלחימתו גילה אומץ לב, תושייה ונחישות. בין היתר השתתף בפריצת הדרך לנגב. את חופשותיו בילה בדירה ששכר בתל עמל, סמוך לחיפה. בליל 2/3 בנובמבר 1948 יצא ישראל עם פלוגתו להתקפה על "משלט 6" שעל "דרך בורמה המצרית" - דרך חלופית אותה סללו המצרים מדרום למשטרת עיראק-סואידן הסמוכה לקיבוץ נגבה, במטרה לתגבר את אלפי לוחמיהם הנצורים ב"כיס פלוג'ה" (כיום אזור צומת פלוגות - קריית גת). היה זה הניסיון השמיני לכבוש את המשטרה. מחלקתו הצליחה לפרוץ למשלט ולחדור אליו, ובמקום התפתח קרב עז. ישראל השליך רימון לתוך העמדה המצרית, אך צרור של חמישה כדורים ממכונת ירייה "ויקס" נורה עליו, פגע בבטנו ופצע אותו פצעי מוות. ביום ל' בתשרי תש"ט (2.11.1948) מת ישראל מפצעיו, והוא בן שלושים ושבע. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בכפר ורבורג.

טוראי מיכאל אדלר

נפל ביום ה' באייר תש"ח (14.05.1948)
בן 20 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
פתח תקווה

מיכאל, בן חוה (חנה) ויצחק, נולד בשנת תרפ"ח (1928) בעיר סלוטינה בצ'כוסלובקיה. התחנך בבית ספר עממי ובהמשך למד את מלאכת הסנדלרות. במלחמת העולם השנייה נלקח הנער מיכאל, כרבים מבני עירו, למחנה הריכוז דכאו הסמוך למינכן. באפריל 1945 שוחרר מחנה דכאו על ידי האמריקאים, ומיכאל נמצא בו כשמכל משפחתו הגדולה לא נותר איש. הוא נדד בין מחנות העקורים באירופה והצטרף לתנועת הציונים הסוציאליסטים "דרור" שפעלה במחנה ההכשרה בפרנוואלד, מבצר צבאי אשר הוסב על ידי האמריקאים למחנה בו התקבצו פליטים יהודים. ממחנה ההכשרה עלה מיכאל לארץ ישראל. באמצע שנת 1947 הוא הגיע סמוך לחופי הארץ על סיפון אוניית מעפילים שאורגנה על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה", אך האונייה נתפסה בידי הבריטים וכל מעפיליה גורשו למחנה המעצר בקפריסין. רק כעבור כמה חודשים זכה מיכאל להגיע לארץ. תחילה הצטרף לקיבוץ נען הסמוך לרחובות, ובאוקטובר 1947 הגיע לקיבוץ עין הים, בחוף הכרמל סמוך למושב עתלית. מאוחר יותר עבר לגור בתל אביב.

במחצית מאי 1948, לאחר שאיבד את דודו היקר לו אשר נפל בקרב, החליט מיכאל להתגייס לצבא ההגנה לישראל. הוא שירת בחטיבה "שבע" שהתארגנה במהירות ערב הקמת המדינה, חטיבה שמשימתה הראשונה הייתה לפרוץ את הדרך לירושלים. מיכאל נמנה עם לוחמי גדוד 71 שנשלחו לאזור לטרון, אך הספיק ללחום עם גדודו שבועות בודדים בלבד. הוא נפל באסון נשק שאירע בעת ההפוגה הראשונה, ביום כ' בסיוון תש"ח, (27.6.1948) במשלט ישראלי שהגן על "דרך בורמה" אשר נפרצה כדי לעקוף את לטרון ובאב אל-וואד. בן עשרים בנפלו. מיכאל נטמן תחילה בנען, וביום ב' בסיוון תש"י (18.5.1950) הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנחלת יצחק.

טוראי

מנחם (מיעטעק) אונגר

נפל ביום ט' באייר תש"ח (18.05.1948)

בן 19 בנופלו

מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי דגניה א'

מנחם, בנם של טובה (טאובה) ואריה-לייב, נולד ביום כ"א בכסלו תר"ץ (23.12.1929) בוורשה בירת פולין. גדל והתחנך בוורשה. מנחם היה רק בן עשר כשנתפס ונידון לעבודת כפייה. הוא עבד עם אביו בבתי מלאכה שונים בוורשה תחת עולם של הגרמנים, ובעל כורחו רכש את מקצוע המסגרות.

מנחם והוריו גורשו בשנת 1943 למחנה ההשמדה מיידאנק שבקרבת העיר לובלין, שם נאלץ הילד לצפות בהוצאתם להורג של ההורים. 360, בסתיו 1943 הועבר מנחם למחנה העבודה בודז'ין שבקרבת העיירה קרשניק. האסירים בבודז'ין סבלו מהתעללות קשה ורבים מהם נרצחו בידי השומרים האוקראינים.

משם נשלח מנחם למחנה מאוטהאוזן שבאוסטריה, שם הועסקו האסירים היהודים בכריית מנהרות למפעלי תעשיית הנשק. אחר כך נשלח מנחם למחנה דכאו. שם מצאוהו חיילי הצבא האמריקני באפריל 1945.

מנחם שרד את התופת, לאחר שנאלץ לצפות בהוצאתם להורג של הוריו. מיד עם שחרורו הצטרף לתנועת "נוח"ים" (נוער חלוצי מאוחד) שאיגדה בני נוער ממפלגות שונות בשאיפה לעלות לארץ ישראל ולחיות בה חיי הגשמה. הוא שהה בקיבוץ הכשרה בפנווואלד ומשם העפיל עם חבריו ארצה ב-19 באוקטובר 1946, באונייה "לטרוון".

הבריטים עקבו אחר האונייה מרגע צאתה לדרך, ובהגיעה ללב ים השתלטו עליה. "לטרוון" נגררה לנמל חיפה, ובראשית נובמבר 1946 הורדו ממנה המעפילים בכוח והועלו על אוניות גירוש שלקחו אותם למחנות המעצר בקפריסין.

לאחר כשבעה חודשים זכה מנחם לעלות לארץ. בהגיעו, הצטרף לקיבוץ אפיקים שבבקעת הירדן. הוא שיקע את עצמו בהכשרה ובעבודת החקלאות והיה לבן טיפוחה של החברה. מטבעו היה שתקן וביכר שלא לדבר אודות חייו מלפני השואה ולאחריה. הכול אהבוהו על עדינותו. בחיבה וברוך היו קוראים לו "זיבעלע", כינוי חיבה אשר ליווה אותו גם בהמשך דרכו הקצרה.

מיד לאחר החלטת עזרת האו"ם בכ"ט בנובמבר על חלוקת הארץ, התנדב מנחם לכוחות המגן. עם מגויסים נוספים מעמק הירדן הוצב בגדוד 12 ("ברק") של חטיבת "גולני" - חטיבה מספר 1 ב"הגנה" - ונטל חלק בקרבות החטיבה.

ביום ט' באייר תש"ח (18.5.1948) פתחו הסורים בהתקפה רבת עוצמה על צמח תוך שהם מסתייעים בארטילריה ובטנקים. מגינים רבים נפגעו. תחילה נפלה העיירה צמח ולבסוף גם תחנת המשטרה, והלוחמים הישראלים נאלצו לסגת תחת אש כבדה לקיבוץ דגניה א'. בשעת הנסיגה נפלו רבים, וביניהם מנחם. בן תשע-עשרה שנים בנפלו. מנחם הובא למנוחת עולמים בקבר אחים בבית העלמין הצבאי בדגניה א' ב"ב באייר תש"ח. (21.5.1948)

טוראי

שלמה (סלומון) בוכבינדר

נפל ביום י"ט בתשרי תש"ט (22.10.1948)
בן 17½ בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין גבים

שלמה נולד בשנת תרצ"א (1931) בצרפת, בן להורים ילידי פולין. גדל והתחנך בעיר הולדתו.

כ-75,000 מיהודי צרפת, כמעט רבע מכלל היהודים שחיו במדינה ערב המלחמה, הושמדו בשואה, לא מעט בשל שיתוף הפעולה של אנשי וישי.

מעט מאוד ידוע על קורות משפחתו של שלמה במלחמת העולם השנייה, ואף שמות ההורים אינם ידועים. ידוע כי שניהם נלקחו למחנה ריכוז ושם נספו. לאחר שההורים נלקחו נשלח בנם למוסד ילדים בצרפת, ושהה בו עד תום המלחמה.

זמן קצר לאחר המלחמה, בשנת 1946, הגיעה קבוצת הנערים והנערות מצרפת לארץ ישראל במסגרת "עליית הנוער". הם נשלחו לחברת הנוער בקיבוץ דגניה ב', שם שהו כשנתיים, למדו עברית, התחנכו ועבדו. חברי הקיבוץ נהגו לכנותם "השוודים", שכן חלק מבני הנוער נשלחו בתום המלחמה לשוודיה לצורך החלמה ומשם הגיעו לארץ. לחבריו מאז זכור שלמה כאיש ספר, שעסק בענייני תיאטרון והתעניין באמנות המשחק. בשעות הפנאי אף נהג לכתוב שירה.

במחצית 1948 נשלחו שלמה וחבריו לקיבוץ גבים בדרום (דרומה משדרות), קיבוץ בן שנה שהיה נתון להתקפות ערביות מתחילת

מלחמת העצמאות ובו שכן מטה חטיבת "הנגב". הם נקלטו בקיבוץ, וכמו כל חברי המשק גויסו לפלמ"ח ועד תום מלחמת העצמאות נטלו חלק פעיל בהגנת המקום.

ביום י"ט בתשרי תש"ט (22.10.1948) יום לאחר שבאר שבע, אשר הייתה בסיס לצבא המצרי הפולש, שוחררה על ידי חיילי צה"ל, נסעו שלמה ועוד חבר מקיבוצו לעיר המשוחררת. זמן קצר לאחר הגיעם נפגעו השניים מהפצצה מצרית מהאוויר. חברו של שלמה, אשר הרשקוביץ, נהרג במקום. שלמה נפצע אנושות, הועבר לקיבוץ רוחמה אך כעבור זמן קצר נפטר מפצעיו. שלמה היה בן שבע-עשרה בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות של קיבוץ גבים.

טוראי

שמואל (שמואליק) בוקי

נפל ביום כ' בתמוז תש"ח (27.07.1948)

בן 22 בנופלו

מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי רחובות

שמואל, בנם של רבקה (למשפחת הוכבאום) ומשה, נולד בשנת תרפ"ז (1927) בפולין, בעיר וישוגרוד שעל גדת נהר הוויסלה. בן למשפחה גדולה ומפורסמת.

שמואליק, ילד בן 12, מצא עצמו בגטו ורשה. במקום זה איבד חלק מבני הדור הצעיר במשפחתו, שמתו מות גיבורים. בני משפחה אחרים הושמדו במחנה טרבלינקה.

שמואליק והנותרים מבני משפחתו נשלחו בשנת 1942 לאושוויץ. הוריו, סבו וסבתו, שתי אחיותיו ואחיו הקטן שולחו מיד לתאי הגזים ונרצחו לנגד עיניו. הנער התחנך שיהרגו אף אותו, אך כיוון שהיה צעיר ובריא הושאר בחיים.

ימים מספר לפני חיסול מחנה הריכוז באושוויץ הצליחו שמואליק ודודתו, השניים שנותרו מכל המשפחה, להימלט, ותחת כיפת השמים נשבעו זה לזה כי לא ייפרדו לעולם. "נהיה תמיד ביחד, אני אהיה לו לאם והוא יהיה לי לבן, אם המוות לא יפרידנו", כך שחזרה דודתו. אך ידי הנאצים השיגו את שמואליק והפרידוהו מדודתו. יחד עם נערים יהודים נוספים הובל לאחד המחנות בגרמניה, שם חילקו אותם למלאכות שונות. הוא נשלח לבית ספר לבנאות ורכש את מיומנויות המקצוע. שלטונות הכיבוש האמריקנים הציעו לו לנסוע לקרוביו שבאמריקה, אך הוא סירב.

שמואליק חיפש ומצא את שליחי הבריגדה היהודית, ובעזרתם הגיע עם חבריו לאיטליה. שם הצטרפו לאחד מקיבוצי ההכשרה, כשפניהם מועדות לארץ ישראל.

ב-9 בינואר 1946 עלתה קבוצת החברים על אוניית המעפילים "אנצו סירני". סמוך לחופי הארץ נתגלתה "אנצו סירני" בידי משחתות הצי הבריטי. הייתה זו האונייה הראשונה של מעפילים שתפסו הבריטים אחרי מלחמת העולם. המלחים השתלטו על הספינה ואילצו אותה להיכנס לנמל חיפה, משם הובלו המעפילים למחנה המעצר בעתלית. בינואר 1948, זמן קצר לאחר פרוץ מלחמת העצמאות, היה שמואליק בין הראשונים שהתנדבו להצטרף לכוחות המגן, באומרו "מוטב למות כחייל יהודי מלהישרף בכבשן". בקשתו נתמלאה והוא צורף לחיל השריון ולחטיבת "גבעתי" - חטיבה מספר 5 ב"הגנה" - ונמנה עם לוחמי פלוגה ב' בגדוד 53 ("הפרברים").

על פלוגתו של שמואליק הוטל לכבוש את תל עיראק אל-מנשיה ולסייע בכך לחטיבת "יפתח" לפרוץ את הדרך לנגב. בליל כ' בתמוז תש"ח (27.7.1948) יצאו לוחמי גדוד 53 מקיבוץ גת והסתערו על המתחם המצרי, אך המצרים, שגילו את כוונתם, הגיבו באש עזה ורבים מהלוחמים נפגעו.

שמואליק, נכון להקריב עצמו למען הכלל, הגיע לגדר התיל של הכפר וחיפה על הנסיגה. בסערת הקרב אירע מעצור למקלע שבידו והוא החליט לתקנו ויהי מה. כשהתעכב לצורך כך פגע בצווארו כדור האויב, והרגו במקום.

בן עשרים ואחת בנופלו. שמואליק הובא למנוחת עולמים בבית העלמין ברחובות.

טוראי אברהם-שלמה סימון

נפל ביום ח' בתמוז תש"ח (15.07.1948)
בן 19 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי הר הרצל

אברהם, בנם של אסתר ומשה, נולד בשנת תרפ"ט (1929) ברומניה, בעיר ביסטריצה שבצפון טרנסילבניה. הוריו היו חרדים, והוא למד ב"חדר" ובבית ספר עממי יסודי של הקהילה היהודית. אברהם ומשפחתו היו בין יהודי טרנסילבניה שגורשו לאושוויץ, שם נספו הוריו. אברהם הועבר למחנות עבודה בגרמניה, והודות לתעצומות נפש שגייס הצליח להחזיק מעמד עד כניסת הצבא האמריקני. לאחר השחרור עבר לאיטליה, הצטרף לנוער "אגודת ישראל" ובמחצית 1946 העפיל משם ארצה בספינה "ארבע החירויות". המעפילים נעצרו על ידי הבריטים וגורשו לקפריסין, ולאחר שהות בת חצי שנה במעצר הגיע אברהם לארץ ב-15 בפברואר 1947. אברהם הגיע לירושלים. התחנך במוסד "עליית הנוער" של "אגודת ישראל" בעיר, למד נגרות, ואת כל זמנו הפנוי השקיע בלימוד תורה. חבריו זוכרים את מזגו הטוב, את עליזותו הטבעית, את חיבתו לספרות ובייחוד לשירה ואת נדיבות רוחו בעזרה לזולת - במידת יכולתו הדלה. לאחר החלטת עצרת האו"ם ביום 29 בנובמבר 1947 על חלוקת הארץ לשתי מדינות החל אברהם להתאמן בנשק, לקראת מלחמת העצמאות הצפויה. מאז נטל חלק בהגנה על שכונת ימין משה.

ביולי 1948 היה אברהם בכוחות האצ"ל שלחמו במלחה. ביום ח' בתמוז תש"ח (15.7.1948) כבשו הכוחות הישראליים את הכפר מלחה. אולם כאשר עשו לוחמי האצ"ל את דרכם לתפוס משלט ולהתבצר בו פתח הצבא הירדני בהתקפת נגד, והפגיו אותם באש עזה. עקב ההתקפה והמספר הרב של הנפגעים נסוגו לוחמי האצ"ל מהמשלט, כשהם נושאים את פצועיהם למערה בסמוך. בעקבותיהם נכנסו החיילים הירדנים למערה, כשהם טובחים בפצועים ובמוביליהם. אברהם, עונד סמל מגן-דוד-אדום ונטול נשק, היה בין נושאי הפצועים. היה אחד מעשרים לוחמי האצ"ל שנפלו בקרב זה. אברהם היה בן תשע-עשרה בנפלו. גופתו נמצאה אחרי ארבעה ימים והוא נקבר בשיך באדר א'. ביום כ"ח באלול תש"י (10.9.1950) הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בהר הרצל בירושלים.

טוראי אליעזר פייג

נפל ביום כ"א בניסן תש"ח (30.04.1948)

בן 19 בנופלו

מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי רחובות

אליעזר, בנם יחידם של הניה ושלמה, נולד בחג השבועות, ו' בסיוון תרפ"ט (14.6.1929), ברומניה, בעיר בסטרה. גדל והתחנך בעיר הולדתו.

כל משפחתו של אליעזר נלקחה למחנות, שם נספו הוריו. רק הוא שרד לאחר שטולטל ממחנה למחנה. היה במחנות אושוויץ, מאוטהאוזן, דכאו וברגן בלזן.

בשנת 1944 הצליח אליעזר לעלות לארץ ישראל במסגרת עליית הנוער. בארץ התחסן, התבגר והיה לאיש. אחרי שלמד נתקבל לעבודה בבית המלאכה במכון זיו ברחובות (ממנו התפתח מכון ויצמן), והתמחה במלאכת המסגרות. משפרצה מלחמת העצמאות היה מהראשונים להתגייס. אליעזר צורף לחטיבת "גבעתי", חטיבה מספר 5 שהוקמה בסוף 1947.

בפסח תש"ח אליעזר השתתף במבצע "חמץ" לכיתור יפו, וכעבור כשבוע, בסוף אפריל, השתתף בקרב בתל-א-ריש. הכפר תל-א-ריש שכן על גבעה מדרום לחולון (כיום זהו גן ציבורי בשכונת תל גיבורים בחולון). תושבי הכפר ולוחמים ערבים שנספחו אליהם הירבו להתנכל ולהמטיר אש על חולון הסמוכה. לוחמי ה"הגנה" תקפו את הכפר כמה פעמים במהלך חורף תש"ח, אך המקום נותר בשליטת הערבים. באפריל 1948, במסגרת מבצע "חמץ" בו נכבשו כפרים ערביים רבים סביב ליפו הערבית, הוחלט להשתלט גם על תל-א-ריש וג'באליה,

שהטרידו לילה לילה את השכונות העבריות הסמוכות להם, בחולון ובבת ים.

המשימה הוטלה על לוחמי חטיבת "גבעתי", אליהם צורפו לוחמים מחטיבת "קרייתתי". ההתקפה בוצעה בליל י"ט בניסן תש"ח (28.4.1948). תחילה נכבש חלק מהכפר, אך הערבים הזעיקו תגבורת מכל האזור, במקום התפתח קרב עז והלוחמים הישראליים נאלצו לסגת.

אליעזר נפצע אנושות בהתקפה על תל-א-ריש, וכעבור יומיים, ביום כ"א בניסן תש"ח (30.4.1948), נפטר.

בן תשע-עשרה בנפלו. אליעזר הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי ברחובות.

טוראי

אסתר קויפמן דרייסיגר

נפלה ביום ד' באייר תש"ח (12.05.1948)
בת 24 בנופלה
מקום מנוחתה: בית העלמין הצבאי הר הרצל

אסתר, בתם של בלומה ומשה דרייסיגר, נולדו
תרפ"ד (6.11.1923) בעיר מילץ שבפולין.

כל בני משפחתה של אסתר, הוריה וכן דודיה המאמצים, נספו בשואה.
רק היא ניצלה לאחר שהועברה ממחנה למחנה, שהתה בחז'אנוב, אחר
כך הועברה למחנה העבודה באונברג ומשם למחנות אחרים, עד
שראתה את יום השחרור.

ב-2 באוגוסט 1946 עלתה אסתר עם קבוצתה על אוניית המעפילים
"כ"ג יורדי הסירה". האונייה, שאורגנה על ידי המוסד לעלייה ב' של
ה"הגנה", הפליגה מנמל בוקה דה מגרה באיטליה כשעל סיפונה 790
מעפילים. בהגיעה לאזור קפריסין נתגלתה הספינה על ידי מטוס סיור
בריטי ששלח אליה משחתת, המלחים הבריטים השתלטו על הספינה
וגררו אותה לנמל חיפה. המעפילים פתחו בשביתת רעב במחאה על
גירושם הצפוי, אך לאחר מאבק אלים הועלו לאוניית גירוש והובלו
למחנות המעצר בקפריסין.

בראשית 1947 שוחררה אסתר מאי הגירוש, הגיעה לארץ והצטרפה
לכפר עציון, ראשון יישובי גוש עציון. אט אט נקלטה במקום ובחברה.
בכסלו תש"ח, חודשים אחדים לאחר בואה, נישאה אסתר לזלמן
קויפמן, תושב כפר עציון.

בשל חשיבות גוש עציון במערכה במרחב ירושלים פתח הצבא הירדני
הסדיר ("הלגיון הערבי") במתקפה עזה עליו עוד קודם לסיום המנדט

וצאת הבריטים מהארץ.

ההתקפה החלה ביום 12 במאי 1948, בו הצליחו הכוחות הערבים
לכבוש כמה משלטים בסביבות כפר עציון.

למחרת, ביום ד' באייר תש"ח (12.5.1948), פתחו הכוחות הערבים
במתקפה כוללת על הכפר וכבשו אותו בסערה. אסתר וחברותיה, שהיו
אחראיות על מתן העזרה הראשונה, שהו במקלט שמתחת למנזר
הגרמני בכפר. כוח הלגיון לא הצליח לחדור למקלט, על כן פוצץ את
הבניין על יושביו והם נקברו תחת ההריסות. למעלה ממאה מגיני
הכפר נפלו באותו יום, רבים נרצחו לאחר שנכנעו. בין הנופלים היו גם
אסתר ובעלה.

אסתר הייתה בת עשרים וארבע בנפלה. גופות הנופלים נותרו במקום
נפילתם, שטח ירדן, במשך כשנה ויותר. שרידיהם נאספו בשנת 1949
במבצע מיוחד של הרבנות הצבאית, והם הובאו למנוחת עולמים בקבר
אחים גדול בהר הרצל בירושלים בטקס ממלכתי שהתקיים ביום כ"ה
בחשוון תש"י (17.11.1949).

טוראי בנימין (בני) גרינשפון

נפל ביום י"א בתמוז תשי"ט (08.07.1949)
בן 23 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי נחלת יצחק

בנימין, בנם של פרל (פנינה) ומנחם-זאב (מנדל), נולד ביום כ"ו בטבת תרפ"ו (12.1.1926) ברומניה, בעיירה בורשה אשר במחוז מאראמורש, בצפון טרנסילבניה (שהייתה חלק מרומניה מתום מלחמת העולם הראשונה).

אביו של בנימין היה סוחר אמיד וציוני נאמן, והילד ספג בביתו את הכיסופים למולדת. היה פעיל מגיל צעיר בתנועת "גורדוניה הצעירה", שדגלה בהגשמה חלוצית ובהחייאת התרבות העברית. כל בני משפחתו של בנימין נספו בשואה. רק הוא נשאר בחיים באורח פלא, לאחר שידע ימים קשים של סבל ומחסור. לאחר המלחמה שהה במחנות העקורים בגרמניה, שם ניצל את כישוריו ושימש כמורה לעברית לפליטים. משום פעילותו זו, דחה את עלייתו לארץ ישראל.

כשפרצה מלחמת העצמאות הצטרף בנימין לגח"ל (גיוס חוץ לארץ) ועבר אימונים על ידי שליחי ה"הגנה". לארץ הגיע ב-9 באוגוסט 1948 באונייה "סנט אנטוניו" ("נורית"), ומיד גויס לצה"ל. הוא הוצב בגדוד 62 ("בית חורון") של חטיבת "עציוני" (חטיבת "ירושלים") - חטיבה מספר 6. בנימין נפצע קשה בשעת מילוי תפקידו ב-6 ביולי 1949. כעבור יומיים, ביום י"א בתמוז תשי"ט (8.7.1949), מת מפצעיו בבית החולים. בן עשרים ושלוש שנים בנפלו. בנימין הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי נחלת יצחק.

טוראי חיים פלם

נפל ביום י"ג בניסן תש"ח (22.04.1948)

בן 21 בנופלו

מקום מנוחתו בית העלמין (חלקה צבאית)

כפר חסידים

חיים, בנו של דוד, נולד בשנת תרפ"ז (1927) בפולין. בן למשפחה אמידה, למד ב"חדר" ובבית ספר יסודי בעירו. מגיל צעיר הייתה ארץ ישראל משאת נפשו וחלומו, ואף הלהיב לה את חבריו. ב-1 בספטמבר 1939 פרצה המלחמה עם פלישתה של גרמניה לפולין וכיבושה במלחמת בזק בתחילת מלחמת העולם השנייה כלאו הנאצים את כל משפחתו של חיים במחנה ריכוז. הוריו נרצחו, רק הוא הצליח לברוח בשנת 1944 לרוסיה, שם הצטרף לחבורת פרטיזנים. אחרי הניצחון על הגרמנים חזר חיים לפולין. כאשר נודע לו שאיש ממשפחתו לא נשאר בחיים עבר לגרמניה והצטרף לקבוצת הכשרה. זמן ממושך שירת בארגון "הבריחה", ותוך הסתכנות מתמדת העביר מעפילים יהודים דרך גבולות חסומים ונתיבי העפלה. כשהגיע תורו, בשנת 1947, עלה חיים על אוניית מעפילים בדרכו ארצה. האונייה נתפסה על ידי הבריטים, וכל נוסעיה הוגלו לקפריסין. לאחר כמה חודשים באי הגירוש הגיע חיים לישראל. הוא התכוון להצטרף לקיבוץ, אך חברתו נתפזרה ולכן נשאר בחיפה. עבד בנמל חיפה, התיישב בנשר והתערה בחיי הארץ. כשהחלה מלחמת העצמאות התייצב חיים למערכה. ב-10 במרס 1948 התגייס וצורף לגדוד 21 של חטיבת "כרמלי" - חטיבה מספר 2

ב"הגנה". הגדוד, שראשוני אנשיו באו מיישובי עמק זבולון והקריות, נטל חלק רב בקרבות החטיבה בצפון.

ב-21 באפריל 1948, לאחר צאת הבריטים ממרבית עמדותיהם בחיפה (למעט הנמל), פתחו הכוחות הישראליים במתקפה הגדולה על העיר הערבית.

במתקפה השתתפו יחידות מחטיבת "כרמלי" וכן לוחמים מהפלמ"ח. בקרב העז שהתפתח במקום נפגע חיים בצווארו, ומת מיד. היה החלל היחיד מגדודו בקרב. לאזור הגיעו גם כוחות בריטים חמושים במשורייני קרב נושאי תותחים והפגזו את המארב, אך החסימה הישראלית הצדיקה את עצמה וכוח הלגיון לא התערב בקרב שהתחולל בחיפה. ערב חג הפסח תש"ח הצליחו הכוחות הישראליים לכבוש את העיר, ולכונן בה שלטון יהודי.

חיים היה בן עשרים ואחת בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין בכפר חסידים.

טוראי חיים פרידמן

נפל ביום כ"ז באייר תשי"ד (30.05.1954)
בן 20 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין שער גולן-מסדה

בן ברקו ומינצה. נולד ביום כ"ז באייר תרצ"ד (12.5.1934) בפולין. ע
לה לארץ בשנת 1949. למד במסגרת חברת-הנוער בקיבוץ שער-הגולן.
השתייך לתנועת "השומר הצעיר". היה חקלאי לפי מקצועו. גויס
לצה"ל במסגרת נח"ל בפברואר 1953. נפל בקרב בניצנה ביום כ"ז
באייר תשי"ד (30.5.1954) והובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות
בשער-הגולן.

טוראי דב (ברל) פרידמן

נפל ביום כ"ו בכסלו תש"ט (28.12.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי בנחלת יצחק

יששכר דוב, בן שינדיל ויוסף, נולד ביום י"ט בסיוון תרפ"ז (19.6.1927). בעיר חוסט בצ'כוסלובקיה (כיום אוקראינה). התחנך ב"חדר", הצטיין בלימודיו והמשיך ללמוד בישיבה. כל משפחתו נספתה, רק הוא שרד בעבודה הקשה, ונשלח למחנות עבודה בגרמניה ובפולין. הודות לזריזותו ולאומץ לבו הצליח תמיד להשיג מזון, ובמסירות נפש היה חולק אותו עם חבריו הגוועים ברעב. לימים, גם שנים אחרי נפילתו של יששכר דוב, עוד הגיעו לקרוביו מכתבי תודה מאנשים שזכרו אותו מימי השואה, וסיפרו כי בזכותו נותרו בחיים.

בתום המלחמה נדד יששכר דוב לרומניה, משם עלה לארץ ישראל באונייה "מקס נורדאו", שאורגנה על ידי נציגי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה" ביוון. האונייה הפליגה מנמל קונסטנצה ב-7 במאי 1946 כשעל סיפונה 1,633 מעפילים מרומניה ופולין, ניצולי שואה וחברי תנועות נוער חלוציות. סמוך לחוף קיסריה התנגשה האונייה במשחתת בריטית אשר שיגרה לעברה צוות השתלטות. האונייה הובלה לחיפה, ותוך שהם מניפים את הדגל העברי הורדו המעפילים והועברו למחנה המעצר בעתלית.

כששוחרר כעבור כמה שבועות הצטרף יששכר דוב לקבוצת "פועלי אגודת ישראל" בראשון לציון. בהמשך עבר לתל אביב, ועבד כחשמלאי. הוא שאף להשתלמות רוחנית, הצטרף לאנשי חב"ד ובכל

שעה פנויה למד בהתלהבות את תורתם.

כשפרצה מלחמת העצמאות היה מן הראשונים להתגייס ושירת בפלוגה הדתית בגדוד 33 של חטיבת "אלכסנדרוני". יששכר דוב השתתף בפעולות רבות של הגדוד, התנדב למשימות נועזות וצוין לשבח על ידי מפקדיו.

בדצמבר 1948 במבצע "חורב" הוחלט לשחרר את הדרך לנגב ולאליץ את המצרים לסגת, ובמסגרת זו נערך מבצע "חיסול" נגד כוחות האויב ב"כיס פלוגיה".

על יחידתו של יששכר דוב הוטל לפרוץ לכפר עיראק אל-מנשיה. ביום כ"ו בכסלו תש"ט (28.12.1948) פרצו כוחות "אלכסנדרוני" לכפר מדרום והשתלטו על חלקו, אך הסתערוותם על התל שמצפון לכפר נהדפה. בינתיים התאוששו המצרים, תקפו ואילצו את הכוחות הישראליים לסגת.

כתשעים מלוחמי היחידה נפלו בקרב, ביניהם יששכר דוב. חבריו ציינו כי גילה אומץ לב למופת, והיה ממתנגדי הנסיגה מהכפר.

למרות כישלון ההתקפה בעיראק אל-מנשיה הצליחו הכוחות להתקדם דרומה, ובתום מבצע "חורב", בינואר 1949, הסכימו המצרים להפסקת אש ולנסיגת כוחותיהם. בכך פסקה הלחימה בחזית הדרום. יששכר דוב נחשב תחילה כנעדר, ומשנמצאה גופתו נקבר בפלוגיה.

כעבור שנה, ב"ז בכסלו תש"י (8.12.1949)

דב הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנחלת יצחק. בן 21 במותו, נצר אחרון למשפחתו.

טוראי יהושע (שיקה) פקר

נפל ביום כ"ה באייר תש"ח (03.06.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי נחלת יצחק

יהושע, בנם של חיה (חייקה) ויעקב, נולד ביום י' בסיוון תרפ"ז (10.6.1927) בפולין, בעיר סטולפצ'י. אביו היה עסוק בטחנת קמח קטנה שהקים בעצמו. יהושע היה בן בכור, אחריו נולדו שני אחיו ואחותו. למד בבית הספר "תרבות" בעירו. אחרי הלימודים אהב לעזור לאביו בעבודתו.

בספטמבר 1939, עם תחילת מלחמת העולם השנייה, נכבשה סטולפצ'י בידי הצבא האדום הרוסי וסופחה לברית המועצות. יהושע ואביו נשלחו על ידי הגרמנים לעבודת פרך במחנה עבודה במינסק. לבסוף החלה נסיגת הגרמנים. כששב יהושע מן היער לעיר מולדתו נודע לו כי כל משפחתו נספתה עם כל יהודי הגטו ביום י"ב בתשרי תש"ג (23.9.1942).

ב-19 ביוני 1946 עלה יהושע בנמל סוונה שבאיטליה על סיפונה של אוניית המעפילים "יאשיהו וודג'ווד". הבריטים איתרו את האונייה בלב ים, הצמידו אליה משחתת והנחיתו על סיפונה חיילים. הבריטים אמנם לא ירו, אך ליוו את הספינה עד הגיעה לנמל חיפה, אז הורדו ממנה המעפילים והובלו למחנה המעצר בעתלית. יהושע שוחרר ממחנה עתלית כעבור שבועיים. תחנתו הראשונה הייתה קיבוץ גת של "השומר הצעיר". למעלה משנה שהה שם, עבד בעבודות שונות ובעיקר בבניין וכל החברים אהבוהו על טוב לבו, יושרו ומסירותו לכול.

אחר כך עבר לקיבוץ יקום. בהמשך עברה הקבוצה לגל-און, ליד מרדכי, ומשם עבר יהושע לקיבוץ כפר מנחם. לקראת פרוץ מלחמת העצמאות התנדב יהושע לפלמ"ח ושירת בחיל הרגלים, השריון ובחטיבת "הראל". ביוני 1948 השתתף יהושע במבצע "פלשת" בקרב על אשדוד. בליל כ"ה באייר תש"ח (3.6.1948) ניסו הכוחות לתקוף, אך מיד בתחילת ההתקפה פתח האויב בהרעשה כבדה והכוחות הישראליים קיבלו פקודה לסגת. יהושע שמע את הפקודה, אך התעכב כדי לירות שתי מחסניות שנותרו לו ולזרוק רימון על האויב. בהיותו במרחק ארבעים מטר מקווי האויב נפגע ונהרג. יהושע היה בן עשרים ואחת בנפלו. נטמן בניצנים ולאחר כשנה, ביום ו' באלול תש"ט (31.8.1949), הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנחלת יצחק.

טוראי יוסף קוחן

נפל ביום ג' בניסן תש"ח (12.04.1948)
בן 23 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי עפולה

יוסף, בנם של בלומה ואלתר-מנחם הכהן, נולד בשנת תרפ"ה (1925) בפולין, בעיר אולקוש שבמחוז קיילצה. בספטמבר 1941 רוכזו יהודי העיר בגטו. במאי 1942 עברה האוכלוסייה מצור, כאשר ננעלה למשך מספר ימים על ידי הגרמנים בגימנסיה המקומית ללא מזון ושתיה. מעטים מהאוכלוסייה הפולנית ניסו לסייע, וסיפקו לנצורים לחם וארוחות צהריים. ביוני 1942 גורשו כל יהודי אולקוש למחנה ההשמדה אושוויץ. עם תבוסת גרמניה יצא יוסף מהמחנה והוא שלם בגופו, ואף רוחו החלה להתחזק. עד מהרה החל להסתגל לתנאים החדשים, הצטרף לתנועה החלוצית והתכונן לעלייה. ב-19 באוקטובר 1946 עלה בנמל לה סיגט שבריביירה הצרפתית על אוניית המעפילים "לטרו", שאורגנה על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה". האונייה, שנשא 1,252 מעפילים - ניצולי שואה ממדינות מזרח ומערב אירופה וחברי תנועות נוער, הייתה נתונה למעקב הבריטים מרגע צאתה לדרך. בלב ים השתלטו עליה הבריטים תוך הפעלת כוח, האונייה נגררה לנמל חיפה, המעפילים הורדו ממנה בכוח והועלו על אוניות גירוש, שלקחו אותם למחנות המעצר בקפריסין. כעבור כשבעה חודשים השתחרר יוסף, והגיע ארצה ביום 5 במאי 1947. עם בואו התגורר בחיפה ועבד במחצבת "ויצמן" שבסמוך לעיר. על אף כל התלאות שעברו עליו היה שמח, ער ועליו ומלא ביטחון בעתידו

ובעתיד עמו. מתוך אותו ביטחון נרתם יוסף למפעל הגנת היישוב עוד קודם למלחמת העצמאות.

לחבריו, שהתייחסו בזלזול להתנדבותו למסירותו וראו אותו כ"אידיאליסט", ענה כי רק בהתמסרות למען העם הוא רואה טעם לחייו.

קרבות משמר העמק ורמת יוחנן, שהתחוללו באפריל 1948, היו בין הקרבות הגדולים שהתחוללו בצפון הארץ ואף בארץ כולה בתחילת המלחמה. תחילת הקרבות ביום 4 באפריל 1948, כאשר "צבא ההצלה" הערבי בפיקוד קאוקג'י תקף את קיבוץ משמר העמק. קאוקג'י קיווה כי יוכל לחסום את כביש ואדי מילק הסמוך לקיבוץ, בו עברה התחבורה היהודית מתל אביב והשרון לחיפה, ולאחר מכן יסתער על שכונותיה היהודיות של חיפה. בקרב לכיבוש הכפר הערבי אבו-זוריק (סמוך לקיבוץ משמר העמק), ביום ג' בניסן תש"ח (12.4.1948), לחם יוסף כקשר של מפקד המחלקה. הוא נפצע קשה בראשו, הובהל לבית החולים "העמק" בעפולה אך שם מת מפצעיו.

יוסף היה בן עשרים ושלוש בנפלו. עד לשנת 2011 נחשב כחלל שמקום קבורתו לא נודע. בעקבות פניית המשפחה החלה בשנת 1998 חקירה של היחידה לאיתור נעדרים בצה"ל במטרה לאתר את מקום קבורתו של יוסף. החקירה הובילה למסקנה שיוסף קוחן נקבר בז' בניסן תש"ח 15.4.1948, בבית הקברות בעפולה בקבר אלמוני מקרבות משמר העמק.

בעקבות ממצאי החקירה הוחלפה מצבת האלמוני בעפולה במצבה הנושאת את שמו של יוסף קוחן

טוראי

יוסף-יוסי (יוסי) ספלניץ קושמירסקי

נפל ביום כ"א באב תשי"ח (06.08.1958)

בן 21 בנופלו

מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי קריית שאול

יוסף, בן הניה (לבית ספלניץ) ואברהם-זליג קושמירסקי, נולד ביום ג' בשבט תרצ"ז (15.1.1937) בפולין, בעיר פורבה שבמערב המדינה, לרגלי הרי הסודטים. גדל והתחנך בעיר הולדתו.

ב-1 בספטמבר 1939 פרצה מלחמת העולם השנייה עם פלישתה של גרמניה לפולין וכיבושה במלחמת בזק ("בליצקריג"). מיד לאחר מכן פורסמו צווים ותקנות אנטי-יהודיות שהביאו לבידודם החברתי של היהודים, לנישולם הכלכלי ולערעור כל מערכות חייהם. בחודשים שאחרי הכיבוש רוכזו היהודים בגטאות, והכשירים שביניהם נשלחו למחנות עבודה.

לא ידועים קורות בני משפחתו של יוסף במלחמה, אך ידוע כי מלבדו כולם נספו. רק הוא שרד את המחנות, עבר גם דרך רוסיה וזכה להגיע ליום השחרור.

לאחר המלחמה חי עוד כמה שנים בפולין, ובתחילת 1949 הגיע לארץ במסגרת "עליית הנוער". עם בואו נשלח הנער יוסף למוסד רמת-הדסה שליד טבעון, שם שהה תקופה קצרה ואז הועבר לקיבוץ מרחביה בעמק יזרעאל.

במרחביה מצא יוסף את ביתו. חי במקום למעלה מחמש שנים, למד ועבד כטרקטוריסט. בגיל 15 הצטרף לגדנ"ע (גדודי נוער) ואף עבר במסגרת זו קורס מפקדי כיתות.

בשנת 1956 התגייס יוסף לצה"ל, לנח"ל. תחילה צורף ליחידת חי"ר ועבר קורס מפקדים, לאחר מכן עבר קורס צוותי טנקים והועבר לחיל השריון. היה טנקיסט בזמן מבצע סיני, ולאחר מכן עבר קורס מפקדי טנקים והוסמך כמפקד טנק בדרגת סמל. בתחילת 1958 התנדב יוסף לשירות קבע כמפקד טנק. בליל כ"א באב תשי"ח (6.8.1958) נהרג יוסף בתאונה בשעת מילוי תפקידו, כשעבר ברכב סמוך לקיבוץ גבת. יוסף היה בן עשרים ואחת בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בקריית שאול, תל אביב.

טוראי יחיאל (חילק) פייגנבלט

נפל ביום י"ד בסיון תש"ח (21.06.1948)
בן 23 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי נהריה

בן צפורה ובנימין, נולד בשנת 1925 בעיר פיליצה, פולין. עם פרוץ מלחמת-העולם מיד אחרי סיימו את בית-הספר היסודי ופלישת הגרמנים, ברח אל היערות והצטרף אל הפרטיזנים. בשנת 1942 שב בחשאי לעירו ומצא אותה ריקה מיהודיה ואף שריד לא נשאר ממשפחתו. הוא נתפש בידי הגרמנים, נלקח למחנה-עבודה בגרמניה והתגלגל ממחנה למחנה עד יום השחרור. היה בין הראשונים שהתמסרו לפעולה ציונית בקרב שארית הפליטה בגרמניה והיה מהפעילים למען איחוד כל המפלגות בשאיפה אחת: עלייה ארצה. היה בין מארגני קיבוץ-האיחוד בשם "נוחם" (נוער חלוצי מאוחד) שעל-יד פרנקפורט ע"נ מיין, והיה בין הראשונים מאותו קיבוץ שזכו לעלות ארצה. בהגיעו לחופי המולדת באוגוסט 1946 באוניית-המעפילים "יגור" גורש, אחרי התנגשות קשה עם האנגלים, עם כל המעפילים לקפריסין. גם שם לא נפלה רוחו והאימרה השגורה בפיו היתה: "עוד לא אבדה תקותנו".

ב-22.12.1946 הגיע בשנית לארץ. תחילה ישב בראשון לציון ואחר-כך בתל-אביב. עבד כפועל-בניין ומצא סיפוק בעבודתו.

עם פרוץ מלחמת-העצמאות התגייס עם הראשונים, שירת בחטיבת "כרמלי", נשלח למשמר הים ליד עכו והשתתף במבצע "בן-עמי" לשחרור הגליל המערבי.

בליל 14.5.1948 יצא באוניית המעפילים "חנה סנש", שהפכה לאוניית חיל-הים הישראלי, מחיפה לחוף שבי- ציון בגליל המערבי. עם שחר ירדו מהאונייה למקום ההיערכות, קיבוץ רגבה, ומשם התקיפו את הכפר הערבי סמריה אשר בדרך עכו-נהריה. הכפר נכבש, אך הוא נפגע מכדור אויב, הובא לבית-החולים בנהריה, נותח פעמיים, התענה בייסורים קשים ומת אחרי חמישה שבועות, ביום י"ד בסיוון תש"ח (21.6.1948). הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי בנהריה.

טוראי יעקב (יאנק) פדרמסר

נפל ביום י"ד בתשרי תש"ט (17.10.1948)
בן 19 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
נחלת יצחק

יעקב, בנם של בת-שבע וצבי (הירש), נולד בשנת תרפ"ט (1929) בפולין, בעיר ונווליצה הסמוכה ללובלין. גדל והתחנך בעיר הולדתו, בן למשפחה גדולה ולו חמישה אחים ואחות.

כבר בראשית המלחמה נכבשה עיר הולדתו של יעקב והוריו, חמשת אחיו ואחותו נרצחו בידי הנאצים. רק הוא ניצל, לאחר שהועבר לבית משפחה נוצרית ואצלה גדל כאחד מבניה. באותה תקופה התפתחה אהבתו לטבע ולבעלי החיים. במיוחד נקשר לענף הרכיבה על סוסים ולטיפול בהם.

עם תום המלחמה, אחרי כניסת צבא השחרור הרוסי לפולין, הועבר יעקב לרוסיה לשם קבלת אימון צבאי, אך בלבו נמשך לחיי הגשמה בארץ ישראל. בדרך רבת תלאות והרפתקאות הגיע למחנה פליטים יהודים בגרמניה, שם התייצב לשירות אימון והדרכה מטעם ה"הגנה" במסווה של מורה להתעמלות בבית ספר לילדי הפליטים. ביולי 1948 הגיע יעקב לארץ, באונייה של אנשי גח"ל (גיוס חוץ לארץ).

לאחר בואו ביקר יעקב אצל קרוביו בתל אביב, ומיד התגייס לצה"ל. הימים ימי מלחמת העצמאות, והוא הוצב בפלוגה קרבית בחטיבת "קריית" - חטיבה מספר 4 ב"הגנה". בהיותו מאומן בטיפול בסוסים הועבר, לפי בקשתו, ליחידת הפרשים בחטיבת "גבעתי" - חטיבה מספר 5 - ומאז השתתף בסיוורים ובקרבות רבים.

בתחילת אוקטובר 1948 יצא יעקב לחופשה לרגל ראש השנה תש"ט. בתום החופשה נפרד מדודתו במילים: "כאן אדע בשביל מה אמסור את נפשי. אם אפול - אל נא תבכו!" בשובו לגדוד השתתף בקרב על גבעה 113 במבצע "יואב". גבעה 113 הייתה אחד המשלטים המבוצרים של הצבא המצרי, ששלט על צומת דרכים חשוב בנגב הצפוני (כיום: צומת גבעתי). במהלך מבצע "יואב" לשחרור הנגב הוחלט לכבוש מקום זה, והמשימה הוטלה על לוחמי "גבעתי".

בליל י"ד בתשרי תש"ט (17.10.1948) הסתערו הלוחמים על המשלט וכבשו אותו בקרב קשה ואכזרי, קרב פנים אל פנים שכלל שימוש בכידונים. בקרב נפלו למעלה מעשרים לוחמים. במהלך הקרב נפגע יעקב מצרור כדורים בבטנו. הוא הובהל במצב קשה לבית החולים בתל השומר, אך שם נפטר מפצעיו כעבור יומיים, בט"ז בתשרי תש"ט (19.10.1948).

יעקב היה בן תשע-עשרה בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנחלת יצחק.

טוראי יצחק פרידמן

נפל ביום ח' בניסן תשי"ח (17.04.1948)
בן 21 בנפלו
מקום מנוחתו בית העלמין הצבאי נחלת יצחק

יצחק, בן גיטל-דבורה וישראל-יוסף, נולד ביום כ"ב בשבט תרפ"ז (25.1.1927) בפולין, בעיר ולאדא. למד בבית ספר "תרבות" בעירו. חונך באווירה ציונית בבית הוריו, שהשתוקקו כל הימים לעלות לארץ ישראל אך הדבר לא נסתייע בידם.

כל בני משפחתו של יצחק נשלחו על ידי הנאצים למחנה השמדה ונרצחו. רק הוא הצליח לברוח. במסגרת "הבריחה" עזבו את מקום מושבם כ-250,000 ניצולי שואה, בעיקר ממזרח אירופה, ונעו למחנות העקורים בארצות המערב (גרמניה, אוסטריה ואיטליה), משם ביקשו להגיע לנמלי יציאה מהם יוכלו להפליג לארץ ישראל. יצחק הגיע לאיטליה והעפיל מנמל בארי. הגיע ארצה ב-1946, וזמן קצר אחר כך התיישב בחיפה והחל לעבוד בבית חרושת לטקסטיל.

עם בואו התאכסן יצחק לזמן מה ב"מצודת זאב" בתל אביב והצטרף למחתרת האצ"ל (הארגון הצבאי הלאומי). בהמשך סיים קורס מ"כים. הכינוי המחתרתי שלו היה "המפקד צדקיהו". במסגרת המחתרת השתתף בפעולות רבות נגד הבריטים ואחר כך נגד הערבים באזור הצפון, בז למוות ולסכנות ונודע בעוז רוחו. באפריל 1948 נודע לאצ"ל כי רכבת בריטית עמוסה בתחמושת עתידה לצאת מחיפה, והארגון נערך לסכל את האפשרות שהנשק יימסר לערבים. ביום ח' בניסן תשי"ח (17.4.1948) יצא כוח שמנה עשרות לוחמים מבסיס

האצ"ל בשוני.

לכוח נלוו סבלים וכארבעים משאיות. הכוח פוצץ את המסילה והניח מארב לרכבת בסמוך לפרדס חנה. הרכבת שהגיעה נעצרה, ולוחמי האצ"ל הסתערו עליה. כוח אבטחה בריטי שישב בשני קרונות משוריינים פתח באש כבדה על הלוחמים, ממנה נהרגו שלושה אנשי אצ"ל וביניהם יצחק.

לוחמי האצ"ל המשיכו להמטיר אש על הרכבת, תוך שהם קוראים לחיילים הבריטים להיכנע. משנכנעו הבריטים והאש פסקה הסתערו לוחמי האצ"ל על הרכבת והוציאו ממנה עשרות טונות של תחמושת יקרה, שכללה פגזים לתותחים ופצצות למרגמות כבדות. חלק מהתחמושת שימש בהמשך את לוחמי האצ"ל בקרב על יפו ויתרתה נמסרה לצה"ל, אשר עשה בה שימוש רב במלחמת העצמאות.

יצחק היה בן עשרים ואחת בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי נחלת יצחק.

טוראי יצחק קוה

נפל ביום כ"ז באדר ב' תש"ח (07.04.1948)
בן 22 בנופלו
מקום מנוחתו בית העלמין הצבאי חיפה

בן טאובה ואהרון. נולד ביום ג' בכסלו תרפ"ו (20.11.1925) בלובלין שבפולין, למשפחה עשירה ומכובדת. במרץ 1942 החל גירוש היהודים מגטו לובלין למחנה ההשמדה בלז'ץ, שם נרצחו במהלך שנת 1942 כ-600,000 יהודים בתאי גזים. יצחק, שריד בודד ממשפחתו, לא רצה להישאר עוד בפולין. יצחק עלה לארץ בשנת 1946 והשתקע בחדרה. זמן קצר לאחר הגיעו הצטרף לאצ"ל, והתגורר בבית חרושת לשימורים, מימין לתחנת רכבת מזרח של חדרה, שם התאכסנו אנשי האצ"ל. לאחר מכן השתתף בחוליית האבטחה בהתקפה על המחנה הצבאי הבריטי שבפרדס חנה (מחנה 80) ושם קיפד את חייו, ביום כ"ז באדר ב' תש"ח, 7 באפריל 1948. יצחק היה החלל היחידי מבין לוחמי האצ"ל בקרב זה. הצד הבריטי איבד בקרב את מפקד המחנה, וכן שבעה חיילים. בעקבות הפעולה הצליחו לוחמי האצ"ל להוציא נשק רב מהמחנה ולהעבירו לזכרון יעקב. נשק זה שימש אותם בפעולותיהם בראשית מלחמת העצמאות. יצחק, בן עשרים ושתיים במותו, הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בחיפה, תחת השם אברהם בן-אברהם. בהמשך נחקק השם יצחק קוה על מצבתו - ללא שמות ההורים, וללא תאריך לידה. חמישים ושמונה שנים לאחר נפילתו של יצחק התפרסמה בשנתון "קול לובלין" תמונה של כיתה אלמונית מבית הספר "תרבות" שבלובלין.

בני דור ההמשך של "ארגון יוצאי לובלין" יצאו להתחקות אחר קורות חייו של יצחק, אחד מבני אותה כיתה. הם פעלו לגאול את שמו מן השכחה ולהוסיף על מצבתו את המידע החסר. מסע החיפושים שלהם אחר יצחק קוה מופיע בגיליון מספר 42 של השנתון "קול לובלין". בעקבות התחקיר המקיף שערכו, הוחלפה בשנת 2006 המצבה שעל קברו של יצחק ובמצבה החדשה נחקקו שמות הוריו, תאריך הולדתו ושם העיר שנולד בה. יצחק הונצח בספרים שונים המתעדים את פעולות האצ"ל ומזכירים את שמות הנופלים חברי הארגון. שמו נזכר אף במוזיאון האצ"ל שבתל-אביב.

טוראי

ישראל (איסקה) צ'נוביץ

נפל ביום י"ט באדר א' תש"ח (29.02.1948)
בן 21 בנופלו

מקום מנוחתו בית העלמין הצבאי נחלת יצחק

ישראל, בן דבורה וגדליהו, נולד ביום י"ב בתשרי תרפ"ח (8.10.1927) בעיר קיבארט שבליטא, הסמוכה לגבול הגרמני. ב-24 ביוני 1941 הוקם גטו בו רוכזו כל יהודי קובנה, שבהמשך אולצו לעבוד עבודות פרך ורבים מהם מתו מאפיסת כוחות או מרעב. ישראל ובני משפחתו היו בין יושבי הגטו. אחותו של ישראל, יהודית, נספתה שם. לא פעם עמד גם ישראל בסכנת מוות אך שרד. בשבתו בגטו כתב יומן בו פירט את רשמיו וסבלותיו. זיכרונותיו, הכתובים ביידיש ספרותית, קובצו תחת השם "אין אויף גרונד פון לעבן" (מתהום החיים).

בשנת 1944 הועברו ישראל ואביו למחנה דכאו שבגרמניה, שם עונו בעבודות פרך. אביו של ישראל מת תוך כדי עבודה, ובנו כרה את קברו. ישראל היה היחיד ממשפחתו שהגיע ליום השחרור, עם הגעת הצבא האמריקני לדכאו.

ב-11 בספטמבר 1946 הפליג ישראל באוניית המעפילים "פלמ"ח" בדרכו לארץ ישראל. האונייה, שנרכשה על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה", יצאה מנמל לה-ספציה שבאיטליה כשעל סיפונה 414 מעפילים. בהגיעה סמוך לראש הנקרה התגלתה על ידי משחתת בריטית ונצטוותה לעצור. בתחילת העימות הבריטים התיזו סילוני מים ואילו המעפילים השיבו ביידוי אבנים, בהמשך עשרות חיילים בריטים עלו על הספינה ובפעם הראשונה מאז מלחמת העולם השנייה

הפעילו נשק חם.

במהלך העימות נהרג אחד המעפילים ועוד כמה נפצעו. ישראל וכמה מחבריו קפצו מהאונייה בניסיון להגיע אל החוף בשחייה, אך נתפסו והוחזרו לאונייה. האונייה נגררה לנמל חיפה, שם הורדו המעפילים לספינות גירוש והוגלו למחנות בקפריסין.

בראשית מלחמת העצמאות היה ישראל בין הראשונים להתייצב.

לאחר שבועיים של אימונים צורף לגדוד 42 בחטיבת "קריית" - חטיבה מספר 4 ב"הגנה". ביום י"ט באדר א' תש"ח (29.2.1948) נשלח ישראל עם עוד שבעה אנשי "הגנה" (יחידת "כוכבי הגרב") לעמדת בית החרושת "היוצק" ליד מקווה ישראל, שהייתה עמדת משמר לאבטחת הדרך לירושלים ולדרום ושלטה גם על הדרך ליפו הערבית. אנשי ה"הגנה" קיבלו פקודה ממפקדם לא להתנגד ומסרו את נשקם, בזמן הקצר שהוקצב להם לא הצליחו הבחורים להתניע את הרכב המקולקל, ועוד לפני שעברו למכוניתם השנייה עזבו הבריטים. מיד לאחר שעזבו הגיעה למקום כנופיה ערבית מכפר יאזור ואנשיה פתחו בירי עז לעבר היהודים בעמדה. עשרה מהיהודים שהיו בעמדה, לוחמים ופועלים, נרצחו.

ישראל היה אחד ההרוגים במקום. בן עשרים בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי נחלת יצחק.

טוראי

ישראל (שרוליק) קורן

נפל ביום כ"ז בסיון תש"ח (04.07.1948)
בן 19 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי נהריה

ישראל, בנם של בילה ומרדכי, נולד ביום י"א בתשרי תר"ץ (15.10.1929) בעיר לודז' שבפולין. גדל והתחנך בעיר הולדתו. ב-8 בפברואר 1940 הוקם בלודז' גטו.. במהלך שנת 1942 שולחו מהגטו כ-80,000 איש למחנות השמדה, בעיקר לחלמנו. עד תום המלחמה נרצחו כמעט כל יהודי לודז'. גורלם היה כגורל תשעים אחוז מיהודי פולין. ישראל היה בן עשר שנים כשנלקח לגטו. עד תום המלחמה עונה בידי הנאצים, אך שרד. עם שחרורו פנה לחפש את בני משפחתו, ומשנודע לו כי כולם עד האחרון שבהם נרצחו הועבר, כיתומים אחרים, לכפר נוער באיטליה.

בשל חשיבות גוש עציון במערכה במרחב ירושלים פתח הצבא הירדני הסדיר ("הלגיון הערבי") במתקפה עזה עליו עוד קודם לסיום המנדט וצאת הבריטים מהארץ. ההתקפה החלה ביום 12 במאי 1948, בו הצליחו הכוחות הערבים לכבוש כמה משלטים בסביבות כפר עציון.

ב-9 בנובמבר 1945 עלה ישראל לארץ ישראל במסגרת "עליית הנוער". בתחילת מלחמת העצמאות התגייס ישראל. הוא צורף לגדוד 21 בחטיבת "כרמלי" - חטיבה מספר 2 של ה"הגנה". בתחילת יוני 1948 השתתף במערכה על ג'נין מול צבא הפלישה העיראקי שחדר לארץ. משם נשלח עם יחידתו לגליל המערבי, לאזור ראש הנקרה. ראס אל-נקורה (ראש הנקרה), בה עבר מעבר היסטורי ללבנון, הייתה תחנת גבול ומשטרה בריטית ששלטה על ידי הערבים מאז סיום המנדט.

ביום, ד' בסיון תש"ח (11.6.1948), כבשו לוחמי "כרמלי" מחדש את המשטרה בקרב קשה, ומאז נותר המקום בשליטת ישראל. בקרב זה נפצע ישראל אנושות בראשו. לזמן מה נראה שהתאושש מפצעו, אך שלושה שבועות לאחר פציעתו היה זקוק לניתוח נוסף. בניתוח זה, ביום כ"ז בסיון תש"ח (4.7.1948), מת בבית החולים בנהריה, ישראל היה בן תשע-עשרה בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנהריה.

סמל משה (דוד) גלזר

נפל ביום כ"ד באב תשי"א (26.08.1951)
בן 25 בנופל
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי חיפה

משה, בנם של רבקה ושמואל-יוסף, נולד ביום כ"ד באדר תרפ"ו (10.3.1926) בוורשה בירת פולין. סיים את לימודיו בבית הספר "תחכמוני" בעירו. מצעירותו השתייך לתנועת "השומר הדתי". משפחתו של משה נספתה כולה במחנה ההשמדה בטרבלינקה, ורק הוא ניצל ממוות ונלקח לעבודות כפייה. בתום המלחמה הגיע לצפון איטליה. הצטרף לקבוצה הלאומית-דתית "תורה ועבודה" של "הפועל המזרחי" והיה מחבריה הפעילים ביותר. משה עלה לארץ באביב 1947 באוניית המעפילים "מורדי הגטאות". לא הרחק מחוף תל אביב זוהתה על ידי הבריטים, ובשל סירובה להישמע להוראותיהם נגחה על ידי משחתות שאף התיזו עליה סילוני מים, הטילו רימוני גז מדמיע והנחיתו לתוכה חיילים. ביום 24 במאי 1947 נגררה "מורדי הגטאות" לנמל חיפה, שם הועברו המעפילים לספינת גירוש ונשלחו למחנות המעצר בקפריסין. במחצית פברואר 1948 הגיע שנית לחופי הארץ בספינה רעועה, והוא כבר חייל לכל דבר. את ביתו קבע במושב שדה יעקב שבעמק יזרעאל - המושב הראשון של "הפועל המזרחי" - אך הספיק להתגורר בו זמן קצר בלבד. בסוף אפריל 1948 התגייס משה, וחדור רצון לעמוד לימין המגינים יצא לשדה המערכה במסגרת חטיבת "גולני" - חטיבה מספר 1. הוא לחם בקרבות רבים וחווה במלחמת העצמאות סכנות אין ספור.

בתום הקרבות, באוקטובר 1949, נכנס לצבא הקבע, מתוך רצון להמשיך ולתרום לארצו. משה שהוכשר כמסגר אווירונים בעברו, הועבר לחיל האוויר שהיה אז בראשיתו. ביום כ"ד באב תשי"א (26.8.1951) נפל משה בשעת מילוי תפקידו. הוא נהרג בתאונת דרכים שאירעה סמוך לקיסריה, בכביש חיפה - תל אביב. בן עשרים וחמש שנים בנפלו. משה הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בחיפה.

רב סמל משה פלם

נפל ביום כ"ו בחשוון תשי"ב (25.11.1951)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו בית העלמין גן שמואל

משה, בנם של תרצה וצבי, נולד ביום י"ט באייר תר"ץ (17.5.1930) בלודז' שבפולין. בן למשפחה אדוקה, אביו היה רואה חשבון מוסמך ועסקן באיגוד בעלי המלאכה בעיר.

משה ובני משפחתו נכלאו בגטו לודז'. בשנה הראשונה למלחמה עוד היה משה מבקר בבית הספר, אולם מיד לאחר מכן נגזר עליו לצאת לעבודה קשה. אחיו, הצעיר ממנו בתשע שנים, נספה יחד עם הוריו במחנה אושוויץ. רק משה החזיק מעמד בעבודה במכרה הפחם, וזכה להגיע ליום השחרור.

בשנת 1946 עלה משה לארץ ישראל עם "עליית הנוער" - מפעלה של הסוכנות היהודית.

בפרוץ מלחמת העצמאות גויס משה, ושירת כתותחן עד סוף המלחמה. לחם בעיקר בדרום, באזור משלטי עיראק אל-מנשיה ופלוגיה. לקח חלק פעיל בהגנת קיבוץ גת (מצפון לקריית גת). "לא חת מפני המוות וידע להפיג את אימתו בבדיחות הדעת, אף כי לא בקלות ראש", מספרים חבריו, "הוא ידע לנהוג רצינות בכל אשר פנה ועשה".

בתום המלחמה החליט להמשיך את דרכו בצבא, בחיל התותחנים. שירת בגדוד שדה, עבר קורס לסגני מפקדי צוותים ותוך שנה הספיק לעלות לדרגת סמל תותחנים. כמפקד צוות תותחנים נודע בדאגתו לשלומם ולגורלם של פקודיו, והיה אהוב ומקובל על כולם.

מפקדיו הכירו בכישוריו והמליצו על צאתו לקורס קצינים, אך משה תכנן לסיים את שירותו ולשוב לקיבוץ. ביום כ"ו בחשוון תשי"ב (25.11.1951) נהרג משה בשעת מילוי תפקידו, בתאונת דרכים בכביש הר-טוב. בן עשרים ואחת בנופלו. משה הובא למנוחת עולמים בבית העלמין בקיבוץ גן שמואל. לאחר נפילתו הועלה לדרגת רב-סמל.

טוראי משה (קופל) סוריה

נפל ביום ד' בניסן תש"ח (13.04.1948)
בן 30 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין בסנהדריה, ירושלים.

משה, בן לאה ומרדכי (שייקע), נולד בוורשה בירת פולין. אביו היה אחראי על המקווה הגדול בעיר. משה גדל והתחנך בוורשה. מנעוריו עבד משה כפקיד בקהילה היהודית. משבגר נשא אשה ונולדו לו שני ילדים.

משה ומשפחתו שהו בגטו ורשה והצליחו להסתתר בבונקר שבנו, לשם הכניסו עוד כשלושים איש. בדצמבר 1942 נתגלה המסתור, כנראה על ידי הלשנה, והמשפחה כולה הועברה למחנה ההשמדה אושוויץ. כל בני המשפחה נספו, רק משה שרד את המלחמה.

בשנת 1946 עלה משה ארצה, החל לעבוד בבית החולים "הדסה" בהר הצופים וגר במקום.

עוד לפני פרוץ מלחמת העצמאות התגייס משה ל"הגנה" ושירת בחטיבת "עציוני", היא חטיבת "ירושלים" - חטיבה מספר 6. הדרך מהשכונות היהודיות בירושלים למוסדות היהודיים החשובים בהר הצופים - האוניברסיטה העברית ובית החולים "הדסה" - עברה בלב השכונה הערבית שיח' ג'ראח, והייתה בחזקת סכנה עוד טרם מלחמת העצמאות.

לקראת מחצית אפריל 1948 גברה המתיחות בירושלים ולכן נעשו הכנות להעלאת שיירה נוספת להר הצופים, תוך הבטחה מפורשת מצד הבריטים שהדרך להר פתוחה ובטוחה. השיירה, שיצאה בבוקרו של יום ד' בניסן תש"ח (13.4.1948), מנתה תשעה כלי רכב ובהם קרוב

למאה איש.

משוריו החלוץ הגיע לשכונת שיח' ג'ראח ועלה על מוקש שהונח על הכביש, כמה עשרות מטרים מעיני החיילים הבריטים שניצבו בעמדה בלב השכונה. הקרב נמשך שבע שעות תמימות, כאשר הערבים מנסים להסתער על כלי הרכב הלכודים ומולם קומץ קטן של אנשי ה"הגנה" מנסים לעצור אותם. בשעות הצהריים הצליחו הערבים להצית את שני האוטובוסים הלכודים בסוף השיירה. האוטובוסים על כל נוסעיהם עלו באש ונשרפו כליל. משה היה בן כשלושים בנפלו. הובא למנוחת עולמים בקבר אחים בבית העלמין בסנהדריה, ירושלים.

טוראי נתנאל פיטרושקה

נפל ביום ד' באייר תש"ח (13.05.1948)
בן 25 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי הר הרצל

נתנאל, בנם של אלטה ואריה-לייב, נולד ביום ל' בתשרי תרפ"ד
(10.10.1923) בפולין, בעיר אופטוב שבמחוז קיילצה. למד בשקידה
ב"חדר" ובבית ספר יסודי.

עד תום המלחמה הושמדו מרבית יהודי אופטוב. גורלם היה כגורל
תשעים אחוז מיהודי פולין.

נתנאל נשא באומץ את התלאות והעינויים במחנה ואף עודד את
העצורים האחרים ועזר להציל את חייהם. הוא הועבר ממחנה למחנה,
עד שבמאי 1945 שוחרר בצ'כיה על ידי הצבא הרוסי.

ביום 2 באוגוסט 1946 העפיל ארצה באונייה "כ"ג יורדי הסירה".
האונייה, שאורגנה על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה", הפליגה
מנמל בוקה דה מגרה באיטליה כשעל סיפונה 790 מעפילים. בהגיעה
לאזור קפריסין נתגלתה הספינה על ידי מטוס סיוור בריטי, זה שלח
אליה משחתת והמלחים הבריטים השתלטו על הספינה וגררו אותה
לנמל חיפה. המעפילים פתחו בשביתת רעב במחאה על גירושם הצפוי,
ולאחר מאבק אלים הועלו לאונייה בריטית והובלו למחנות הגירוש
בקפריסין.

בקפריסין עסק נתנאל בעיקר בלימוד עברית ובענייני ה"הגנה". אחרי
חודשים מספר הורשה לעלות לישראל, אך כאן נעצר ונשלח למחנה
המעצר בעתלית. עם שחרורו ממחנה עתלית הצטרף נתנאל לכפר
עציון, ראשון יישובי גוש עציון.

בשל חשיבות הגוש בדרך לירושלים פלשו לאזור יחידות חלוץ של צבא
ירדן ("הלגיון הערבי") עוד קודם לסיום תקופת המנדט. ב-12 במאי
1948 תקפו חיילי הלגיון בכוח רב והצליחו להתקרב ולהתמקם בסמוך
לכפר עציון.

למחרת, ד' באייר תש"ח (13.5.1948), תקף כוח ירדני משוריין את
הכפר ותוך הפגזה עזה פרץ אליו. ערבים רבים מכפרי הסביבה הצטרפו
לתקיפה, כבשו את היישוב והרסו אותו כליל. כמאה מלוחמי הכפר
נפלו ביום זה, ונתנאל ביניהם. חלקם נרצחו לאחר כניעתם.
נתנאל היה בן עשרים וארבע בנפלו. גופות החללים נותרו בשטח ירדן
ושרידיהם נאספו על ידי הרבנות הצבאית בשנת 1949, כשנה מתום
הקרב. הם הובאו למנוחת עולמים בקבר אחים בהר הרצל בירושלים.

טוראי קלמן (קלמוש) צ'פניק

נפל ביום כ"א בניסן תש"ט (20.04.1949)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי רחובות

קלמן, בנם של חיה וחיים-שמואל, נולד ביום ה' באלול תרפ"ז (2.9.1927) בפולין, בעיר ז'וורצ'ה בשלזיה עילית. ביוני 1940 רוכזו יהודי העיר בגטו שהוקף בתיל, והצעירים הכשירים נשלחו למחנות לעבודת כפייה בגרמניה. באוגוסט 1942 נערכה אקציה וכ- 2,000 איש גורשו לאושוויץ. ב- 3 במרס 1947 עלה קלמן עם חבריו על ספינת המעפילים "שבתאי לוז'ינסקי" בדרכו לארץ ישראל. האונייה, שנרכשה על ידי המוסד לעלייה של ה"הגנה", יצאה ממעגן מטפונטו שבאיטליה כשעל סיפונה 665 מעפילים מרומניה, הונגריה ופולין, והיא מניפה דגל איטלקי. כעבור תשעה ימים הגיעה סמוך לחוף ניצנים. לוחמי הפל"ם (הפלוגה הימית של הפלמ"ח) החלו בהורדת המעפילים, אך הים הסוער עיכב את הפעולה והבריטים הגיעו למקום. ה"הגנה" הזעיקה מאות יהודים תושבי האזור כדי שיחפו על המעפילים ויקשו על זיהוים, רבים אמנם הצליחו להתחמק מהבריטים ולהיעלם ביישובי הסביבה אך חלק מהמעפילים וכן כמה מתושבי הארץ נתפסו על ידי הבריטים וגורשו למחנה המעצר בקפריסין. (לימים, נכתב השיר "שושנה שושנה" על ספינה זו, ש"שושנה" היה שם הצופן שלה.) קלמן היה בין המגורשים לקפריסין, שם שהה כחודש ואז הגיע לארץ. מאז התחנך בקיבוץ מזרע במסגרת "עליית הנוער". זמן קצר אחרי הגיעו התגייס קלמן ושירת בחטיבת "הנגב" של הפלמ"ח.

חטיבה מספר 12 ב"הגנה". נמנה עם לוחמי הגדוד השמיני ("הנגב הדרומי"), איתם השתתף בקרבות רבים ונועזים בדרום הארץ לאורך כל מלחמת העצמאות. ביום כ"א בניסן תש"ט (20.4.1949), במהלך פעולות סריקה בגזרת בית גוברין, נהרג קלמן סמוך לכפר דווימה. בן עשרים ואחת בנפלו. קלמן נחשב תחילה נעדר, וזמן מה לאחר מכן נמצאה גופתו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין ברחובות.

טוראי שלום צימבל

נפל ביום י"ג בתשרי תש"ט (16.10.1948)
בן 19 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי נחלת יצחק

שלום, בנו של חיים, נולד בשנת תרפ"ט (1929) בפולין, סמוך לוהלין.
גדל והתחנך בעיר הולדתו.

ב-1 בספטמבר 1939 פרצה מלחמת העולם השנייה עם פלישתה של
גרמניה לפולין וכיבושה במלחמת בזק ("בליצקריג"). בחודשים שאחרי
הכיבוש רוכזו היהודים בגטאות, והכשירים שביניהם נשלחו למחנות
עבודה. לא ידועים קורות בני משפחתו של שלום, אך ידוע כי כולם
מלבדו נספו בשואה. רק שלום, ששהה במחנות עבודה בגרמניה, זכה
לראות את השחרור עם הגעת צבאות בעלות הברית למחנה.
בחודש ספטמבר 1948, לאחר שעסק כשנתיים בארגון מעפילים
בגרמניה, הגיע שלום לארץ. הימים ימי מלחמת העצמאות, והוא
התגייס והוצב בחטיבת "הנגב" - חטיבה מספר 12. שלום נמנה עם
לוחמי הגדוד השביעי (גדוד "באר שבע"), ובשבועות הספורים
שהשתתף בקרבות עם הגדוד הביא לידי ביטוי את כל הידע שצבר
בשנות השליחות, ההדרכה והאימונים.

באוקטובר 1948 השתתף שלום בקרב בעיראק אל-מנשיה במבצע
"יואב". הגדוד השביעי נערך בעמדות מצפון למוצבים שליד הכפר,
מחופה בכוח טנקים. בבוקר י"ג בתשרי תש"ט (16.10.1948) החלה
ההתקפה באש תותחים ומרגמות ובהפצצת הכפר הערבי על ידי מטוסי
חיל האוויר. הטנקים הישראליים התקדמו בחיפוי האש הארטילרית
עד לגבעה ששימשה כנקודת התפרסות של המצרים, אולם כבר
בתחילת הקרב נותק הקשר בין הכוח הרגלי לטנקים.

הלוחמים הישראליים נתקלו בהתנגדות מצרית חזקה, ולפיכך הוחלט
לסגת.

בעת הנסיגה הצטיין שלום באיסוף פצועים משדה הקרב: 12 פעמים
עבר בריצה, זחילה וקפיצה מרחק של 500 מטר, בשטח חשוף לאש
קטלנית של המצרים, והעביר על גבו שישה פצועים. המצרים ירו
מגגות הכפר והשטח המישורי היה מכוסה כולו באש מקלעים כבדים,
אך שלום לא נפגע. רק כאשר הגיעו הלוחמים לבסיסים ליד קיבוץ גת
פגע בו פגז מצרי, והרגו במקום.

למרות כישלון ההתקפה על עיראק אל-מנשיה הצליחו היחידות
בהמשך מבצע "יואב" לכבוש את המערך המצרי, להבקיע את הדרך
לנגב המנותק ואף כבשו את באר שבע.

שלום היה בן תשע-עשרה בנפלו. נקבר בבית העלמין של קיבוץ גת.
כעבור שנה הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי נחלת יצחק.

טוראי שלמה (לייבוש) פסטרנק

נפל ביום כ"ו בכסלו תש"ט (28.12.1948)
בן 18 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי נחלת יצחק

שלמה, בנם בכורם של רבקה ואליעזר, נולד ביום ו' בתשרי תר"ץ (10.10.1929) ברומניה, בעיר קכניא שבמחוז מרמורש בטרנסילבניה. בן למשפחה שומרת דת ומסורת. למד בבית ספר יסודי בעיר הולדתו. בתחילת המלחמה עבר האזור לידי ההונגרים, ועל היהודים הוטלו גזרות קשות. כל בני משפחתו של שלמה הושמדו באושוויץ בשנת 1942. רק הוא הצליח להישאר בחיים, כיוון שגייסוהו לעבודת כפייה. אחרי המלחמה עבר לגרמניה מתוך שאיפה עזה לעלות לארץ ישראל, ושם, במחנה הפליטים בברגן-בלזן, הכשיר את עצמו כמכונאי. שלמה התכוון לעלות לארץ עם קבוצת חברים, כל אחד מהם בעל מלאכה, ולייסד קואופרטיב של בעלי מלאכה. ביום 14.10.1947 הגיע לארץ והתארח אצל קרוביו. לתקופת מה עבד כאופה. משקיבל צו גיוס חשש שלמה כי ייפול בקרב ולא יישאר מי שיאמר "קדיש" לזכר הוריו, אך עד מהרה הבליג על הרגשת לבו והתמסר בכל נפשו להגנת הארץ. הוא שירת בפלוגה דתית בגדוד 33 של חטיבת "אלכסנדרוני" - חטיבה מספר 3 ב"הגנה". לחם בסביבות "המשולש" ובנגב, השתתף בפעולות רבות וגילה מסירות רבה לחבריו ולמפקדיו. בדצמבר 1948 לחם בקרב בעיראק אל-מנשיה במבצע "חורב". במבצע "חורב" הוחלט לתקוף שוב את האזור, כחלק מהמתקפה שנועדה לסלק את הצבא המצרי מהנגב. ביום כ"ו בכסלו תש"ט (28.12.1948) פרצו כוחות "אלכסנדרוני" לעיראק אל-מנשיה מדרום

אך הסתערוותם על התל שמצפון לכפר נהדפה. בינתיים התאוששו המצרים, יצאו להתקפת נגד ואילצו את כוחותינו לסגת. בשעת הנסיגה נלכד חלק מהכוח בתוך הכפר. 87 מלוחמי "אלכסנדרוני" נפלו בקרב זה, ושלמה ביניהם. שלמה היה בן תשע-עשרה בנפלו. נטמן בפלוגיה, וכעבור שנה הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי נחלת יצחק.

טוראי שלמה סטולר

נפל ביום ד' באייר תש"ח (13.05.1948)
בן 21 בנופלו
מקום קבורתו לא נודע.
אבן לזכרו הוצבה ב בית העלמין הצבאי
הר הרצל

שלמה, בן טובה-גיטל וזליג, נולד בחודש אב תרפ"ו (1926) בפולין, בעיר קרליץ בפלך מינסק. גדל והתחנך בעירו, בה הייתה קהילה יהודית מגובשת. למד בבית ספר יסודי. כל משפחתו של שלמה נכלאה בגטו נובוגרודק. רק הוא ואחיו יהודה הצליחו לברוח והגיעו אל פלוגת פרטיזנים יהודיים בפיקוד ביילסקי שפעלה מיערות נאליבוקי. על אף גילו הרך נתקבל גם שלמה לשורותיהם, גדל ביער והיה ללוחם אמיץ, ראש קבוצה שעסקה בהשגת מזון.

בדרך-לא-דרך הגיע שלמה לאחר המלחמה לאיטליה, ושם עשה בהכשרה קצרה לקראת עלייתו לארץ ישראל. באפריל 1946 התכוון לעלות על אוניית המעפילים "דוב הוז" ("פדה"), שהמאורעות הקשורים בהפלגתה זכו לכינוי "פרשת לה ספציה". בהגיעו לארץ במאי 1946 התגורר שלמה בבית קרובים ברמת גן, שקיבלוהו כשריד האחרון של משפחה ענפה. הוא למד טייחות ועבד ב"סולל בונה". זמן קצר לאחר בואו התנדב שלמה ל"הגנה", ובפרוץ מלחמת העצמאות התגייס וצורף לחטיבת "גבעתי", חטיבה 5, היה בין מגיני תל אביב וממלווי השיירות לירושלים הנצורה. במאי 1948 השתתף שלמה במבצע "מכבי". מבצע "מכבי" החל ב-8 במאי ומטרתו הייתה לפרוץ את הדרך לבירת ישראל, לכבוש את היישובים המאוימים

בפרוזדור ירושלים ואת לטרון. ביום ג' באייר תש"ח (12.5.1948) יצא כוח מחטיבת "גבעתי" במספר משוריינים מאזור חולדה להעביר תחמושת מזרח, לכוחות "הראל" של הפלמ"ח. ליד דיר-איוב (סמוך לחולדה) נתקל הכוח בשריוניות בריטיות שפתחו עליו באש וספג נפגעים רבים, בהם עשרה הרוגים. כוח תגבורת נשלח לעזרתו, והכוח המתוגבר נסוג ותפס את מחנה העצורים בלטרון, תוך כוונה להשתמש בו כבסיס לכיבוש לטרון. למחרת בבוקר ספג הכוח הפגזה כבדה של תותחי "צבא ההצלה" של קאוקג'י שהוצבו בלטרון, היו נפגעים רבים והחיילים נאלצו לסגת. בקרב זה נפל שלמה, ביום ד' באייר תש"ח (13.5.1948).

שלמה היה בן עשרים ושתיים בנפלו. גופתו נותרה בשטח ירדן והוא נחשב כנעדר. מצבה לזכרו הוקמה בבית הקברות הצבאי בהר הרצל בירושלים

טוראי שמואל (שמילו) פולק

נפל ביום י"ט בתשרי תש"ט (22.10.1948)
בן 19 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי ראש פינה

שמואל, בנם של חיה-רבקה ויעקב, נולד ביום י"ד בחשוון תר"ץ (17.11.1929) ברומניה, בעיר וישיאול בטרנסילבניה. למד בבית ספר יסודי בעירו.

הוריו של שמואל נרצחו באושוויץ, כנראה בשנת 1943. הוא עצמו ניצל לאחר שאומץ על ידי דודיו, אדלaida ומנו פולק, וחי בביתם עד סוף המלחמה.

מיד לאחר המלחמה חתר שמואל להגיע לארץ ישראל. הוא העפיל ארצה באונייה בשנת 1946, אך נתפס על ידי הבריטים ונשלח למחנה המגורשים בקפריסין, שם שהה שנה וחצי.

ב-15 בינואר 1948 הצליח שמואל להגיע לארץ, והתיישב בזכרון יעקב. מלחמת העצמאות כבר התנהלה במלוא עוזו והוא התגייס וצורף לגדוד 24 בחטיבת "כרמלי" - חטיבה מספר 2 ב"הגנה". מאז השתתף בקרבות רבים, בעיקר באזור הגליל.

באוקטובר 1948 לחם שמואל במבצע "יעל" באזור שייח' עבד. לוחמי חטיבת "כרמלי" ניהלו סביב המשלט קרבות קשים בימים 22 ו-23 באוקטובר 1948, אך לא הצליחו לכבוש את שייח' עבד. כעשרים מלוחמי החטיבה נפלו בקרבות אלו. רק שבוע מאוחר יותר, במבצע "חירס", נכבש המקום ושוחרר הגליל כולו.

בקרב בשייח' עבד ביום י"ט בתשרי תש"ט (22.10.1948) נפל שמואל, כאשר המשווריין בו נסע עלה על מוקש בדרך מנבי יושע להר.

שמואל קפץ מהרכב, אך נורה ממארב ונהרג.
בן תשע-עשרה בנפלו. שמואל הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בראש פינה.

טוראי רובינשטיין משה (אוסי)

נפל ביום כ"ח באייר תש"ח (6.6.1948)
בן 19 בנופלו.
מקום מנוחתו : בבית העלמין בגזר

משה נולד בשנת תרפ"ט (1929) בעיירה מוהאץ' בדרום הונגריה. גדל בקהילה של יהודים מתבוללים. למד בבית ספר עממי בעיירת הולדתו, אך לאחר שסיים שש כיתות, כאשר החמירו הגזרות על היהודים, הוכרח להפסיק את לימודיו ולעזור להורים במלחמת הקיום. הוריו של משה נרצחו באושוויץ. מכל משפחתו רק הוא שרד, לאחר שהתגלגל ממחנה עבודה אחד למשנהו, נתנסה בתלאות ובמחלות אך החזיק מעמד עד לשחרור. אחרי שחרור הונגריה מהכיבוש הנאצי עבר משה לבירה בודפשט, החל לעבוד והצטרף לארגון נוער ציוני. עם חברים מארגונו יצא לגרמניה, ומשם ניסו להעפיל ארצה. בסוף 1946, לאחר המתנה ארוכה, הפליג משה לארץ ישראל באוניית המעפילים "כנסת ישראל". האונייה נתפסה על ידי הבריטים ומעפיליה גורשו למחנה מעצר בקפריסין. משה המתין בקפריסין עד לקבלת רשיון עלייה במסגרת "עליית הנוער", והגיע לארץ ביום 27 באוגוסט 1947. עם בואו נשלח לחברת נוער עולה במשק חפציבה שלמרגלות הגלבוע. הוא נקלט במשק, עבד בשקידה במחצבת השיש והשתדל ללמוד עברית. הלימודים היו קשים עליו, אך בהתנהגותו ובהשתדלותו נתחבב על החברים. כשפרצה מלחמת העצמאות דרש משה כי יגייסוהו. למרות שהחברה והמדריכים התנגדו לכך, כי טרם השתרש בארץ.

ב-1 באפריל 1948 גויס וצורף לגדוד "העמק" - הגדוד הראשון של הפלמ"ח. בשלהי אפריל 1948 הועבר הגדוד צפונה ומאז לחם במסגרת חטיבת "יפתח". משה השתתף עם גדודו בקרבות מלכיה כנגד צבא הפלישה הלבנוני ו"צבא ההצלה" הערבי בפיקוד קאוקג'י במחצית מאי 1948, ובפעולות נוספות בגליל העליון. בצהרי יום כ"ח באייר תש"ח (6.6.1948), שעות אחדות לפני כניסת ההפוגה הראשונה במלחמה לתוקף, התארגן הכוח הערבי, שמנה פלוגת לגיון מהצבא הירדני, כוחות בלתי סדירים ושריוניות, ותקף את קיבוץ גזר. האש הכבדה שהומטרה הרסה את עמדות המגן ושיתקה כל אפשרות של התנגדות מאורגנת. הירדנים הצליחו לפרוץ למשק ולכבוש אותו. בקרב זה נפלו כשלושים לוחמים ומשה ביניהם. עוד כשלושים מגינים נפלו בשבי הירדנים. קיבוץ גזר שוחרר על ידי לוחמי "יפתח" שעות ספורות לאחר מכן. משה הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין בגזר. בן 19 במותו, נצח אחרון למשפחתו.

רב טוראי אמנון זילברשפיץ

נפל ביום כ"ב בתשרי תש"ט (25.10.1948)
בן 24 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי כפר ורבורג

אמנון, בן בלנקה ויוסף הכהן, נולד ביום כ"ב באלול תרפ"ד (21.9.1924) ברומניה, בעיר ססרגן שבצפון טרנסילבניה. בן למשפחה אמידה. גדל והתחנך בעירו, בה הייתה קהילה יהודית קטנה ומלוכדת בת 1,635 נפשות. עד פרוץ מלחמת העולם השנייה למד בבית ספר תיכון. אמנון, הוריו, אחיו ואחותו נשלחו גם הם למחנה השמדה. מיד בכניסתם הוא הופרד מהם, ויותר לא שב לראותם. כל בני המשפחה נרצחו, רק אמנון נשלח לעבודה וכך ניצל לאחר השחרור שהה אמנון במחנות העקורים משם עבר לאיטליה וקיבל רישיון לעלייה באונייה "דב הוז" ("פדה"), אך לאחר שכבר עלה לאונייה ויתר עליו למען חולים וילדים, וירד לחוף. רק לאחר חודשים מספר העפיל לארץ - והפעם באופן בלתי ליגלי - באונייה "יאשיהו וודג'ווד". הבריטים גילו את האונייה בלב ים, וב-27 ביוני 1946 הגיעה הספינה לנמל חיפה, המעפילים הורדו ממנה והובלו למחנה המעצר בעתלית. עם שחרורו מהמעצר, לאחר שבועיים ימים, הצטרף אמנון לקיבוץ דורות. יחד עם חבריו עבר את אימוני ה"הגנה". בגמר האימונים אמר: "טוב שזכינו לאחוז בנשק ולהגן בזמן הצורך על עצמנו ולא להיזקק לאחרים. אמנון התגייס בראשית ינואר 1948 לחיל השריון ולחטיבת "גבעתי" נמנה עם לוחמי גדוד 52 - גדוד שהתארגן בראשית המלחמה מקרב פלוגות החי"ש (חיל שדה) של ה"הגנה" במושבות הדרום, ראשון לציון ורחובות. כבר בחודשי המלחמה הראשונים עסק הגדוד בלחימה, בפעולות תגמול ובהגנת דרום

הארץ.

בהמשך השתתפו לוחמיו בכל שדות המערכה של "גבעתי, אמנון השתתף בפעולות רבות, ובכללן ההתקפה על תחבורת האויב בכביש רמלה. בהמשך הוא הועבר לדרום, והשתתף בקרב על חוליקאת בעת מבצע "יואב". במסגרת המבצע כבשו לוחמי גדוד 52 את משלטי חממה, מערבית לג'וליס, ובכך חסמו את דרך הנסיגה של המצרים שבא?סדוד (אשדוד). לאחר מכן כבשו את מוצבי חוליקאת, והדרך לנגב נפרצה. אמנון ויחידתו נשלחו לבית גוברין במהלך מלחמת העצמאות נתפסו בית גוברין ותחנת המשטרה המקומית על ידי צבא הפלישה המצרי. בשל החשש כי האזור ישמש למצרים חיבור בין כוחותיהם בהר חברון לבין אלפי החיילים המצרים שנלכדו ב"כיס פלוג'ה" הוחלט, לקראת סיום "מבצע יואב", לכבוש את תחנת המשטרה, בה ישבו חיילים ירדנים המשימה הוטלה על לוחמי גדוד 52 של "גבעתי", אשר בליל הסתערו על התחנה בעזרת זחל"מים, (25.10.1948) כ"ב בתשרי תש"ט. ובסדרת פיצוצים הצליחו לשתק את החיילים הירדנים ולכבוש את המקום. אמנון נפל בשעת הפעולה. כשהוא מחפה במכונת ירייה על חבריו המתפרצים אל בניין המשטרה נפגע מכדור בצווארו, ומת. בן עשרים וארבע בנפלו. אמנון הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בכפר ורבורג.

טוראי

נתנאל (שנדור) זויער

נפל ביום י"א בתמוז תש"ח (18.07.1948)

בן 22 בנופלו

מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי הר הרצל

נתנאל, בן רבקה ומאיר (בילה), נולד בשנת תרפ"ו (1926) בהונגריה, בעיירה ט. למד בבית ספר עממי ותיכון בעיירת הולדתו, בה חיה קהילה יהודית קטנה נתנאל ומשפחתו נשלחו למחנה ההשמדה אושוויץ, שם נספו אביו, אמו, אחיו ואחותו. רק הוא החזיק מעמד בעבודה במחנה ובמחנות נוספים. לקראת סוף המלחמה היה במחנה מאוטהאוזן באוסטריה, משם שוחרר על ידי הצבא האמריקני. משחזר לעיירתו ונדע לו שכל משפחתו הושמדה יצא נתנאל ב"נתיב הבריחה" לאיטליה. התלאות המרובות ושותפות הגורל של השורדים עשוהו ליהודי לאומי והוא החליט לעלות לארץ ישראל. האונייה שהעפיל בה ארצה בסוף 1946 נתפסה והוא הובל עם כל המעפילים למחנה מעצר בקפריסין, שם שהה למעלה מחצי שנה בסוף קיץ תש"ז (1947) הגיע נתנאל לארץ, התיישב בראשון לציון והחל לעבוד בתיקון מכוונות כתיבה. בראשית מלחמת העצמאות התייצב נתנאל לשירות המולדת וצורף לגדוד "העמק", חטיבת "יפתח". לחם כחייל בפלוגה ב' בקרבות הגדוד, בעיקר באזור הצפון. ביוני 1948, הורדה חטיבת "יפתח" לאזור המרכז, לסייע בקרב על פריצת הדרך לירושלים. לוחמיה השתתפו במבצע "יורם" בניסיון לכבוש את לטרון, ועם חידוש הלחימה בתום ההפוגה הראשונה השתתפה החטיבה במבצע "דני". ב-8 ביולי 1948, לקראת תום ההפוגה, יצאו נתנאל וחבריו למסע של עשרה ימי קרבות, במהלכם כבשו כפרים עוינים ונחלו הצלחות רבות.

בליל 17/18 ביולי 1948, לקראת תחילת ההפוגה השנייה, תפסו חיילי הגדוד את משלט שילתא אשר בחלקו המזרחי של רכס קוריקור כדי לאיים על אגפו של מערך הלגיון בלטרון התברר כי כוח לגיון מחזיק בחלקו המערבי, השולט, של הרכס שחלש על הכביש לבית נבאללה. האויב הסתייע בשריוניות ותקף את הכוח במשלט משני כיוונים, ולוחמי "יפתח" נאלצו לסגת. בנסיגה הקשה, בשטח פתוח הנתון לאש צולבת, נפלו למעלה מארבעים לוחמים, ונתנאל ביניהם נתנאל היה בן עשרים ושתיים בנפלו. גופתו נותרה בשטח ירדן והוא נחשב כנעדר במשך למעלה משנה

נתנאל הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בהר הרצל בירושלים ביום י"א באדר תש"י (28.2.1950)

טוראי ישראל זינגר דרגוטין

נפל ביום י"א בתמוז תש"ח (18.07.1948)
בן 18 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי כפר ורבורג

ישראל, בנם של גרטה (לבית פולק) וקלמן, נולד ביום י"ב באייר תר"ץ (10.5.1930) ביוגוסלביה, בעיר קוקוצה שבאזור קרואטיה. גדל והתחנך בעיר הולדתו עד תום המלחמה הושמדו כ-65,000 מיהודי יוגוסלביה. הוריו של ישראל נרצחו באושוויץ. רק הוא, היחיד מכל המשפחה ששרד, ניצל בדרך נס ממחנה המוות ברגן-בלזן, שם עבד כמסגר. לימים כתב לדודתו: "לא אוכל לכתוב על אובדן הוריי. המחשבה על כך בלבד מכאיבה לי מאוד. אלה הם פצעים שלא יגלידו לעולם" במסגרת "עליית הנוער" קיבל ישראל רשיון עלייה ועלה לארץ ישראל. ב-29 במאי 1946 הגיע לחיפה. באותו יום כתב לדודתו: "האודיסאה שלי נגמרה. הגעתי סוף סוף למקום מבטחים משם הובא לקיבוץ דגניה ב' שבעמק הירדן, שם קיבל את הכשרתו במסגרת חברת הנוער.. הוא כותב: "החיים בקיבוץ נועדו למטרה נעלה ביותר והיא בניין הארץ והמולדת. לא רק למעננו אנו כאן, אלא למען כל אלה הנמצאים עדיין מחוץ לגבולה. ביולי 1948 השתתף בקרב בכאוכבה כאוכבה וחוליקאת היו שני כפרים ערביים קטנים בנגב הצפוני רבים מחיילי צבא הפלישה המצרי התבצרו באזור, כחלק מרצועת הביצורים הגדולה שהקימו לרוחב הנגב. "מוות לפולש" היה אחד ממבצעי "עשרת הימים" שיזמה ישראל בתום

ההפוגה הראשונה, ושמטרתם הייתה סילוק צבאות הפלישה הערביים מהארץ.

במבצע, שהחל ב-17 ביולי 1948, שותפו חטיבות "הנגב" ו"גבעתי" וכן כוחות נוספים מחטיבה "שמונה". מטרות המבצע היו ניתוק כביש מגד'ל-פלוג'ה ופריצת הדרך אל הנגב, ביקשה ישראל לבלום את הצבא המצרי שאיים להתקדם צפונה. במהלך שני ימי המבצע התחוללו קרבות קשים באזור חוליקאת ביום י"א בתמוז תש"ח (18.7.1948) בהתקפה על משלטי כאוכבה וחוליקאת, נפל ישראל בן שמונה-עשרה שנים בנפלו. ישראל נטמן במקום נפילתו על ידי המצרים. ב-6 בדצמבר 1948 נמצאה גופתו בעת הקרבות על פתיחת הדרך לנגב, והוא הובא למנוחות בקיבוץ רוחמה. ביום י"א בתמוז תש"י (26.6.1950) הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בכפר ורבורג

טוראי שלמה ז'יכלינסקי

נפל ביום ד' בניסן תש"ח (14.04.1948)
בן 19 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין רמת יוחנן

שלמה, בנם של באשה ויעקב, נולד בפולין תרפ"ט, בעיירה נדגין. גדל בסביבה חקלאית, למד ב"חדר" ובבית ספר עממי. שלמה ומשפחתו נשלחו גם הם לגטו ורשה כבר בתחילת המלחמה. כשהחלה הוצאת היהודים להשמדה נמלטו שלמה ואחיו הקטן מהגטו ומצאו להם מקלט בבית נוצרי, עד שמלשינים הסגירו אותם לידי הנאצים. אחיו של שלמה נרצח לנגד עיניו. רק הוא הצליח להינצל בשל מראהו הארי, וזכה לראות את תום המלחמה אחרי המלחמה שהה זמן מה בבליז', בבית דודו הקצב, ועזר לו בהובלת בשר ובשאר עבודות.

שלמה הלך והתקרב לרעיון הציוני, בלי רשות הדוד עזב שלמה את הבית ואת משפחתו ויחד עם חברו עלו לארץ במרס 1946, במסגרת "עליית הנוער בארץ התחנך שלמה במשך שנתיים בחברת נוער עולה בקיבוץ רמת יוחנן שבעמק זבולון. כאן זכה לכינוי "גיינג'י", על שום צבע שערותיו. בסיום התקופה נשאר עם חברי הקבוצה לשנה שלישית במשק ועבד בפלחה, בכרם ובמטע הבננות בבית הספר הוקירוהו, לא לשווא! היטיב שלמה ללמוד. כאשר פרצו בארץ המאורעות שבישרו את מלחמת העצמאות החליט שלמה להצטרף לשורות ה"הגנה" במסגרת חטיבת "כרמלי". עם ההתקפה התנדב שלמה לכיתת פל"ם (פלוגות משמר) ושם בשעת הקרבות על קיבוץ רמת יוחנן וסביבתו שהחלו במחצית אפריל

1948, לאחר התבוסה שנחלו קאוקג'י וצבאו, "צבא ההצלה", בקרב על משמר העמק. לבד מרצונו לעודד את חייליו הייתה מטרתו של קאוקג'י לנתק את חיפה מאזורים חיוניים הקרב החל ב-12 באפריל 1948 והתנהל במשך חמישה ימים רצופים. לוחמי חטיבת "כרמלי" שהוזעקו לאזור יזמו התקפות כנגד הכוח הערבי התקפה גדולה על הקיבוץ, יצא שלמה עם כיתת אנשים להגן על הקיבוץ במהלך ההתקפה נפצע קשה. לא בכה ולא צעק. הרים רק את ידו וחזר מספר פעמים 'שלום לכם, חברים'. אחרי זה נשתתק ולא הוסיף פניו היו שקטים. הוא ידע כי מילא את תפקידו בשלמות. בהגיע החובשים אתו לסלעים שליד בית הקברות ובדקוהו, כבר לא הייתה בו רוח חיים. פניו גם אחרי מותו נשארו שקטים, שלווים ומחייכים שלמה היה בן תשע-עשרה שנים בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין ברמת יוחנן. לימים, הועבר לבית העלמין החדש בקיבוץ במלאת שנה לנפילתו הספידוהו חבריו

הוא איננו יותר, אבל רוחו חיה בתוכנו. רוחו תחיה לעד בתוך כל אחד מחברי חברתו. רוחו יהיה מאור בדרכי כל חבריו. דמו יתבע מכל חבריו להמשיך, להמשיך במפעל, שהוא הקדיש את כל כוחו ומרצו, במפעל "הנקרא חברה" אופי חזק ופניו הרציניים הביעו עקשנות וקנאות ללא סטייה מדרכו בחיים, בדרך אשר בחר בה"נזכור את דברי שלמה האחרונים, בהם ביטא את נאמנותו ומסירותו לחבריו לערגת חייו - לחברה - ובם גם קידש את שמו בתוכנו לעדי-עד

טוראי

דוב (בעריש) ליש לוינברוין

נפל ביום ד' באייר תש"ח (13.05.1948)
בן 23 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
הר הרצל

דוב, בנם של ברטה (בשי) וחיים, נולד ביום י"ד בתשרי תרפ"ו (2.10.1925) בפולין, בעיר דוקלה. בן למשפחה דתית מיוחסת, אביו היה שוחט וחזן. משסיים את חוק לימודיו בבית הספר היסודי נסע לדרום פולין, לעיר טרנוב שממזרח לקרקוב, להמשיך בלימודיו בישיבה. הוריו של דוב נרצחו בבלז'ץ. הוא נשלח למחנה צ'נסטוחוב שבמחוז קיילצה בפולין, שם אולץ לעבוד במחצבה. במהלך 1943 נשלח למחנה בגרמניה, ובהמשך נדד בין מחנות ריכוז רבים, שהאחרון בהם היה בוכנוואלד. בכל המחנות גילה תושייה רבה, הצליח להיאחז בכל עבודה מקצועית וכך שרד והגיע ליום השחרור. לאחר השחרור דוב עבר לבלגיה והצטרף להכשרת הבח"ד (ברית חלוצים דתיים) בכפר לב, שם עסק בלימודים ובאימוני ה"הגנה". באביב 1946 עלה בידו להגיע למצרים, מחופש לחייל הבריגדה היהודית, ומשם העפיל לארץ ישראל. עם הגיעו לארץ שהה דוב זמן מה ברחובות, אחר כך נשלח להכשרה בבארות יצחק ומשם עבר לכפר עציון. לאחר ההחלטת החלוקה החלו התנכלויות ערביי הסביבה ליישובי הגוש, דוב השתייך ל"הגנה" ושירת בחטיבת "עציוני" לקראת הקרבות המכריעים באזור ה"הגנה" תגברה את גוש עציון בלוחמים מחטיבת "עציוני" ובלוחמי חי"ש.

ב-12 במאי 1948 החלה ההתקפה הגדולה של הכוח הערבי על הגוש. למחרת, ד' באייר תש"ח (13.5.1948), תקף כוח ירדני משוריין את כפר עציון ותוך הפגזה עזה פרץ לכפר. ערבים רבים מכפרי הסביבה הצטרפו להתקפה וכבשו את היישוב. בשעת ההתקפה האחרונה היה דוב בעמדה ליד שער היישוב, בה עמד מזה יומיים. בפרוץ כוחות האויב לשערי הכפר זרקו עליהם אנשי העמדה בקבוקי מולוטוב וניסו להפעיל את המקלע, אך לא הצליחו. בקרב זה נפל דוב, עמו נפלו למעלה ממאה מגיני הכפר, חלקם נרצחו לאחר כניעתם. למחרת, יום הכרזת המדינה, נפלו שלושת יישובי גוש עציון הנותרים. הגוש חדל מלהתקיים, ושרידי מגיניו הלכו בשבי הירדני. דוב היה בן עשרים ושלוש בנפלו. לא ניתן היה לפנות את הגופות לאחר נפילת הגוש. שרידי הנופלים נאספו על ידי הרבנות הצבאית רק בשנת 1949, והובאו למנוחת עולמים בקבר אחים גדול בהר הרצל בירושלים בטקס ממלכתי שהתקיים ביום כ"ה בחשוון תש"י (17.11.1949).

טוראי

יעקב מייזליק

נפל ביום ד' בסיון תש"ח (11.06.1948)
בן 22 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי נהריה

יעקב, בנם של רבקה ומרדכי, נולד בשנת תרפ"ו (1926) בצ'כוסלובקיה, בעיר מונקאץ (כיום אוקראינה). קיבל בעירו השכלה יסודית. בשנת 1944 שולח יעקב למחנה ריכוז, והיה עצור בו במשך כשנה, עד השחרור. באותה תקופה אבדו הוריו ובני משפחתו. לאחר השחרור הצטרף יעקב לקבוצת מעפילים, אשר עלתה ארצה בתחילת 1947. בחוף הסמוך לאשדוד נתפסו המעפילים על ידי הבריטים והמתינו לגירושם לקפריסין. בזמן ההמתנה יעקב הצליח לשכנע את הבריטים כי הוא ארצישראלי, וכעבור ימים מספר, ב-1 במרס 1947, שוחרר. יעקב התיישב ברמת גן. עבד כפועל. בפרוץ מלחמת העצמאות היה יעקב בין ראשוני המתגייסים לחי"ש (חיל השדה) ברמת גן. שירת בגדוד 21 בחטיבת "כרמלי" - חטיבה מספר 2 של ה"הגנה". בחודשים הבאים השתתף בפעולות קרב רבות והיה גאה בהצלחות פלוגתו. רבים העריכוהו על עליותו, טוב לבו ובת הצחוק שלא משה מפניו. בחופשותיו היה מספר לקרוביו על ניצחונות היחידה. ביוני 1948 השתתף יעקב בקרב בראש הנקרה. ביום ד' בסיון תש"ח (11.6.1948) הצליחו הערבים שתקפו מלבנון לכבוש מחדש את ראש הנקרה.

באותו יום הסתערו לוחמי "כרמלי" על המקום, והצליחו להשיבו לשליטת ישראל. בקרב זה נפל יעקב, שהיה מוצב על גג בניין המשטרה. בן עשרים ושתיים בנפלו, הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנהריה.

קרוביו של יעקב מספרים כי בחופשתו האחרונה שיתף אותם בתחושתו כי זה לו החופש האחרון. הם השתדלו לעודדו לפני שנפרדו, והנה יומיים אחרי שחזר לבסיסו נפל בקרב. מקום מנוחתו בית העלמין הצבאי נהריה.

טוראי

יוסף (יוסקה) מילנר

נפל ביום כ"ה באייר תש"ח (03.06.1948)

בן 25 בנופלו

מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי

כפר ורבורג

יוסף, בנם של פרומה ומרדכי, נולד בשנת תרפ"ד (1924) בליטא, בעיירה לינקובה שבמחוז סולאיי. בן למשפחה ציונית נאורה ושומרת מסורת, שגידלה את בניה באווירה תרבותית ובשאיפה לעלות לארץ ישראל. למד בבית ספר עממי בעיר והמשיך לגימנסיה ליטאית, אולם אביו הוציאו משם ושלחו לסמינר העברי בעיר טאלז'. הוריו ושתי אחיותיו של יוסף נרצחו על ידי הנאצים. הוא עצמו - שריד יחיד למשפחה - חזר לעירו מהסמינר בטאלז' וזכה לראותם לפני שנלקחו, מיד לאחר מכן נכלא בגטו ונשלח לעבודות כפייה קשות. הוחזק במחנה ריכוז בשבלי ואחר כך במחנה עבודה ברדזבילישקר, ונאלץ לעסוק בחטיבת עצים ביער הסמוך. בהמשך נשלח עם שאר שרידי מחנות העבודה לפנים גרמניה, למחנה ההשמדה דכאו. יוסף עמד בכל תלאות המחנה, והחזיק מעמד בדכאו עד ליום השחרור. לאחר השחרור נדד יוסף עם זרם הפליטים והגיע לאיטליה. משם, בשנת 1946, העפיל לארץ ישראל. בהגיעו הצטרף לקבוצת אבוקה אשר בעמק בית שאן, וכעבור שנה עבר לתל אביב. תחילה עבד יוסף כפועל בניין, ואחר כך - בליטוש יהלומים. בפרוץ מלחמת העצמאות התגייס יוסף ל"הגנה".

שירת בגדוד 54 של חטיבת "גבעתי"

הגשר (כיום גשר "עד הלום") פוצץ כמה שבועות לפני כן על ידי לוחמי "גבעתי" במטרה לעצור את התקדמות כוח החוד של המצרים לאורך מישור החוף. מאחר שהכוח המצרי נתפס כאיום חמור על יישובי הדרום ועל תל אביב ושכנותיה, הוחלט לפעול בהתקפה קרקעית גדולה, באמצעות כוח רגלי. למבצע, שכונה "פלשת", רוכזו כוחות רבים מחטיבת "גבעתי" וחטיבת "הנגב" של הפלמ"ח, וכן הוקצה סיוע ארטילרי. בליל כ"ה באייר תש"ח (3.6.1948) תקפו כוחות "גבעתי" את המערך המצרי ליד הגשר ההרוס. ההסתערות נבלמה באש כבדה של האויב, שהקדים וחיזק את מערך ההגנה שלו, והכוחות הישראליים נאלצו לסגת. בקרב זה נפל יוסף, היה אחד מלמעלה מעשרים לוחמים ישראלים שנהרגו באותו לילה. למרות כשלון ההתקפה נבלמה התקדמותם של המצרים צפונה, והם נאלצו להיערך מחדש בסמוך לגשר. כעבור חודשים אחדים, לאחר מבצע "יואב" באוקטובר 1948, הם נסוגו דרומה. יוסף היה בן עשרים וארבע בנפלו. גופות רוב הנופלים נמצאו רק אחרי שחרור האזור, והם הובאו למנוחת עולמים בקבר אחים בבית העלמין הצבאי בכפר ורבורג.

טוראי

שושנה לנצ'נר טננבוים

נפלה ביום ד' באייר תש"ח (13.05.1948)
בת 25 בנופלה
מקום מנוחתה: בית העלמין הצבאי
הר הרצל

שושנה, בת מרגלית (פריל) ויצחק-צבי טננבוים, נולדה ביום ט"ו בחשוון תרפ"ד (25.10.1923) בפולין, בעיירה רדומסק מדרום ללודז'. למדה בבית ספר יסודי ובבית ספר תיכוני למסחר בעירה. מגיל צעיר הייתה חניכת "השומר הדתי" והתחנכה ברוח ציונית דתית. שושנה נשלחה לגטו עם כל משפחתה. כולם מלבדה נספו, רק היא החזיקה מעמד עד השחרור. גם בהיותה במחנות הנאצים המשיכה את פעולות "השומר הדתי", ועודדה את רוח חברותיה. לאחר הניצחון על הנאצים הצטרפה לקיבוץ "איחוד", כדי לעלות עימו לארץ. משנסד קיבוץ של תנועת "תורה ועבודה" בסוסנוביץ עברה אליו בראש פלוגת חברות דתיות. אחר כך נתמנתה מנהלת קיבוץ "תורה ועבודה" בבנדין. בשל עבודתה החיונית נדרשה שושנה להישאר בפולין ולעכב את עלייתה לארץ ישראל, הגיעה לגרמניה והצטרפה לקיבוץ באשנבך, ליד במברג. בל"ג בעומר תש"ז (מאי 1947) היא נישאה שם לבחיר לבה נפתלי לנצ'נר. כעבור ארבעה חודשים נאלצה להיפרד מבעלה, שנשאר בתפקידי התנועה בחוץ לארץ, בהגיעה הצטרפה שושנה לכפר עציון, ראשון יישובי גוש עציון. כל מתיישבי הגוש הבוגרים, ושושנה ביניהם, שירתו ב"הגנה" במסגרת חטיבת "עציוני".

שושנה נשאה בנאמנות ובמסירות בעול המצור. היא השתתפה בשמירה, סיימה קורס עזרה ראשונה והייתה נכונה לכל תפקיד. למחרת, ד' באייר תש"ח (13.5.1948), תקפו הערבים בעוצמה רבה את הכפר עצמו. כאשר פרצו שריוני הלגיון הערבי לתוך הכפר הייתה שושנה - עם שאר החובשות - במקלט מתחת לבניין המנזר הגרמני ששימש כמושב המפקדה. במשך שעות היא טיפלה במסירות בפצועים הרבים, עברה מאחד לשני ועשתה למענם ככל יכולתה. האויב, שלא יכול היה לחדור לתוך המקלט, פוצץ את הבניין, והריסותיו קברו תחתיהן את כל יושביו. למעלה ממאה מגיני כפר עציון נפלו באותו יום, ביניהם גם שושנה. חלקם נורו לאחר שנכנעו. ביום המחרת, ה' באייר תש"ח, יום הכרזת העצמאות, נפלו שלושת היישובים האחרים בגוש עציון - רבדים, עין צורים ומשואות יצחק. שרידי מגיניהם הלכו לשבי בירדן. שושנה הייתה בת עשרים וארבע בנפלה. הותירה בעל מקום מנוחתה שושנה לנצ'נר טננבוים בת מרגלית ויצחק בת 25 בנופלה מקום מנוחתה בית העלמין הצבאי הר הרצל

טוראי

משה (מוניק) מושינסקי

נפל ביום י"ד בתשרי תש"ט (17.10.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי כפר
ורבורג

משה, בן יעקב, נולד בשנת תרפ"ז (1927) בפולין, בעיר צ'יקוצ'ין. גדל והתחנך בעיר הולדתו לא ידועים קורות חייהם של בני משפחתו של משה. אבדו עקבותיהם במחנות, רק הוא עבר ממחנה למחנה ושרד תחילה שהה משה במחנה בסקרז'סקו קמיינה, כששארית הקהילה נשלחה למחנה ההשמדה טרבלינקה. בסוף יולי 1944 נערכה סלקציה במחנה, והכשירים/הועברו למחנות שונים. משה נשלח לגטו בצ'נסטוחובה שבפולין. מאוחר יותר נשלח משה לגרמניה. תחילה שהה במחנה הריכוז שבקרבת העיר נורדהאוזן, משם הועבר למחנה שטנדאר שליד גרדלגן החלו הנאצים בפינוי המקום, ומרבית האסירים נשלחו למחנה ברגן-בלזן בהגיע יחידות הצבא האמריקני, זמן קצר אחר כך, נותרו במחנה רק אסירים מעטים. אחד מהמשוחררים היה משה.

לאחר השחרור חי משה במחנה עקורים, רכש לו מקצוע של מכונאי-נהג ונשא את עיניו למולדת יהודית. עוד בפולין הצטרף לארגון בית"ר, וכחבר התנועה עלה ארצה בשנת 1948 מיד בהגיעו הצטרף משה לאצ"ל במסגרת זו צורף לגדוד 51 של חטיבת "גבעתי". בגדוד הוכשר כמקלען באוקטובר 1948 השתתף משה במבצע "יואב בליל 16/17 באוקטובר 1948 הסתערו לוחמי "גבעתי" על גבעה 113, מצפון למצודת יואב השולטת על

הודות לכך זכו בתואר "גדוד הבוקעים הראשון", והגבעה נקראה "גבעת ארנון" על שם סמל המחלקה שנפל בקרב.
(17.10.1948) בהתקפה זו, נפל משה ביום י"ד בתשרי תש"ט
בן עשרים ואחת בנפלו. משה הובא למנוחת עולמים בקבר אחים בבית
העלמין הצבאי בכפר ורבורג
בדף קרבי של חטיבת גבעתי מיום 21.10.48 צוין כי שמו של משה יינשא
"לזיכרון על מקלע ברגן משלל האויב - ברגן" משה

טוראי

רינה למברגר

נפלה ביום כ"ח באייר תש"י (15.05.1950)
בת 21 בנופלה
מקום מנוחתה : בית העלמין עין הנציב

רינה, בת חנה וצבי, נולדה ביום כ"א בטבת תרפ"ט בברלין בירת גרמניה. בהיותה ילדה הייתה עדה להתאבדותו של אביה, שנטל את חייו כאשר עלו הנאצים לביתו לאסרו. הדבר נתן בה את אותותיו וליווה אותה עד יומה האחרון במהלך המלחמה נספתה אמה של רינה, לא ידוע כיצד. רינה הצעירה הגיעה לבלגיה, לבית ילדים במרקן. ביולי 1946 עלתה לארץ ישראל עם קבוצה מאותו בית ילדים, במסגרת "עליית הנוער". הקבוצה העפילה באונייה "החייל העברי" מנמל אנטוורפן שבבלגיה לקראת ההגעה ארצה חשש הצוות הזר מעימות עם הבריטים ודרש להפליג לקפריסין, אך המלווים והמעפילים השתלטו על האונייה ואילצו את הצוות להשיטה לחיפה. ב-31 ביולי 1946 נכנסה הספינה לנמל חיפה וכוותרה על ידי הבריטים. כעבור יומיים הורדו מהאונייה החולים, הזקנים והילדים. שאר המעפילים, ורינה ביניהם, הועברו למחנה המעצר בעתלית. משהשתחררה רינה ממחנה המעצר נקלטה, עם חבריה לבית הילדים, בחברת הנוער של "עליית הנוער" בקיבוץ בארות יצחק קרבתו לעזה ולדרכים היוצאות ממנה הפכו את הקיבוץ לאחד מיישובי המשלט החשובים בנגב. בהיותו ממוקם על אחד מצירי הפלישה של הצבא המצרי לארץ הותקף הקיבוץ. אך למרות ההפגזות וההפצצות הכבדות החזיקו מגיני הקיבוץ מעמד גם כאשר רבו תקיפות השריון המצריות

והתקפות נוספות של צבאות הפלישה נותר הקיבוץ על תלו. לאחר המלחמה ננטש הקיבוץ וחבריו עזבו רינה הצטרפה במאי 1948 לקבוצת עין הנצי"ב שבעמק בית שאן, 1948 התגייסה לצה"ל. היא סיימה קורס אלחוט ולאחריו הוצבה בחיל הקשר כטלפוניסטית. רינה שירתה במחנה "גדעון" הסמוך לקיבוץ. בתפקידה האחרון שירתה במטה גדוד 91 רינה נפטרה בעת שירותה. בת עשרים ואחת במותה. הובאה למנוחת עולמים בבית העלמין בקיבוצה, עין הנצי"ב

טוראי

יצחק (איזיו) נוימן

נפל ביום י"א בתמוז תשי"א (15.07.1951)
בן 20 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין חוקוק

יצחק, בנם של חנה ושמואל, נולד ביום כ"ה בסיוון תרצ"א (10.6.1931) בפולין, בעיר קפיצ'ניק שבמחוז טרנופול, בגליציה המזרחית (כיום אוקראינה). גדל והתחנך בעירו, היה חבר פעיל בתנועת "דרור" המקומית. קהילת קפיצ'ניק, וקהילת טרנופול כולה, חוסלו בקיץ 1943 במחנה ההשמדה בלז'ץ. כל משפחתו של יצחק הושמדה בשואה, רק הוא עצמו עבר ממחנה למחנה וניצל. בתום המלחמה שהה יצחק בבית הילדים של לנה קיכלר שהוקם בזקופנה שבפולין.

עד מהרה יצאו במסלול הבלתי ליגלי של ארגון "הבריחה" וההעפלה בדרך ארצה. כשנה התעכבו במחנות העקורים בגרמניה, וב-1 באפריל 1947 יצאו מצרפת לארץ ישראל במסגרת "עליית הנוער" באוניית המעפילים "תיאודור הרצל", שאורגנה על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה". אחרי כשבועיים של הפלגה יורטה על ידי משחתות הצי הבריטי. האונייה נגררה לנמל חיפה, משם נלקחו המעפילים למחנות הגירוש בקפריסין. הפצועים והחולים שביניהם נעצרו במחנה המעצר בעתלית.

יצחק שהה במחנה הגירוש בקפריסין למעלה מחצי שנה. ב-22 בדצמבר 1947 הגיע לארץ, ונקלט עם קבוצתו בחברת נוער בקיבוץ חולתה, בגליל העליון. יצחק השתלב בענף הפלחה שבחולתה. ובהיותו חבר בחברה משימתית מגויסת נענה לבקשת מזכירות הקיבוץ המאוחד ויצא לתגבר משק במצב קשה יותר. בספטמבר 1949, עם סיום ההכשרה של חברת הנוער בחולתה, הצטרף עם

עוד קבוצת נערים למשק חוקוק. מהיום הראשון שבו הגיע לחוקוק נכנס יצחק לעבודה בהכשרת קרקע.

גרעין ההשלמה של חברת הנוער מחולתה לא הצליח להיקלט בחוקוק, ורבים מחבריו עזבו. יצחק נותר בקיבוץ, מהאחרונים מקבוצתו. הוצע לו להתגייס לנח"ל, שמשמעותו הייתה להחליף את חוקוק בשירות צבאי באחד מהקיבוצים בדרום, אך יצחק העדיף להתנסות בשירות צבאי רגיל.

בראשית ספטמבר 1950 התגייס לצה"ל והוצב ביחידה של הנדסה קרבית בפיקוד הדרום. תחילה הוצב בבסיס הדרכה, בהמשך שירת בפלוגת ציוד מכני כבד ומשם הועבר, במחצית נובמבר 1950, לפלוגת שדה חטיבתית.

אחת ממשימותיו המורכבות והמסוכנות ביותר של חיל ההנדסה הייתה פירוק שדות המוקשים שהונחו במהלך מלחמת העצמאות, לעתים ללא סימון מדויק.

מוקשים רבים הונחו באזור פלוגיה (כיום אזור צומת פלוגות), שם נלכדו אלפי חיילים מצרים והתחוללו קרבות קשים בין חיילי צה"ל לכוחות המצריים. באזור זה, בעת פירוק שדה מוקשים, נהרג יצחק ביום י"א בתמוז תשי"א (15.7.1951).

בן עשרים בנפלו. יצחק הובא למנוחת עולמים בבית העלמין בקיבוץ חוקוק.

טוראי

זאב (וולק) נימן

נפל ביום ב' בסיון תש"ח (09.06.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין משמר העמק

זאב, בן חנה ודויד, נולד ביום ה' בשבט תרפ"ז בפולין, בעיירה ז'יררדוב הסמוכה לבירה ורשה. גדל והתחנך במקום הולדתו כל משפחתו של זאב גורשה לגטו ורשה, שם נספו כולם. רק הוא הועבר משם לגטו מלאבה. בהמשך שהה שנתיים במחנה המוות אושוויץ, שם היה פעיל מפולין התגנב זאב למערב גרמניה. במחתרת, עד ששוחרר על ידי הרוסים בשאיפה עזה לעלות לארץ ישראל. הוא דחה הצעה לנסוע לאמריקה והעפיל ארצה באונייה "תל חי", באומרו "אין לי אף אחד בארץ-ישראל, אך כולם שם אחי, זו מולדתי

ב-17 במרס 1946 יצאה האונייה, שנרכשה בצרפת על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה", מנמל מרסיי כשעל סיפונה 736 מעפילים - אנשי "נוח"ס" (נוער חלוצי מאוחד) וחברי תנועות שונות. בהגיעה ללב ים נתגלתה "תל חי" על ידי מטוס סיור בריטי וזה הזניק לעברה משחתת. מספר מלחים עלו לספינה, השתלטו עליה ואילצו אותה להגיע לנמל חיפה. המעפילים, שהניפו דגל עברי וכן כרזה עם שם הספינה, הורדו בכוח לאוטובוסים והובלו למחנה המעצר כעבור כמה שבועות, מששוחרר מהמעצר, התקבל זאב לבית הספר. בעתלית החקלאי בעיינות, ממערב לנס ציונה. שם נודע כאדם בעל נפש עדינה וחבר טוב, בעל תפיסה עמוקה ונבונה.

עם פרוץ מלחמת העצמאות בסוף 1947 היה זאב מראשוני המתנדבים לצבא. הוא צורף לחטיבת "גולני", חטיבה 1, ושירת כמקלען.

באחד הקרבות נפצע ברגלו ונשלח לחופשה, אך מיהר לחזור ליחידתו עוד לפני החלימו כליל. בהמשך השתתף ברבים מקרבות החטיבה, בעיקר באזור הצפון בחודש יוני 1948 השתתף זאב בלחימת יחידתו באזור לוביה

לוביה (כיום יער לביא) היה כפר גדול ששלט על הכביש היורד מזרחה לטבריה בסמוך לצומת דרכים ראשי (כיום צומת גולני). בכפר שהו מאות ערבים חמושים ותושביו הירבו להטריד את היישובים היהודיים ולהתנכל לתחבורה היהודית שעברה באזור. בגבור החשש כי לוביה ישמש מאחז לכוחות "צבא ההצלה" הערבי בניסיונותיו לנתק את הגליל העליון ואת עמק הירדן ממרכז הארץ, הוחלט לכבשו. המבצע תוכנן ליום 6 במאי 1948, אך מחסור בלוחמים אילץ את לוחמי "גולני" להסתפק בפעולת הטרדה בלבד, שנועדה לרתק את כוחות האויב למקום ערב ההפוגה הראשונה במלחמה נעשה ניסיון נוסף ללכידת לוביה במטרה לקבוע את פתיחת הכביש לטבריה כעובדה מוגמרת. המשימה הוטלה על לוחמי "גולני" מגדוד "דרור", עם תגבורת מגדוד "ברק" וכוחות נוספים. אש צלפים שנפתחה לעבר הלוחמים הישראלים גרמה לנפגעים, והיעדר קשר בין הכוחות הביא לכישלון ההתקפה ולנסיגה קשה שגבתה אבדות. בקרב זה נפל זאב, ביום ב' (9.6.1948) בסיוון תש"ח.

זאב היה בן עשרים ואחת בנפלו. הובא למנוחת עולמים בקבר אחים בבית הקברות במשמר העמק.

טוראי

שמואל נודלמן

נפל ביום כ"ו בשבט תש"ח (06.02.1948)
בן 19 בנפלו
מקום מנוחתו בית העלמין מנרה

שמואל, בן לאה (לבית וינטרופוב) ואליהו, נולד ביום ט' בניסן תרפ"ט (19.4.1929) בפולין, בעיר בנדין שבמחוז קיילצה. למד בבית ספר יסודי בעירו במאי 1942 החלו הגירושים מבנדין למחנה ההשמדה אושוויץ, במסווה של "יישוב מחדש". ניסיונות המחתרת היהודית להתנגד לגירושים ולהתגונן כנגד הנאצים כשלו. באביב 1943 הוקם בבנדין גטו, אשר חוסל סופית באוגוסט 1943 והיהודים שנותרו בו נשלחו לאושוויץ. עד תום המלחמה הושמדו כמעט כל יהודי בנדין. במלחמה נספו שלושה מיליון מיהודי פולין, כתשעים אחוז מהיהודים שחיו במדינה ערב המלחמה. כל משפחתו של שמואל נספתה לאחר ששולחה מגטו בנדין. רק הוא, יחד עם צעירי העיר הכשירים לעבודה, נשלח למחנה ריכוז בגרמניה. בהמשך הגיע למחנה בוכנוואלד היהודים שנכלאו בו נוצלו בעבודת פרך במחצבה, עבודה שהפילה חללים רבים. שמואל עבד כסניטר במחנה, וכחבר במחתרת היהודית במקום עסק בהברחת נשק להתגוננותמיד משנסתיימה המלחמה, בשנת 1945, עלה שמואל לארץ בספינת מעפילים. כאן היה חניך "עליית הנוער" בירושלים ובכפר הנוער בן שמן השתלם במסגרות. אחרי שסיים את בית הספר עבר לתל אביב, ועבד בעיר כמסגר.

בפרוץ מלחמת העצמאות, בעקבות החלטת עצרת האו"ם בכ"ט בנובמבר על חלוקת הארץ, גויס שמואל לחטיבת הפלמ"ח "יפתח" - . הוא התמסר בכל מרצו לאימונים, כדי שיוכל לשאת תוך זמן קצר בכל תפקיד שיוטל עליו. לאחר שעבר קורס רגמים, נשלח לרמות נפתלי שבגליל העליון. יחידתו ביצעה פעולות התקפיות כבר בשלבים הראשונים של המלחמה, עסקה באבטחת הדרכים ויישובי הספר ושמירה על הגבולות הצפוניים. בהמשך נשלח שמואל לתגבר את קיבוץ מנרה. קיבוץ מנרה, ששכן בדד במרומי הרי נפתלי, היה נתון במצור ובקרב כבר מראשית המלחמה. כל חבריו הבוגרים גויסו להגנתו, ואליהם צורפו לוחמי הפלמ"ח. אבטחת שיירות האספקה לקיבוץ הייתה מהמשימות העיקריות של הלוחמים. ביום כ"ו בשבט תש"ח (6.2.1948) תקפו הערבים שיירה שהובילה ציוד מרמות נפתלי למנרה. בקרב שהתפתח נהרגו שניים ממלווי השיירה, ביניהם שמואל. בן תשע-עשרה בנפלו. שמואל הובא למנוחת עולמים בבית העלמין במנרה. קברו, לצד קבר חבר מנרה שנהרג איתו, היו הקברים הראשונים של חללי מלחמת העצמאות בקיבוץ. .

טוראי

דב (ברלה) סובלמן

נפל ביום י"ג בתשרי תש"ט (16.10.1948)
בן 18 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
כפר ורבורג

בן שפרינצה ואריה, נולד בשנת 1930 בכפר הולשוב, פולין.
בהיותו בן 9 חודשים נתייתם מאמו. בהיותו בן 10 נכבשה פולין על-ידי
הגרמנים והוא נאלץ לנדוד כדי למלט את נפשו מידי הנאצים. בדרך נדודיו
הצטרף לפרטיזנים ביערות פולין ועד מהרה נתחבב עליהם מאוד והיה למורה
דרכם ביערות הסביבה שנולד וגדל בה. כחמש שנים חי בקרב הפרטיזנים. עם
גמר מלחמת-העולם הצטרף לתנועת הנוער החלוצי "נוחם" (נוער חלוצי
מאוחד).

דוב עלה לארץ דרך איטליה. האונייה שבה עלה נתפשה בידי הבריטים ונוסעיה
גורשו על-ידי שלטונות המנדט לקפריסין. כעבור שנה, ב-6.4.1948 עלה לארץ
בשם בדוי ומיד, על אף גילו הצעיר, התגייס והלך ישר מבית-העולים בנתניה
לליווי שיירות מתל-אביב לירושלים.

דוב שירת בחטיבת הנגב והשתתף במבצע "יואב" לפריצת הדרך לנגב. גדודו
תקף את המערך המצרי בעיראק אל-מנשיה, אך נאלץ לסגת בשל התנגדות
כבדה של האויב.

בקרב זה נפל, ביום י"ג בתשרי תש"ט (16.10.1948) והובא למנוחת-עולמים
בבית-הקברות הצבאי בכפר ורבורג.

טוראי

דב נגל

נפל ביום ט' בתמוז תש"ח (16.07.1948)
בן 22 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי נתניה

דב, בנם של ביילה ולייב אליעזר, נולד בטבת תרפ"ז (דצמבר 1926) ברומניה, בעיר מילי הסמוכה לצ'רנוביץ משם נשלחו יהודים רבים למחנות בדרום-מערב רומניה, וגורשו לטרנסניסטריה. בין מאות המגורשים לטרנסניסטריה היו גם דב, הוריו ואחותו. אבי המשפחה נספה עוד בדרך למחנה. אמו ואחותו של דב מתו במחנה, ובמשך החורף היו מוטלות לעיניו בלי קבורה. דב, שנשאר יחידי ממשפחתו, נשבע לנקום בגרמנים. עם התקרבות הרוסים הצטרף לפרטיזנים הלוחמים בנאצים והרג בעצמו 37 גרמנים. עם הצבא הסובייטי התקדם דב לרומניה, ובהשתדלות אחד מדודיו מבוקרשט נתקבל לשיירת נוער שעלתה לארץ ישראל בשנת 1944. לאחר בואו ארצה עבד דב במאפייה בחיפה. משהקים דודו משק גדול ברעננה עבר אליו, ניהל את הלול בן 3,000 העופות והתמחה יפה בעבודה. מיום הגיעו הצטרף ל"הגנה" והשתתף בפעולותיה. בחורף תש"ח, בפרוץ קרבות מלחמת העצמאות, היה דב מהראשונים להתייצב לשירות.

תחילה הוצב ביחידת חי"ש (ואחר כך בפלוגה קרבית בגדוד 32 בחטיבת "אלכסנדרוני" - השתתף בקרבות בשרון הדרומי, בקרבות לטרון, ובקרבות בלוד ורמלה אחרי ההפוגה הראשונה. ביולי 1948 השתתף דב בקרב בכפר קולה, כפר ערבי שנכבש על ידי הירדנים (כיום באזור היישובים גבעת כוח ומזור). בקרב זה נפל דב. עמו נפלו כשלושים לוחמים נוספים, מחטיבות "אלכסנדרוני" דב היה בן עשרים ושתיים בנפלו. הובא למנוחת עולמים בקבר אחים בבית העלמין הצבאי בנתניה.

טוראי

יצחק מלר- שלוסר

נפל ביום ט' באדר א' תש"ח (19.02.1948)
בן 17 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי חיפה

יצחק, בנם של בשקה ואריה לייב, נולד ביום ח' באדר תרצ"א בחווה חקלאית. למד בבית ספר עממי בעיר בלוטניה בפולין. ערב מלחמת העולם השנייה סופח האזור לברית המועצות. הוריו של יצחק נרצחו על ידי הנאצים לנגד עיניו. רק הוא ניצל כיוון שהסתתר בקרב נוצרים ונחשב נוצרי. בהיותו בן 12 הצטרף לפלוגת פרטיזנים פולנים, שגם מהם העלים את יהדותו, ויחד איתם הסתתר ביערות וניסה לפגוע בגרמנים. רק עם כניסת הרוסים לאזור העז לגלות את מוצאו.

בתום המלחמה, בודד וגלמוד, העפיל יצחק ביולי 1946 לארץ ישראל באוניית המעפילים "הגנה האונייה יצאה מנמל בקאר ביוגוסלביה בהפלגתה השנייה לארץ ישראל, כשהיא נושאת מעפילים - חברי תנועות ציוניות ופליטים ממקומות שונים באירופה. לאחר הפלגה רצופה בתקלות טכניות אותרה האונייה בלב ים על ידי משחתת בריטית, המלחים הבריטים הסתערו על הספינה ותוך ירי באוויר השתלטו על המעפילים. שבוע לאחר צאתם לדרך הורדו המעפילים בנמל חיפה, והועברו למחנה המעצר בעתלית יצחק, אשר נפצע באונייה בעת המאבק בבריטים, הועבר פצוע למחנה.

כעבור זמן קצר הצליח לברוח, והגיע למוסד החינוכי החקלאי במגדיל. במרס 1947 עבר ללמוד בבית הספר המקצועי בצפת, התגורר בפנימיית "עליית הנוער". לאחר שנותיו הקשות במלחמה היה לצעיר בודד שאינו בוטח באיש, ובקרב חבריו בני גילו נקרא "השקט". אף היחסים בינו לבין מדריכיו לא היו כשורה, ועם החרפתם עזב את ספסל הלימודים והתגייס לפלמ"ח, על אף גילו הצעיר.

יצחק הצטרף להכשרה מגויסת של הפלמ"ח בקיבוץ איילת השחר, הכשרת "יצביים" - הגדוד הראשון של הפלמ"ח ("העמק"), שפעל במסגרת חטיבת "יפתח" - חטיבה מספר 11 ב"הגנה".

מפרוץ מלחמת העצמאות (סוף 1947) השתתף יצחק בקרבות רבים, בהם גילה אומץ לב ונחישות רבה. בין היתר השתתף בביעור כנופיות מרצחים ופעולות עונשין בגליל המזרחי, בגזרת איילת השחר, מנרה, חולתה ושפך הירדן בפברואר 1948 השתתף יצחק בליווי שיירה למנרה..

ביום ט' באדר א' תש"ח (19.2.1948) יצאה שיירה למנרה. כדי להגן עליה תפסו המגינים משלטים בדרך, אך באותו יום ניצלו הערבים את תנאי מזג האוויר הקשים במיוחד וארבו לשיירה. כאשר זו התרחקה מעט ממשטרת נבי יושע בדרכה למנרה פתחו הערבים באש, שכללה כדורים חודרי שריון. השיירה נעצרה, ורבים מנוסעיה נפגעו.

יצחק, שהיה ממגיני השיירה, לחם בעוז והצליח להציל את הרכוש מאובדן. בהמשך הלחימה נפל, היה אחד משלושה הרוגים באותו קרב. בן שבע-עשרה בנפלו. יצחק נטמן באיילת השחר. ביום כ"ז באלול תש"ט (21.9.1949) הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בחיפה.

רב טוראי

יעקב נבו נובומיאסט

נפל ביום ג' בטבת תש"ט (04.01.1949)
בן 19 בנפלו
מקום מנוחתו: בית העלמין דורות

יעקב, בנם של מינה ויהודה-מאיר, נולד ביום ב' באדר תר"ץ (2.3.1930) בלודז' שבפולין. התחנך במשפחה דתית. למד בבית ספר עממי בעירו. בפברואר 1940 הוקם בלודז' גטו, שהעברת היהודים אליו לוותה בהתגברות מעשי שוד, התעללויות ורצח כל משפחתו של יעקב הושמדה בתקופת השואה. רק הוא ניצל, לאחר שמיד בתחילת המלחמה הצליח אביו לשחד כומר פולני בעיר קרקוב בסכום כסף נכבד שיאמץ את יעקב עד יעבור זעם. יעקב גדל בבית הכומר ולא חסר דבר, מיד בתום המלחמה עזב את הבית הנוצרי הקפדן למרות הפצרות רבות, ויצא לגרמניה ולצרפת כדי להכשיר עצמו לעלייה לארץ ישראל. בעת המתנתו לעלייה נפגש יעקב עם אנשים מישראל, חקר, דרש והרבה להתעניין בחיי הארץ. לאחר חקירותיו החליט ללמוד את מקצוע המכונאות לכלי רכב, כדי שיוכל לעזור בעמל ובבניין הארץ. באוקטובר 1946 העפיל ארצה באונייה "לטרוון", הבריטים עקבו אחר האונייה מרגע צאתה לדרך, ובהגיעה ללב ים השתלטו עליה תוך הפעלת כוח. "לטרוון" נגררה לנמל חיפה, ובראשית נובמבר 1946 הורדו ממנה המעפילים בכוח והועלו על אוניות גירוש, שלקחו אותם למחנות המעצר בקפריסין.

יעקב שהה במחנה הגירוש שישה חודשים. עם הגיעו לארץ במאי 1947 הצטרף לחברת הנוער בקיבוץ אפיקים שבבקעת הירדן, עם הקמת המדינה התגייס יעקב לפלמ"ח. שירת בחטיבת "הנגב" - לאחר שעבר קורס מפקדי כיתה התמסר לאמן כיתת גח"ל (גיוס חוץ לארץ): יעקב ויחידתו נמנו על לוחמי הגדוד התשיעי בפלמ"ח - גדוד "הפשיטה". השתתף בפעולות רבות. חבריו זוכרים אותו כבעל הכרה לאומית חזקה, איתן ברוחו, לעיתים קראוהו בשמות החיבה "ישה" ו"קובה". עם חבריו לחטיבה לחם בכיבוש באר שבע במבצע "יואב", בפריצת ההסגר על סדום הנצורה במבצע "לוט", במבצעי "עשר המכות" ו"חירס". השתתף יעקב במבצע "חורב". (נקרא גם מבצע "עין" - עזה, עוגיה ועסלוג') בקרב באזור צומת רפיח ביום ג' בטבת תש"ט (4.1.1949) נפצע יעקב אנושות בריאותיו מהפצצת מטוסי האויב. הוא הובל לתחנת האיסוף בעוגיה אל-חפיר, שם מת בעת שנותח. בן תשע-עשרה בנפלו. יעקב נקבר על ידי אנשי חטיבת "הראל" בחלוצה. אחר כך הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין בקיבוץ דורות, קיבוץ אליו עברה ההכשרה שלו מאפיקים.

טוראי

זאב (בלה) מנדל

נפל ביום כ"א באדר ב' תש"ח
(01.04.1948) בן 22 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
הר הרצל

בנם של שיינדל (שיינה) והרצקה (הירש) מנדל. נולד בשנת תרפ"ה (1925) בהונגריה, בעיירה קישוורדה. אח לזידל (חיים) ולמלכה. זאב (בלה) למד בבית ספר יהודי עממי בעיירת הולדתו קישוורדה, הידועה בשמה היהודי קליין וורדן, בה חיו כמה אלפי יהודים. זאב היה כבן ארבע-עשרה כאשר נלקח אביו לעבודות כפייה בצבא ההונגרי, והוא נאלץ לעזוב את לימודיו ולצאת לעבוד בעבודות מזדמנות תמורת שכר זעום על מנת לפרנס את משפחתו.. כל בני משפחתו של זאב נספו בשואה. אמו ואָחיו (חיים) בן עשרים ושתיים, ומלכה בת שלוש-עשרה) נספו באושוויץ. אביו של זאב נספה במחנה הריכוז דכאו בגרמניה, אליו גורש יחד עם בנו זאב. רק זאב ניצל וזכה לראות במחנה את יום השחרור. הוא נותר נצר יחיד ואחרון למשפחתו. בשנת 1947 יצא לארץ ישראל באוניית מעפילים. האונייה נתפסה על ידי הבריטים ונוסעיה הועברו למחנות מעצר בקפריסין. בסוף שנת 1947 שוחרר זאב ממחנה המעצר והגיע לארץ. הוא התיישב בתל-אביב ומצא את פרנסתו בליטוש רהיטים. זאב התגייס במסגרת "התנדבות בעם". הוא שירת בגדוד "מוריה" של חטיבת "עציוני", זאב השתתף בקרבות רבים בחודשי המלחמה, תחילה בגדוד "מיכמש" ואחר כך בגדוד "בית חורון".

ב-1 באפריל נערכה התקפה עזה על המחצבה על ידי כוח ערבי שמנה מעל מאתיים לוחמים. בלחץ התקפת האויב נסוגו המגנים מהמשלט הדרומי בשעות אחר הצהריים. במהלך הנסיגה נהרג זאב מנדל. סמוך לנסיגתם הגיעו למחצבה שני משוריינים ועליהם תגבורת, בפקודו של מפקד הפלוגה נחום שושני

טוראי זאב (בלה) מנדל נפל בקרב ביום כ"א באדר ב' תש"ח. (1.4.1948) בן עשרים ושלוש היה בנפלו.

בשל מספר החללים הרב הוחלט לטמון אותם בחלקת קבר בקיבוץ מעלה החמישה ולא בקיבוץ קריית ענבים, שם נקברו החללים עד אז. בעוד שחללי הפלמ"ח זוהו על ידי חבריהם, זוהו חללי חטיבת "עציוני" רק בחלקם והאחרים הוגדרו כאלמונים, עד אשר הגיעו עדויות על השתתפותם ונפילתם בקרב זה.

עם תום הקבורה נותרו שלוש מצבות עם המילה "אלמוני".

גופתו של זאב לא זוהתה, ומיום נפילתו היה בחזקת חלל שמקום קבורתו לא נודע.

ביום י"ב בכסלו תשי"ד (19.11.1953) הועברו קברי החללים במערכה על הקסטל מן החלקה במעלה החמישה לבית העלמין הצבאי בהר הרצל, ביניהם שלושת קברי האלמונים.

חקירה של ענף אית"ן (איתור נעדרים) בצה"ל בשיתוף היחידה להנצחת החייל במשרד הביטחון העלתה ב-2010 כי מדובר בגופתו של זאב מנדל, בעקבות גילויים אלה – שישים ושלוש שנים לאחר מותו – נערך בהר הרצל בתאריך כ"ג בכסלו תשע"א (30.11.2010) טקס גילוי המצבה, בו הוחלפה מצבת ה"אלמוני" במצבה הנושאת את שמו של זאב מנדל

טוראי

רחל מינס

נפלה ביום ד' באייר תש"ח (12.05.1948)
בת 30 בנופלה
מקום מנוחתה: בית העלמין הצבאי
הר הרצל

רחל, בתם של מרים וצבי, נולדה ביום י' בסיוון תרע"ה (21.5.1918) בליטא, בעיר קיברטי - קיבלה חינוך דתי ולמדה עברית. למדה בבית ספר תיכון בעירה. על פי הידוע הושמדה כל משפחתה של רחל בשנת 1941, לאחר הכיבוש הגרמני. היא עצמה הועברה, ביום 22 באוגוסט 1941, לגטו קובנה, והייתה כלואה בו במשך כשלוש שנים. עם פינוי הגטו התגלגלה רחל בין מחנות עבודה נאציים, התנסתה במצוקות קיום חמורות ואף על פי כן הצליחה לשרוד. ביום 19 בינואר 1945 שחרר הצבא הסובייטי את המחנה בו שהתה, ליד טורן. עם השחרור עברה רחל לחיות בקהילה יהודית על אדמת פולין. שם מצאה את דרכה לתנועת הנוער הדתי "בני עקיבא" והחלה להגות ברעיון העלייה לארץ. בלודז' הצטרפה לקיבוץ "תורה ועבודה", משם עברה לקרקוב ולשליזיה עילית, החלה להורות בבית ספר עברי ואף נתנה שיעורים לחברי הקיבוץ. כשהחלה תנועת "הבריחה" לצבור תאוצה הצטרפה רחל לנוודים. במסגרת "הבריחה" עזבו את מקום מושבם כ-250,000 ניצולי שואה, ונעו למחנות העקורים בארצות המערב (גרמניה, אוסטריה ואיטליה), משם ביקשו להגיע לנמלי יציאה שמהם יוכלו להפליג לארץ ישראל. רחל עברה דרך גרמניה וצרפת, עד שהעפילה לארץ מנמל בקאר ביוגוסלביה באונייה "רפיח".

בלב ים, לא רחוק מחופי ארץ ישראל, נקלעה הספינה לסערה, עלתה על שרטון ובתוך כשעה טבעה. שמונה מהמעפילים נספו, היתר שחו ומצאו מחסה בחוף שומם. מטוס בריטי שהגיע כעבור שלושה ימים הצניח לעברם מזון וציוד, אחריו הגיעה משחתת יוונית לחלץ את צוות הספינה ובעקבותיה הגיעו משחתות בריטיות מהארץ, שהעבירו את המעפילים למחנות מעצר בקפריסין. באי הגירוש שהתה רחל כשמונה חודשים. היא לא ביטלה את זמנה ושימשה כמורה לבני הנוער ולחברי הקיבוץ. אך גם כשהגיעה בשנית אל חופי הארץ לא יכלה לנשום לרווחה, שכן מיד נעצרה ונשלחה למחנה המעצר בעתלית. כעבור שבועות אחדים שוחררה רחל מהמעצר, ומיד הצטרפה לכפר עציון, ראשון יישובי גוש עציון. החלה לטפל בילדי בית הספר. היא אף פגשה באיש ועמדה להינשא לו. כל מתיישבי הגוש הבוגרים, ורחל ביניהם, שירתו ב"הגנה" במסגרת חטיבת "עציוני". בכל ימי שהותה רחל, השתתפה בשמירה ובאימונים ונמנתה על כיתת החובשים. ההתקפה המכרעת על הגוש בה תקפו חיילי הלגיון הערבי את כפר עציון במלוא כוחם, והצליחו לכבוש את היישוב. מפקדת הכפר פעלה בבניין המנזר הגרמני, והערבים פוצצו את המקום וקברו את כל יושביו חיים. במקלט שתחת הבניין ישבו החובשות וביניהן רחל, שנקברו בפיצוץ הבניין. רחל הייתה בת שלושים בנפלה. גופות הנופלים נותרו בשטח ירדן ושרידיהם נאספו במבצע מיוחד על ידי הרבנות הצבאית בשנת 1949, כשנה מתום הקרב. הם הובאו למנוחת עולמים בקבר אחים גדול בהר הרצל בירושלים, בטקס ממלכתי שהתקיים ביום כ"ה בחשוון תש"י (17.11.1949).

טוראי

זאב (וולף) מורשצ'יק

נפל ביום כ"א בכסלו תש"ט (22.12.1948)
בן 17 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין צאלים

זאב, בנם של ינטיל ויוסף, נולד בחודש תשרי תרצ"ב (אוקטובר 1931) בקובנה בירת ליטא. קיבל השכלה עממית. זאב נכלא עם בני משפחתו בגטו קובנה. בשנת 1944, עם חיסולו של הגטו, הועלה עם משפחתו על רכבת לגרמניה. במהלך המסע הנורא הורדו מן הרכבת האימהות והילדים במחנה שטוטהוף, וזאב נאלץ להיפרד מאמו ומאחותו הקטנה. יחד עם אביו המשיך למחנה דכאו שבגרמניה, ושם הופרדו באכזריות המבוגרים מן הילדים. זאב לא שב לראות עוד את אביו, שנספה שם. לאחר תקופת מה נשלח, עם קבוצה ובה 130 ילדים, אל מחנה ההשמדה אושוויץ. זאב נשלח בצעדת המוות לגונסקירכן שבאוסטריה, שם שהה עד יום השחרור. במאי ממאה ילדי קבוצתו שהובאו לדכאו נשארו בחיים רק ארבעה, וזאב ביניהם. עם סיום המלחמה מיהר לשוב לקובנה. זאב הצטרף להכשרה ששמה פעמיה לדרך בנתיב "הבריחה", נדד לאיטליה ושם נאסף עם עוד מאות נערים ניצולי שואה על ידי חיילי הבריגדה היהודית. הנערים שוכנו. בחוות ההכשרה קיבלו חינוך עברי, והוכשרו לקראת העפלתם לארץ ישראל. האונייה "חיים ארלוזורוב" יצאה משבדיה עד הגיעה לנקודת איסוף נוספת בנמל מטפונטו שבאיטליה, שם עלו על הספינה

בדרכה לחופי הארץ. הבריטים עלו על האונייה, ובקרב קשה שהתנהל על הסיפון נפלו קורבנות משני הצדדים. בסיומו נעצרו 1,348 מעפילים ושולחו למחנה המגורשים בקפריסין. לאחר ששהה כחצי שנה בקפריסין הצליח זאב להגיע לארץ ולהצטרף לקבוצת הכשרה של "עליית הנוער" בכפר רופין שבלב עמק בית שאן, עבד שם כדייג. בשנת 1948, ימי מלחמת העצמאות, עזב זאב את ההכשרה והתגייס לצבא. זאב שירת בגדוד 13 בחטיבת "גולני" - חטיבה מספר 1 ב"הגנה". הוא השתתף בקרבות "המשולש" באזור המרכז ואחר כך ירד עם יחידתו לנגב. בימי החופש היה בא לחברת הנוער והיה מרבה בסיפורים על חיי הצבא. סיפוריו היו מלאי התלהבות, סיפורי איש המוכן לכול. בדצמבר 1948 השתתף זאב במבצע "חורב". שבו כבשו כוחות "גולני" את משלט 86 מצפון לח'אן-יונס, איימו על הכביש ומסילת הברזל ויצרו את הרושם שהכוונה היא לנתק את הכוחות המצריים שברצועת עזה. המצרים הגיבו בהתקפת נגד עזה בסיוע ארטילריה ושריון, ובלחץ האויב נאלצו לוחמי "גולני" לסגת. בקרב זה נפל זאב. זאב היה בן שבע-עשרה בנפלו. הוכרז תחילה כנעדר, ולאחר שנמצאה גופתו נטמן בגבולות. לאחר זמן הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין בקיבוץ צאלים, בו התיישבו חברי קבוצת ההכשרה שלו. מקום מנוחתו זאב (וולף) מורשצ'יק בן ינטיל ויוסף בן 17 בנופלו מקום מנוחתו בית העלמין צאלים.

טוראי

רפאל (רינו) קונסטנטינו

נפל ביום ה' באדר תשי"ט (06.03.1949)
בן 22 בנופלו

מקום מנוחתו : בית העלמין חיפה-חוף הכרמל

רפאל, בן לזיה ואלחנן. נולד ביום י"ב בתמוז תרפ"ז (12.7.1927) בקורפו שביוון. גדל והתחנך בעיר הולדתו .

משפחתו של רפאל הושמדה כולה באושוויץ, רק הוא ניצל עם שחרור הצבא האדום. לאחר שחרורו התגורר זמן מה בבית דודו, וכעבור חצי שנה שלח אותו הדוד לארץ ישראל.

בשנת 1945 העפיל רפאל לארץ, ואף כי הבריטים תפסו את אוניית

המעפילים בה נסע הצליח להתחמק מידיהם והגיע לקיבוץ עין חרוד.

כעבור חודשים מספר, משלא הסתדר בקיבוץ, עבר לתל אביב, שם עבד כפחח ובעבודות סבלות שונות.

עם פרוץ מלחמת העצמאות היה רפאל בין הראשונים להתגייס. כשישה חודשים היה בין מלווי השיירות לירושלים ואף עבר להתגורר בעיר.

באחד הקרבות בירושלים נפצע רפאל בעינו הימנית, הועבר לבית חולים

ואחרי ניתוח הורכבה לו עין מלאכותית מאז הניתוח היה רפאל נתון

בכאבים רבים שלא פסקו, ומדי פעם נזקק לטיפול. במרס 1949 הועבר

לטיפול בבית החולים בחיפה, אך בעת שהמתין לניתוח, ביום ה' באדר

תשי"ט, (6.3.1949) נפטר.

רפאל היה בן עשרים ושתיים בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין

הצבאי בחיפה.

טוראי

דויד קרבט

נפל ביום ט' בתמוז תש"ח (16.07.1948)
בן 28 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי עפולה

דויד, בנם של שרה ושמואל-אברהם, נולד בשנת תר"פ (1920) בעיר לודז' בפולין. סיים בית ספר יסודי ותיכון בעירו, ובהמשך למד צילום ועבד במקצועו. אין מידע על קורות דויד ומשפחתו בשואה, אך ידוע כי מלבדו כולם נספו. רק הוא שרד במחנות המוות עד יום השחרור. עם תום המלחמה החל לנדוד בנתיבי הבורחים לאיטליה, ומשם הגיע באוניית מעפילים עד לקרבת הארץ. האונייה נתפסה על ידי הבריטים וכל נוסעיה הוגלו לקפריסין. בסתיו 1947 שוחרר דויד ממחנה המגורשים והגיע לארץ ישראל. בהגיעו התגורר במעון העובדים ברמת גן לאחר תחילת מלחמת העצמאות גויס דויד. לשורות ה"הגנה" ונשלח למחנה הקלט בקריית מאיר, שם עבר סדרת אימונים. כחודש ימים שהה במחנה הקלט בקריית מאיר ואז נשלח למחנה גדעון, שם התארגן גדוד "יזרעאל" של חטיבת "גולני דוד עקב בהתעניינות רבה על כל המתרחש בארץ. ומלא חרדה היה על מהלך הקרבות באותה תקופה שלא פעם נלחצו אל הקיר, דויד השתתף בפעולות סיור ולחימה רבות בעמק ובגליל התחתון, בסביבת זרעין ולוביא. עיקר התפקידים שמילא הגדוד היה שמירת גבולות העמק המזרחי בחזית "המשולש" - עד לגיון ומגידו. בכל אלה נטל דויד חלק.

ביוני 1948 השתתף דויד בקרב במוג'דיל במבצע "דקל". שנועד לסלק את "צבא ההצלה" של קאוקג'י שהתבסס בגליל, מתוך חשש שמאחזיו ישמשו עמדות לצבאות הפלישה הסורי והלבנוני.

במבצע שותפו יחידות מחטיבות "גולני", "שבע" ו"כרמלי". ביום ט' בתמוז תש"ח (16.7.1948) יצאה מחלקתו של דויד מגניגר לתגבר את הכוח הלוחם שעלה לכבוש את הכפר מוג'דיל (כיום מגדל העמק) ליד נצרת. נצרת שימשה כמפקדתו של קאוקג'י, מפקד "צבא ההצלה" הערבי, ומטרת הכוחות שנעו מדרום להרי נצרת הייתה לחסום את דרך הנסיגה של הכוחות הערבים. על שאירע בשעות הקרב מספר אחד מחבריו של דויד: "התרכזנו כל הכוח הלוחם בגניגר. חולקו התפקידים למחלקות. דוד יצא עם מחלקתו לחסום את דרכי הנסיגה של האויב לכיוון נצרת. האויב בנסיגתו לעבר נצרת נתקל במחלקה החוסמת והתפתח קרב ביניהם. דוד, שהיה באגף הקיצוני ביותר, נפגע על ידי צלף ערבי בכדור בראש. תיכף הועבר במשוריין לשומרון ליד נהלל, ולמחרת הובל לקבורה בעפולה." דויד היה בן עשרים ושמונה בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בעפולה.

טוראי

ברוך (בולק) קרבצ'יק

נפל ביום ד' בתמוז תש"ח (11.07.1948)

בן 20 בנופלו

מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי נחלת יצחק

ברוך, בן שרה וצבי, נולד בשנת תרפ"ח (1928) בוורשה בירת פולין. אביו, שהיה סבל ובעל עגלה, פרנס ביגיע כפיו את ששת ילדיו. ברוך קיבל השכלה יסודית בעיר הולדתו באחד הימים נתפס על ידי הנאצים. כשהוא משחק בנשק הנאצים עמדו להורגו אך ברוך הצליח להימלט מידי שוביו. כעבור שלושה ימים נודע לו שאביו נרצח, ומתוך ידיעה כי הנאצים דולקים אחריו החליט לעזוב את העיר, הוא הגיע לאחד הכפרים, שם התחזה לנוצרי וחי אצל איכר פולני. שהאמין שהוריו נהרגו בהפצצה וקיבל אותו לעבודה. כעבור זמן קצר הצטרף ברוך למחתרת הפולנית. עד מהרה הצטיין בפעולותיו ועלה לדרגת קצין. קיבל ברוך בן ה-15 פקודה ממפקדיו במחתרת לעבור בחוצות ורשה במסע תעמולה, רכוב על אופנוע, לבוש מדי הצבא הפולני ודגל פולין בידיו. ברוך ידע כי אם יסרב ייהרג הוא עשה כפי שנתבקש, ובראותו שנאצים דולקים אחריו הגביר את המהירות, הצית את פתיל המוקש שהיה מחובר לאופנוע והטיל את עצמו לתעלה. האופנוע התפוצץ וברוך נפצע, אך נותר. בחיים. כשהנאצים גילו את מקום מחבואו והתקרבו אליו ללכודו הטיל בהם את הרימון האחרון שהיה ברשותו, והרגם. כשהדגל בידו זחל ברוך הפצוע לאורך שישה קילומטרים, עד לכפר הסמוך בו הגישו לו עזרה. עם חזרתו לוורשה נודע לברוך כי אחותו יושבת בבית הסוהר שבגטו תחת שמירת שוטר יהודי ברוך הלך להצילה

והציע לשוטר סכום כסף גדול, אך הלה ביקש יותר. משהחל ברוך לאיים עליו באקדח הזעיק זה את חבריו השוטרים. ברוך ירה בו למוות ונמלט על נפשו בערב חג הפסח השתתף ברוך במרד גטו ורשה ברוך הצליח להימלט מהגטו בתום המרד, ושהה בכפר אצל האיכר שהכיר עד יום השחרור. הצטרף לקבוצה שעמדה לעלות ארצה ועבר איתה לאיטליה ומשם העפיל ארצה, בספינה "כ"ג יורדי הסירה". הספינה הפליגה מנמל בוקה דה מגרה באיטליה. בהגיעה לאזור קפריסין נתגלתה על ידי מטוס סיור בריטי ונגררה לנמל חיפה. למרות שביתת הרעב בה פתחו המעפילים במחאה על גירושם הצפוי הם הועלו על אונייה בריטית והובלו למחנות בקפריסין.

בראשית שנת 1947 הגיע לארץ והתגורר עם חברי קבוצתו בעפולה ועבד כפועל בניין. היה חבר פעיל בסניף ה"הגנה" המקומי.

עם פרוץ מלחמת העצמאות התגייס ברוך גיוס מלא לגדוד 14 בחטיבת "גולני" והשתתף בקרבות משמר העמק ושם ביקש להצטרף לגדוד הפשיטה - גדוד 81 משימת כיבוש לוד הוטלה בעיקר על גדוד 81 (89). ביום ד' בתמוז תש"ח (11.7.1948) פרץ טור משוריין לעבר לוד כשבראשו משוריין קרבי שנלקח שלל בקרב מהצבא הירדני, ואשר זכה לכינוי "הנמר הנוראי", ובעקבותיו זחל"מים וג'יפים. השיירה המשוריית נכנסה לקרב קשה עם החיילים הירדנים המבוצרים במקום. בקרב זה נפלו כמה מחיילי הגדוד, ביניהם ברוך. ברוך היה בן עשרים בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי נחלת יצחק.

סגן

חיים (חיימק) קירשנבויס

נפל ביום כ"ב בתמוז תש"ט (19.07.1949)
בן 22 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין נצר סירני

חיים נולד ביום כ"ה באייר תרפ"ז (27.5.1927) בפולין, בעיר בראדום. שם גדל והתחנך. כשהובל חיים לגטו עם כל משפחתו היה ילד ונאלץ להתחיל לעבוד עבור גייסות הכובשים. בגטו עבד כעוזר לצלם ולידי הגיעו גלופות שונות לפיתוח. לעתים נפל בגורלו לפתח תצלומים בהם ראה ייסורים ועינויים שעמו התנסה בהם. אך "גן העדן" אצל הצלם לא נמשך זמן רב. כשחוסל גטו ראדום חוסלה גם משפחתו של חיים. הוא ואחיו, היחידים שנותרו, נשלחו למחנה עבודה ושם מת אחיו. בשנת 1945 שוחרר על ידי צבאות בעלות הברית והוא בריא בגופו ובנפשו. עם השחרור חיים הצטרף לתנועת נוח"ם (נוער חלוצי מאוחד), בשאיפה לעלות לארץ ישראל. הוא עבר הכשרה חקלאית בקיבוץ בוכנוואלד שבגרינגסהוף חיים עבד בכל עבודה שנדרשה בשדה: חרש וקצר והוביל בסוסיו את האלומות לגורן. חברי קיבוץ בוכנוואלד עלו לארץ דרך איטליה. הקבוצה העפילה לארץ ישראל באוניית המעפילים "מורדי הגטאות". שהפליגה ביום 13 במאי 1947 מנמל מטפונטו שבאיטליה.

לא הרחק מחוף תל אביב זוהתה הספינה על ידי הבריטים, ובשל סירובה להישמע להוראותיהם ננגחה על ידי משחתות שאף התיזו עליה סילוני מים, הטילו רימוני גז מדמיע והנחיתו לתוכה חיילים.

משך שלוש שעות התנהל באונייה קרב פנים אל פנים. אחד-עשר יום לאחר צאתה לדרך נגררה הספינה לנמל חיפה, המעפילים הועברו לספינת גירוש ושולחו לקפריסין. בעת שהותו במחנה הגירוש התגייס חיים ל"הגנה", עבר קורס מדריכים הדריך בחורים ובחורות לקראת תפקידיהם בארץ.

בתחילת 1948 השתתף חיים בחפירת מנהרה מתחת לגדרות המחנה, הצליח להימלט ובראשית מרס 1948 הגיע לארץ. מיד בבואו התנדב לפלמ"ח, עבר קורס מפקדים ועלה לדרגת סגן. הוא הצטרף לגדוד השביעי ובחודשים הבאים השתתף בליווי שיירות לירושלים, בקרבות על הקסטל ובפריצת הדרך לנגב, בקרב על עיראק-סואידן וביר-עסלוג' ובכיבוש אילת כשחבריו מגרמניה התיישבו בקיבוץ בוכנוואלד (כיום - נצר סירני) הצטרף אליהם. היה מתעניין בכל הנעשה בקיבוץ ותכנן להשתחרר מהצבא, ולו גם באופן זמני, כדי לעבוד בקיבוץ. במאי 1949 הועבר חיים לגדוד השמיני, וזמן קצר אחר כך הוצב לשרת כמפקד כוח בהרי אילת. ביום כ"ב בתמוז תש"ט (19.7.1949) עלה בשדה התעופה באילת על מטוס צבאי קל ויצא לסיור כדי להכיר טוב יותר את הסביבה. זמן קצר לאחר ההמראה נפל המטוס והתרסק באזור ואדי ג'ירפאי (כיום נחל גרופית, מצפון לאילת).

בהתרסקות נהרגו שני הנמצאים במטוס, חיים והטייס אליעזר פדר. חיים היה בן עשרים ושתיים בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין בקיבוץ, נצר סירני.

טוראי

חדש יצחק

נפל ביום יא' באייר תש"ח (20.5.1948)
בן 20 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
קריית שאול

חדש יצחק בן שרה-רחל ושניאור, נולד בשנת תרפ"ח (1928) בפולין, בעיירה איליה במחוז וילייקה (סמוך לוויילנה). בן יחיד להוריו. למד בבית ספר עממי, ומגיל צעיר חונך חינוך ציוני בארגון הנוער של בית"ר. הוריו של יצחק נספו סמוך לאחר תחילת המלחמה : אביו נאסר על ידי הגרמנים כחשוד בקומוניזם ונרצח ב-17.3.1941, ואמו נרצחה זמן קצר אחר כך. יצחק ובן דודו הצליחו לברוח, הסתתרו בביתו של מכר נוצרי תוך שהם מתחזים לרועי צאן. עם הוודע מקום מחבואם ברחו השניים אל היערות. שם, הצטרפו לפלוגת הפרטיזנים על שם מארקוב. צחק הפרטיזן בלט בפעולותיו המוצלחות ובגבורתו, השתתף בקרבות ובפיצוץ גשרי רכבת, הצדיק את האמון שניתן בו ואף זכה באות הצטיינות מנציגי הצבא האדום הרוסי. בתום המלחמה, חזר יצחק לעיר הולדתו וגילה כי לא נותר שריד ממשפחתו. משם יצא בנתיב "הבריחה" לאיטליה.

בהמתנה לעלייה לארץ ישראל הוא למד שרברבות ונהיגה, וכן הצטרף לגרעין של האצ"ל (הארגון הצבאי הלאומי). ב.13.5.46 הגיע יצחק ארצה באוניית המעפילים "דב הוז". בהגיעו התאכסן יצחק אצל קרובים שהתגוררו בחולון, והצטרף ליחידת אצ"ל בעיר השתתף בפעולות הארגון נגד הבריטים, ומתחילת מלחמת העצמאות בפעולות נגד הערבים. נטל חלק פעיל בכיבוש יפו, ובהתקפות על רמלה. בהתקפה השנייה על רמלה, ביום 20.5.1948, נפל יצחק והוא בן 20 בנפלו. יצחק הובא לקבורה בשנת 1952 בקבר אחים בקרית שאול אולם בשל טעות הוצאה המצבה על שמו מקבר האחים. בעקבות פניית קרובי משפחתו בשנת 2007, הוכרז כחלל שמקום קבורתו לא נודע והחלה חקירה בעניינו. בעקבות חקירה של היחידה לאיתור נעדרים בצה"ל בשיתוף היחידה להנצחת החייל, התבררה הטעות וביום י"ג בשבט תשע"א (18.01.2011), הונחה מצבה על קבר האחים ונערך טקס גילוי מצבה.

ביום כ"ז באלול תשט"ו (14.9.1955) נפל ראובן בעת מילוי תפקידו. הוא התחשמל למוות במגרש הכדורסל שבהיאחזות. בן תשע-עשרה במותו. ראובן הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בקריית שאול.

טוראי ראובן (רוברט) טופלברג

נפל ביום כז' באלול (14.9.1955)
בן 19 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
קריית שאול

ראובן טופלברג, בנם של אסתר ומשה-מיכאל, נולד ביום י' בשבט
בבריסל בירת בלגיה, אח לדבורה. למד בבית ספר עממי בעיר
הולדתו.

עם פלישת הנאצים לבלגיה, נלקחו הוריו של ראובן ואחותו
הקטנה למחנה והושמדו במשרפות. רק הוא ניצל, נאסף על ידי
קרובי משפחתו והחזיק מעמד עד השחרור.
בשנת 1948, בהיותו בן 11, הועלה ארצה על ידי "עליית הנוער"
ונקלט בכפר הנוער הדתי בכפר חסידים, בעמק זבולון. סיים את
לימודיו בבית הספר החקלאי שבמקום וקיבל תעודת גמר. ראובן
התבלט באהבתו הרבה לספורט, והצטיין במיוחד בריצה
ובקפיצה לגובה ולרוחק. תום לימודיו עבר להתגורר בקיבוץ עין
חרוד איחוד. בראשית אוקטובר 1954 גויס ראובן לצה"ל ושירת
בנח"ל. עין רדיאן שבערבה הדרומית (כיום - יטבתה) הייתה אחת
ההיאחזויות הראשונות של הנח"ל. ראובן היה אחד הלוחמים
במקום, התחבב על כל חבריו ומפקדיו הודות למזגו השקט
והנוח, עליצותו ונאמנותו.

סמל טורס שבתאי (סבי)

נפל ביום י"ד בתשרי תש"ט (17.10.1948)
בן 22 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
ראש פינה

שבתאי, בן ברכה-בנבנידה ויצחק, נולד ביום י"ב בחשוון תרפ"ז
(20.10.1926) בעיר סלונקי ביוון. גדל בעירו, למד בבית ספר
יסודי.

עם פלישת הנאצים ליוון הוגלתה משפחתו של שבתאי לגרמניה.
הוא הצליח להימלט בדרך, הסתתר באחד הכפרים ביוון וחי שם
עד סוף המלחמה כשהוא עובד כרועה צאן. שאר בני המשפחה
הגיעו למחנה ריכוז ושם נרצחו.

בשנת 1945, מיד עם תום המלחמה, עלה שבתאי ארצה. זמן מה
חי ועבד בקיבוץ איילת השחר, אחר כך עבר לחיפה, בה היו לו
קרובים, ועבד בעבודות שונות. כן היה פעיל באגודת "הפועל"
בעיר, בייחוד כשחקן כדורגל. זמן קצר לאחר הגיעו לחיפה
הצטרף שבתאי ל"הגנה". בפרוץ מלחמת העצמאות צורף לחיל
ההנדסה ונשלח לקורס חבלה. שבתאי השתתף בקרבות על חיפה
ושחרורה, נלחם במערכות הקשות בוואדי רושמייה, עין-ע'זאל
ועין-חוד. בהמשך הועבר לגליל.
במהלך שירותו הועלה לדרגת סמל.

בזמן המלחמה הכיר שבתאי את יהודית, ובספטמבר 1948 נישאו
השניים.

ביום י"ד בתשרי תש"ט (17.10.1948), בשעה 15:00, בעת שעסק
שבתאי בפירוק מוקשים בתל אל-חנזיר בגליל (נקרא גם גבעת
האם, מעל עמק החולה), התפוצץ מוקש בידו והוא נהרג.
בן עשרים ושתיים בנפלו. הותיר אישה. הוא הובא למנוחת
עולמים בבית הקברות הצבאי בראש פינה.

טוראי

טייכמן יעקב (יענקל'ה)

נפל ביום י"ג בניסן תש"ח (22.04.1948)
בן 22 בנפלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
נחלת יצחק

יעקב, בנם של שפרינצה (שולמית) ומשה, נולד בשנת תרפ"ו (1926) בפולין, בעיר ראדום. גדל בבית מסורתי. כבר כשהיה יעקב בן 11 ניסו קרוביו להביאו לארץ, אך ללא הצלחה. בפרוץ המלחמה נמלטה משפחת טייכמן מהעיר ראדום לוורשה, אך נתפסו על ידי הגרמנים. אביו של יעקב נספה באושוויץ. אמו נורתה למוות כאשר כשל כוחה לצעוד לכיוון הרכבות שהובילו יהודים למחנות המוות. אחותו התאבדה בקפיצה מבניין גבוה בעת שהנאצים באו לקחתה לבית זונות, כדי שתשמש את החיילים הגרמנים.

יעקב בן ה-13 נלקח אף הוא לאושוויץ. באחד הימים נתפס כשניסה לגנוב תפוח אדמה, ובו במקום כרת לו החייל הגרמני אצבע ביד ימינו. באחד הימים, כשאיבד את הכרתו, נזרק יעקב לבור המתים. כאשר שבה אליו הכרתו - נחלץ מהבור וברח מהמחנה. ביער, אליו הגיע במנוסתו, הצטרף יעקב לקבוצת פרטיזנים ופעל עמם עד תום המלחמה.

צעירים רבים כמוהו שהיו כלואים בגטאות נמלטו ליערות, הצטרפו לפרטיזנים המקומיים או הקימו קבוצות על טהרת היהודים, ומשם נלחמו בגרמנים ככל יכולתם לקראת סוף המלחמה צרו הגרמנים על הפרטיזנים. יעקב ועוד כמה חברים מצאו מחסה בתוך בור ביוב, כשריח הצחנה מגן עליהם ומשבש את חוש הריח של הכלבים הרודפים. כשהשתרר שקט יצאו מהבור והסתתרו במחסן נטוש. ארבעה ימים בלי מים ובלי אוכל עברו עליהם, מכווצים מתחת לערימת שקים ומזרונים, עד שהגיעו האמריקנים.

לאחר השחרור הצטרף יעקב אל תנועת "הבריחה", והגיע אל מחנות פליטים באיטליה. למד עברית, והחל לעסוק בכתיבה. כשהגיעה שעתו לעלות לארץ עלה יעקב על האונייה "כתריאל יפה", האונייה יצאה ב-31 ביולי 1946 שנתפסה על ידי הבריטים והנוסעים שעל סיפונה נשלחו למחנות מעצר בקפריסין. יעקב הגיע שנית אל חופי הארץ לאחר שנה במחנה, במסגרת "עליית הנוער", והצטרף אל בני משפחתו שהתגוררו בתל אביב. החל ללמוד ב"אורט" בתל אביב, וזמן מה עבד כשליח בעיתון "לאישה".

בסוף שנת 1947 הצטרף ל"הגנה" ושירת בחטיבת "קריית". באפריל 1948 השתתף יעקב בקרב בתל-א-ריש. בליל י"ג בניסן תש"ח. (22.4.1948)

יעקב היה אחד הנופלים בקרב זה. בן עשרים ושתיים בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנחלת יצחק.

טוראי טפר יצחק

נפל ביום כ"ט בניסן תש"ח (08.05.1948)
בן 18 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
נתניה

יצחק, בנם של פרל (פנינה) ומשה, נולד ביום ו' בתשרי תר"ץ
(10.10.1929) ברומניה, בעיר חוטינ באזור בסרביה. בן יחיד
להוריו.

ב-15.9.1941 החלו הגרמנים לגרש את יהודי סרביה למחנות ריכוז.
כל משפחתו של יצחק גורשה לטרנסניסטריה.
הוריו נספו שם, ורק הנער, שמצא מחסה בביתו של איכר
אוקראיני ושימש כרועה חזירים, שרד את המלחמה. לאחר
שחרור רומניה חזר יצחק, עם יתומים רבים אחרים, לבוקרשט.
הוא הוכנס לבית יתומים, שם חי זמן מה עד שהועלה לארץ בשנת
1945, במסגרת "עליית הנוער".

בסוף אותה שנה עבד יצחק ב"משק הפועלות" בשכונת בורוכוב
בגבעתיים, ותוך זמן קצר למד את עבודות החקלאות והתערה
בחיי הארץ. בגמר הכשרתו עבר לגור אצל דודו ברעננה, שם החל
ללמוד מסגרות. מיד עם החלטת עצרת האו"ם על חלוקת הארץ,
כ"ט בנובמבר 1947, הצטרף יצחק לשירות פעיל ב"הגנה" וצורף
לגדוד 32 בחטיבת "אלכסנדרוני" - חטיבה מספר 3.

הוא השתתף בפעולות רבות במרחב המרכז : באזור רמת הכובש,
בכיבוש הכפרים סלמה, חיריה, סאקיה וכפר ענה, בקרב על מחנה
תל ליטווינסקי ועל כפר סבא הערבית. במאי 1948 השתתף יצחק
במבצע "יובל", ביוזמת מפקדת ההגנה. כוחות "אלכסנדרוני"
יצאו בליל כ"ט בניסן תש"ח (8.5.1948) לעבר כפר קרע, הסתערו
עליו בבוקר והצליחו לכבוש חלק ממנו. אך תגבורת ערבית גדולה
שהוזעקה מכל הסביבה החלה לתקוף את הלוחמים, שספגו
אבדות ובחלק מהנקודות נאלצו לסגת.
למרות הנסיגה מטרת המבצע הושגה : כוחות ערביים גדולים פינו
את אזור משמר העמק, ולא התבססו בו לקראת הפלישה הצפויה
של צבאות ערב לארץ.
בקרב בכפר קרע נפל יצחק. בן שמונה-עשרה בנפלו. הובא
למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנתניה.

טוראי טפר שלום

נפל ביום כ"ו בכסלו תש"ט (28.12.1948)
בן 23 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
נחלת יצחק

שלום, בן טובה ודוב, נולד בה' בטבת תרפ"ה (1.1.1925) בפולין, בעיירה ביאלובז'ג שבמחוז קיילצה, בקרבת העיר ראדום. קיבל חינוך מסורתי, והיה פעיל בתנועת "תורה ועבודה". עם פרוץ המלחמה מת אביו של שלום. אמו וכל משפחתו נלקחו על ידי הנאצים למשרפות. הוא עצמו נלקח למחנה עבודה בגרמניה, משם נשלח לאושוויץ ולמיידנק אך בדרך נס שרד. שלום הצליח להימלט ממחנה הריכוז והצטרף לפרטיזנים ביערות פולין. חי כפרטיזן ולחם בנאצים ככל שיכל עד תום מלחמת העולם. לאחר השחרור הצטרף ל"עליית הנוער". בשנת 1946 העפיל לארץ מצרפת, ובמשך למעלה משנה חי בפנימייה של "אגודת ישראל". אחרי השהות בפנימייה עבר לפתח תקווה, והתפרנס מיגיע כפיו כפועל. בפרוץ מלחמת העצמאות התגייס שלום ל"הגנה" ושירת בפלוגה הדתית של גדוד 33 בחטיבת "אלכסנדרוני" - חטיבה מספר 3. הוא השתתף בפעולות רבות ובהן הקרב על תל ליטווינסקי והקרב לכיבוש טנטורה, בו הצטיין במיוחד.

בדרך כלל היה תפקידו רץ הוא השתתף בפעולות רבות ובהן הקרב על תל ליטווינסקי והקרב לכיבוש טנטורה, בו הצטיין במיוחד. בדרך כלל היה תפקידו רץ מחלקתי, והוא התחבב מאוד על חבריו ומפקדיו. שאיפתו של שלום הייתה להקים יחידה דתית בקומנדו או בצנחנים, ולאורך שירותו לא חדל מלבקש העברה לשם. בדצמבר 1948 לחם שלום בדרום, בעיראק אל-מנשיה. ביום כ"ו בכסלו תש"ט (28.12.1948) פרצו כוחות "אלכסנדרוני" לכפר. הכוחות הצליחו להשתלט על הכפר, אך הסתערוותם על התל שמצפון לכפר נהדפה. בינתיים התאוששו המצרים, יצאו להתקפת נגד ואילצו את כוחותינו לסגת. שלום, על אף היותו פצוע, הוסיף להמטיר אש עד שנפל. עמו נפלו קרוב לתשעים מלוחמי הפלוגה. בן עשרים וארבע בנפלו. שלום וחבריו נקברו במקום על ידי המצרים, וכעבור זמן קצר הובאו למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנחלת יצחק. בכניסה המערבית לקריית גת הוקמה אנדרטה הפ"ז, לזכר 87 הנופלים בקרב זה.

טוראי

יזרעאלוביץ יצחק

נפל ביום י"א בניסן תש"ח (20.04.1948)
בן 25 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין חלקה צבאית
נבי יושע

יצחק, בנם של מכלה ואברהם, נולד בשנת תרפ"ג (1923) בפולין, בעיר קאליש שבמחוז לודז'. בילדותו נתייתם מאביו. לאחר לימודיו בבית ספר עממי החל יצחק לעבוד בעבודות מתכת. מנעוריו היה שוחר-ציון, וחבר בתנועת "השומר הצעיר". הנער יצחק הוגלה עם רבים מיהודי עירו לגליציה. הוא נלקח מהוריו וגויס לעבודת כפייה, הועבר ממחנה למחנה וניצל בזכות מבנה גופו האיתן, אחד התלוינים של האס.אס. מינה אותו לטפל בחזיריו ובכלביו, והודות לכך נשאר בחיים. באחרונה היה במחנה הסגר בצ'כיה, ומשם שוחרר על ידי הרוסים. כאשר חזר יצחק לפולין נוכח לדעת כי כל בני משפחתו הושמדו. הוא החל בדרך "הבריחה" ועבר תלאות רבות בדרכו לארץ ישראל. במחנות העקורים בהם ישב, מחכה לתורו לעלייה, מיהר להתנדב לכל עבודת שירות למען הכלל. בכל מקום התבלט כספורטאי, ובייחוד ככדורגלן. ב-31 ביולי 1946 עלה בנמל בוקה די מגרה שבאיטליה על אוניית המעפילים "כתריאל יפה". שנתפסה על ידי הבריטים ונוסעה הושמו במחנות מעצר בקפריסין.

רק לקראת סוף שנת 1947, לאחר יותר משנה במעצר, הגיע יצחק לארץ ישראל. התיישב בפתח תקווה. עם החמרת המצב הביטחוני בארץ התגייס לפלמ"ח והוצב בגדוד השלישי של חטיבת "יפתח", חטיבה מספר 11 ב"הגנה". מאז השתתף בפעולות רבות של גדודו במסגרת מלחמת העצמאות.

באפריל 1948 לחם יצחק בקרב בנבי יושע.

ההתקפה הראשונה על משטרת נבי יושע כשלה, ובקרב נפלו ארבעה לוחמים. הערבים, מעודדים מן ההישג, תגברו את כוחותיהם במשטרה. זמן קצר אחרי ההתקפה הראשונה תקפו לוחמי "יפתח" בשנית את המצודה. בליל י"א בניסן תש"ח (20.4.1948) פרצו חבלני היחידה את הגדרות, קרבו לבניין והחלו להניח את חומר הנפץ. תוך כדי כך הלוחמים התגלו, והושלכו לעברם רימונים שגרמו לנפגעים. פינוי הנפגעים עיכב את הפיצוץ ובינתיים נפגעו לוחמים נוספים וביניהם החבלנים, והמטען לא הופעל. עם עלות השחר ניתנה הוראה לסגת. הנסיגה בוצעה תוך לחימה בכוחות אויב.

למעלה מעשרים לוחמי "יפתח" נפלו בקרב זה, ויצחק ביניהם.

יצחק היה בן עשרים וחמש בנפלו. גופתו נתגלתה רק כעבור

חודש, אז הובא למנוחת עולמים בבית העלמין בנבי יושע.

טוראי

יעקובוביץ' צפורה (פייגה)

נפלה ביום ד' באייר תש"ח (13.05.1948)
בת 21 בנופלה
מקום מנוחתה : בית העלמין הצבאי
הר הרצל

ציפורה, בת רגינה וחיים-ישראל, נולדה ביום ד' באב תרפ"ז (2.8.1927) בצ'כוסלובקיה, בכפר דורוברטובו בקרפטורוס. גדלה בבית הורים דתיים אדוקים שעסקו בחקלאות ובמסחר, ולה חמישה אחים ואחיות. למדה בבית ספר עממי, ובשנת 1938 הצטרפה לתנועת הנוער הדתי "בני עקיבא". ביום 17 באפריל 1944 נשלחה ציפורה לאושוויץ. היא הצליחה לשרוד את זוועות המקום, ומשם הועברה למחנה טרזינשטט בצ'כוסלובקיה. הועסקה במאפייה, ובעבודתה זו השתדלה לספק לחם ליהודים הרעבים. ציפורה השתחררה ממחנה טרזינשטט ב-8 במאי 1945. כשחזרה לכפר הולדתה מצאה את הבית ריק ושומם. היא עברה לבודפשט בירת הונגריה, הצטרפה לקבוצת "דרורה" של תנועת "גורדוניה" אך שמרה אמונים לחינוכה הדתי. מבודפשט עברה לגראץ שבאוסטריה. הייתה מן הראשונים שגנבו את הגבול לאיטליה, ובאוקטובר 1945 עלתה לארץ ישראל בספינת ההעפלה "אנצו סירני". בארץ נפרדה ציפורה מעל קבוצתה, ובינואר 1946 הצטרפה לכפר עציון שבהר חברון, ראשון יישובי גוש עציון. שקטה ומסורה

לעבודה הייתה, נקלטה בחברה והשתדלה להתערות גם בשפה העברית ובתרבותה. על פי החלטת החלוקה של האו"ם מיום 29 בנובמבר 1947 לא נכלל גוש עציון בתחומי המדינה היהודית. מיד לאחר מכן פתחו ערביי הסביבה בהתקפות על הגוש ועל הדרכים אליו מירושלים. כל אנשי הגוש, וציפורה ביניהם, שירתו ב"הגנה" במסגרת חטיבת "עציוני" - חטיבה מספר 6, היא חטיבת "ירושלים". ה"הגנה" תגברה את הגוש בלוחמים נוספים מחטיבת "הראל" של הפלמ"ח ומאנשי החי"ש (חיל השדה) מירושלים ומתל אביב. ב-12 במאי 1948 פתחו חיילי הלגיון בהתקפה רבת עוצמה על משלטי הגוש, כבשו כמה משלטים בסביבות כפר עציון. למחרת פרץ כח הלגיון את ביצורי הכפר. נשות הכפר, ובהן ציפורה, מצאו מחסה במקלט, מתחת לבניין המנזר הגרמני - מושב המפקדה - שם שימשו כחובשות. האויב לא יכול היה לחדור לתוך המקלט ועל כן פוצץ את הבניין על יושביו, אשר נקברו תחת ההריסות. ציפורה הייתה בין למעלה ממאה מגיני הכפר שנפלו באותו יום. בת עשרים ואחת בנפלה. גופות הנופלים נותרו במקום נפילתם במשך כשנה ויותר. שרידיהם נאספו בשנת 1949 במבצע מיוחד של הרבנות הצבאית, והובאו למנוחת עולמים בקבר אחים בהר הרצל בירושלים, בטקס ממלכתי שהתקיים ביום כ"ה בחשוון תש"י (17.11.1949).

טוראי ראובן ירון

נפל ביום כ"ט בחשוון תשי"ז (03.11.1956)
בן 24 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין
חלקה צבאית שער העמקים

ראובן, בן אירנה ושלוס פרייברגר, נולד ביום י"ז באלול תרצ"ב (18.9.1932) בעיר אוסייק ביוגוסלביה. אביו היה הרב של הקהילה היהודית בעיר. האב היה קרוב לענייני חינוך הנוער ולציונות, ופעל רבות כדי לקרב את היהדות המתבוללת לרעיון שיבת ציון. האם, חניכת בית הספר הגבוה לפדגוגיה בווינה, שאפה לחנך את בנה על פי תורת החינוך המתקדמת. בבית הוריו קנה ראובן ערכים ביהדות, כמיהה לארץ ואהבת אדם ועם. כל בני משפחתו של ראובן נספו בשואה. רק הוא ניצל וצורף לקבוצת יתומים, שבשנת 1943 הגיעה ברכבת דרך טורקיה לארץ ישראל. הקבוצה הגיעה לקיבוץ שער העמקים בעמק יזרעאל, שם התחנך, ועד מהרה התאקלם בארץ. בלימודיו גילה כישרון ניכר לציור ולמוזיקה. בגמר כיתה ו' עבר עם שאר הילדים לקיבוץ שריד, לשם המשך הלימודים בבית הספר שם, ובסיומם שב לשער העמקים.

ביוני 1952 גויס ראובן לצה"ל. שירת שירות מלא בנח"ל, ביחידת חיל רגלים, והיה בעיקר באזור הצפון. באותה תקופה שינה את שם משפחתו לירון.

בתום שירותו שב ראובן לקיבוץ שער העמקים והשתלב בו כחבר מן המניין. עבד בעיקר בהוראת מוזיקה ובהלחנה, והיה מעורב בארגון כל הפעילות החברתית של המשק. נשא את אראלה, והשניים בנו את ביתם בקיבוץ. לקראת היציאה למבצע קדש גויס ראובן למילואים ביחידת חיל הוא נפל בקרב (3.11.1956) רגלים. ביום כ"ט בחשוון תשי"ז באזור דהב. ראובן היה בן עשרים וארבע בנפלו. הניח אשה. נקבר באילת. הועבר למנוחת עולמים בבית (30.1.1958) ביום ט' בשבט תשי"ח העלמין בשער העמקים.

טוראי כץ יהודה

נפל ביום כ"ד באייר תש"ח (02.06.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
נחלת יצחק

יהודה, בן דוד, נולד ביום ט"ז בשבט תרפ"ז (19.1.1927).

לא ידוע היכן נולד וגדל, ואין ידיעות על גורל משפחתו בתקופת
מלחמת העולם השנייה. הוא שרד את השואה ולאחריה, גלמוד
וערירי, החל את דרכו לארץ ישראל.

זמן מה לאחר תום המלחמה עלה יהודה לארץ, והתגורר בתל
אביב. כעבור זמן קצר התגייס לאצ"ל - מחתרת הארגון הצבאי
הלאומי.

במאי 1948 הפיקוד העליון של ה"הגנה" ביקש את סיוע האצ"ל
בתקיפת רמלה. האצ"ל, שנענה מיד לבקשה, גייס לשם כך מאות
מאנשיו מכל רחבי הארץ, למעט מירושלים הנצורה. הלוחמים,
ויהודה ביניהם רוכזו במושבה באר יעקב הסמוכה ומשם יצאו,
החל ממחצית מאי 1948, לשתי התקפות גדולות על עמדות רמלה
הערבית.

ביום כ"ד באייר תש"ח (2.6.1948), כשהערבים התקיפו גלים-
גלים את בניין מפקדת חסן סלמה (סמוך לצריפין) שנכבש קודם
לכן בידי האצ"ל, ניתנה הפקודה לסגת. על יהודה ועוד 11
לוחמים הוטלה המשימה לחפות על נסיגת הפלוגה.

בקרבות פנים אל פנים עיכבו שנים-עשר הלוחמים את כוחותיו
העדיפים של האויב, עד שנפלו כולם במערכה.

הודות ללחימתם העיקשת של יהודה וחבריו נבלמה המתקפה
הערבית, ונמנע המשך ההסתערות הערבית על מושבות הדרום
הסמוכות.

ארגון האצ"ל איבד בקרבות על רמלה וסביבתה, בחודשים מאי-
יוני 1948, למעלה מחמישים מאנשיו.

יהודה היה בן עשרים ואחת בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית
העלמין הצבאי נחלת יצחק.

טוראי לאופר עקיבא (קובה)

נפל ביום ד' בטבת תש"ט (05.01.1949)
בן 25 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין
בית אלפא-חפציבה

עקיבא, בן שרה-רבקה ואריה-לייבל, נולד בשנת תרפ"ג (1923) בפולין, בעיירה גרויצע הסמוכה לוורשה. למד בבית ספר עממי בעירו. בביתו התוודע עקיבא לתנועת הפועלים ולרעיונותיה. בתחילה היה חבר תנועת הנוער הקומוניסטי, אך לאחר זמן קצר הצטרף לתנועת "נוער בורוכוב", ומאז שאף לעלות לארץ ישראל. זמן מה לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה ברח משפחתו של עקיבא לרוסיה. אלא שמיד אחר כך פרצה המלחמה (ספטמבר 1939), פולין נכבשה וחולקה בין הגרמנים לרוסים בהתאם להסכם ריבנטרופ-מולוטוב והמשפחה מצאה עצמה תחת שלטון גרמני. זמן לא רב אחר כך נשלחו כל בני המשפחה, עם יתר היהודים בעיר, למחנה ההשמדה טרבלינקה. צוואת אימו של עקיבא הייתה כי ינסה לפחות הוא לברוח. הוא נשלח אל מחנה העבודה הנאצי בסקז'ייסקו, אליו נשלח, היה ידוע כמחנה אשר עובדיו לא החזיקו מעמד תקופה ארוכה, כי ייצרו שם חומרי מלחמה המכלים את בריאות העובדים ואמצעי הגנה לא ננקטו. עקיבא עבד עבודת פרך, ובנצלו הזדמנות הצליח לברוח ממחנה האימים.

זמן מה הסתתר בעיירת גרויצע, עד שנתפס והגיע לגטו ורשה. כ-800 צעירים התארגנו, ועקיבא ביניהם, התארגנו לקראת פתיחה במרד. הצעירים התארגנו אספו נשק והכינו מקומות מסתור ברחבי הגטו. בינואר 1943 פרץ המרד, שנמשך עד ה-16 במאי בחיסול הגיטו. עקיבא נשלח לאושוויץ ולמחנות אחרים. בתום המלחמה גילה כי משפחתו כולה הושמדה בטרבלינקה. עקיבא היה בין ראשוני העולים לא"י באונייה "ביריה", שיצאה ממרסיי שבצרפת ביוני 1946. בפרוץ מלחמת העצמאות הוצב בגדוד 13 בחטיבת "גולני" - חטיבה מספר 1 ב"הגנה". הוא השתתף בקרבות רבים : בהגנת עמק יזרעאל, בכיבוש בית שאן, בקרבות כאוכב אל-הווא, בית יוסף וסנדלה, בקרבות על ג'נין ובכיבוש נצרת, ועד לנגב הגיע. היה תמיד בין הראשונים להתנדב לכל פעולה, לכל הסתכנות. תמיד בין ראשוני הפורצים. בינואר 1949 השתתף עקיבא בקרב ברפיח במסגרת מבצע "חורב". בד' בטבת תש"ט (5.1.1949) בהתקפת נגד גדולה של המצרים שאילצה את הלוחמים לסגת. בנסיגה הקשה נפלו לוחמים רבים וביניהם עקיבא. עקיבא היה בן עשרים וחמש בנפלו. הוכרז תחילה כנעדר, אך גופתו נמצאה לאחר כמה ימים והוא הובא למנוחת עולמים בבית העלמין בחפציבה.

טוראי לוי יצחק

נפל ביום ד' בטבת תש"ט (05.01.1949)
בן 25 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין
בית אלפא-חפציבה

יצחק, בן תמה ומנדל, נולד בשנת תרע"ה (1915) בפולין, בעיר
סאנוק שבגליציה התיכונה, מחוז לבוב. סיים לימודי יסוד בעירו,
למד את מקצוע האפייה ועבד בו.

משבגר התגייס יצחק לצבא הפולני, עבר קורס קצינים ושירת
כקצין. הוא נשא אשה, וחי עם רעייתו וילדיו בסאנוק. יצחק עבר
בשלום את אירועי מלחמת העולם השנייה אך נותר ערירי. רעייתו
ומשפחתו נספו כולם בשואה.

בסוף שנת 1947 הגיע יצחק ארצה מהמחנות בגרמניה בנתיב
ההעפלה. הוא התיישב בכפר אברהם, סמוך לפתח תקווה, ועבד
כאופה.

במאי 1948, עם פלישת צבאות ערב לישראל מיד לאחר הכרזת
העצמאות, התגייס יצחק לצבא. הוא צורף לגדוד 32 בחטיבת
"אלכסנדרוני" - חטיבה מספר 3 ב"הגנה". ביולי 1948 השתתף
יצחק בקרב במגדל צדק במבצע "דני".

ביום ח' בתמוז תש"ח (15.7.1948) בעת הרעשת מגדל צדק מן
האוויר, נפל יצחק.

בן שלושים ושלוש בנפלו. יצחק הובא למנוחת עולמים בבית
העלמין הצבאי בנתניה.

טוראי ליזר צבי

נפל ביום ו' באייר תש"ח (15.05.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין נירים

צבי, בנם של מרים ומשה, נולד ביום ד'
(28.12.1927) בפריז בירת צרפת. בן יחיד היה להוריו הפועלים,
ובאוירה פועלית קיבל את חינוכו. למד בבית ספר יסודי והמשיך
לתיכון בפריז.

ביולי 1942 נלקחו הוריו של צבי על ידי הנאצים למחנה השמדה.
צבי ניצל בנס, כי נעדר אותה שעה מן הבית. הוא מצא מקלט אצל
יהודים שחיו בשמות אריים, והמשיך בלימודיו גם בתנאי הדיכוי
הקשים של הכיבוש הנאצי. בתום לימודיו עבד כטכנאי רדיו.
אחרי המלחמה החל צבי לחלום על חיים חדשים, ורעיון העלייה
לארץ שבה את לבו. ב-17 במרס 1946 הוא עלה בנמל מרסי על
הספינה "תל חי", שאורגנה על ידי המוסד לעלייה של ה"הגנה",
בדרכו לארץ ישראל. האונייה נתגלתה על ידי הבריטים.
המעפילים, הורדו בכוח לאוטובוסים והובלו למחנה המעצר
בעתלית.

כעבור כמה שבועות, עם שחרורו ממחנה עתלית, נשלח צבי
לחברת "עליית הנוער" במשק עין החורש, שם שהה שנתיים
בהכשרה.

מתוך חירות מחשבתית הגיע להכרת החלוציות, העבודה והחיים
בקיבוץ. בפברואר 1948, בגמר ההכשרה בחברת הנוער, הצטרף
צבי לקיבוץ נירים שבנגב.
יום לאחר הקמת המדינה, ביום ו' באייר תש"ח (15.5.1948), היה
נירים אחד היישובים העבריים הראשונים שהותקפו על ידי
המצרים, יחד עם כפר דרום ויד מרדכי.
ההתקפה המצרית החלה עם בוקר בהפגזת תותחים עזה,
שלאחריה הסתער רכב משוריין מצרי וחיל רגלים בעקבותיו.
אנשי נירים התבצרו היטב והכינו עצמם ככל שיכלו, ואף הניחו
מוקשים בשדות הסביבה.
מגיני המקום הצליחו להדוף את הסתערות האויב, אך כמה
מחבריהם, וביניהם צבי, נפלו בקרב.
צבי היה בן עשרים בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין
בנירים.

טוראי לאופר פנחס

נפל ביום כ' באדר ב' תש"ח (31.03.1948)
בן 19 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין חולדה

פינחס, בנם של רחל ומנדל, נולד ביום כ' באדר א' תרפ"ט
(2.3.1929) באוקראינה, בעיר פודהייצה שבמחוז טרנופול, גליציה
המזרחית. למד בעירו בבית ספר יסודי.

בשנת 1943 נשלח משפחתו של פינחס למקום "בלתי ידוע",
ומאז לא ראה אותה עוד. הוא עצמו הצליח לברוח, הצטרף
לפרטיזנים שסייעו לצבא האדום הרוסי ולחם ביערות אוקראינה.
בתום המלחמה פינחס הצטרף לקיבוץ "השומר הצעיר" שנוסד
בעיר גליביץ בפולין, ואחר כך המשיך את הכשרתו החלוצית
בגרמניה.

ב-17 במרס 1946 העפיל עם חבריו לארץ ישראל באוניית
המעפילים "תל חי". האונייה נתגלתה על ידי הבריטים ואלו
הובילו את המעפילים, למחנה המעצר בעתלית. עם שחרורו
ממחנה עתלית הצטרף פינחס לקיבוץ אילון שבגליל העליון
המערבי, סמוך לגבול לבנון. בסוף שנת 1947, בעקבות החלטת
עצרת האו"ם על חלוקת הארץ, הצטרף פינחס לפלמ"ח.
הוא צורף לחטיבת "הראל" - חטיבה מספר 10 ב"הגנה".

מתחילת מלחמת העצמאות השתתף בפעולות רבות, ובלט
בלחימתו האיתנה.

בסוף מרס 1948 השתתף פינחס בליווי שיירות מהשפלה
לירושלים הנצורה. השיירה אותה ליווה פינחס הייתה אמורה
לצאת בחשכה, כאשר כוח של לוחמי הפלמ"ח אבטח את שער
הגיא קודם לבואה, אך השיירה התעכבה, ועם צאתה בשעת בוקר
של יום כ' באדר ב' תש"ח (31.3.1948) נתגלתה על ידי ערבים,
אשר הזעיקו תגבורת. בקטע הכביש שבין יער חולדה לבין אזור
משמר דוד של ימינו, התנהל הקרב בין כוח מגיני השיירה לכוח
הערבי, שכלל לוחמים מכוח עיראקי וכן ערבים מרמלה
שהתבססו בכפר חולדה.

פינחס נפצע תוך כדי ריצתו אל המשורין כדי להביא מקלע.
הערבים הצליחו להצית את הרכב ופינחס נלכד בתוכו.
בן תשע-עשרה בנפלו. פינחס היה אחד מעשרים לוחמים שנפלו
בקרב זה. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין בחולדה.

טוראי לוי עקיבא (קורט)

נפל ביום ד' באייר תש"ח (13.05.1948)
בן 23 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
הר הרצל

עקיבא, בנם של סופיה ומשה (מוריץ), נולד ביום כ"ז באלול
תרפ"ה (16.9.1925) בגרמניה, בעיר טרייר שבחבל הריינוס. סיים
בית הספר יסודי בעיר קלן. היה חבר בתנועת הנוער הצופי
והחלוצי "הבונים".

בשנת 1940 נשלחו עקיבא ומשפחתו על ידי הנאצים למחנה
הריכוז בוכנוואלד. הוריו ואחיו של עקיבא נספו במחנה. רק הוא
נשאר בחיים, עבר ממחנה למחנה והצליח לשרוד את המלחמה.
בתום המלחמה היה כלוא בצ'כיה, משם שוחרר בהגיע הצבא
האמריקני באביב 1945.

עם זרם הפליטים עבר עקיבא לאיטליה, והצטרף לחבורת נוער
דתי אשר יסדה את קבוצת ההכשרה "תורה ועבודה" בעיר אביטי
הסמוכה למילאנו.

ב-9 בינואר 1946 עלה עקיבא בנמל ואדו ליגורה שבאיטליה על
אוניית המשא הקטנה "אנצו סירני", בדרכו לארץ ישראל.
בהתקרבם לחופי הארץ נתגלתה האונייה על ידי הבריטים.
את המעפילים הובילו למחנה המעצר בעתלית.

הייתה זו האונייה הראשונה שנעצרה על ידי הבריטים, ומעפיליה
היו מהראשונים שנעצרו בבואם לארץ ישראל לאחר מלחמת
העולם.

לאחר ששוחרר מהמחנה הצטרף עקיבא, יחד עם חבורת עולים,
לכפר עציון, ראשון יישובי גוש עציון.

כמו כל מתיישבי הגוש הבוגרים שירת עקיבא ב"הגנה" במסגרת
חטיבת "עציוני", היא חטיבת "ירושלים" (חטיבה מספר 6). היה
בכיתת חי"ש (חיל שדה) ונתגלה כחייל ממושמע ואחראי.

ביום 12 במאי 1948 החלה ההתקפה הגדולה של הלגיון על הגוש.
לאחר נפילת המשלטים נשלח עקיבא כרץ למשואות יצחק להחיש
תגבורת למשלט "גבעת הסלעים". אף על פי שחיילי הלגיון הערבי
הקיפו כבר את כל הגבעות מסביב לכפר עציון, הוא הספיק
להעביר תחמושת לאנשים שנמצאו במשלט.

למחרת, ביום ד' באייר תש"ח (13.5.1948), התרחשה ההתקפה
האחרונה על כפר עציון. עקיבא לחם בעוז בעמדה מספר 3, בקטע
המזרחי של המחנה. בפרוץ שריוני האויב לקטע המזרחי של
הכפר נפל. באותו יום נכבש כפר עציון.

עקיבא היה בן עשרים ושלוש בנפלו.

גופות הנופלים נותרו במקום במשך כשנה ויותר. שרידיהם נאספו
במבצע מיוחד על ידי הרבנות הצבאית בשנת 1949. עקיבא ויתר
חללי גוש עציון הובאו למנוחת עולמים בקבר אחים גדול בהר
הרצל בירושלים, בטקס ממלכתי שהתקיים ביום כ"ה בחשוון
תש"י (17.11.1949).

טוראי יוסף לבקוביץ

נפל ביום כ"ז באייר תש"ח (05.06.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין חולתא

יוסף, בן קדיה וצבי, נולד ביום י"ד בשבט תרפ"ז (17.1.1927) בפולין, בעיר קאליש. בעירו סיים בית ספר יסודי והתחיל ללמוד בתיכון. יוסף הצעיר הופרד מהוריו מיד לאחר הכיבוש הגרמני. בשנים הבאות הוא טולטל ממחנה למחנה, הועבד בפרך, נשא רעב ותלאות אך החזיק מעמד. ביום 5.5.1945 שוחרר על ידי הצבא האמריקני.

זמן קצר אחר כך, משהבין יוסף כי כל בני משפחתו נספו, הצטרף לחבורת חלוצים. בעזרת חיילי הבריגדה היהודית הם עברו מגרמניה להכשרה באיטליה, ובסוף 1945 העפילו ארצה. האונייה הצליחה להימלט מההסגר הבריטי וכל מעפיליה הורדו בשלום בחוף הרצליה.

בהגיעו הצטרף יוסף לקיבוץ חולתה. עד מהרה מצא את מקומו בעבודה במסגריה, ואף השתלב בחיי החברה ובשאיפותיה.

מתחילת מלחמת העצמאות עמד קיבוץ חולתה בקו החזית מול האויב הסורי, אשר כצפוי פלש לארץ מיד לאחר הכרזת העצמאות. (14.5.1948) כמו כל החברים מילא יוסף את חובתו

בשמירה ובהגנה.

ביום כ"ז באייר תש"ח (5.6.1948) יצא יוסף עם קבוצת חיילים דרומה, בכוונה לעזור למושבה משמר הירדן אשר הייתה נתונה תחת התקפה סורית. בהיותם בחורשת זיתים סמוך למושבה פתח כוח סורי באש על הכוח, יוסף נפגע מפגז אויב ונהרג. כעבור חמישה ימים הצליחו הסורים לכבוש את משמר הירדן, אשר שוחררה כעבור כשנה, בהסכם הפסקת האש. יוסף היה בן עשרים ואחת בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין בחולתה.

טוראי ליון אביגדור

נפל בי ום ל' בניסן תש"ח (09.05.1948)
בן 20 בנופלו
מקום מנוחתו בית העלמין הצבאי
קרית ענבים

אביגדור, בנם של בילה ויעקב, נולד בשנת תרפ"ח (1928) בברית המועצות, בעיר הנפה לודמיר (כיום אוקראינה). קיבל חינוך עברי בבית הספר "תרבות" שבעיר הולדתו. אביגדור בן ה-14 ראה בהירצח הוריו ואחותו בעת חיסול הגטו. ברגע האחרון ממש הספיק לעבור בחשאי את קו החזית לשטח הרוסי, וכך ניצל. עם הניצחון על הגרמנים נדד לאיטליה. בשנת 1945 עלה לארץ במסגרת "עליית הנוער". בבואו לארץ נקלט אביגדור בחברת נוער בקיבוץ גבעת השלושה. הוא בחר שלא להצטרף להתיישבות אלא העדיף את החיים בעיר, ועבר לתל אביב. עבד בעבודות שונות בתל אביב וברמת גן. עוד לפני מלחמת העצמאות התגייס אביגדור לפלמ"ח ועבר אימונים. עם תחילת המלחמה שירת בגדוד הרביעי ("הפורצים"), שראשוני אנשיו נמנו עם לוחמי היחידות המיוחדות. באביב תש"ח, לקראת מבצע "נחשון", הועלה גדודו של אביגדור לאזור ירושלים, וישב בקיבוץ קריית ענבים.

בהמשך צורפו לוחמיו לחטיבת "הראל" - חטיבה מספר 10 ב"הגנה", שלחמה רבות על העיר ירושלים, על היישובים סביבה ועל הדרך אליה.

במאי 1948 השתתף אביגדור בקרב בבית מחסיר במבצע "מכבי" שמטרתו הייתה לפרוץ את המצור שהטילו הערבים על ירושלים באזור שער הגיא.

במהלך המבצע פרצו לוחמי "הראל" את המחסומים הערביים בשער הגיא וכבשו את המשלטים והכפרים הערבים תוך קרבות קשים.

אחד הקרבות הקשים התחולל בכפר הערבי בית מחסיר (כיום המושב בית מאיר) ביום ל' בניסן תש"ח. (9.5.1948) בקרב זה נפלו עשרות לוחמים מחטיבת "הראל" ומיחידות נוספות, ביניהם אביגדור.

בתום המבצע, שנסתיים ערב הקמת המדינה, נפרץ קטע הדרך החסום בשער הגיא, נפתחה הדרך לירושלים הנצורה והוקם קו מוצק של משלטים ישראלים שהגנו על האזור מול צבא הפלישה הירדני שהתבסס בלטרון.

אביגדור היה בן עשרים בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בקריית ענבים.

טוראי

צבי-רכרד (רישק) לייכטר

נפל ביום ה' בסיון תש"ח (12.06.1948)
בן 25 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
עפולה

צבי, בן חנה וזאב, נולד ביום י"ד בכסלו תרפ"ז (20.11.1926) בפולין, בעיר קרקוב. למד בבית ספר יסודי והמשיך לגימנסיה עברית בעירו. מנעוריו היה חבר בתנועת "מכבי". מיד לאחר הגעת הגרמנים נשלחו כל בני משפחתו של צבי לגטו. רק הוא הצליח לברוח, ומאז נותק הקשר ביניהם. עד שנת 1943 פעל עם הפרטיזנים בפולין, עד שנתפס בידי הגרמנים ונלקח למחנה ריכוז. עם התקדמות הצבא הרוסי שוחרר המחנה ובסוף 1944 הצליח צבי לחבור לחיילי הבריגדה היהודית באיטליה. במשך שנה נדד באירופה בחיפוש אחר שרידי משפחתו, אך לשווא, מלבדו כולם נספו. ב-19 באוקטובר 1946 עלו צבי ורעייתו שפרה, אותה נשא זמן קצר קודם לכן, לאוניית המעפילים "לטרוך" בדרכם לארץ ישראל. הבריטים עקבו אחר האונייה מרגע צאתה לדרך, ובהגיעה ללב ים השתלטו עליה. האונייה נגררה לנמל חיפה, ובראשית נובמבר 1946 הורדו ממנה המעפילים בכוח והועלו וגורשו מחנות המעצר בקפריסין. בקיץ 1947, אחרי כחצי שנה במחנה, הגיעו צבי ואשתו ארצה

והתיישבו בדרום תל אביב. צבי הסתדר בעבודה כמעצב

(דקורטור), למד מהר עברית והתערה בחיי הארץ.

בראשית מלחמת העצמאות התנדב צבי למערכה, וצורף לגדוד 14 בחטיבה מספר 1, "גולני" ולחיל השריון. אחרי אימונים השתתף כלוחם בפעולות רבות באזור הצפון, לחם בבית לחם הגלילית, עין דור, ליווי שיירות בעמק הירדן, לוביה ועוד בדרך לשחרור טבריה.

בכל מקום מילא את חובתו במסירות, וכפרטיון לשעבר היה מופת לאומץ ולעמידה איתנה בכל משימה מתוך בוז לסכנה.

ביוני 1948 הוצבה יחידתו של צבי באזור המושבה סג'רה (כיום -

אילניה) בגליל התחתון, שהייתה בקו החזית מול ריכוזי "צבא

ההצלה" הערבי שישבו בלוביה ובטורען וניסו להגיע לעפולה.

בבוקר 11.6.1948. נכנסה ההפוגה הראשונה במלחמה לתוקף,

היחידה התכוננה ליציאה לחופשה וצבי ציפה לפגוש את רעייתו.

לפני הצהריים הפרו הערבים את ההפוגה ותקפו את סג'רה,

והפלוגה הוזעקה להגנת המושבה. בשעה 13:00 הפעיל האויב

תותחים ומרגמות ההפגזה היתה קשה.

צבי נפצע קשה בגפיו, פונה לבית החולים בעפולה אך שם נפטר

למחרת, ה' בסיוון תש"ח. (12.6.1948) צבי היה בן עשרים וחמש

בנפלו. הותיר אשה. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי

בעפולה.

טוראי אריה (לייבל) ליפסקר

נפל ביום ה' בתמוז תש"ח (12.07.1948)
בן 25 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
נחלת יצחק

אריה, בן רייזל ויוסף, נולד ביום כ"ח בניסן תרפ"ג (14.4.1923)
בוורשה בירת פולין. בן למשפחת חסידים. למד ב"חדר" וחונך
ברוח המסורת והדת.

מכל משפחתו היה אריה היחיד ששרד את ימי המלחמה ואת
זוועות הנאצים. היה במחנות המוות טרבלינקה ואושוויץ, וניצל
בנס. בתום המלחמה, בשנת 1945, במהלך נדודיו וניסיונותיו
להגיע לשווייץ אשר בה קיווה למצוא את דודו, נאסר אריה. הוא
נשלח לפריז לקבל רישיון לעלות לא"י.

ב-16 ביולי 1945 הגיע אריה לארץ, ובחר להצטרף לקיבוץ דתי.
הוא נשלח לקיבוץ חפץ חיים שבשפלה. אריה התקשה להסתגל
לחיים השיתופיים, ולאחר שמצא בארץ את קרובי משפחתו הם
לקחוהו לביתם בתל אביב ודאגו להבראתו.
בתל אביב הצטרף אריה להסתדרות העובדים הכללית. הוא עבד
בתחנת הכוח "רידינג". היה מקובל וחביב על כל חבריו בעבודה
ומחוצה לה. אהב שירה והתעניין בשירי ארץ ישראל החדשים.

שאת מילותיהם העתיק לפנקסו בכל הזדמנות.
בראשית מלחמת העצמאות שירת אריה בחי"ם (חיל משמר) של
ה"הגנה", בתוך היישובים.
עם צו הגיוס לצבא נענה מיד לקריאה והצטרף לגדוד 12 בחטיבת
"גולני" - חטיבה מספר 1 ב"הגנה". הוא שירת בפלוגת "מיכה"
כמקלען. במסגרת זו השתתף בכיבוש והגנת טבריה, בקרבות
בגליל ובעמק הירדן, ומילא את כל תפקידיו בעוז ובהתלהבות.
ביולי 1948 לחם אריה בקרב בסגירה במבצע "דקל", שמטרתו
הייתה לסלק את "צבא ההצלה" הערבי שהתבסס בגליל והיווה
איום על כל יישובי הצפון, ולהסיר את החשש שמא ישמשו
מאחזיו כעמדות לצבאות הפלישה הסורי והלבנוני. במבצע שותפו
יחידות מחטיבות "גולני", "שבע" ו"כרמלי".
הלחימה הקשה התנהלה במשך שמונה ימים רצופים,
כשהמשלטים על הגבעות סביב לסגירה עוברים מיד ליד. במהלך
הקרבות נפלו עשרות לוחמים ישראלים.
בקרב בסגירה, ביום ה' בתמוז תש"ח (12.7.1948), נפל אריה.
בן עשרים וחמש בנפלו. אריה נטמן בכפר תבור. כעבור שנתיים,
ביום ז' בתמוז תש"י (22.6.1950), הועבר למנוחת עולמים בבית
העלמין הצבאי בנחלת יצחק.

טוראי שאול (פלי) גיגר

נפל ביום ו' באייר תש"ח (15.05.1948)
בן 25 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין שער גולן-מסדה

שאול, בן פאולה וקרל, נולד ביום כ"ד באייר תרפ"ג (10.5.1923) בבודפשט בירת הונגריה. בן למשפחת עמלים. לאחר שסיים את בית הספר העממי למד נגרות. שאול עבד במקצועו עד ששטפה השואה גם את הונגריה. הנאצים רצחו את בני משפחתו, רק הוא נשאר בחיים כיוון שנמצא מתאים לעבודת פרך. הוא הועבר ממחנה עבודה אחד אל משנהו וסבל עינויים קשים. לאחר תום המלחמה החליט שאול לעזוב את הונגריה. ב-7 במאי 1946 עלה בנמל קונסטנצה ברומניה על האונייה "מקס נורדאו". האונייה, שאורגנה על ידי נציגי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה", נשאה על סיפונה 1,633 מעפילים מרומניה ופולין, ניצולי שואה וחברי תנועות נוער חלוציות. סמוך לחוף קיסריה התנגשה במשחתת בריטית אשר שיגרה לעברה צוות השתלטות. "מקס נורדאו" הובלה לחיפה, ומעפיליה הורדו ממנה תוך שהם מניפים את הדגל העברי. שאול הועבר עם יתר המעפילים למחנה המעצר בעתלית, שם שהה כחודש ימים. עם שחרורו ממחנה העצורים, במחצית חודש יוני 1946, קבע שאול את מושבו בחיפה. הוא התפרנס מנגרות. בבוא המועד התגייס לחטיבת "גולני" - חטיבה מספר 1 ב"הגנה" - ושירת בנפת גרשון.

עם שחרורו ממחנה העצורים, במחצית חודש יוני 1946, קבע שאול את מושבו בחיפה. הוא התפרנס מנגרות. בבוא המועד התגייס לחטיבת "גולני" - חטיבה מספר 1 ב"הגנה" - ושירת בנפת גרשון. עם חבריו נשלח כתגבורת לקיבוץ שער הגולן שבעמק הירדן. ביום ו' באייר תש"ח (15.5.1948), יום לאחר הקמת המדינה, פלשה לעמק הירדן חטיבה סורית סדירה, מצוידת בכלי רכב משוריין, חיל רגלים וארטילריה, והחלה להתקיף את יישובי האזור. כוח חלוץ סורי הגיע בשעת בוקר לעמדה בה שהה שאול, ליד מכון המים של קיבוץ שער הגולן, והפגיזה? ממושכות עד שנהרסה. שאול נפצע קשה בהפגזה, ולפני שאפשר היה להוציאו משדה הקרב - מת מפצעיו. עמו נפלו עוד חמישה מבין שמונה מגיני העמדה. בן עשרים וחמש שנים בנפלו. גופות שאול וחבריו נמצאו לאחר מספר חודשים, והובאו למנוחת עולמים בקבר אחים בבית העלמין בשער הגולן.

טוראי דוב (ברלה) גנסלר

נפל ביום י"ג בניסן תש"ח (22.04.1948)
בן 19 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
באר טוביה

דוב, בנם של פני וצבי (הירש), נולד ביום כ"ז בכסלו תר"ץ (29.12.1929) ברומניה, בעיר המחוז צ'רנוביץ בירת חבל בוקובינה (כיום אוקראינה). לאחר פלישת הגרמנים לברית המועצות, מצב היהודים הלך והחמיר: הם סבלו משוד, גזל, רצח המונים, וידעו מעשי התעללות ואונס. דוב נתנסה בכל הזוועות ונתייתם.

בשנת 1944 הועלה ארצה במסגרת "עליית הנוער" בשיירה של יתומי טרנסניסטריה שהופעלה בסיוע "הצלב האדום". עם בואו, במחצית אוגוסט 1944, נשלח עם עוד ארבעים בני נוער להכשרה של עליית הנוער במושב העובדים הוותיק כפר יהושע שבעמק יזרעאל.

לאחר שתי שנות ההכשרה בכפר יהושע הצטרפה החבורה לארגון "היוגב" בבית אשל, אך דוב החליט ללכת בדרך אחרת - לאחר חצי שנה של הכשרה נוספת במשק עיינות התגייס לנוטרות, ומיום זה ועד יומו האחרון לא פשט את מדי החייל. הוא שירת בבאר טוביה, עסק בשמירה על צינור המים לנגב והשתתף בפעולות שונות.

כשהחלה מלחמת העצמאות החליף דוב את מדי הנוטר בכובע גרב, והמשיך לאחוז בנשק ולהגן על המולדת במסגרת חטיבת "גבעתי" - חטיבה מספר 5 ב"הגנה".

באפריל 1948 השתתף דוב בפעולה בכפר בית דראס. הלוחמים, ובניהם דב, אף שחלקם נפגעו מהאש שנורתה לעברם, המשיכו לפרוץ לכפר. בשוך האש החלה בריחה המונית של אנשי בית דראס לכפרי הסביבה, והדבר גרם לבריחת עוד מתושבי הכפרים הסובבים. חטיבת "גבעתי" השלימה את השתלטותה על בית דראס, והכפר הפך לבסיס החטיבה במערכה לבלימת הצבא המצרי הפולש לארץ.

בקרב זה, ביום י"ג בניסן תש"ח (22.4.1948), נפל דוב.

בן שמונה-עשרה שנים בנפלו. דוב הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בבאר טוביה.

טוראי יצחק גרין ירקוני

נפל ביום כ"ז בחשוון תשי"א (07.11.1950)
בן 25 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין נחלת יצחק

יצחק, בן יוסף ושרה, נולד ביום ב' בשבט תרפ"ו (17.1.1926) ברומניה, בעיר המחוז בוטושאן שבדרום חבל בוקובינה. ערב מלחמת העולם השנייה סבלו יהודי רומניה מאפליה כלכלית ומאנטישמיות אלימה, שהלכה וגאתה על רקע המשבר הכלכלי והיעדר היציבות הפנימית. ביוני 1941 צפון בוקובינה נכבשה מחדש על ידי הגרמנים והוחזרה לרומניה, כמחווה על הצטרפותה למלחמה בברית המועצות. מצב היהודים הוחמר מאד, הם אולצו לענוד את הטלאי הצהוב ורבבות מהם נשלחו לעבודות כפייה. בשנת 1942, לאחר שאביו נספה בידי הגרמנים ואמו נפטרה ברומניה, עלה יצחק לארץ ברכבת מרומניה דרך טורקיה. הוא נקלט במוסד החינוכי במגדיל, שם סיים את לימודיו. לאחר מכן עסק בחקלאות. בשעות הפנאי הרבה לקרוא. בשנת 1950 גויס יצחק לצה"ל ושירת בחיל האוויר. באותה תקופה התגורר בתל יוסף. ביום כ"ז בחשוון תשי"א (7.11.1950) נפל בעת שירותו. יצחק היה בן עשרים וחמש בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנחלת יצחק.

טוראי חוה (אוה) גולדמן

נפלה ביום א' בשבט תשי"ב (28.01.1952)
בת 24 בנופלה
מקום מנוחתה: בית העלמין הצבאי
קריית שאול

חוה, בת לאה (ליה) ושלמה גולדמן, נולדה ביום כ"ו בסיוון תרפ"ח (14.6.1928) בפולין, בלודז' אשר דרומית-מערבית לבירה ורשה. בת למשפחה ובה שש נפשות.

מתחילת הכיבוש פקדו את יהודי לודז' גלי גירושים, ועד מארס 1940 גורשו מן העיר כ-70,000 יהודים. ב-8 בפברואר 1940 הוקם בעיר גטו, שהעברת היהודים אליו לוותה בהתגברות מעשי שוד, התעללויות ורצח.

גטו לודז', שהיה האחרון שהתקיים בפולין, חוסל באביב 1944 עם שילוחם של היהודים לחלמנו, במסווה של שילוחים למחנות עבודה בגרמניה. מאוגוסט 1944 גורשו כל היהודים שנותרו בגטו למחנה ההשמדה אושוויץ.

חוה, שהופרדה מהוריה ומשאר בני משפחתה, שהתה במחנה אינסברוק-רייכנאו שבמערב אוסטריה עד 1945. משפחתה הייתה בין המשולחים למחנות הריכוז, ומלבדה נספו כל בני המשפחה.

בתום המלחמה היא הגיעה לשבדיה, אשר קלטה רבבות ניצולים ממחנות הריכוז ועשתה כל שלא ידה לשקמם. חוה שהתה שם זמן מה, עד שעברה לצרפת, שם עשתה חודשים אחדים בבית קרובתה.

בשנת 1948 עלתה לארץ, ובמשך שלוש שנים שימשה כמטפלת בבית ילדים בקיבוץ. חוה, ששלטה בשפות רבות: עברית, אנגלית, פולנית, גרמנית ושבדית, תקשרה בקלות עם צעירים ומבוגרים והצליחה להשתלב במקום. בשעות הפנאי הרבתה לקרוא, כמו ביקשה להשלים את שנות הלימוד שנגזלו ממנה.

בראשית נובמבר 1951 גויסה לצה"ל ושירתה בחיל התותחנים. חוה סופחה לאחד הגדודים בפיקוד הדרום ושירתה במחנה המעברה בראשון לציון, במסגרת מפעל "חיילות לעזרת המעברות". במקום זה מתה בעת מילוי תפקידה ביום א' בשבט תשי"ב (28.1.1952).

בת עשרים וארבע בנפלה. חוה הובאה למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בקריית שאול.

טוראי מרדכי גלבר

נפל ביום ז' בחשוון תשי"א (18.10.1950)
בן 35 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי נחלת יצחק

מרדכי, בנם של גיטל וחיים, נולד ביום כ"ד בסיוון תרע"ה (6.6.1915) בפולין, בעיר טרנופול שבגליציה המזרחית (כיום במערב אוקראינה). סיים בעירו בית ספר עממי. בהמשך, למד את מלאכת הסנדלרות. מרדכי התגייס לצבא הפולני בשנת 1936 ושירת בו כשנתיים. בשובו נישא. לו ולרעייתו נולדו שני ילדים. לאחר כיבוש העיר בידי הנאצים, ביולי 1941, נרצחו אלפים מיהודיה בשורת פוגרומים. מאות יהודים נלקחו לעבודות כפייה. קהילת טרנופול חוסלה בקיץ 1943 במחנה ההשמדה בלז'ץ. מרדכי איבד את כל משפחתו בשואה. אשתו ושני ילדיו נספו בגרמניה, הוריו נשלחו למחנה השמדה. לאחר שכל עולמו חרב עליו, הצטרף בשנת 1942 לצבא האדום, צבא ברית המועצות, ולחם בגרמנים. לאחר המלחמה נשאר מרדכי באירופה זמן מה, ובשנת 1948 עלה לארץ מאיטליה באוניית מעפילים. זמן קצר לאחר עלייתו, במחצית ספטמבר 1948, גויס לצה"ל והוצב בגדוד השביעי של חטיבת "הנגב" (חטיבה 12). קרוב לעשרה חודשים שירת בנגב, ולאחר מכן הועבר לבסיס ציוד וחימוש של חיל החימוש.

ביום ז' בחשוון תשי"א (18.10.1950), בעת שירות מילואים, נפטר מרדכי ממחלה.
בן שלושים וחמש במותו. מרדכי הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי נחלת יצחק.

טוראי מאיר גרינברג

נפל ביום ה' בסיון תש"ח (12.06.1948)

בן 23 בנופלו

מקום מנוחתו : בית העלמין דן

מאיר נולד ביום י"ג בשבט תרפ"ה (7.2.1925) בפולין. גדל והתחנך באזור גליציה שבדרום המדינה, מצפון להרי הקרפטים, אזור המקיף את מורדות ההרים ואת אגני הדנייסטר והוויסלה. בעודו נער צעיר עבר מאיר את זוועות המלחמה במחנות ריכוז, והמספר שהוטבע על זרועו היה עדות לכך. הוא נותר ערירי בעולם, ועם הניצחון על הגרמנים שוחרר. ב-1 בדצמבר 1945 הצטרף מאיר בגרמניה לתנועת השומר הצעיר. הוא הגיע לצרפת ומשם החל, כעבור כמה חודשים, את דרכו לארץ ישראל. עלה באוניית המעפילים "לטרוף", שאורגנה על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה". האונייה יצאה מצרפת ב-19 באוקטובר 1946, ועם התקרבה לחופי הארץ נתגלתה על ידי הבריטים. האונייה נגררה לנמל חיפה, בראשית נובמבר 1946 הורדו ממנה המעפילים בכוח והועלו על אוניות גירוש, שלקחו אותם למחנות המעצר בקפריסין. בסופו של מסע תלאות ארוך הגיע מאיר לארץ בשנת 1947. כאן הצטרף לגרעין של "השומר הצעיר" (על שם טוסיה אלטמן) בקיבוץ דן - מיישובי "חומה ומגדל" שבצפון עמק החולה. במהלך מלחמת העצמאות שובץ מאיר ליחידה ביטחונית אזורית,

ששימשה כעתודה מרחבית של משקי עמק החולה. הוא השתתף במספר מבצעים של יחידה זו.

ביום ה' בסיון תש"ח (12.6.1948), עם תחילת ההפוגה הראשונה במלחמה, ניסו הסורים לחדור לארץ באזור תל מדחל, בין שאר ישוב לכפר סאלד, תוך שהם מסתייעים בארטילריה ובשריון. מאיר וחבריו נשלחו לבלום את ההתקפה הסורית, ויחד עם חיילי גדוד 91 מחטיבה "תשע" נלחמו בעוז להדוף את הפולש. בקרב זה נפל מאיר, והוא בן עשרים ושלוש שנים. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין בקיבוץ דן.

טוראי מרדכי-דוד גנץ

נפל ביום כ"ו בכסלו תש"ט (28.12.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי נחלת יצחק

מרדכי, בנם של יטה ובן-ציון, נולד באדר תרפ"ח (מרס 1928) ברומניה, באינטער ווישווע שבמחוז מאראמורש, צפון טרנסילבניה. לפי המשוער למד ב"חדר" ובבית ספר עממי עד השואה. ככל הידוע, משפחתו של מרדכי נשלחה לאושוויץ. מכולם רק הוא שרד את המלחמה.

לאחר המלחמה נדד לאיטליה. לארץ הגיע ביוני 1947 עם "עליית הנוער", והתחנך בכפר הנוער הדתי שליד כפר חסידים. בתקופת מלחמת העצמאות גויס מרדכי לחטיבת "אלכסנדרוני" - חטיבה מספר 3 ב"הגנה", ומילא את חובתו בכל הפעולות שהוטלו על גדודו, גדוד 33. הגדוד, שהתארגן מקרב חיילי החי"ש של ה"הגנה" ביישובי גוש דן ונפות השרון, נטל חלק במבצעים חשובים שנערכו במרכז הארץ (בין היתר במבצע "חמץ", בכיבוש כפר סבא הערבית, הקרב על קאקון, מבצע "שוטר" ועוד) ובבלימת צבאות הפלישה הירדנים והעיראקים. בחודש דצמבר 1948 השתתף עם גדודו במבצע "חיסול", שנועד לסלק כליל את הצבא המצרי ולחייב את המצרים לנהל משא ומתן לשביתת נשק.

לקראת סוף 1948 כותרו המצרים ב"כיס פלוגיה" בדרום, שחלקו

המזרחי היה הכפר עיראק אל-מנשיה, לקראת סוף 1948 כותרו המצרים ב"כיס פלוגיה" בדרום, שחלקו המזרחי היה הכפר עיראק אל-מנשיה, כפר ערבי גדול בסמוך לתל עתיק (כיום תל עראני הסמוך לקריית גת). בגבור החשש שהכוחות המצריים והירדניים בהר חברון ינסו לחבור ל"כיס" הנצור, וכן בשל ההשלכות המדיניות החמורות הנובעות מהתבססות צבא האויב בלב הנגב הצפוני, הוחלט לחסל את המערך המצרי ב"כיס פלוגיה" על ידי כיבוש עיראק אל-מנשיה. במהלך המבצע פרצו כוחות "אלכסנדרוני" לכפר מדרום והשתלטו על חלקו, אך הסתערוותם על התל שמצפון לכפר נהדפה. בינתיים התאוששו המצרים, פתחו בהתקפת נגד עזה ואילצו את כוחותינו לסגת. חלק מהכוח נלכד בכפר, וכ-90 מלוחמי "אלכסנדרוני" נהרגו. מרדכי נהרג בקרב זה, ביום כ"ו בכסלו תש"ט (28.12.1948). בן עשרים ואחת בנפלו.

טוראי חיים-ליב דבורצקי

נפל ביום ט"ז באדר ב' תש"ח (27.03.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי נהריה

חיים, בנם של אסתר-רחל ושמואל, נולד ביום כ"א בתמוז תרפ"ז (21.7.1927) בפולין, בעיר איבייה שבמחוז נובוגרודק, עיר בה חיו כ-3,000 יהודים. למד בבית הספר העברי "תרבות" בעירו. בקיץ 1941 נרצח אביו של חיים על ידי הנאצים. זמן לא רב אחר כך, בראשית שנת 1942, נחטפו אמו ואחיו היחיד לנגד עיניו, ונטבחו. מיד עם ההכרזה על סיום המלחמה, ב-8 במאי 1945, יצא את פולין. בדרך-לא-דרך, בהליכה רגלית בחום ובקור התקדם אט אט. בלילות היה מוצא מסתור על גגות של קרונות רכבת ובימים המשיך לצעוד. כך עבר דרך חתחתים וגנג גבולות עד הגיעו לאיטליה. באוסטיה שליד רומא הצטרף לקבוצת "מעפילים" של תנועת "השומר הצעיר", ושם שהה עד יום הפלגתו. באביב 1946 התכונן להעפיל לארץ באונייה "פדה", היא "דב הוז", שהמאורעות הקשורים בהפלגתה נודעו בשם "פרשת לה ספציה" - שביתה נרחבת של המעפילים ופעילי ציבור שהצטרפו אליהם במחאה על כוונת הבריטים לא לאפשר להם להגיע לארץ ישראל. המחאה צלחה. "דב הוז", ועליה 675 ניצולי גטאות ממדינות מזרח ומרכז אירופה, הגיעה לנמל חיפה. מיד עם בואו לארץ הצטרף חיים לארגון ה"הגנה" והיה לחבר בחי"ש (חיל השדה). בקריית חיים, בה השתכן, עבד בבניין כטפסן, ואחרי שעות העבודה שיקע עצמו

בלימודי ערב של הטכניון בחיפה. הוא התערה במהירות בארץ והיה שמח בחייו החדשים. "הצטבר" - כלשון ידידיו הצברים הוותיקים. ניכר היה כי הרגיש שאווירת הארץ עשויה להחזיר לו מקצת האושר אשר אבד לו בחיים. בצהרי יום ט"ז באדר ב' תש"ח (27.3.1948) יצאה שיירה גדולה מנהריה בדרכה מזרחה לקיבוץ יחיעם, שהיה אי עברי בגליל המערבי, בלב אזור ערבי עויין. השיירה כללה שבעה כלי רכב ו-90 לוחמים, כולם מגדוד 21 וביניהם חיים, ומטרתה הייתה להעביר אספקה, חומרי ביצורים ותגבורת לקיבוץ הנצור. סמוך לצומת כברי נתקלה השיירה במארב מתוכנן שהציבו הערבים - אנשי כנופיות וכפריים חמושים. הקרב החל בעיקול הכביש הצר, בסמוך לבית הקברות של כברי (כיום צומת כברי). המשורין הראשון הצליח לפרוץ ולהגיע לקיבוץ, אך שאר כלי הרכב נלכדו במארב. אנשי השיירה לחמו עד שעות הערב ורק בחסות החשכה הצליחו חלק מהם להיחלץ, אך כמחציתם - 47 לוחמי "כרמלי" - נפלו בקרב. חיים היה בין ההרוגים בקרב. בן עשרים ואחת שנים בנפלו. הובא למנוחת עולמים בקבר אחים בבית העלמין הצבאי בנהריה.

רב טוראי גיאורג שטפן גדעון דויטש

נפל ביום ו' בטבת תשי"ב (04.01.1952)

בן 24 בנופלו

מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי חיפה

גדעון, בנם של אלה ולאיוש (לודוויג), נולד ביום י"ד באב תרפ"ז (12.8.1927) בווינה בירת אוסטריה. למד בבית ספר עממי ובגימנסיה. עם השתלטות הנאצים על וינה יצאה משפחתו מאוסטריה, ועם זרם המהגרים הגיעה להונגריה. הונגריה הייתה למדינת חסות של גרמניה, וככזאת אימצה את חוקי הגזע והטילה הגבלות על היהודים שבשטחה. עם השתלטותה של גרמניה הנאצית על הונגריה הועברו יהודי הונגריה לגטאות, ובמאי החלו השילוחים למחנה ההשמדה אושוויץ. הוריו ואחותו נספו שם, והוא עצמו הועבר למחנה הריכוז בוכנוואלד גדעון שרד ושב לווינה ולמד באוניברסיטה שני סמסטרים בפקולטה לכימיה. בשנת 1946 הוסמך כאופטיקאי, ובמשך כשנתיים עבד במקצועו.

מיד לאחר החלטת האו"ם על חלוקת ארץ ישראל החל גדעון את דרכו לארץ.

בשנת 1948 הגיע לארץ בסירת דייגים. זמן קצר לאחר בואו, בינואר 1949, התגייס לצה"ל. שירת בגדוד 62 של חטיבה 6, היא חטיבת "עציוני" (חטיבת "ירושלים"). מפקדיו הכירו ביכולותיו הגבוהות, והוא הועבר לחיל המודיעין והוצב ביחידת מיפוי. במסגרת קורס הקצינים התאמנה היחידה בשטח אש בגבעת אולגה.

ב-2 בינואר 1952, בשעת האימונים, התפוצץ רימון במאגר התחמושת שבמטווח. גדעון נפגע אנושות מרסיסים, ובטרם הובהל לבית החולים עוד הספיק להעביר למחלקתו דברי פרידה: "מסור לחבריה שאל תרפינה ידיהם, חזקו ואימצו והמשיכו לבצע המשימה". לאחר יומיים של ייסורים קשים, ביום ו' בטבת תשי"ב (4.1.1952), נפטר גדעון מפצעיו. בן עשרים וארבע שנים במותו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בחיפה.

טוראי מתתיהו דוידוביץ

נפל ביום י"ג בטבת תש"ח (26.12.1947)
בן 34½ בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין כפר החורש

מתתיהו נולד בשנת תרע"ה (1915) בצפון-מזרח פולין, בעיר קנישין שבמחוז ביאליסטוק, מחוז בו התגוררו עשרות אלפי יהודים. גדל והתחנך בקנישין.

עם כניסת הגרמנים לקנישין בשנת 1939 נרצחו כמה עשרות יהודים. מעטים הצליחו להימלט, וחלקם הצטרפו לפרטיזנים ביערות. לא ידוע מה עבר על מתתיהו בימי השואה. ידוע כי כל משפחתו הושמדה, הוא נותר השריד היחידי ונראה כי לזמן מה הצטרף לפרטיזנים.

חודשים אחדים לאחר תום המלחמה, ב-14 בדצמבר 1945, עלה מתתיהו על אוניית המעפילים "חנה סנש", בדרכו לארץ ישראל. מתתיהו נקלט בקיבוץ כפר החורש שבהרי נצרת, ובשנתיים הבאות היה לחבר מן המניין.

קיבוץ כפר החורש הותקף מיד עם ראשית מלחמת העצמאות, בסוף 1947, וכל חבריו התגייסו להגנתו.

בבוקרו של יום 25 בדצמבר 1947 היה מתתיהו בין מלווי שיירת משאיות שהובילו מצרכי מזון מיישובי גוש נהלל לחיפה. בהגיע השיירה לרחוב נצרת במזרח חיפה פתחו הערבים באש לעברה ופגעו

בנוסעיה.

מתתיהו נפצע, הצליח להימלט למתקן משטרתי סמוך והובהל לבית החולים "רוטשילד" בחיפה. למחרת, י"ג בטבת תש"ח (26.12.1947), מת מפצעיו.

מתתיהו היה בן שלושים ושתיים בנפלו, מההרוגים הראשונים במלחמת העצמאות.

הובא למנוחת עולמים בבית העלמין בכפר החורש, לצד חבר נוסף מהמשק שנהרג באותו אירוע.

טוראי פרץ דיטריך

נפל ביום י"ד בניסן תש"ח (23.04.1948)
בן 22 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
קרית ענבים

פרץ, בן פרידה והרב רט, נולד בט"ו בטבת תרפ"ו (1.1.1926) בברלין בירת גרמניה. למד בבית ספר עממי. בן עשר היה כשנתיים מאביו. אמו הייתה חולנית ואחותו היחידה ניהלה את משק הבית. כשפרצה המלחמה הוכרח פרץ לעזוב את בית הספר. בהגיעו לגיל 14 נלקח על ידי הגרמנים לעבודת כפייה. השנים הבאות עברו עליו בעבודה קשה, ברעב, בקור ובחוסר כול. בסוף חודש פברואר 1943, כשהחלה השמדת היהודים בכל ערי גרמניה, נשלחו פרץ, אמו ואחותו בקרונות משא לאושוויץ, שם הופרדו באכזריות ושם ראה אותן בפעם האחרונה בחייו. רגע השחרור, בשנת 1945, מצא את פרץ במחנה הריכוז דכאו. אחד השליחים מארץ ישראל הפנה אותו לגרעין ההכשרה "קיבוץ בוכנוואלד", ופרץ נשבה ברעיון הציוני. את דרכו לארץ עשה פרץ יחד עם הגרעין "בוכנוואלד ב'" באוניית המעפילים "עלייה", בבוקר ה-17 בנובמבר 1947 הגיעה "עלייה" לחוף נהריה מבלי להתגלות, וכל נוסעיה ירדו לחוף. עם חברי הגרעין הצטרף פרץ לקיבוץ תל יוסף, מוותיקי הקיבוצים בעמק יזרעאל.

התערה שם בחברה והכה שורשים בארץ. כשפרצה מלחמת העצמאות הוכשר פרץ כחבלן ונשלח לחזית ירושלים במסגרת גדוד "הפורצים", הגדוד הרביעי של חטיבת הפלמ"ח "הראל" - חטיבה מספר 10 ב"הגנה". בליל 22/23 באפריל 1948 יצא הגדוד הרביעי של החטיבה לתקוף את שועפאט ובית איכסא, שישבו על צירי הגישה לנבי סמואל שמצפון לירושלים. לאחר שנכשלה ההתקפה נשלחו ממעלה החמישה ומקריית ענבים מספר משוריינים עם לוחמים מ"הראל" לשם חילוץ הכוח הלכוד בנבי סמואל. פרץ, שהיה באחד המשוריינים שנפגעו, נהרג בקרב זה, ביום י"ד בניסן תש"ח (23.4.1948). הוא היה אחד מ-38 ההרוגים ביום קשה זה. בן עשרים ושתיים בנפלו. פרץ הובא למנוחת עולמים בקבר אחים בבית העלמין הצבאי בקריית ענבים.

טוראי גילה דוידוביץ

נפלה ביום כ"ד באייר תש"ח (02.06.1948)
בת 19 בנופלה
מקום מנוחתה: בית העלמין הצבאי נגבה

גילה, בתם של אסתר ומנדל דוידוביץ, נולדה ביום ז' בניסן תרפ"ט (17.4.1929) בצ'כוסלובקיה. נולדה וגדלה בכפר קטן בקרפטורוסיה, סמוך לברטיסלבה בירת מחוז סלובקיה. בשנת 1941, סמוך לתחילת הפלישה הנאצית לברית המועצות, הצטרפו הסלובקים למלחמה לצד הגרמנים. עם השחרור בשנת 1945 הועברה לבית ספר בבודפשט, הונגריה, שיועד למשחררי המחנות. תנועות הנוער שעברו בבתי הספר גייסו חברים, וגילה הצטרפה ל"שומר הצעיר". בהיותה בת 17 נשלחה גילה עם קבוצתה לבית הבראה לילדים יהודים בהמבורג, גרמניה. באוגוסט 1947 עלתה גילה לארץ יחד עם שבעה ילדים, שנפשה נקשרה בנפושם. הם הגיעו באונייה העברית הראשונה "קדמה" בארץ נאלצה גילה להיפרד מהילדים, כשהלכה לחברת הנוער בנגבה. במלחמת העצמאות היווה הקיבוץ בסיס יהודי חשוב מול הצבא המצרי הפולש. גילה הייתה בין אלו שתבעו נמרצות לשתף גם את הבנות באימונים ובהגנת המקום. היא שירתה בגדוד 53 של "גבעתי" - חטיבה מספר 5 ב"הגנה" - והשתייכה ליחידת ההגנה המרחבית (הגמ"ר) של נפת גרשון.

רבים מיישובי המרחב, ונגבה ביניהם, הופצצו מן האוויר כבר במאי 1948, אך ההתקפה הגדולה הראשונה על הקיבוץ החלה במוצאי ה-1 ביוני 1948 והגיעה לשיאה בשעות הבוקר שלמחרת, ביום כ"ד באייר תש"ח (2.6.1948). המצרים הפציצו מהאוויר, הפגזו קשות מהיבשה ואף ניסו לחדור לקיבוץ באמצעות טנקים וחיל רגלים. קצב האש הלך וגבר עד שהגיע לכ-600 פגזים ופצצות מרגמה לשעה. מגיני נגבה הסתייעו בתצפיתנים, אשר צפו מבעוד מועד בטנקים המתקרבים לעבר המשק ובתנועות האויב בכפרים עיראק-סואידן, בית-עפה וגבעות עיבדיס. בהיותם חשופים לפגזים המצריים, חירפו התצפיתנים את נפשם ובזכותם יכלו מגיני הקיבוץ לכוון את נשקם, בחלקו נשק אנטי-טנקי, ופגעו בכמה מהטנקים המצריים. גילה, שעמדה בעמדת התצפית, שילמה בחייה. היא נפגעה בבטנה מרסיס פגז, וכעבור דקות ספורות נפטרה מפציעה. הייתה אחת מ-44 הלוחמים שנפלו במהלך מלחמת העצמאות על הגנת הקיבוץ וסביבתו. בת תשע-עשרה בנפלה. גילה הובאה למנוחת עולמים בקבר אחים בבית העלמין הצבאי בנגבה.

טוראי אברהם דפנר

נפל ביום ד' באייר תש"ח (13.05.1948)
בן 24 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי הר הרצל

אברהם, בנם של צרקה שרה (לבית ליפמן) וראובן, נולד בשנת תרפ"ד (1924) בפולין, בעיר זביירצ'יה שבשלזיה העילית. למד ב"חדר" ובבית ספר עממי, ומשחר נעוריו היה פעיל בתנועת הנוער הציונית-דתית "השומר הדתי".

לשם הכשרה לחיים בארץ ישראל למד מסגרות ושרברבות, ורכש ניסיון מעשי בעבודה.

בשנים הראשונות לכיבוש המשיכו אברהם וחבריו לתנועה להתאסף בסודיות, והיו עורכים פגישות אצל מדריך הקבוצה. הם למדו להשתמש בנשק, ולימים היו לארגון מחתרת מזוין, אשר ניסה לפגוע ככל יכולתו בכובש הנאצי.

כל משפחתו של אברהם נשלחה למחנות ונגדעה בידי הנאצים. הוא עצמו החזיק מעמד בתנאים הקשים ואף עודד יהודים אחרים, עזר בהשגת לחם ועוד. מאושוויץ הועבר למחנה ריכוז בשלזיה והועבד שם בפרך במכרות הפחם. במקום זה נשברה רוחו, מרוב סבל החליט לשלוח יד בנפשו והפיל את עצמו מסלע גבוה. אך הנאצים, שהכירוהו כפועל שקדן, טיפלו בו עד שנרפאה רגלו והמשיכו להעבידו. אברהם עוד המשיך להתגלגל בין כמה מחנות, עד לסיום המלחמה. אחרי השחרור פעל אברהם בארגון הכשרה דתית של שרידי המחנות

ושארית הפליטה באזור הכיבוש האמריקני בגרמניה. היה פעיל ב"בני עקיבא", ועם חבריו הקים את קיבוץ ההכשרה של תנועת "תורה ועבודה" בחוות אשבאך בבוואריה.

בקיץ 1947 הורשה לעלות ארצה. זמן מה התגורר אברהם בתל אביב וברחובות ועבד כפועל, אך בדידותו הגואה והאידיאליזם בהם החזיק לא הניחו לו.

עם פרוץ מלחמת העצמאות עבר לכפר עציון. כמו כל מתיישבי גוש עציון הבוגרים הוא שירת ב"הגנה" במסגרת חטיבת "עציוני".

בשל חשיבותו האסטרטגית של גוש עציון במערכה במרחב ירושלים פתח הצבא הירדני הסדיר ("הלגיון הערבי") במתקפה עזה עליו עוד קודם לסיום המנדט וצאת הבריטים מהארץ.

הקרב האחרון התחולל ביום ד' באייר תש"ח (13.5.1948). אברהם היה בעמדה מספר 7 בקטע הדרום-מערבי של הכפר, שם נפל יחד עם כל אנשי העמדה.

אברהם היה בן עשרים וארבע שנים בנפלו.

גופות הנופלים בקרב נותרו במקום נפילתם במשך כשנה ויותר.

שרידיהם נאספו בשנת 1949 במבצע מיוחד של הרבנות הצבאית. הם הובאו למנוחת עולמים בקבר אחים גדול בהר הרצל בירושלים, בטקס ממלכתי שהתקיים ביום כ"ה בחשוון תשי"י (17.11.1949).

טוראי

שמואל-יוסף הברברג

נפל ביום כ"א בכסלו תש"ט (23.12.1948)

בן 23 בנופלו

מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי

נחלת יצחק

שמואל, בן דבורה וצבי-דויד (הרש), נולד בשנת תרפ"ה (1925) בעיר לודז', פולין. בן למשפחת עמלים היה, למד בבית ספר עממי ומגיל צעיר השתתף בעול פרנסת הבית. בשל כך היה רציני יותר מכפי גילו, ורק לעתים נדירות השתתף במשחקי הילדים. בהיותו נער הצטרף לתנועת "גורדוניה" בעירו.

עד תום המלחמה נרצחו כמעט כל יהודי לודז'. גורלם היה כגורל תשעים אחוז מיהודי פולין.

שמואל ומשפחתו היו בין הכלואים בגטו לודז'. בני משפחתו נספו במחנה.

עם תום המלחמה היה מן הראשונים שהצטרפו לעלייה ב' שהפעילו שליחי ה"הגנה" מארץ ישראל. ב-2 באוגוסט 1946 עלה שמואל באוניית המעפילים "כי"ג יורדי הסירה". ולאחר כמחצית השנה במחנה המעצר בקפריסין הגיע שמואל לישראל בראשית 1947. הוא התיישב בתל אביב, והיה בעל מכבסה ברחוב יהודה הלוי. בפרוץ מלחמת העצמאות היה שמואל בין ראשוני המתגייסים. שירת בגדוד 13 בחטיבה 1, חטיבת "גולני". היה שותף לקרבות הגדו מראשית המלחמה, בעיקר באזור הדרום.

בליל 22/23 בדצמבר 1948 כבשו כוחות החטיבה את משלט 86 מצפון לחאן יונס, איימו על הכביש ומסילת הברזל ויצרו את הרושם שהכוונה היא ליצור נתק בין הכוחות המצריים שברצועת עזה לבין סיני. המצרים הגיבו בהתקפת נגד עזה בסיוע ארטילריה ושריון, ובלחץ האויב נאלצו לוחמי "גולני" לסגת.

בקרב זה, בכ"א בכסלו תש"ט (23.12.1948), נפל שמואל.

שמואל היה בן עשרים ושלוש בנפלו. נטמן בגבולות. ביום ט"ז באב תש"ט (11.8.1949) הועבר למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בנחלת יצחק.

טוראי ראשון רוזינגר שמואל

נפל ביום כ' בתשרי תשי"ד (29.9.1953)
בן 21 בנפלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי חיפה

שמואל, בן גיזלה ואלכסנדר (שנדור), נולד ביום ה' בניסן תרצ"ב (11.4.1932) בבודפשט בירת הונגריה. אביו היה פקיד בחברת חשמל, והאם עסקה במשק בית. סיים את לימודיו בבית ספר עממי ולאחר מכן סיים ארבע כיתות של בית ספר תיכון. הוריו של שמואל נרצחו בימי השואה. רק הוא שרד את זוועות המלחמה וזמן קצר לאחר השחרור, בקיץ 1946, העפיל לארץ ישראל. ביולי 1946 הפליג באונייה "הגנה", שנרכשה בקנדה על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה", אך האונייה אותרה על ידי הבריטים ובהגיעה לנמל חיפה, ביום 2 באוגוסט 1946, הורדו מעפיליה והועברו למחנה המעצר בעתלית. לאחר כמה שבועות שוחרר שמואל ממחנה המעצר. בשנתיים הבאות חי ולמד בבית הספר החקלאי בבן שמן, שם עסק גם בענייני גדנ"ע (גדודי נוער). לאחר מכן שהה זמן מה בקיבוץ דן שבצפון כחבר בגרעין הכשרה, ועסק במקצועו – חשמלאי. ביוני 1950 גויס שמואל לצה"ל, לגדוד נח"ל 909. כעבור כשנה הצהיר על רצונו לעבור לגרעין התיישבותי והחל בשירות ללא תשלום במחלקת דן - גוש תל חי. בדצמבר 1951 התגייס שמואל לשירות קבע לשלוש שנים, ומיד לאחר

מכן ביקש להתנדב למקצועות צוות קרקע של חיל האוויר. עבר לחיל האוויר, למד בקורסים שונים ובהם קורס אחזקת מטוסים ובסיומם הומלץ על ידי מפקדו, שכתב כי הוא בעל רצון, חרוץ ומוכשר. לאחר מכן שירת בבסיס חיל האוויר ברמת דוד כמכונאי גוף המטוס. ביום כ' בתשרי תשי"ד (29.9.1953) נפטר שמואל. בן עשרים ואחת במותו. שמואל הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בחיפה.

טוראי

רוזמוביץ יחזקאל

נפטר ביום י"ד באב תש"ח (19.8.1948)
בן 23 בנופלו
מקום מנוחתו:
בית העלמין הצבאי נתניה

יחזקאל, בנם של רחל ואברהם, נולד בשנת תרפ"ה (1925) בעיר סלטונסקה-דולי בצ'כוסלובקיה. בגיל צעיר מאוד החל ללמוד תורה ב"חדר" והצטיין בלימודיו. המשיך את לימודיו בבית ספר יסודי. מחוסר אפשרות להמשיך את לימודיו בבית ספר תיכון למד את מקצוע האפייה, החל להתפרנס ממקצוע זה וגם תמך בהוריו. בשנת 1944 הובלו יחזקאל והוריו למחנה ההשמדה באושוויץ. ההורים נספו, ורק יחזקאל הצליח להחזיק מעמד עד סוף המלחמה. כתום המלחמה נפגש באיטליה עם בן דודו, אשר מסר לו את זכות העלייה לארץ, וביום 14 בדצמבר 1945 עלה יחזקאל על אוניית המעפילים "חנה סנש". האונייה, שנרכשה באיטליה על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה", הפליגה מנמל סוונה שבאיטליה כשעל סיפונה 252 מעפילים - רובם חברי תנועות נוער ציוניות. תנאי ההפלגה היו קשים: הצפיפות הייתה רבה, האוויר דחוס, והמזון והמים לא הספיקו. הם סערו ומספר החולים גדל במהלך ההפלגה. עשרה ימים לאחר צאתה לדרך עלתה האונייה על שרטון בחוף נהריה. אנשי קבוצת החוף של הפל"ם (הפלוגה הימית של הפלמ"ח), בסיוע תושבים מנהריה והסביבה, סייעו להעביר את המעפילים אל החוף באמצעות חבלים.

לאחר מכן הם הוסעו באוטובוסים ובמשאיות לקיבוצי הסביבה, משם פוזרו ברחבי הארץ. בחוף נהריה הושאר לבריטים דגל ובו נרשם: "שם הספינה חנה סנש, הורדה בעזרת ארגון ההגנה העברית. תהיה ספינה זו בחוף נהריה אחת המצבות לששת מיליוני אחינו ואחיותינו." עם בואו לארץ הצטרף יחזקאל לקיבוץ הדתי תקומה שבנגב. זמן קצר בלבד שהה שם, ולאחר מכן עבר לגור בחדרה והחל לעבוד במאפייה. בפרוץ מלחמת העצמאות היה יחזקאל בין המתנדבים הראשונים. עם התארגנות צבא הגנה לישראל התגייס גיוס מלא וצורף לחטיבת "אלכסנדרוני", היא חטיבה מספר 3. מאז מילא בחטיבה תפקידים שונים, בעיקר בקרבות באזור מרכז הארץ. ביום י"ד באב תש"ח (19.8.1948), בהיותו במחנה צבאי בקרבת החוף בנתניה, ירד יחזקאל לרחוץ בים, טבע ומת. בן עשרים ושלוש במותו. יחזקאל הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנתניה.

סגן טוראי רוגובין אליעזר

נפל ביום כ"ד בכסלו תש"ט (26.12.1948)
בן 26 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי רחובות

אליעזר, בנם של רישה וצבי (הירש לייב), נולד ביום ח' באייר תרפ"ב (6.5.1922) בפולין, בעיר וולוז'ין (כיום במחוז נובוגרודק ברפובליקה הבלרוסית). בן למשפחה ציונית-דתית של סוחרים אמידים. בני משפחתו של אליעזר נרצחו בגטו והוא הצטרף לפרטיזנים הרוסים ביערות בסביבות נאליבוק-סטולפץ והשתתף בניסיונותיהם לפגוע במאמץ המלחמתי הגרמני. עם התקדמות החזית הוקמו בברית המועצות חטיבות לאומיות מקרב הפרטיזנים. אחת מהן הייתה הבריגדה "צ'קלוב", שאליעזר היה אחד מחבריה. הוא הצטיין במלחמה נגד הכובשים הנאצים ונתמנה למקשר בבריגדה, ובשנת 1943 מונה למפקד פלוגת חבלנים בת 25 איש, שעסקה במיקוש דרכים, מסילות ורכבות. בתקופת פעולתו חיבל אליעזר ב-18 רכבות עמוסות חיילים ותחמושת, הועלה לדרגת לוטננט (סגן) וזכה באותות הצטיינות רבים, וביניהם התואר והסמל של "גיבור ברית המועצות". בתום המלחמה שוחרר אליעזר וניתן לו לחזור לפולין. כשהגיע לעיר לודז' נודע לו כי כל בני משפחתו נספו בידי הנאצים. הוא הצטרף לקיבוץ "גורדוניה", ולימים היה אחד ממנהליו. מלודז' יצא עם חבריו בנתיב "הבריחה".

בהמשך היה אליעזר פעיל במחנות העקורים בזלצבורג, בווינה ובאיטליה כמדריך ומורה לעברית, וסייע בהוצאתה לפועל של עלייה ב' הבלתי לגאלית שאורגנה על ידי "ההגנה". בעודו באיטליה הצטרף לאצ"ל (הארגון הצבאי הלאומי). משהגיע תורו העפיל אליעזר לארץ ישראל, אך אונייתו נתפסה בידי הבריטים ועם שאר המעפילים גורש לקפריסין. פעמיים ניסה לברוח, אך לא הצליח. רק במחצית שנת 1948, אחרי שהות של למעלה משנה באי הגירוש, הורשה לעלות ארצה. מיד בבואו הצטרף אליעזר לחטיבה 12 - היא חטיבת "הנגב" של הפלמ"ח, ומאז השתתף בקרבות בנגב במלחמת העצמאות. הוא שירת במטה מחוז הנגב כקצין חבלה - המקצוע בו התמחה כפרטיזן. בשוך הקרבות בנגב נשלח אליעזר לפרק מוקשים בשטחים שעברו לרשות ישראל. ביום כ"ד בכסלו תש"ט (26.12.1948), בהתפוצץ מוקש בכפר מוחרקה, כ-15 ק"מ ממזרח לעזה, נהרג. אליעזר היה בן עשרים ושש בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי רחובות. לאחר נפילתו הועלה לדרגת סגן.

טוראי רוט מנחם (מנדי)

נפל ביום ג' בסיון תש"ח (10.6.1948)
בן 18 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי חיפה

מנחם נולד בשנת תר"ץ (1930) ברומניה, בעיר קלוז' שבחבל טרנסילבניה. למד בגימנסיה העברית בעירו. משפחתו של מנחם שולחה למחנה המוות והושמדה שם. רק הוא שרד במחנה וזכה להגיע ליום השחרור. לאחר המלחמה חזר מנחם לעיר הולדתו והצטרף לקבוצת "להגשמה", שמנתה כ-120 צעירים יהודים ומטרתה הייתה לעלות לארץ ישראל וכאן להקים יישוב המושתת על עקרונות השוויון. בשנת 1945, במסגרת ההכשרה של חברי הקבוצה, יצא לקולונטינה, חווה חקלאית קטנה בפרברי בוקרשט, רומניה. בהיותו הצעיר בקבוצה, כונה מנחם בן ה-16 בשם "קיצ'י מנדי", שמשמעותו - מנחם הקטן. למרות גילו הצעיר בלט מנחם בידיעותיו - ובעיקר בשליטתו בשפה העברית - ברעיונותיו ובכשרונותיו, והיה אהוב על כולם. בקולונטינה הוא חיבר את המנון הקבוצה. בשנת 1946 חצו מנחם ועוד ארבעים מבני קבוצתו את הגבול ליוגוסלביה ומשם עברו לאיטליה. יחד עם קבוצת צעירים נוספת הגיעו למחנה אונרווה, בכפר קטן בדרום איטליה. הסבל והייסורים שהיו מנת חלקם בדרכים גיבשו את הקבוצה, שהפכה עבור מנחם למשפחה חמה ותומכת.

לאחר תלאות רבות הצליחו כ-40 חברי "להגשמה" לעלות על הסירה "אלברטינה" - אוניית חופים קטנה שנרכשה על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה" באיטליה. בדרכה חברה לאוניית המעפילים "ברכה פולד" שיצאה מנמל מולה די-בארי כשעל סיפונה 626 מעפילים - ניצולי מחנות ריכוז וחניכי תנועות נוער קיבוציות. בהגיעה ללב ים נתפסה "ברכה פולד" על ידי הבריטים, נגררה לנמל חיפה, ולאחר מאבק קשה גורשו נוסעיה לקפריסין. בעקבות האירועים האלימים שהתפתחו בעת הגירוש כתב נתן אלתרמן בטורו השבועי את השיר "ברכה פולד". בקפריסין שהה מנחם עם חבריו במשך כשנה. בסוף שנת 1947 הגיע מנחם לחופי הארץ וקבוצתו הועברה למחנה המעצר בעתלית. כעבור חודש שוחררו ונשלחו לקיבוץ אושה, להמשך ההכשרה. רצף ההכשרה נקטע כאשר חברי הקבוצה נאלצו לנדב חמישה חברים לגיוס לצה"ל. שמו של מנחם לא עלה בהגרלה, אך הוא התנדב להחליף חבר שנבחר אשר היה ערב נישואיו. עם ארבעת חבריו התגייס מנחם לגדוד 21 של חטיבת "כרמלי" - חטיבה מספר 2 של ה"הגנה". ביוני 1948 השתתף מנחם בקרב ברמות נפתלי. בפעולה נפלו מנחם ועוד עשרים לוחמים. היישוב רמות נפתלי החזיק מעמד, והכוח הערבי נהדף סופית מהאזור באוקטובר 1948, במבצע "חירם". מנחם היה בן שמונה-עשרה בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בחיפה.

טוראי רוזנבלום מנחם

נפטר ביום י' בסיון תש"ח (17.6.1948)
בן 19 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי רחובות

מנחם, בנם של טובה ומשה-אהרן, נולד ביום ה' בניסן
תרפ"ט (15.4.1929) בפולין, בעיר פביאניצה במחוז לודז'. גדל
והתחנך בעיר הולדתו, למד בבית ספר יסודי.
בשנת 1944 חוסל גטו פביאניצה, ויתרת תושביו שולחו לאושוויץ.
עד תום המלחמה נרצחו כמעט כל תושבי העיר.
כל בני משפחתו של מנחם נספו במחנה ההשמדה אושוויץ. רק הוא
שרד במחנה והגיע ליום השחרור.
עם השחרור יצא מנחם בדרך הבריחה, והגיע לארץ ישראל בשנת
1946. הוא התקבל בבית קרוביו ברחובות, וכעבור זמן קצר החל
לעבוד בבית מסחר.
בפרוץ מלחמת העצמאות גויס מנחם לחיל השריון וצורף לגדוד 53
בחטיבת "גבעתי" - חטיבה מספר 5 של ה"הגנה". מאז נטל חלק
בקרבות הגדוד, בעיקר באזור הדרום.
ביום י' בסיון תש"ח (17.6.1948) נהרג מנחם בעת מילוי תפקידו,
בתאונת דרכים שאירעה ליד באר טוביה.
מנחם היה בן תשע-עשרה בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית
העלמין הצבאי ברחובות.

טוראי דוב רויטרנד

נפל ביום ט"ו בסיון תש"ח (22.06.1948)
בן 23 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי רחובות

דוב נולד בשנת תרפ"ה (1925) בפולין. גדל והתחנך בקרקוב, השלישית בגודלה בערי המדינה.

דוב ומשפחתו היו בין תושבי הגטו בקרקוב. בהיותו שם נאלץ דוב לצפות במו עיניו ברציחתם של כל בני משפחתו. הוא לא נשבר ונשבע כי כל חייו ינקום בגרמנים. כעבור זמן מה הצליח להימלט מהגטו לכיוון החזית הרוסית, בזכות מראהו הארי לא זוהה כיהודי והצטרף לקבוצת חיילים רוסים שברחו מהשבי הגרמני והתארגנו כקבוצת פרטיזנים ביערות ברוסיה. מאז השתתף בפעולות הפרטיזנים נגד הגרמנים עד תום המלחמה.

לאחר המלחמה חי דוב עוד זמן מה בפולין, ובתחילת שנת 1948 עלה לארץ.

קבוצתו צורפה לקיבוץ עין גב שבמזרח הכנרת. סמוך לאחר בואו, ימי מלחמת העצמאות, התגייס דוב. בהיותו יתום ובודד בארץ יכול היה להתקבל ליחידה שאינה קרבית, אך הוא מיאן והתנדב לחטיבת "גבעתי" וחיל השריון - חטיבה מספר 5 ב"הגנה". שירת בגדוד 52, שלוחמיו השתתפו בכל שדות המערכה של החטיבה. ביום 22 באפריל 1948 עלה דוב על מוקש באזור הכפר הערבי אל-בריה שמצפון ללטרון, בזמן טיהור הכפר. הוא נפצע אנושות והועבר לבית חולים, אך כעבור חודשיים נפטר מפצעיו.

טוראי

יצחק רוטנוואסר

נפל ביום ל' בניסן תש"ח (09.05.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי חדרה

יצחק, בנו של אייזיק, נולד בשנת תרפ"ז (1927) בציכוסלובקיה, בעיר אוז'גורוד. גדל והתחנך בעיר הולדתו, מצעירותו היה חניך תנועת "בית"ר".

בתקופת מלחמת העולם השנייה הושמדה כל משפחתו של יצחק על ידי הנאצים. הוא עצמו נשלח למחנה ריכוז גרמני, שם שרד בתנאים הקשים ושוחרר בשנת 1945.

מאחר וידע כי איש מבני משפחתו לא נותר בחיים החליט להכשיר עצמו לעלייה לארץ. הוא יצא בנתיב "הבריחה", ועבר הכשרה חקלאית לקראת עלייתו.

ביום 19 באוקטובר 1946 עלה יצחק על אוניית המעפילים "לטרוני", שאורגנה על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה". מרגע צאתה לדרך עקבו הבריטים אחר האונייה, ובלב ים השתלטו עליה תוך הפעלת כוח. "לטרוני" נגררה לנמל חיפה, ובראשית נובמבר 1946 הורדו ממנה המעפילים בכוח והועלו על אוניות גירוש, שלקחו אותם למחנות המעצר בקפריסין. יצחק שהה במחנה הגירוש תשעה חודשים תמימים. באוגוסט 1947 שוחרר, ובהגיעו לארץ קבע את מקומו בחדרה ועבד בחקלאות.

עם פרוץ מלחמת העצמאות התגייס יצחק, ונשלח לאימונים במושב בת שלמה. בגמר האימונים צורף לגדוד 31 של חטיבת "אלכסנדרוני", חטיבה מספר 3 של ה"הגנה", שחנתה בסביבות חדרה. מאז השתתף בקרבות החטיבה להגנת יישובי השרון והדרכים אליהם. במאי 1948 השתתף יצחק בקרב על כפר קרע במסגרת מבצע "יובל". בליל 7/8 במאי יצאו כוחות "אלכסנדרוני" לעבר כפר קרע, עם שחר הסתערו עליו והצליחו לכבוש חלק ממנו. אך תגבורת ערבית גדולה שהוזעקה לאזור פתחה במתקפה עזה, וחלק מלוחמי היחידה נאלצו לסגת מהכפר. במהלך הקרב ב-8 במאי נפצע יצחק באורח קשה. הוא הועבר לבית החולים בילינסון, אך שם נפטר למחרת, ל' בניסן תש"ח (9.5.1948).

טוראי

צבי-אלימלך רייצר

נפל ביום ה' באייר תש"ח (14.05.1948)
בן 23 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
פתח תקווה

צבי, בן משה והדסה, נולד בשנת תרפ"ה (1925) בהונגריה, בעיר נאדירוס. בן למשפחה דתית, למד בבית ספר יסודי והמשיך ללימודים בישיבה.

אין פרטים על קורות צבי ומשפחתו במלחמה. ידוע כי מלבדו כולם נספו בשואה, רק הוא שרד את המחנות וניצל.

לאחר השחרור הצטרף צבי להכשרה חלוצית בהונגריה, ועד מהרה היה מעמודי התווך שלה. כל מי שבא אתו בקשר העריצו על אופיו והתמסרותו, ידיעותיו וענוותנותו.

דרכם של חברי הקבוצה לארץ ישראל חלפה במספר ארצות והייתה מלווה בקשיים רבים. אחד מחברי ההכשרה מספר כי צבי היה מפיח בחבריו עידוד ומרץ בנפול רוחם, ומדבר בשקיקה על החיים הלאומיים בארץ.

צבי העפיל לארץ בקיץ 1946 באונייה "הנרייטה סאלד", שאורגנה על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה". הייתה זו ספינת עץ קטנה שמעפיליה (יחד עם מעפילי "יגור") היו בין הראשונים שגורשו לקפריסין. בשהותו בקפריסין המשיך צבי לשלוח לחבריו מכתבי עידוד.

בדצמבר 1946, עם שחרורו ממחנה המגורשים, הצטרף לחבורתו והם השתקעו בפרדס חנה.

צבי היה חבר פעיל ב"הגנה", ולא ויתר על אף אימון. לעתים היו חבריו מבקשים אותו שינוח וישמור על כוחותיו, אך הוא סירב להם באומרו כי צו השעה מחייב.

במחצית דצמבר 1947, בעקבות החלטת עצרת האו"ם על חלוקת הארץ לשתי מדינות, התגייס צבי לגדוד 31 של חטיבת "אלכסנדרוני" - חטיבה מספר 3 של ה"הגנה". מאז השתתף בפעולות רבות באזור הגליל

כשהציעו לצבי שחרור מהקרבות בשל היותו שריד יחיד ממשפחתו היה חיוך מסתמן על שפתיו והוא ענה: "וכי לשם מה באתי לכאן?" וחבריו השתתקו, כי ידעו שלמען המולדת מוכן הוא לכול, ולשם כך בא. ערב הקמת המדינה השתתף צבי בקרב על כיבוש כפר סבא הערבית, בליל ה' באייר תש"ח יצא כח מגדוד 31 מכפר סבא והגיע למבואות טירה שם הופתע הכוח ממכת אש חזקה שניתכה מסביבות הכפר הערבי, עליו הגנו גם לוחמים ערבים מ"צבא ההצלה". עקב ההתקפה נאלץ הכוח הישראלי לשוב על עקבותיו ולסגת חזרה לכפר סבא, תוך שהוא סופג אבדות קשות. בקרב נהרגו כעשרים לוחמים, וביניהם צבי.

טוראי

יהודה (טומי) רינגוולד

נפל ביום י"א בתמוז תש"ח (18.07.1948)
בן 18 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
כפר ורבורג

יהודה, בנם של מרים ויוסף, נולד ביום י"ג באלול תר"ץ (6.9.1930)
בצ'כוסלובקיה, בעיר ברטיסלבה.

הוריו של יהודה נספו באחד ממחנות ההשמדה. יהודה הנער נמלט
מעירו, הצטרף לכוחות הפרטיזנים בסלובקיה וכך ניצל ממחנות
הריכוז. בשנת 1944 אומץ על ידי קרובים, שחינכוהו לציונות ולאהבת
עמו. יחד עמם הסתתר בבונקרים וביערות, ועבר את תלאות המלחמה
בשלום.

אחרי השחרור המשיך יהודה את לימודיו בבית ספר. בשנת 1946
החליטו הוריו המאמצים לעלות לארץ ישראל, ושלחוהו לפנייהם
במסגרת "עליית הנוער". יהודה התחנך בחברת הנוער בדגניה ב', חיש
מהר התאקלם, תפס את מקומו בעבודה, הצטיין בלימודים והיה פעיל
בחיי החברה. עליו ותוסס חיים היה, מתלהב מחיי הקבוצה, מסור
אליה ואהוב ביותר על חבריו.

עם סיום ההכשרה הצטרפו יהודה וחבריו לקבוצת גבים שבנגב.
לקראת ההכרזה על הקמת המדינה היה יהודה בין הראשונים
שהתנדבו לחטיבת "הנגב" - חטיבה מספר 12 ב"הגנה", שהמטה שלה
היה בקיבוץ גבים. מאז השתתף בקרבות החטיבה באזור הדרום.

ביולי 1948 השתתף יהודה בהתקפה על משלטי כאוכבה במבצע "מוות
לפולש".

מבצע "מוות לפולש" שנערך בנגב היה חלק ממבצעי "עשרת הימים"
שיזמה ישראל ביולי 1948, לאחר ההפוגה הראשונה במלחמה, להדיפת
צבאות הפלישה הערבים מהארץ. המבצע נועד לפרוץ את הדרך לנגב
הנצור לפני תחילת ההפוגה השנייה.

בליל י"א בתמוז תש"ח (18.7.1948) תקפו לוחמי חטיבת "הנגב" את
משלטי המצרים בכאוכבה וחוליקאת (כיום אזור חלץ). המצרים בנו
רשת של מוצבים חפורים היטב ואף נסתייעו בארטילריה, וההתקפה
של לוחמי "הנגב" על המשלטים המצרים נכשלה. בקרב נהרגו כעשרים
לוחמים, ביניהם יהודה.

שלושה חודשים מאוחר יותר, במבצע "יואב", הצליחו לוחמי "הנגב"
ו"גבעתי" לסלק את שארית צבא הפלישה המצרי ולפתוח את הדרך
לנגב הנצור.

יהודה היה בן שמונה-עשרה בנפלו. הוריו המאמצים, רעיה ומשה
לוינגר, הגיעו לארץ רק אחרי נפילתו.

יהודה נקבר במקום נפילתו על ידי המצרים. כמה חודשים אחר כך,
בעת הקרבות על פתיחת הדרך לנגב, נמצאה גופתו והוא הועבר
למנוחת עולמים בקבר אחים בבית העלמין הצבאי בכפר ורבורג.

טוראי זאב רכניץ

נפל ביום ו' בתשרי תש"ט (09.10.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין דורות

זאב, בנם של הילדה ואיזידור, נולד למשפחה אמידה ביום כ"ז בשבט תרפ"ז (30.1.1927) בווינה, בירת אוסטריה.
זאב נלקח לאושוויץ בשנת 1943. הוא היה בין החוזרים ברגל, ב"צעדת המוות", וצלח בשלום את הדרך עד לפלדפינג שבבווריה, גרמניה.
מחנה פלדפינג עם הזמן הפך למחנה קליטה לניצולי "צעדות המוות" באזור.

זאב היה אחד המעטים שזכו להגיע ליום השחרור. בתום המלחמה חזר לווינה, ומיד הטיל עצמו לתוך עבודת "החלוץ". כבר בשנה הראשונה לפעילותו שם שימש חבר מזכירות התנועה. הוא הצטרף לתנועת "הבריחה" שבה עזבו 250,000 יהודים ממחנות העקורים מגרמניה, אוסטריה ואיטליה לכיוון ארץ ישראל. בשנת 1946 עלה לארץ דרך איטליה בעלייה ב' הבלתי לגלית שארגנה ה"הגנה", ושהה עם חבריו מטרזינשטט במחנה המעצר שבעתלית. תחילה התמקם בגבעת חיים, אולם מששמע כי פני חבריו למשק דורות, החליט, לאחר תקופה קצרה, להצטרף אליהם. זאב היה לחבר משק בקיבוץ דורות שבמישור החוף הדרומי, ועבד בענף המספוא ובגננות נוי.

על אף הקשיים שחווה הפך אט אט לאיש עבודה, וזכה לחיבת החברים הודות למידותיו הנאות. הוא תמיד שמח, ואהב את היפה שבחיים. מעידים כי היה אחד המעטים אשר כל הליכותיו והתנהגותו ביטאו את חלוציותו.

כשפרצה מלחמת העצמאות המשיך זאב למלא את כל מטלותיו - הן בהגנה על המשק והן בעבודתו היום-יומית. כמו כל חבריו בקיבוץ וביישובי הנגב, שירת בחטיבת "הנגב" של הפלמ"ח - חטיבה 12 ב"הגנה".

קרבתו של קיבוץ דורות לציר הפלישה של הצבא המצרי במישור החוף הפכה אותו לאחד מיישובי המשלט בנגב ולבסיס חשוב ללוחמי חטיבת "הנגב". האוכלוסייה הבלתי לוחמת פונתה ממנו, והקיבוץ בוצר, נכון לכל התקפה. והוא אמנם הותקף רבות בהפצצות, שלעתיים התרחשו מדי יום ובשעה קבועה.

ביום ו' בתשרי תש"ט (9.10.1948), ערב מבצע "יואב", הפציצו מטוסים מצריים אזור נרחב בנגב הצפוני. בין היתר הפציצו ארבעה מהם את דורות, כשהם מטילים שתי פצצות מגובה רב על הקיבוץ. אחת מהן פגעה בזאב שלא הספיק לתפוס מחסה, והוא נהרג בעת מילוי תפקידו. בן עשרים ואחת היה בנפלו. הוא הובא למנוחת עולמים בבית העלמין בקיבוץ.

טוראי משה (מוריס) רפאל

נפל ביום א' בחשון תש"ט (03.11.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
כפר ורבורג

משה, בן יוסף, נולד בשנת תרפ"ז (1927) ביוון. גדל והתחנך בעיר הולדתו, למד בבית ספר עממי. בני משפחתו של משה היו בין המשולחים למחנות בפולין, שם נרצחו. רק הוא שרד מכל המשפחה, לאחר שברח ליערות והצטרף לפרטיזנים שלחמו בנאצים ככל יכולתם. בתום המלחמה חי עוד כשנה ביוון, עד שהצליח לעלות לארץ ישראל. ב-2 ביוני 1946 עלה כמעפיל באונייה "חביבה רייק". האונייה יצאה מכף קאטו סואניון ביוון כשעל סיפונה 343 מעפילים, וכעבור שלושה ימים צורפו אליהם עוד כ-120 מעפילים מהאונייה "רפי". ב-7 ביוני התגלתה האונייה על ידי הבריטים שגררו אותה לחיפה, וכל מעפיליה הובאו למעצר בעתלית. כעבור כמה שבועות שוחרר משה מהמעצר והתיישב בתל אביב. עד מהרה החל ללמוד עברית ולעבוד בבית חרושת לעורות. בשעות הפנאי, זוכרים מכריו, אהב מאד להאזין למוזיקה ולצפות בסרטים. זמן קצר לאחר בואו הצטרף משה לאצ"ל (הארגון הצבאי הלאומי) ומאז השתתף בפעולות המחתרת נגד הבריטים והערבים. בין היתר היה שותף לתקיפת ערבים ביהודיה בפברואר 1948.

עם הקמת צה"ל ופירוק האצ"ל צורף משה לחיל השריון ולגדוד 52 בחטיבת "גבעתי", חטיבה 5. מאז השתתף בלחימת החטיבה במלחמת העצמאות, בעיקר באזור הדרום. בתום מבצע "יואב" לפריצת הדרך לנגב (אוקטובר 1948) נותרה חטיבה מצרית מכותרת ב"כיס פלוגיה" (אזור קריית גת, מערבה ומזרחה). כוחות "גבעתי" ביצעו שורת פעולות להידוק הכיתור על הכוח המצרי, וביניהן ניסיון לכבוש משלטים שחלשו על "דרך בורמה המצרית" - דרך שסללו המצרים מפלוגיה מערבה לעיראק סואידן (כיום מצומת פלוגות למצודת יואב) ואשר שירתה את כוחותיהם הלכודים אחרי שישראל שלטה על הדרך הראשית בהתקפה על אחד המשלטים הללו, משלט 7 (משטרת נגבה), נפל משה ביום א' בחשון (03.11.1948) תש"ט. משה היה בן עשרים ואחת בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בכפר ורבורג.

טוראי יונה (יונל) שוארץ

נפל ביום א' באדר א' תש"ח (11.02.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
נחלת יצחק

יונה, בן שרה-רבקה ומשה, נולד בשנת תרפ"ז (1927) ברומניה, בכפר אטיה במחוז סאטמאר (טרנסילבניה). היה הבכור במשפחה מרובת ילדים.

בתקופת השואה נלקחה כל משפחתו של יונה למחנה המוות אושוויץ, שם נספו מרביתם ורק שלושה שרדו - יונה ושניים מדודיו, אחיה של אמו.

בהגיע יום השחרור היגרו דודיו של יונה לארצות הברית. הוא עצמו חזר לעיר הולדתו והצטרף לקבוצת צעירים יהודים שהתארגנה במטרה לעלות לארץ ישראל ללא סרטיפיקטים, באופן בלתי ליגלי. הם הצליחו להגיע לארץ בסוף 1946.

כאן החל יונה לבנות את חייו החדשים. התגורר בתל יהודה שברמת גן, עבד ואף הכיר נערה ועמד להינשא לה.

בפרוץ מלחמת העצמאות התגייס יונה לחטיבת "אלכסנדרוני" - חטיבה מספר 3 ב"הגנה". החל להתאמן בגדוד 33, שהתארגן בעיקר מקרב חברי החי"ש (חיל השדה) ביישובי גוש דן ונפות השרון.

ביום א' באדר א' תש"ח (11.2.1948), בעת אימונים באזור אפעל - כפר אז"ר, הותקפה יחידתו של יונה על ידי ערבים שארבו בפרדס סמוך. בקרב שהתפתח הוא נהרג.

טוראי ברוך שורץ

נפל ביום כ"ט באייר תש"ח (07.06.1948)
בן 22 בנופלו.
מקום מנוחתו: בית העלמין (חלקה צבאית)
ניצנים

ברוך נולד ברומניה. גדל והתחנך בעיר הולדתו. מנעוריו היה ציוני וחבר בית"ר.

ברוך היה היחידי ששרד מכל משפחתו. לאחר המלחמה חי ברוך עוד זמן מה ברומניה, עד שעלה לארץ ישראל. אוניית המעפילים בה עלה נעצרה על ידי הבריטים וכל אנשיה נשלחו לקפריסין, משם הצליח ברוך להגיע לארץ רק במאי 1948, סמוך להכרזת המדינה.

מיד בבואו, בעיצומה של מלחמת העצמאות, התגייס ברוך בתל אביב ונשלח לבסיס בתל ליטווינסקי (תל השומר). שם, בין המתגייסים הרבים, אבדו לו תצלומי משפחתו, שהיו הזיכרון היחיד מחייו ברומניה.

ברוך הוצב לחיל הרגלים, השריון ולחטיבת "גבעתי" - חטיבה 5. חבר שהתגייס עימו מעיד עליו כי היה מלא שמחה על כי ניתן לו להיות חייל ולשאת נשק, מרגע שקיבל את רובהו לא הניחו מידו ולא נפרד ממנו. אותו חבר אף סיפר כי ברוך היה מאושר כפליים משנדע לו שמחלקתו נשלחת לנגב להילחם בפולש המצרי.

ב-20.5.1948 נשלחו כמה יחידות של "גבעתי" כתגבורת לקיבוץ ניצנים. ההתקפה המצרית על ניצנים החלה בליל 6/7 ביוני 1948. מבעוד לילה הופגז המשק קשות, ועם בוקר החלה הסתערות הרגלים. ההסתערות הראשונה נבלמה באש המגינים, אך בצהריים הצליחו המצרים לחדור למשק. מגיני המשק נסוגו למבנה שכונה "הארמון", ובשעה 16:00, לאור אבידותיהם, חוסר הקשר עם החוץ וכיתורם המוחלט, נאלצו להיכנע.

בקרב ביום כ"ט באייר תש"ח (7.6.1948) נפל ברוך. היה אחד ההרוגים האחרונים לפני הכניעה.

טוראי מרדכי (מיקי) שורץ

נפל ביום י"א בתמוז תש"ח (18.07.1948)
בן 22 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
כפר ורבורג

מרדכי, בן רוזה ושמואל-אלכסנדר, נולד בשנת תרפ"ו (1926) בצ'כוסלובקיה, בעיירה שהי-צ'שירי. בן למשפחת עובדי אדמה היה. למד בבית ספר יסודי עד כיתה ח' ובהתאם למסורת המשפחתית ולרצון הוריו תכנן להיות חקלאי. כבר בראשית המלחמה נלקחו הוריו של מרדכי למחנה הסגר והשמדה ושם נספו. מרדכי בן ה-13 ניצל הודות לעגלון הונגרי נוצרי שעבד אצל אביו: העגלון לקח אותו תחת חסותו, צירף אותו למשפחתו והחביאו בביתו עד בוא השחרור. בכל אותן שנים, עד לסיום המלחמה, עבד מרדכי כעגלון.

בתום המלחמה החליט מרדכי, שלא נותר לו כל קרוב בארץ הולדתו, לעלות לארץ ישראל. בהיותו חבר ב"המכבי הצעיר" הצטרף לקבוצה מחברי תנועתו שהפליגה לארץ מאיטליה באוניית מעפילים, כנראה "דלין". מיד עם הגיעם לחופי הארץ, ביום 2 בספטמבר 1945, נכלאו במחנה המעצר הבריטי בעתלית. באוקטובר 1945 החליטה ה"הגנה", במסגרת מאבקה בהגבלות העלייה של השלטון הבריטי, לפרוץ את המחנה ולשחרר את כלואיו. לצורך כך הסתננו כמה לוחמי פלמ"ח מוסווים, שארגנו את האסירים ויצרו קשר עם השוטרים היהודים שנמנו עם שומרי המחנה.

במבצע נועז פרצו לוחמי הפלמ"ח בליל 10 באוקטובר 1945 את גדרות המחנה, ורבים מעצוריו ברחו ממנו. מרדכי היה בין הבורחים מהמחנה. בהמשך נדד בין יישובים שונים. עם חבריו לגרעין ההתיישבותי שהה במצובה, תקופה מסוימת עשה בעיינות, בחולדה ובכפר המכבי. בשנת 1947 היה עם קבוצתו בין המתישבים הראשונים שעלו לקיבוץ צאלים בנגב. כחבר ה"הגנה" גויס מרדכי בפרוץ מלחמת העצמאות וצורף לגדוד השמיני בחטיבת "הנגב" - חטיבה מספר 12 ב"הגנה". ביולי 1948 השתתף בקרב בחוליקאת במבצע "מוות לפולש". במסגרת מבצעי "עשרת הימים" שיזמה ישראל ביולי 1948, בתום ההפוגה הראשונה במלחמה, במטרה להדוף את צבאות הפלישה הערבים מהארץ, נערך בנגב מבצע "מוות לפולש". המבצע נועד לבלום את הכוחות המצריים המבוצרים היטב שאיימו להתקדם צפונה לאורך מישור החוף. ביום י"א בתמוז תש"ח (18.7.1948), בהתקפה על משלט מצרי בחוליקאת (כיום אזור חלץ), נתקלו הכוחות הישראליים בהתנגדות עזה, ספגו אבידות כבדות ולא הצליחו לכבוש את השטח. בקרב זה נפל מרדכי.

טוראי

נחום (ניוניק) שורצמן

נפל ביום י"א בתמוז תש"ח (18.07.1948)
בן 22 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
באר טוביה

נחום, בנם של פרומה ויוסף, נולד בשנת תרפ"ו (1926) בפולין, בעיר הנפה לודמיר במערב מחוז ווהלין. גדל והתחנך בעיר הולדתו, סיים שבע כיתות בבית ספר עממי.

הוריו של נחום היו בין הנרצחים בגטו לודמיר. הוא עצמו נלקח למחנות עבודה, החזיק מעמד בכוחותיו האחרוניים והצליח להישאר בחיים.

מיד בתום המלחמה הצטרף נחום לשיירות הפליטים, והגיע למחנה עקורים ליד מינכן. בשנת 1946 עלה ארצה. התגורר ברמת יצחק שברמת גן, ומאוגוסט 1946 עד דצמבר 1947 עבד בבית חרושת "אדרת" - מטווית צמר סרוק ובית חרושת לאריגה בתל אביב. באותם ימים הצטרף נחום למחתרת האצ"ל (הארגון הצבאי הלאומי) ונטל חלק בפעולות הארגון נגד הבריטים.

בשנת 1948 התגייס נחום לחטיבת "גבעתי" - חטיבה מספר 5. הוא שוּבץ בגדוד 53 ("הפרברים") ונטל חלק בקרבות הקשים שניהלה החטיבה כנגד הפולש המצרי והירדני. בקרבות הביא לידי ביטוי את הניסיון והידע הרבים שרכש בימי שירותו באצ"ל.

ביולי 1948 השתתף בקרב בכרתיה במבצע "מוות לפולש".

במבצע "מוות לפולש", בתום ההפוגה הראשונה במלחמה, נעשה מאמץ גדול לכבוש את רצועת הביצורים המצריים שהוקמה לרוחב הנגב, ואשר ניתקה אותו מלב מדינת ישראל הצעירה. כרתיה היה כפר ערבי קטן ששכן בנגב הצפוני (כיום אזור המושבים קוממיות ורווחה) ובתחומו בנה צבא הפלישה המצרי מתחמים מבוצרים, כחלק משורת ביצורים גדולה שחיברה בין ציר הפלישה המצרי באזור החוף לזה שבהר חברון.

הצליח הכוח הישראלי לכבוש (18.7.1948) בבוקר י"א בתמוז תש"ח את כרתיה. בעת הדיפת התקפת הנגד של המצרים נהרג נחום. הדרך לנגב אמנם לא נפרצה כליל במבצע "מוות לפולש", אך הודות ללחימתם העיקשת של נחום וחבריו הושג מאחז ישראלי חשוב. מאחז זה סייע רבות בהבקעת הדרך לנגב הנצור מאוחר יותר, במבצע "יואב" באוקטובר 1948.

טוראי יצחק שטרנפלד

נפל ביום ה' באייר תש"ח (14.05.1948)
בן 23 בנופלו
מקום מנוחתו:
בית העלמין הצבאי נחלת יצחק

יצחק, בנם של רישל-זיסל ואלחנן-בנימין (חונה), נולד בשנת תרפ"ה (1925) בפולין, בעיר לודז' אשר מצפון-מערב לבירה ורשה. אחרי שסיים את לימודיו בבית הספר היסודי החל לעבוד במפעל האריגה שניהל אביו ולהתמחות במקצוע. לזמן מה עברה המשפחה לגור בעיירה הסמוכה קונסטנטיין, שם התגוררו בקרב גרמנים, אך עם פרוץ מלחמת העולם השנייה חזרה ללודז'.

כל בני משפחתו של יצחק נרצחו במחנות. רק הוא הצליח לשרוד בחיים את מחנות אושוויץ-בירקנאו והגיע ליום השחרור.

בתום המלחמה יצא בנתיב הבריחה למחנות העקורים בגרמניה ובאיטליה. מגרמניה יצר קשר מכתבים עם קרובי אמו באמריקה, ואלה שלחו לו את כל התעודות הדרושות כדי שיוכל לנסוע אליהם, אך יצחק ויתר על כך והעדיף לעלות לארץ ישראל.

יצחק הצליח לעלות לארץ בשנת 1947 מבלי שייתפס על ידי הבריטים, התיישב באזור המרכז ומצא עבודה במקצוע האריגה, תחום בו התמחה, בבני ברק.

עם פרוץ מלחמת העצמאות התגייס יצחק וצורף לגדוד 33 בחטיבת "אלכסנדרוני" - חטיבה מספר 3 ב"הגנה".

מראשית המלחמה הגנו לוחמי החטיבה על יישובי השרון ואבטחו את דרכי התחבורה היהודית בכביש תל אביב - חיפה. הם הדפו התקפות על יישובים, פוצצו גשרים, עסקו בפעולות תגמול כנגד התחבורה הערבית וכבשו בסיסי אויב ומתקני צבא בריטי שהתפנו עם סיום המנדט.

ערב הקמת המדינה השתתף יצחק במבצע "מדינה" לכיבוש כפר סבא הערבית.

ב-13 במאי 1948 הסתערו הלוחמים הישראלים וכבשו את הכפר, אך הערבים פתחו בהתקפת נגד תוך שהם מסתייעים במשורייני קרב נושאי תותח. קרב קשה התנהל גם ליד החסימות שהציבה החטיבה, בין כפר סבא הערבית לקלקיליה. למעלה מעשרה לוחמי

"אלכסנדרוני" נפלו באותו יום, אך הפעולה הצליחה וביום הקמת המדינה היה כל השטח שממערב לקלקיליה נתון בידי כוחות ה"הגנה". ביום הקרב בכפר סבא הערבית נפצע יצחק קשה. הוא הועבר לבית החולים בילינסון, אך מאמצי הרופאים להצילו עלו בתוהו ולמחרת, ה' באייר תש"ח (14.5.1948), נפטר מפצעיו.

טוראי

אברמסון עטרה

טוראי אברמסון עטרה
נפלה ביום ד' באייר תש"ח (13.05.1948)
בת 21 בנופלה
מקום מנוחתה : בית העלמין הצבאי
הר הרצל

עטרה אברמסון בת אביגדור ורבקה. נולדה בכ"ג בטבת תרפ"ז (28.12.1926) בוילון, פולין, למשפחה חסידיית מפורסמת. עם הכיבוש הנאצי הוגלתה למחנות הסגר בגרמניה, הובאה למחנה ההשמדה באושוויץ שם עונתה ביסורים רבים. עטרה אברמסון היתה השורדת היחידה למשפחתה שנשפתה בשואה. עם השחרור, הצטרפה לקיבוץ דתי של תנועת "נוחם" בגרמניה, ובאיטליה הצטרפה לקבוצת "בני-עקיבא-אילה" שם עבדה בהכשרה זמנית. באלול תש"ו (1946) הפליגה ארצה באניית המעפילים "כ"ג", שנתפסה והוגלתה על ידי הבריטים לקפריסין. במשך ששת חודשי שהייתה שם, השתתפה בפעולה תרבותית של התנועה.

ביום ח' באייר תש"ז (1947) עלתה לא"י והצטרפה לכפר-עציון, שם נקלטה יפה במקום ובחברה, רכשה במהירות את ידיעת השפה העברית, הפגינה רצינות ואחריות בעבודה ושמרה תמיד על עקרונות הדת ומצוותיה. בעת המצור על כפר עציון התאמנה בנשק וסיימה קורסים ל"עזרה ראשונה".

עטרה שהיתה דרוכה לכל קריאה, השתתפה בשמירה ובשעת הקרב דאגה לאספקה ללוחמים וטיפלה במסירות ובעדינות בפצועים.

בעיצומו של הקרב בכפר-עציון היתה במילואים ל"עזרה ראשונה" במקלט שבבנין המנזר הגרמני. בפרוץ האויב לכפר עציון, וס לפני הכרזת המדינה, ד' באייר תש"ח (13.5.1948), לא היה באפשרותם לחדור למקלט, פוצצו את בנין המנזר הגרמני, וכל מגיניו נקברו תחת הריסותיו ועטרה ביניהם.

ביום כ"ה בחשוון תש"י (17.11.1949) הועברה עטרה עם שאר חללי הגוש להר-הרצל בירושלים, למנוחת עולמים.

טוראי

ראובן (רומק) בירנבוים

נפל ביום ח' בניסן תש"ח (17.4.1948)
בן 29 בנופלו
מקום מנוחתו : בבית העלמין הצבאי
חיפה

ראובן, בנם של הינדה ומנחם-מנדל, נולד ביום ג' בסיוון תרע"ט (1.6.1916) בפולין, בעיר קרקוב, שקהילת היהודית שבה נודעה כמרכז רוחני יהודי מן החשובים באירופה מאז ימי הביניים. ראובן ירש מאביו את כישרון הציור, ולאחר שסיים בית ספר עממי סייע לאביו בפרנסת הבית ועבד עמו בצבעות. הוא אהב מאוד מוזיקה, וכילד התמסר לנגינה בצ'לו. הפלישה הנאצית שמה קץ לחיי המשפחה השקטים בבית בירנבוים. הוריו של ראובן נרצחו בידי הנאצים והוא נכלא במחנה ריכוז, אולץ לעבוד עבודות פרך וסבל סבל בלתי יתואר. רק בזכות מצב בריאותו התקין הצליח לשרוד את כל התלאות. בתום המלחמה ועם שיחרורו, ראובן עושה את דרכו לארץ ישראל. באביב 1946 העפיל לארץ באחת מאוניות המעפילים, וכנראה נתפס על ידי הבריטים ונכלא בקפריסין. לארץ הצליח להגיע רק בנובמבר 1947, ובהגיעו הצטרף לקיבוץ כפר מסריק ונענה להזמנת קרוביו לבוא ולהתגורר עמם בחיפה, שם מצא חמימות משפחתית, עזרה והבנה.

ראובן עבד במקצועו כצבעי, גילה חריצות ושקדנות, ובמשכורתו הראשונה מיהר ורכש לו צ'לו. מאז, הוקדשו כל שעות הפנאי שלו למוזיקה.

בפרוץ מלחמת העצמאות הצטרף ראובן למגיני חיפה ומילא תפקידים שונים במסגרת חטיבת "כרמלי" - חטיבה מספר 2 ב"הגנה".

ביום ח' בניסן תש"ח (17.4.1948), בהיותו בתפקיד, חש ראובן להציל אישה שנפגעה מכדור צלף ערבי. אך בדרכו נפגע בעצמו מכדור ונהרג.

טוראי

אברהם (אברמל'ה) בלט

נפל ביום ב' באייר תש"ח (11.05.1948)
בן 23 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
נחלת יצחק

אברהם, בנם יחידם של לאה ואליעזר, נולד ביום י"ז בתשרי תרפ"ו (5.10.1925) בפולין. הוא היה ילד טוב ושקט, שהוריו הרעיפו עליו חום ואהבה. כשהיה בן שש החל ללמוד ב"חדר" והתגלה כתלמיד שקדן וחרוץ. אברהם המשיך את לימודיו בבית הספר העממי והחל בלימוד פנקסים, אלא שבהגיעו לגיל 14 פרצה מלחמת העולם השנייה ולימודיו הופסקו.

משפחתו הצליחה להישאר מאוחדת עד שנת 1941, אז נלקח אברהם ונשלח במשאית לאי-שם. תחילה עוד קיבל מהוריו ידיעות, אך לאחר זמן נודע לו כי הוצאו להורג בתאי הגזים.

בן 16 היה כשהחל לנדוד ברחבי הרייך, יתום וגלמוד, מובל ממחנה ריכוז אחד למשנהו. הוא עבד עבודות כפייה, סבל קור, רעב ותחלואים, ולבסוף הגיע לאושוויץ שם ניצל מכבשני המוות והועבר למחנה אחר בקירבת בוכנוואלד. בהגיע השמועה על התקרבות הרוסים לעבר גרמניה, החלו הנאצים בנסיגה חפוזה. האסירים, רובם יהודים וביניהם אברהם הובלו ב"צעדת המוות".

בתום המלחמה, לאחר שהתאושש מעט וכוחותיו שבו אליו, היה אברהם

אחד מ-15 צעירים וצעירות שייסדו את קבוצת ההכשרה הראשונה שקמה בגרמניה לאחר השואה - "קיבוץ בוכנוואלד". חברי הקבוצה העפילו ארצה באונייה "נתן א"י" שיצאה מאטליה. ביום 8 בספטמבר 1945 הגיעו לחוף קיסריה, ובטרם הצליחו הבריטים לאתרה הורדו המעפילים והתפזרו ברחבי הארץ.

הקבוצה הצטרפה לקיבוץ אפיקים שבעמק הירדן. אברהם היה לחבר המשק, הסתגל לתנאים החדשים, כבש לו ידידים ומכרים והיה אהוב היה על כולם, אך בשל אדיקותו הדתית לא מצא בקיבוץ את מקומו ולאחר חצי שנה, במהלכה למד עברית, החליט לעבור לתל אביב.

עם התגברות פעולות האיבה תרם את חלקו לשמירה ולהגנת גבולות תל אביב אל מול ערביי יפו. במרס 1948 צורף לחטיבת "הנגב" של הפלמ"ח והוצב בגדוד השני ("הנגב הצפוני"), שלוחמיו התפזרו ביישובי הנגב הנצור. בראשית המלחמה נשלח לבארות יצחק, שם עבר אימונים והכשרה. הודות להצטיינותו נשלח עם מחלקתו לסייע לכפר דרום, ונטל לעצמו את התפקידים המסוכנים ביותר.

ביום ב' באייר תש"ח (11.5.1948) הותקף כפר דרום בידי הצבא המצרי. ההתקפה גרמה להרס בתיו וביצוריו של כפר דרום. אברהם וכמה מחבריו נפלו כאשר פגז פגע בגג העמדה בה שהו, והם נחנקו תחת עיי המפולת.

בן עשרים ושתיים בנפלו. אברהם נטמן למחרת יום נפילתו בכפר דרום. לאחר זמן הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי נחלת יצחק. וכפר דרום נפל ופונה בחסות החשכה בקיץ תש"ח.

סגן משנה זבולון (טומי) בראון

נפל ביום ז' בשבט תשי"ג (23.01.1953)
בן 23 בנופלו
מקום קבורתו לא נודע,
אבן לזכרו הוצבה ב בית העלמין
הצבאי הר הרצל

זבולון, בנם של רנה-מרים וקלמן, נולד ביום כ"ה בניסן תר"ץ
(23.4.1930) בבודפשט. זבולון למד בבית ספר עממי וסיים שמונה שנות
לימוד.

הוריו של זבולון היו בין המשולחים לאושוויץ, שם נרצחו בידי הנאצים.
זבולון וסבתו הועברו לגטו, שם חוו על בשרם את המצוקה והייסורים
עד לשחרורה של העיר בידי הצבא האדום בינואר 1945. הוא התפרנס
מטכנאות שיניים, מקצוע שלמד אצל אביו.

עם השחרור לא יכול היה זבולון להמשיך בלימודיו, כי היה עליו לכלכל
אותו ואת סבתו. בשנת 1949 עלה זבולון לישראל דרך צרפת, עם תנועת
הנוער הציונית בה היה חבר. עם קבוצתו הגיע לקיבוץ עין זיתים שבגליל,
ונשא שם אישה אותה הכיר עוד בהונגריה.

זבולון היה אדם חביב על הבריות, גבוה, נאה ובעל נימוסים טובים. שלט
בשלוש שפות: הונגרית, צרפתית ועברית. באוגוסט 1950 עזב את
הקיבוץ ועבר להתגורר בתל אביב, שם עבד כחשמלאי. כעבור זמן מה
התגרש מאשתו, לאחר מכן התגייס לצה"ל, סיים קורס קצינים, והוצב
לשרת כמדריך בחיל התותחנים, בדרגת סג"מ.

ביום שישי ז' בשבט תשי"ג (23.1.1953) יצא זבולון מבסיסו בבית

לאחר חיפושים שהעלו חרס, נראה כי מסתננים ערבים פגשו אותו
כשהלך על הכביש לכיוון הבסיס, ורצחוהו.

בן עשרים ושלוש בנפלו. מצבה לזכרו של זבולון הוקמה בבית העלמין
הצבאי בהר הרצל בירושלים.

קרובתו היחידה של זבולון, סבתו שנשארה בהונגריה, נפטרה בשנת
1958, בגיל מאה ושתיים, מבלי שקיבלה כל ידיעה על גורלו.

רב סמל ראשון

יוסף בראון

נפל ביום כ"ב באב תשי"ג (03.08.1953)

בן 29 בנופלו

מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי

קריית שאול

יוסף, בנם של הלן (הלנה) ויעקב-אלעזר, נולד ביום כ"ט באדר ב' תרפ"ד (4.4.1924) בהונגריה, בעיר סגד.

יוסף סיים בעירו בית ספר תיכון ובגמר לימודיו עבר לבודפשט והחל ללמוד בבית מדרש למורים. הוא נתנסה בכל גילויי האיבה והשטנה שהיו מנת חלקם של יהודים בשנות המלחמה, אך הצליח להתמיד בלימודיו ובשנת 1943 הוסמך להוראה.

באוקטובר 1944 העבירו הנאצים את משפחתו של יוסף למחנה עבודה ועקבותיה נעלמו.

יוסף ואחיו נלקחו בשנת 1945 למחנה ריכוז. כאשר העבירו אותם למקום אחר נהרג האח, רק יוסף החזיק מעמד והגיע ליום השחרור.

במאי 1945 חזר יוסף לבודפשט. אחר כך נסע לברגן-בלזן כדי לחפש אחר בני משפחתו, ושם נודע לו שהוריו ואחותו נספו ורק הוא שרד את השואה.

בשנת 1947 עלה לארץ, הוא התקבל לקיבוץ יגור שלמרגלות הכרמל, ונתנסה בחיי שיתוף והגשמה.

במחצית נובמבר 1949 גויס יוסף לצה"ל. הוא עבר קורס פקידים ראשיים וסופח למפקדת פיקוד הצפון.

לאחר שחרורו עבר להתגורר בבית מלון ברחובות ועבד כפועל בניין.

מאוחר יותר, עבד כפקיד באותו בית מלון.

יוסף השתוקק לחוש ביטחון בחייו, ולאור מצבו הכלכלי החליט לחזור לצה"ל ולהתגייס לצבא הקבע. הוא סופח ליחידת מחנה מטכ"ל ושימש כעוזר קצין מטה, בדרגת רס"ר. מטבעו היה שקט וסגור, מצניע לכת ולא מעורב בין הבריות, אך בעבודתו גילה חריצות, דיוק ונאמנות.

באותה תקופה התגורר במחנה יונה, ולאחר מכן עבר להתגורר במלון "אורה" ברמת גן, שם גר עד יומו האחרון.

ביום כ"ב באב תשי"ג (3.8.1953) נפל יוסף בעת שירותו, והוא בן עשרים ותשע שנים. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בקריית שאול, תל אביב.

טוראי ליאופולד (לאצי) ברגמן

נפל ביום כ"ב בתשרי תש"ט (25.10.1948)
בן 22 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
הר הרצל

ליאופולד, בן בלומה וברנט, נולד ביום ה' באדר א' תרפ"ז (7.2.1927)
בצ'כוסלובקיה, בעיר פרשוב. סיים לימודיו בבית ספר ואחר כך למד
את מקצוע השענות.

בפרוץ המלחמה ליאופולד ומשפחתו נלקחו למחנה הסגר, שם נספו
הוריו ואחיו. רק הוא שרד מכל המשפחה, לאחר שעבר בכמה מחנות,
ביניהם אושוויץ ובוכנוואלד, והצליח להחזיק מעמד עד השחרור.
בתום המלחמה שב לפראג ועבד כשען, הצטרף לתנועת "דרור", ואף
התארס.

לקראת ההכרזה על הקמת המדינה ופלישת צבאות ערב הצפויה הגבירה
ה"הגנה" את מאמציה לבניית חיל אוויר. ההכנות נעשו בסתר מאימת
השלטון הבריטי, ובמסגרתן נחתמה בראשית שנת 1948 עסקת הנשק
הגדולה בין נציגי הסוכנות היהודית לשלטונות צ'כוסלובקיה. בין היתר
נרכשו מספר מטוסי קרב, והוסכם כי צ'כוסלובקיה תאפשר לקיים
בשטחה אימון טייסים יהודים מארץ ישראל.
ליאופולד היה מבין היהודים תושבי צ'כוסלובקיה שהצטרפו לאימונים
אלו. הוא הצטרף לקורס שנפתח ביולי 1948.
עם הכרזת העצמאות ופלישת צבאות ערב שבאה בעקבותיה היו

לצבאות הפלישה למעלה ממאה מטוסים, רובם מטוסי קרב, ובידי
ישראל רק כמה עשרות בודדות של מטוסים קטנים. משמעותו של הפער
הייתה שלמעשה, שמי הארץ היו חשופים להתקפות אוויר ערביות,
שהקשות בהן נעשו על תל אביב וסביבתה והביאו ללמעלה ממאה
הרוגים יהודים. לפיכך הואץ קצב התקדמותו של הקורס בו השתתף
ליאופולד.

ביום כ"ב בתשרי תש"ט (25.10.1948), היום האחרון לקורס הטיס,
המריאו ליאופולד ועוד שני חניכי הקורס בשני מטוסים לתרגיל אחרון.
אך משימתם לא צלחה. המטוסים נפלו, ושלושת פרחי הטיס, אחד
מישראל ושניים מצ'כוסלובקיה, נהרגו.

ליאופולד היה בן עשרים ושתיים בנפלו. נטמן בבית העלמין היהודי
באולמיץ, לצד השניים שנהרגו איתו. ביום ז' בתשרי
תשכ"ב (17.9.1961) הועברו גופותיהם של ליאופולד וחבריו לארץ,
והובאו למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בהר הרצל בירושלים.

טוראי

מתתיהו (מקסי) ברנשטיין

נפל ביום כ"ה באייר תש"ח (03.06.1948)
בן 20 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי כפר ורבורג

מתתיהו, בן טוני וגיאורג, נולד ביום כ"ט בשבט תרפ"ח (20.2.1928)

בברלין. למד בבית הספר היהודי בעיר.

בפרוץ מלחמת העולם השנייה, ספטמבר 1939, בסוף חודש פברואר 1943, כשהחלה השמדת היהודים בכל ערי גרמניה, נשלחו רבים מיהודי ברלין לאושוויץ, שם נשלחו למוות או לעבודות כפייה.

מתתיהו והוריו גורשו לאושוויץ. שם, מיד בבואם, נרצחה האם. הבן והאב נשלחו לעבודות, וכעבור זמן מה מת האב. רק מתתיהו החזק שרד בעבודות הקשות וזכה להגיע ליום השחרור. עם תום המלחמה נסע לבלגיה, הצטרף למפ"ם והתכוון בהכשרה לעלייה לארץ.

ביוני 1946 עלה במרסיי שבצרפת לאוניית המעפילים "ביריה" שהגיעה לנמל חיפה ב-1 ביולי 1946, וכאן נעצרה על ידי הבריטים והמעפילים הועברו למחנה המעצר בעתלית כחודש ימים הוחזק מתתיהו במחנה המעצר בעתלית, מששחרר עבר להתיישב בקיבוץ חפציבה בעמק יזרעאל. אחרי זמן מה עזב את הקיבוץ, עבר לתל אביב, שם גר דודו, והחל ללמוד מקצוע. בשעות הפנאי נהג לכתוב שירים בגרמנית אודות תחושותיו ותלאותיו.

זמן קצר לאחר הגיעו לתל אביב הצטרף ל"הגנה", ובפרוץ מלחמת העצמאות היה בין המגינים על אזורי אבו כביר ומנשייה. בהמשך צורף לגדוד 54 בחטיבת "גבעתי", חטיבה 5.

מתתיהו הוסמך כחובש, והשתתף בתפקיד זה בקרבות הגדוד באזור ירושלים.

עם הפלישה המצרית לאחר הכרזת העצמאות הועבר הגדוד לאזור איסדוד (אשדוד). בליל 2/3 ביוני 1948, במסגרת מבצע "פלשת", תקפו כוחות "גבעתי" את המערך המצרי ליד גשר כביש החוף (כיום - גשר "עד הלום"). ההסתערות נבלמה באש כבדה של האויב והכוחות נאלצו לסגת. ההתקפה נכשלה, אך אילצה את המצרים להיערך במקום ובלמה את התקדמותם צפונה לעבר תל אביב.

בקרב זה, ביום כ"ה באייר תש"ח (3.6.1948), נפלו למעלה מעשרים לוחמים וביניהם מתתיהו. בעת שעבר בין הפצועים הוא נפגע מכדור בריאות, אחר כך פגעו בו עוד שלושה כדורי אויב והרגוהו. מתתיהו היה בן עשרים בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בכפר ורבורג.

טוראי בני ברלה

נפל ביום כ"ב בניסן תש"ח (01.05.1948)
בן 30 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
קרית ענבים

בני נולד בפולין. גדל והתחנך בעיר הולדתו.
אין מידע על קורות בני ומשפחתו בימי המלחמה, ואפילו שמות הוריו
אינם ידועים. ידוע כי נותר שריד יחיד ממשפחה שלמה שנשפתה
בשואה.

לאחר השחרור חי בני עוד זמן מה בפולין, עד שעלה על אוניית
מעפילים בדרכו לארץ ישראל. האונייה נתפסה על ידי הבריטים
ונוסעיה נעצרו במחנות בקפריסין.
רק במרס 1948, ימי מלחמת העצמאות, שוחרר בני מהמחנה והגיע
לארץ. מיד בבואו התגייס לצבא והוצב בגדוד 4 בחטיבת הפלמ"ח
"הראל" - חטיבה 10.

בתחילת חודש אפריל עלה בני עם חבריו ליחידה בשיירה לירושלים.
לאחר כמה ימי אימונים הם לקחו חלק במבצע "יבוס", שמטרתו
היו כיבוש שטחים בעיר וסביבותיה ויצירת רציפות טריטוריאלית בין
השכונות. היחידה נועדה לכבוש את מנזר סן סימון בלב שכונת קטמון
הערבית בדרום-מערב ירושלים.
ב-27 באפריל נערכה התקפה ראשונה על השכונה, אך זו כשלה בשל
איחור בהגעה והתנגדות עזה של הלוחמים הערבים בשכונה, ביניהם
חיילים עירקים.

לאחר שבוע אימונים יצאו הכוחות לקרב בליל 29/30 באפריל. יחידתו
של בני הייתה בדרכה למנזר, וכוחות אחרים יצאו להילחם ברחובות
השכונה. הכוחות הוסעו לאזור נווה שאנן ומשם צעדו ברגל. קצת לפני
עמדת ההיערכות התגלה הכוח ונורו עליו מספר יריות. היה זה האות
לתחילת ההסתערות. סמוך לשעה 01:45 בלילה הצליחו כוחות לחדור
למנזר. כשהאור החל להפציע התברר שהכוח הישראלי נמצא במצור,
כשהוא מכותר על ידי ערבים וחיילים עירקים שתקפו בלי הרף
ומטווחים קצרים, ירו אל המעברים שבין הבתים והטילו פצצות
מרגמה על גג המנזר. הכוחות הישראליים התרכזו בחצר המנזר, שם
טיפלו בנפגעים, וכך החזיקו מעמד כל היום. בלילה הבא התגברה
ההתקפה אך נהדפה שוב. לאור המצב הקשה, מספר הפצועים הגדול
ומצב התחמושת והאספקה, נשקלה בבוקר ה-1 במאי אפשרות נסיגה,
אלא שכעבור כמה שעות הצליח כוח תגבור ישראלי להגיע למנזר
ולחבור למגינים.

בצהרי 1.5.1948 נקלטה בקשר הודעת הכוח הערבי על מצוקתו
ובקשתו לסגת לאור הלחץ היהודי והתגבור שזרם למקום, ואכן עד
שעות אחר הצהריים נסוגו הערבים - תחילה הלוחמים ואחר כך ברחו
רבים מהתושבים. לפנות ערב היו השכונה והמנזר בשליטה יהודית.
בקרב במנזר סן סימון ביום כ"ב בניסן תש"ח (1.5.1948) נפל בני.
בן כעשרים וחמש בנפלו. בני הובא למנוחת עולמים בבית העלמין
בקריית ענבים.

טוראי משה ברנשטיין

נפל ביום י"א בניסן תש"ח (20.04.1948)
בן 21½ בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין רמת הכובש

משה, בן חנה ויוסף, נולד בשנת תרפ"ה (1925) בפולין, בעיר סמורגון ליד וילנה (כיום - בבלארוס). אביו היה מורה בבית הספר העברי "תרבות" ואמו הייתה מיילדת בבית החולים העירוני. ההורים היו ציונים נלהבים, מורשי הקרן-הקיימת-לישראל בעיר ופעלו רבות למען העלייה לציון. משה ואחיו הקטן התחנכו באווירה זו, דיברו עברית רהוטה מילדותם וחלמו על ארץ ישראל.

משה, הוריו ואחיו הקטן נשלחו לגטו בסמורגון ומשם לוויילנה, שם נספו האם והאח הצעיר. באחד המשלוחים נשלח משה עם אביו למחנה עבודה באסטוניה, ושם מת האב. משה התגלגל בין מחנות ושרד בדרך נס. ביום 3.5.1945 הצליח לברוח מ"צעדת המוות" שערכו הגרמנים ליושבי המחנות כשהחזית התקרבה לגרמניה, ובכוחותיו האחרונים הגיע לצי'כוסלובקיה. בתום המלחמה שב משה לפולין וגילה כי לא נשאר שריד ממשפחתו. הוא נקלט בבית יתומים בהלנבק, ליד העיר לודז', ושם הקים עם חברים נוספים תא ציוני שמטרתו אחת - עלייה לארץ ישראל. לאחר טלטולים נוספים הצליח משה להצטרף לאוניית מעפילים שהפליגה לארץ שנתפסה על ידי הבריטים ומעפיליה נשלחו למחנה מעצר בקפריסין. כעבור כמה חודשים במעצר הורשה משה להיכנס לארץ, כנראה בתחילת 1947. בהגיעו, הצטרף משה לחבריו בהכשרה בקיבוץ בית זרע בעמק הירדן.

חרי זמן קצר עבר לחדרה, בה גרו קרובי משפחתו, והחל לבנות את חייו בעיר זו.

עם פרוץ מלחמת העצמאות התגייס משה לחטיבת "אלכסנדרוני", חטיבה 3 ב"הגנה" אשר הופקדה על הגנת אזור השרון. הוא היה בין הראשונים להתגייס, ואף דירבן את כל מכריו לעשות כמוהו. לאחר שעבר אימונים במחנה "דורה" שליד נתניה וסיימם בהצטיינות רבה הוצב בנפת "אשר" ונשלח כתגבורת לקיבוץ רמת הכובש.

ביום י"א בניסן תש"ח (20.4.1948) הותקפו שתי קבוצות עובדים מהקיבוץ בשדה על ידי כנופייה מקלקיליה. לאחר שהוזעקו לוחמים לעזרה התפתח קרב פנים אל פנים, במהלכו הצליחו המגינים לחסל שלושה מחברי הכנופייה ולהבריח את האחרים.

בקרב נהרגו שני חברי המשק ושלושה לוחמים, ביניהם משה. בן עשרים ושלוש בנפלו. משה הובא למנוחת עולמים בבית הקברות בקיבוץ רמת הכובש.

טוראי

מרדכי (מוֹתֶק) גוטמן

נפל ביום כ"ג באייר תש"ח (01.06.1948)
בן 24 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
הר הרצל

מרדכי, בנם של פייגה ואהרן, נולד בשנת תרפ"ד (1924) בפלונסק שבפולין, גדל בסוחוצ'ין, וסיים שם בית ספר עממי.

ב-1 בספטמבר 1939 פרצה מלחמת העולם השנייה עם פלישתה של גרמניה לפולין. מרדכי שולח למחנות כפייה כבר בתחילת המלחמה, הועבד בפרך על ידי הנאצים אך זכה לראות את יום השחרור. בתום המלחמה הוא נותר השריד היחיד ממשפחתו. בתום המלחמה התגורר בעיר הנובר, ועסק זמן מה בחייטות.

בעזרת חיילי הבריגדה היהודית עבר לאיטליה, וביום 19 ביוני 1946 העפיל ארצה באונייה "יאשיהו ווג'ווד" אשר נתפסה על ידי הבריטים בהגיעה לארץ. מרדכי היה עצור במחנה עתלית כשבועיים. עם שחרורו התיישב בנחלת יצחק ועבד בנגרות.

כשהחלה מלחמת העצמאות התגייס, ושירת בחטיבת הפלמ"ח "הראל" - חטיבה מספר 10 ב"הגנה".

מרדכי השתתף בפעולות רבות עם גדודו. ביוני 1948 השתתף בקרב על מחנה הרדאר שהיה מחנה צבא בריטי ששכן על פסגת הר נישא (כיום היישוב הר אדר) בהרי יהודה.

עם נסיגת הבריטים וחיילי הלגיון ממחנה הרדאר, במחצית מאי 1948,

נכבש המחנה בידי לוחמי החטיבה והחזקתו נמסרה ללוחמי חטיבת "עציוני". אך הצבא הירדני כבש אותו בחזרה ביום 26 במאי 1948 כאשר תקף את המחנה בעוצמה רבה, תוך שהוא מסתייע בשריון ובארטילריה. בקרב זה נפלו כעשרים לוחמים מהחטיבה.

בשל החשש מניתוק הדרך לירושלים וכיבוש היישובים הסמוכים הוחלט לכבוש את הרדאר שוב, ובליל 26-27 במאי 1948 הסתערו עליו לוחמי "הראל". משימה זו לא צלחה.

בליל כ"ג באייר תש"ח (1.6.1948) נערך קרב נוסף בניסיון לכבוש את הר הרדאר, אך מול ביצורי הירדנים ונשקם העדיף כשלה ההתקפה. בקרב נפלו למעלה מעשרה לוחמים, ובהם מרדכי.

בן עשרים וארבע שנים בנפלו.

מרדכי הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בהר הרצל בירושלים ביום כ"ה בחשוון תש"י (17.11.1949).

טוראי יעקב גולדווסר

נפל ביום י"ג באדר ב' תש"ח (24.03.1948)
בן 23 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין סנהדריה

עקב, בנם של רבקה ומאיר, נולד ביום כ"ט באדר תרפ"ה (23.5.1925) בפולין, בעיר שטשבין בגליציה המערבית. גדל במשפחה ציונית משכילה ונאמנה למסורת ישראל. יעקב הצטיין בלימודיו בבית ספר עממי פולני וב"חדר", והמשיך לגימנסיה העברית בקרקוב. הצטיין במקצועות הומניטריים ובלטינית, ומדי ערב הקפיד ללמוד תלמוד. כל בני משפחתו של יעקב נשלחו למחנה ריכוז, שם נספו ההורים והאחות. יעקב הופרד מהוריו ובשנות המלחמה הועבר בין מחנות ועבד כחשמלאי. סבל עינויים ורעב, אף חלה בטיפוס, אך החזיק מעמד. במאי 1945 שיחררוהו הרוסים ממחנה צוויטאו. משם שב יעקב ברכיבה על אופניים לשטשבין, וכשנודע לו כי הוריו ואחותו נספו, המשיך את מסעו באופניים לפראג, התייצב לפני הקונסול הבריטי, הציג עצמו כאזרח ארצישראלי ודרש "להסיעו הביתה". הקונסול הטיסו לפריז וממרסי הגיע לחוף הארץ באוניית מעפילים בערב ראש השנה תש"ו (5.9.1945).

יעקב עבר לגור אצל דודו פנחס גולדווסר בנווה יעקב שמצפון לירושלים. עד מהרה התערה בחיי הבית והסביבה, אהוב היה על כולם, הירבה לעבוד בעבודות הבית ולטייל בירושלים. בשנת תש"ו החל ללמוד מתמטיקה באוניברסיטה העברית. כעבור שנה, עבר למחלקת מדעי

הרוח והחל ללמוד ארכיאולוגיה וגיאוגרפיה היסטורית של ארץ ישראל. היה אחד התלמידים הבולטים במחלקה. הרבה לשקוד על הספרות במקצועות אלה בספריית האוניברסיטה ובספריות מוסדות המדע הזרים בירושלים והגיע לבקיאות עצומה בביבליוגרפיה, שהיה בה לעזר לחבריו ואף למוריו.

בראשית דצמבר 1947, בפרוץ מלחמת העצמאות, הופסקו הלימודים ויעקב התמסר לשמירה באזור מגוריו. בהמשך צורף למחלקת חי"ש (חיל שדה) ששלחה ה"הגנה" מירושלים לתגבורת, ועמד על המשמר מול התקפות הערבים ו"שמירת הסדר" העוינת של הבריטים. בראש חודש אדר א' תש"ח עמד מול התקפה גדולה של הערבים על הכפר.

ביום 22.3.1948 נסע יעקב לירושלים למסור את כתבי היד של מחקריו, ששקד עליהם בבית בין שמירה לשמירה, ולהביא מזון לקרובים ולשכנים בנקודה הנצורה. כעבור יומיים ביקש לחזור, ובי"ג באדר ב' תש"ח (24.3.1948) קיבל לאחר בקשות רבות מקום בשיירת האספקה שנשלחה לנווה יעקב ולעטרות. שתי מכוניות השיירה נעצרו על ידי מוקשים שטמנו ערבים ליד הכפר שועפאט, ובקרב בין הערבים ובין המגינים נפלו שישה עשר מאנשי השיירה, ביניהם יעקב. יעקב היה בן עשרים ושלוש בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות בסנהדריה, ירושלים.

טוראי חנן גרובר

נפל ביום ט' בתמוז תש"ח (16.07.1948)
בן 18 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי הר הרצל

חנן, בנם של שרה ומשה, נולד בה' בשבט תר"ץ (3.2.1930) בפולין, בעיירה קפיצ'ניץ שבמחוז טרנופול (כיום אוקראינה). הוריו, אנשים אמידים ונכבדים בעיירה, היו בעלי משק חקלאי ועבדו את אדמתם. הילד ירש מהם את אהבת החקלאות, למד את עבודות המשק ובגיל צעיר מאוד החל גם הוא לעבוד. בפרוץ מלחמת העולם השנייה נפסקו לימודיו, ומאז הקדיש את זמנו לעבודת המשק.

הוריו של חנן נרצחו על ידי הנאצים כבר בראשית המלחמה. הוא ואחותו הצליחו לברוח, מצאו מקום מסתור אצל פולנים אשר הסכימו להעסיקם בזכות היכרותם עם עבודת החקלאות, וכך ניצלו. אולם אחרי המלחמה נרצחה גם אחותו של חנן כאשר פורעים פולנים גזלו את שארית רכושם, והוא נותר יתום, שריד אחרון למשפחתו.

חנן הצטרף לקיבוץ הכשרה בגרמניה, משם עבר לצרפת וב-9 ביולי 1946 העפיל לארץ במסגרת "עליית הנוער" שנתפסה על ידי הבריטים, וכל נוסעיה הובאו למחנה המעצר בעתלית. לאחר שחרורו מעתלית נקלט חנן בקיבוץ שדה נחום שבעמק יזרעאל, שם שהה שנה וחצי השלים את לימודיו ועבר הכשרה. היה ידוע כבעל מזג טוב, עובד חרוץ וחבר נאמן. כשפרצה מלחמת העצמאות התגייס עם כל חברי ההכשרה לגדוד השישי ("ירושלים") של הפלמ"ח. שירת כמקלען.

עם גיוסם שהו חברי ההכשרה ברמת הכובש עד שהועברו לחזית ירושלים. צורפו לוחמי הגדוד השישי לחטיבת "הראל" של הפלמ"ח - חטיבה מספר 10 ב"הגנה" - ונטלו חלק בקרבות הגדוד בגזרת ירושלים ולטרון.

ערב ההפוגה השנייה, בט' בתמוז תש"ח (16.7.1948), יצאו חנן וחבריו למבצע "מיקי", שהיה חלק ממבצע "דני", הותקף, בין היתר, המתחם הירדני הגדול בלטרון שחסם את הדרך לירושלים ושנתפס כאיום על "דרך בורמה" הסמוכה, שנפתחה שבועות ספורים קודם לכן.

לוחמי הפלמ"ח נאלצו לסגת תוך קרב קשה. חנן, שהיה במחלקה הפורצת, ירה במקלעו עד שחל בו מעצור. בהרימו את ראשו כדי לתקן את המקלע נפצע בבטנו מכדור אויב. בעודו מדמם קרא: "שלום חבריה, אני מת צעיר כל כך..." אלו היו מילותיו האחרונות. בן שמונה-עשרה בנפלו. חנן נחשב תחילה כנעדר. גופתו נמצאה מאוחר יותר ועם יתר חללי הקרב הובא למנוחת עולמים ביום י"א באדר תש"י (28.2.1950) בבית העלמין הצבאי בהר הרצל בירושלים.

סגן שלמה גורפינקל

נפל ביום ד' בתמוז תש"ח (11.07.1948)
בן 34 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
הר הרצל

שלמה, בנם של פאולינה וירמיהו, נולד ביום ח' באלול תרע"ד (30.8.1914) ברוסיה, בעיר יליזבתגרד (היום - קירובוגרד שבאוקראינה).

שלמה נתייחס מאביו בילדותו, ובהיותו בן שמונה עבר עם אמו לוילנה שבלטא. הצטיין בלימודיו, גילה התמדה ויסודיות, ובסיום לימודיו בגימנסיה המשיך ללימודים גבוהים באוניברסיטה. בהיותו סטודנט, השתתף במאבק של סטודנטים יהודים על זכויותיהם וכבודם. הוא בלט ביושרו, בעוז רוחו ובמרץ בלתי נלאה. בסיום לימודיו הוסמך כדוקטור לרפואה.

כאשר הוכרז על הקמת גטו בוילנה, בספטמבר 1941, היה שלמה ממארגני העבודה הרפואית בבית החולים היהודי, שהמשיך לפעול למרות התנאים הקשים. באותה עת אמו נפטרה בפתאומיות. בשנת 1942 התארגנה בגטו וילנה מחתרת יהודית לוחמת - פרטיזנים. שלמה היה מהראשונים שהצטרפו למחתרת. בספטמבר 1943 נערכו אקציות גירוש למחנות ריכוז והגטו חוסל, אלפים נשלחו לסוביבור, שם נרצחו. שלמה וחבריו למחתרת ברחו ליערות ומשם המשיכו

להילחם בגרמנים ושימש כרופא ללוחמים הפרטיזנים.

בתום המלחמה באוקטובר 1945, עלו שלמה ורעייתו לא"י באונייה "טרנסילבניה" דרך רומניה.

בארץ, זכה שלמה במלגה, ובמשך שנתיים השתלם בבית החולים "הדסה" בירושלים. בסוף שנת 1947 נתקבל שלמה כמומחה במכון הרנטגן של בית החולים "הדסה" בירושלים. בחורף תש"ח, עם תחילת מאורעות מלחמת העצמאות, הקדיש הרבה מזמנו לשירות רפואי לנפגעי ה"הגנה". גם רעייתו השתתפה בהגנת העיר.

בראשית המלחמה שימש שלמה כרופא גדודי בפלוגת השירות הרפואי של "הדסה", היה מסכן עצמו בהליכתו ברחובות החשופים להגיש עזרה לפצועים. עזר בארגון השירות הרפואי בירושלים ומילא תפקידים בשכונת מונטיפיורי, בתלפיות, באזור בית צפפה ועוד. במשך כמה שבועות שירת עם מגיני העיר העתיקה.

ב-1 ביוני 1948 נקרא שלמה לגיוס מלא, הוא הוצב כרופא בדרגת סגן בגדוד 64 של חטיבת "עציוני" (חטיבת "ירושלים") - חטיבה מספר 6 ב"הגנה". ביולי 1948 נשלח שלמה לארגן מחדש את העזרה הרפואית לאחד מגדודי הפלמ"ח שחנה באזור שער הגיא. ביום ד' בתמוז תש"ח (11.7.1948), באחד מגלי ההפגזות הקשים שפקדו את ירושלים, עשה את דרכו לקבל הוראות בענייני תפקידו החדש. ליד קפה "אימפריאל" בירושלים פגע בו פגז האויב. שלמה נהרג במקום. עמו נפל החובש שליווה אותו.

שלמה היה בן שלושים וארבע בנפלו. נטמן בשייח' באדר א', וביום כ"ח באלול תש"י (10.9.1950) הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בהר הרצל בירושלים. הותיר רעיה - אלמנה.

טוראי

משה-יעקב (מוניק) שילק

נפל ביום ה' בסיון תש"ח (12.06.1948)
בן 24 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
הר הרצל

משה, בן שרה וצבי-אברהם, נולד ביום ג' באייר תרפ"ד (7.5.1924) בפולין. למד בבית ספר יסודי ותיכון בעירו קאליש.

עם הכיבוש הגרמני נתפסו משה ומשפחתו ושולחו למחנות. משה הופרד מהוריו ושהה במחנות בפולין ובגרמניה. פעמיים ניסה לברוח ונתפס, אך כמה חודשים לפני השחרור הצליח להימלט בקפיצה מהרכבת בשעת דהירתה. בקפיצה זו נשברו כל שיניו.

משהסתיימה המלחמה שב משה לעיר הולדתו ונוכח לדעת כי נותר שריד יחידי מכל משפחתו. כעבור זמן מה החליט לעלות לארץ ישראל. עד מהרה נמנה על החברים הפעילים בתנועת "הבריחה", היה בין מארגני העלייה ועסק בעיקר בהברחת ניצולים דרך הגבולות. משה נהג להתחפש ליווני וכך היה מעביר עולים דרך גבול איטליה-אוסטריה. הוא נפצע כמה פעמים כאשר ברח מפני שומרי הגבולות אולם לא ויתר, והמשיך בעבודתו זו עד שהגיע תורו לעלייה לארץ ישראל.

באפריל 1946 הגיע לנמל האיטלקי לה ספציה. המעפילים התכוונו לעלות על הספינות "דב הוז" ("פדה") ו"אליהו גולומב" הבריטים שניסו למנוע זאת זכו במחאה רבת היקף שאורגנה ע"י משה ועוררה הד תקשורת רחב שאילץ את הבריטים להסכים להפלגת האוניות שיצאו לארץ ביום 8 במאי 1946. עם הגעתן לארץ הורשו המעפילים לרדת

באין מפריע.

עם הגיעו החל משה בעבודה חקלאית בפרדס חנה ובכרכור. אחר כך עבר לגור אצל קרוביו בשכונת שפירא בתל אביב ועבד כטפסן בבניין. בשעות הפנאי למד עברית יחד עם חבריו יוצאי המחנות.

משה היה פעיל ב"הגנה" החל מזמן קצר לאחר בואו לארץ. עם תחילת מלחמת העצמאות התגייס לפלמ"ח ושירת בגדוד הרביעי ("הפורצים") במסגרת חטיבת "הראל" - חטיבה מספר 10 ב"הגנה".

באביב 1948, לקראת מבצע "נחשון", הועבר הגדוד לגזרת ירושלים. מאז ישבו הלוחמים באזור הקיבוצים מעלה החמישה וקריית ענבים, משם יצאו למלחמה על העיר ירושלים ופריצת הדרך אליה.

קיבוץ קריית ענבים ספג הפגזות רבות מתחילת מלחמת העצמאות. ב-10 ביוני 1948, ערב ההפוגה הראשונה במלחמה, הפגיו הצבא הירדני את קריית ענבים בעוצמה רבה. אחד הפגזים פגע במדרכה המובילה לחדר האוכל, שם עמדו לוחמי "הראל". הרסיסים, שהתפזרו לכל עבר, גרמו למותם של כעשרה לוחמים ולפציעתם הקשה של רבים נוספים.

משה היה בין הפצועים בהפגזה. הוא הובהל לבית החולים, אך כעבור יומיים, בה' בסיון תש"ח (12.6.1948), נפטר מפצעיו.

בן עשרים וארבע בנפלו. משה נטמן בבית הקברות הארעי בשכונת סנהדריה בירושלים. ביום ט"ז בחשוון תשי"ב (15.11.1951) הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בהר הרצל, ירושלים.

טוראי צבי-הירש שכנר

נפל ביום ג' באייר תש"ח (12.05.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
נחלת יצחק

צבי, בנם יחידם של בת-שבע ופיבוש, נולד ביום א' בניסן
תרפ"ז (3.4.1927) בפולין, בעיירה זאלשצ'יק גדל והתחנך בעיירת
הולדתו.

כל בני משפחתו של צבי חוסלו בידי הגרמנים. אף הוא עצמו היה על סף
המוות כאשר הועמד בשורה מול הרוצחים שעמדו לירות בו ובעומדים
לידו, אך הצליח להימלט. צבי מצא מקלט אצל איכרים נוצרים,
למראית עין קיבל את כל מנהגי חייהם אך גם במקום מחבואו בכפר
קיים את מצוות היהדות בסתר. כך נהג עד תום המלחמה, כשהוא נודר
לעצמו להגיע לארץ ישראל מיד כשיוכל.

בשנת 1946 העפיל צבי לארץ באונייה "דב הוז" ("פדה"). הבריטים
שניסו למנוע את הפלגתה כמו גם את הפלגת האונייה "אליהו גולומב",
זכו במחאה רבת היקף שאורגנה ועוררה הד תקשורת רחב שאילץ את
הבריטים להסכים להפלגת האוניות שיצאו לארץ ביום 8 במאי 1946.

עם הגעתן לארץ הורשו המעפילים לרדת

בהגיעו קבע צבי את מקום מגוריו בחולון. קרוביו בארצות הברית
הפצירו בו כי יבוא אליהם, אך הוא סירב לעזוב את הארץ ובחר בחיי
פועל.

הוא עבד בנגרות רהיטים ובבית החרושת "לודז'יה", ותקופה מסוימת
שירת כנוטר.

הוא היה אדם בעל רוח רעננה ונדיבה, שהפיץ סביבו אור ושמחה
ושהיווה עבורה מקור נחמה ותמיכה. צבי היה מסור לחבריו בכל נפשו,
התייחס אליהם כמו לאחיו ובאהבה חלק אתם פת לחם.

עוד לפני מלחמת העצמאות היה צבי חבר ה"הגנה". כשפרצה המלחמה
מיהר להצטרף ללוחמים. הוא שירת בגדוד 51 של חטיבת "גבעתי" -
חטיבה מספר 5 ב"הגנה". במסגרת זו השתתף בפעולות רבות, בתחילה
כרובאי ובהמשך כרגם. נטל חלק בקרבות שהתחוללו סביב חולון ובת
ים, בקרב תל-א-ריש, בית דגין ועוד.

באחד הקרבות, שהתחולל בלילה אפל ונטול כוכבים, תעה צבי בדרך בין
עמדות האויב, אך הצליח לחמוק ולחזור בשלום לבסיסו. בהתקפה על
גיבליה, כשראה את חברו לנשק מונח בשלולית דם, רץ אליו תחת מטר
אש והעבירו למקום מבטחים. באחת הפעולות נגד כפר הפורעים יאזור
התפוצץ "בקבוק מולוטוב" על ברכיו, אך צבי התעשת במהרה וחזר
ללחימה.

במאי 1948 השתתף צבי במבצע "מכבי" שמטרתו הייתה לפרוץ את
הדרך לירושלים, לכבוש את היישובים המאיימים בפרוזדור ירושלים
ואת לטרון.

ביום ג' באייר תש"ח (12.5.1948) יצא כוח מחטיבת "גבעתי" במספר
משוריינים להעביר תחמושת לכוחות "הראל" של הפלמ"ח בגזרה
המזרחית. ליד דיר-איוב (סמוך לחולדה) נתקל הכוח בשריוניות
בריטיות שפתחו עליו באש וספג נפגעים רבים, בהם עשרה הרוגים. צבי,
שנסע במשוריין הראשון, נפגע מפגז האויב ונהרג.

בן עשרים ואחת בנפלו. צבי הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי
בנחלת יצחק.

טוראי אשר (אנשיל) שמולביץ

נפל ביום כ"ז בחשוון תש"ט (29.11.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו בית העלמין הצבאי רחובות

אשר, בן חנה-איטה ויעקב, נולד בשנת תרפ"ז (1927) בפולין, בעיירה ויירושוב, גדל והתחנך בעיירת הולדתו.

אשר הופרד מהוריו בתחילת המלחמה ובהמשך נדד בין מחנות השמדה שונים. תחנתו האחרונה הייתה באושוויץ. אשר, שרד יחידי מכל משפחתו.

בשנת 1946 עלה לארץ כמעפיל. זמן קצר שהה אשר בקבוצת גניגר, ובתחילת 1947 עבר לתל אביב. מחודש מרס 1947 עבד כפועל ניקיון בבית הנכים בתל אביב.

במרס 1948, ימי מלחמת העצמאות, התגייס אשר לשורות ה"הגנה". צורף לחיל השריון ולגדוד 53 ("הפרברים") של חטיבת "גבעתי" - חטיבה מספר 5. הוא השתתף בליווי שיירות בקווי רחובות, גדרה ובאר טוביה, בהמשך היה בין מגיני נגבה ונטל חלק בכל קרבות החטיבה בדרום הארץ.

באוקטובר 1948 השתתף במבצע "יואב" לשחרור הנגב. במבצע זה פעל גדוד 53 לראשונה במסגרת גדודית מלאה, על כל יחידותיו, והיה שותף למאמץ לכתר את "כיס פלוגיה" (כיום אזור קריית גת, צומת פלוגות), בו נלכדו אלפי חיילים מצרים.

הלוחמים ביקשו למנוע את אפשרות חילוץ של המכותרים על ידי צבאות מצרים וירדן, שהתבססו בהר חברון ונתפסו כאיום על ירושלים והנגב. לפיכך ביצעה "גבעתי" שורת פשיטות לעומק הר חברון ואזור חבל לכיש, טיהרה מספר מוקדים ותפסה משלטים.

אחת הפשיטות נעשתה על הכפר סיקה, כ-10 ק"מ מדרום-מזרח לבית גוברין. ביום כ"ז בחשוון תש"ט (29.11.1948) הסתער כוח מגדוד 53 על הכפר והשתלט עליו, אך נתקל באש צלפים ערבים שהומטרה מגבעות הסביבה. בקרב זה נפגע אשר אנושות בראשו. הוא פונה על ידי חבריו לבית החולים תחת אש הצלפים, אך כעבור זמן קצר נפטר מפצעיו.

המצרים הצליחו להחזיק ב"כיס פלוגיה" עוד כחודש, עד שבתום מבצע "חורב" בינואר 1949 הסכימו לנסיגה ולהפסקת אש.

אשר היה בן עשרים ואחת בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי ברחובות.

טוראי יצחק שניצר

נפל ביום כ"ב בניסן תש"ח (01.05.1948)
בן 22 בנופלו
מקום מנוחתו בית העלמין דן

יצחק, בנם של רוזה ופייבל, נולד ביום ב' באלול תרפ"ו (12.8.1926) בפולין, בעיר קרקוב. גדל והתחנך בעיר הולדתו. אין פרטים על קורות יצחק ומשפחתו בשואה, אך ידוע כי מלבדו כולם נספו. זמן קצר אחרי תום המלחמה הגיע יצחק לאיטליה, וב-19 ביוני 1946 עלה בנמל סוונה על אוניית המעפילים "יאשיהו ווג'ווד". הבריטים איתרו את הספינה בלב ים, הצמידו אליה משחתת והנחיתו על סיפונה חיילים. המעפילים הניפו כרזה באנגלית בה נכתב: "שרדנו את היטלר, המוות לא זר לנו. דבר לא ירחיקנו ממולדת היהודים. דמכם בראשכם באם תעזו לירות באוניה בלתי חמושה זו". הבריטים אמנם לא ירו, אך ליוו את הספינה עד הגיעה לנמל חיפה, שמונה ימים לאחר צאתה לדרך. בחיפה הורדו ממנה המעפילים והובלו למחנה המעצר בעתלית. יצחק וחבריו מ"השומר הצעיר" שוחררו ממחנה עתלית לאחר שבועיים. הם חברו לגרעין על שם טוסיה אלטמן - גרעין שהתיישב זמנית בקיבוץ עין המפרץ. עם פרוץ מלחמת העצמאות, נשלח הגרעין כתגבורת לקיבוץ דן בגליל העליון המזרחי. מראשית המלחמה היו חבריו הבוגרים מגויסים לארגון

ה"הגנה", ולאחר מכן להגנה המרחבית של צה"ל. עם חבריו השתתף יצחק באימונים הצבאיים ובמהרה נשא אף הוא בעול הביטחון. הוא מילא באחריות את חובותיו בעבודה ובשמירה, ללא לאות ומתוך הזדהות. ביום כ"ב בניסן תש"ח (1.5.1948) בשעות הבוקר החלה התקפה כבדה על קיבוץ דן מכיוון תל אל-קאדי (כיום תל דן). הקיבוץ לא היה מבוצר וחסרו בו תעלות קשר. יצחק מיהר לעמדת ההגנה שלו כשהוא חשוף לאויב, ונפגע אנושות מצרור יריות. חבריו נשאוהו אל נקודת העזרה הראשונה, אולם הוא נפטר מאיבוד דם. בן עשרים ושתיים בנפלו. יצחק הובא למנוחת עולמים בבית העלמין של קיבוץ דן. היה הקורבן הראשון של הקיבוץ במלחמת העצמאות.

טוראי

ישראל-חיים (איזי) שפיגל

נפל ביום י"א בתמוז תש"ח (18.07.1948)
בן 23 בנופלו
מקום מנוחתו : בית העלמין הצבאי
הר הרצל

חיים, בן גיטל ומשה-יוסף, נולד בשנת תרפ"ה (1925) ברומניה, בעיר קרולה (קרלי-מארי). חיים למד בחדר ובבית הספר של הקהילה, והמשיך לבית ספר תיכון.

הוריו, אחיו ואחיותיו של חיים נספו באושוויץ. הוא עצמו נשלח, עם בני נוער אחרים, למחנות כפייה, הועסק בעבודות פרך אך שרד. את יום השחרור זכה לראות במחנה בגרמניה.

בשנת 1947 עלה חיים ארצה בנתיב ההעפלה. השתקע בירושלים וכעבור זמן קצר החל לעבוד באוניברסיטה העברית.

כשפרצה מלחמת העצמאות גויס חיים והוצב בחטיבת "עציוני" - חטיבה מספר 6 של ה"הגנה", שלוחמיה באו מירושלים והסביבה. שירת בפלוגה ג' בגדוד 67. השתתף במשך חודשים ארוכים ורצופים בהגנה על העיר, על הדרכים אליה ועל יישובי הסביבה. אחד ממוקדי ההתלקחות המרכזיים בירושלים היה אזור "בתי מנדלבאום" (כיום כיכר פיקוד מרכז). בפרוץ קרבות "עשרת ימים" ביולי 1948, בתום ההפוגה הראשונה במלחמה, ניסה הצבא הירדני להשתלט על האזור במטרה להשיג מאחז בצפון העיר ולאיים על השכונות היהודיות. ב-12 ביולי 1948 פתחו הירדנים בהפגזה כבדה על בתי מנדלבאום וארבעה ימים

מאוחר יותר תקפו רגלית וכבשו כמה מהעמדות הישראליות. לוחמי "עציוני" השיבו בהתקפות נגד, וכבשו שוב את העמדות. במשך ארבע יממות רצופות התחוללו באזור כמה מהקרבות הקשים שידעה ירושלים במלחמת העצמאות, כאשר על העמדות והבתים משתלטים שני הצדדים לסירוגין.

הקרבות הגיעו לשיאם ביום י"א בתמוז תש"ח (18.7.1948), יום לפני ההפוגה השנייה במלחמה. בקרבות ביום זה נפלו 15 לוחמים ישראלים, וחיים ביניהם.

חיים היה בן עשרים ושלוש בנפלו. נטמן בשייח' באדר א'. ביום כ"ח באלול תש"י (10.9.1950) הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בהר הרצל בירושלים.

טוראי שמשון שפר

נפל ביום כ"ה באייר תש"ח (03.06.1948)
בן 23 בנופלו
מקום מנוחתו בית העלמין הצבאי
כפר ורבורג

שמשון, בן אסתר ויצחק, נולד בחודש חשוון תרפ"ז (אוקטובר 1926), ביוגוסלביה, בעיר סומבור בסרביה. סיים בעירו בית ספר יסודי, אחר כך למד נגרות ועבד במקצועו. שמשון ומשפחתו היו בין המשולחים לאושוויץ, שם נרצחו ההורים. אחיו הבכור של שמשון נמלט לרוסיה ושם מת ממחלה. רק הוא הצליח לשרוד מכל המשפחה. תחילה הצטרף לפלוגת עבודה, בהמשך הגיע למחנה ברגן-בלזן ובו שהה עד תום המלחמה.

לאחר ששוחרר מהמחנה היה שמשון פעיל בארגון העלאת מעפילים לארץ. בשנת 1946 עלה אף הוא באונייה "אנצו סירניי. זו הייתה אוניית המעפילים הראשונה שתפסו הבריטים אחרי מלחמת העולם השנייה. האונייה אולצה להיכנס לנמל חיפה, שם השתלטו החיילים הבריטים על המעפילים והובילו אותם למחנה המעצר בעתלית.

כעבור כמה שבועות שוחרר שמשון ממחנה המעצר והתקבל בבית דודו יחיאל, בתל אביב. בני המשפחה אימצו אותו לבן ועד מהרה החל ללמוד עברית ולעבוד כנגר.

במחצית שנת 1947 הצטרף שמשון ל"הגנה" ועבר אימונים. בפרוץ מלחמת העצמאות הוא צורף לחי"ש (חיל שדה) בתל אביב, והשתתף בהגנת שכונת שפירא ושכונת התקווה.

באפריל 1948 צורף שמשון לגדוד 54 בחטיבת "גבעתי", חטיבה 5 ב"הגנה". מאז השתתף בפעולות הלחימה, ביניהן במבצע "נחשון" ובאבטחת שיירות לירושלים. בכל הפעולות הצטיין כמקלען מעולה. בחופשותיו המעטות היה מגיע לנוח בבית קרוביו בתל אביב.

עם הפלישה המצרית הועבר הגדוד לאזור איסדוד (אשדוד). בליל 2/3 ביוני 1948, במסגרת מבצע "פלשת", תקפו כוחות "גבעתי" את המערך המצרי ליד גשר כביש החוף (כיום - גשר "עד הלום"). ההסתערות נבלמה באש כבדה של האויב והכוחות נאלצו לסגת. ההתקפה נכשלה אמנם, אך אילצה את המצרים להיערך במקום ובלמה את התקדמותם צפונה לעבר תל אביב.

בקרב זה, ביום כ"ה באייר תש"ח (3.6.1948), נפלו למעלה מעשרים לוחמים וביניהם שמשון.

שמשון היה בן עשרים ושתיים בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בכפר ורבורג.

טוראי יעקב-נוח שק

נפל ביום כ"ג בחשוון תש"ט (25.11.1948)
בן 27 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי
כפר ורבורג

יעקב, בן רחל וראובן, נולד ביום ב' באדר א' תרפ"א (10.2.1921) בפולין. בילדותו היגרו הוריו לבלגיה והוא גדל באנטוורפן, שם קיבל חינוך דתי ולמד עברית ואידיש. לאחר שסיים בית ספר תיכון למד את מקצוע ליטוש היהלומים, ועבד בו. כל משפחתו של יעקב נלקחה למחנות הסגר והשמדה ונרצחה. הוא היחידי ששרד בחיים, לאחר שהיה כלוא שלוש שנים במחנה עינויים. עם השחרור חזר לבריסל, משם עבר לאנטוורפן וחיכה לאישור כניסה לארצות הברית, שם גרה דודתו, קרובתו היחידה ששרדה. החלטתו הייתה איתנה - לנטוש את היבשת הארוכה, בה איבד את כל היקר לו. המאבק בבריטים ובערבים בארץ, ובשורת מלחמת העצמאות שהחלה כאן, עוררו ביעקב, שעדיין שהה בבלגיה והמתין לאישור יציאה, את רגש המולדת. מבלגיה עבר לצרפת, הצטרף למח"ל (מתנדבי חוץ לארץ) והגיע לארץ ב-12.7.1948. על סיפון האונייה בה הגיע שימש מתורגמן - דוברי שמונה לשונות היו באונייה זו, וידיעותיו בעברית היו לעזר רב. עם בואו לארץ צורף יעקב לחיל השריון ולגדוד 54 בחטיבת "גבעתי", חטיבה 5. הוא הוכשר כחובש, וגילה הצטיינות רבה בקרבות הגדוד בתפקידו כחובש פלוגתי. בנובמבר 1948 לחם יעקב עם יחידתו בדרום, באזור עיראק אל-מנשיה.

כפר ערבי ששכן בסמוך לתל עתיק (כיום תל עיראני, בקרבת קריית גת) הכוחות המצריים התבססו בסמוך לכביש שבין מגידל (כיום מגדל) לבית גוברין (כיום בית גוברין), במטרה לחבר בין ציר פלישתם במישור החוף לכוחותיהם בהר חברון.

מערך הביצורים המצרי ניתק את הנגב ממדינת ישראל הצעירה וסיכן את היישובים היהודיים הסמוכים. לפיכך נעשו כמה ניסיונות לכבוש את עיראק אל-מנשיה, כולל במבצע "יואב" באוקטובר 1948, אך לא צלחו.

ביום כ"ג בחשוון תש"ט (25.11.1948) השתתף יעקב בקרב של יחידתו באזור עיראק אל-מנשיה. במהלך הקרב, עת חש לטפל בפצוע, נפגע מכדור בראש ונהרג.

יעקב היה בן עשרים ושבע בנפלו. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בכפר ורבורג.

טוראי משה פרידריך

נפל ביום א' בטבת תש"ח (14.12.1947)
בן 24 בנופלו
מקום מנוחתו בית העלמין הצבאי הר הרצל

משה, בן חיה ונתן, נולד ביום כ"ב באייר תרפ"ג (8.5.1923) בפולין, בעיר סלומניקי. כבן למשפחה דתית מכובדת, עוד לפני היותו בר מצווה למד בקבוצת נערים "בני מצווה". בהדרכת אחותו רכש לו ידיעות יסוד בלימודים כלליים, והוסיף להשתלם בהם. כשהיה משה בן 13 יצא מהבית בלא הסכמת הוריו והלך לשיבת ברנוביץ. משם המשיך לשיבת "חכמי לובלין". הוא הצטיין בתפיסה מהירה ובזיכרון נפלא, למד בהתמדה ובגיל 17 קיבל היתר הוראה. העיר נכבשה על ידי הגרמנים ב-18 בספטמבר 1939 ומיד החלו שילוחים לעבודת כפייה. משה גלה עם ראש הישיבה לעיירה קטנה, שם המשיך בלימודיו. אחר כך חזר לעיר הולדתו סלומניקי, שכבר הייתה כלולה בתחום הממשל הגרמני. ביוני 1942 גורשו רבים למחנה ההשמדה בלז'ץ. משה נשלח למחנה לעבודות כפייה בסקרז'יסקו קמינקא שבמחוז קיילצה. במחנה העבודה הועסק משה באחד ממפעלי הנשק. בסוף יולי 1944 הועבר לבוכנוואלד. במאי 1945 שוחרר משה מבוכנוואלד, בבוא הצבא האמריקני. עם שחרורו נסע משה לפולין בתקווה למצוא את בני משפחתו ומצא שכולם הושמדו על ידי הגרמנים. זמן מה עסק בהברחת יהודים מפולין לגרמניה, ובסוף שנת 1945 עבר לשם גם הוא. משה הצטרף לתנועת "נוח"ם" (נוער חלוצי מאוחד).

במחנה העקורים דגנדורף שבבווריה הדרומית היה ממייסדי קיבוץ "לנגב" ועסק בו בפעילות תרבותית. כשהגיעה למחנה קבוצת נוער מפולין דאג להכשרתם. הוא ראה זאת כמשימת חייו ללמד את הילדים, שרידי המחנות, ולחנכם כבנים נאמנים לעם ולארצם. משה הקים בית ספר והורה בו בהתאם למה שזכר מלימודיו, הוציא עיתון והירצה במסיבות ובשיעורים. עם חברי "לנגב" עלה משה ארצה באוניית המעפילים "לטרוון", שנתפסה ע"י הבריטים ונגררה לנמל חיפה ומשם גושו המעפילים לקפריסין. קפריסין נתפגל הקיבוץ בו היה חבר משה. ייאושו היה גדול כל כך שכמעט שם קץ לחייו, אך חבריו הקרובים מנעו בעדו והצילוהו. ביום 18 באפריל 1947 הגיע משה שנית לחופי הארץ, ונשלח למחנה המעצר בעתלית. בשבתו במחנה כתב סיפורים ומחזות, כן ליכד סביבו קבוצת נוער דתי והורה להם שיעורים בתלמוד. לאחר שחרורו מהמעצר הצטרף משה לכפר עציון שעל פי החלטת החלוקה של האו"ם מיום 29 בנובמבר 1947 לא נכלל בתחומי המדינה היהודית. מיד לאחר מכן פתחו ערביי הסביבה בהתקפות על הגוש ועל הדרכים אליו מירושלים וצרו עליו מכל עבר. בחודשים הבאים הגיעה אספקה לגוש רק בשיירות מאובטחות או מהאוויר. כל מתיישיבי הגוש שירתו בהגנתו במסגרת חטיבת "עציוני" (חטיבת "ירושלים") - חטיבה מספר 6 ב"הגנה". גם משה היה במגינים, ובהתלהבות חסידית ממש היה כותב על אימוני השדה, שהשתתף בהם לראשונה. זמן קצר לאחר תחילת ההתקפות על הגוש, ביום א' בטבת תש"ח, (14.12.1947) נפל משה באחת מעמדות ההגנה בכפר עציון. בן עשרים וארבע בנפלו. משה נקבר בכפר עציון.

טוראי

אברהם (הירשקה) פרייס

נפל ביום כ"ו בכסלו תש"ט (28.12.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו בית העלמין הצבאי נחלת יצחק

אברהם, בן רוזה ומשה, נולד בשנת תרפ"ז (1927) בעיירה קרוז' בליטא. בן לאב סוחר, אח לזאב ולדוד. סיים בית ספר עממי בעיירת הולדתו. גילה כישרונות גדולים בלימודיו, אהב מוזיקה ולמד נגינה בפסנתר. כל בני משפחתו הענפה של אברהם נרצחו בשואה, רק הוא שרד והגיע ליום השחרור.

בראש השנה תש"ז (ספטמבר 1946) עלה אברהם לארץ ישראל והתיישב בבני ברק. הוא למד את מלאכת הטווייה ועבד בה. נקשר לארץ, וכשהגיעה דודתו מאמריקה לבקרו וביקשה כי יצטרף אליה ויחזור עמה לשם - סירב ללא היסוס. זמן קצר לאחר בואו לארץ הצטרף אברהם ל"הגנה". עם פרוץ מלחמת העצמאות התייצב בשורות המגינים, ועם הקמת צה"ל צורף לפלוגה הדתית בגדוד 33 של חטיבת "אלכסנדרוני" - חטיבה מספר 3. לחם בשורות הגדוד באזור המרכז, ובהמשך בדרום. בדצמבר 1948 השתתף אברהם בקרב בעיראק אל-מנשיה במבצע "חורב". עיראק אל-מנשיה היה כפר ערבי ששכן בסמוך לקריית גת של ימינו (כיום אזור תל עיראני). שימש אחד המשלטים של הכוחות המצרים שפלו לארץ וכוותרו ב"כיס פלוג'ה". במבצע "חורב", לקראת תום מלחמת העצמאות, הוחלט לשחרר את הדרך לנגב ולא לפץ את המצרים לסגת, ובמסגרת זו נערך מבצע "חיסול" נגד כוחות האויב

ב"כיס פלוג'ה."

על יחידתו של אברהם הוטל לפרוץ לעיראק אל-מנשיה. ביום כ"ו בכסלו תש"ט (28.12.1948) פרצו כוחות "אלכסנדרוני" לכפר מדרום והשתלטו על חלקו, אך הסתערוותם על התל שמצפון לכפר נהדפה. בינתיים התאוששו המצרים, תקפו ואילצו את הכוחות הישראליים לסגת. כ תשעים מלוחמי היחידה נפלו בקרב, ביניהם אברהם. אברהם היה בן עשרים ואחת בנפלו. נקבר בפלוג'ה. ביום י"ז בכסלו תש"י (8.12.1949) הועבר למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בנחלת יצחק.

טוראי גדליה (דלציו) פרמינגר

נפל ביום י"א בתמוז תש"ח (18.07.1948)
בן 19 בנופלו
מקום מנוחתו: בית העלמין הצבאי הר הרצל

גדליה, בנם של שושנה-רייזל ושמעון, נולד ביום ז' בחשוון תר"ץ (10.11.1929) ברומניה, בעיר צ'רנוביץ (כיום אוקראינה). למד בבית ספר יסודי בעיר מגוריו.

גדליה, הוריו ושלוש אחיותיו נכלאו במחנה הסגר באוקראינה. שני אחים נוספים שלו נרצחו עם כניסת הגרמנים לעיר. בחודשים הבאים נספו כל בני המשפחה. גדליה היה היחיד שניצל, ונאסף על ידי דודיו. לקראת תום המלחמה חזר גדליה לרומניה, וביום 17 ביולי 1944 עלה ארצה עם ילדי טרנסניסטריה במסגרת "עליית הנוער".

ארץ התחנך גדליה במוסד החינוכי-חקלאי "עליה" בפתח תקווה. דודו רצה לקחתו אליו לארצות הברית, אולם גדליה סירב לעזוב את הארץ. הוא זכור כתלמיד ירא שמיים, מצטיין וראשון בכיתתו.

בפרוץ מלחמת העצמאות התגייס גדליה עם חבריו לפלמ"ח. בינואר 1948 צורף לפלוגה דתית, עבר אימונים צבאיים בשדה אליהו והוצב בגדוד "העמק" בחטיבת "יפתח" - חטיבה מספר 11 ב"הגנה". השתתף כמקלען בקרבות הראשונים בעמק ובגליל.

ערב ההפוגה הראשונה במלחמה, בתחילת יוני 1948, הורדה חטיבת "יפתח" לסייע במערכה על הדרך לירושלים, וגדליה השתתף בקרב על משלטי לטרון. בליל 17/18 ביולי 1948, שעות מספר לפני שנכנסה לתוקף ההפוגה השנייה,

תפס גדוד "העמק" את משלט שילתא בחלקו המזרחי של רכס קוריקור (אל בוריג'), כדי לאיים על אגפו של מערך הלגיון הירדני בלטרון.

בבוקרו של יום י"א בתמוז תש"ח (18.7.1948) התברר כי כוח לגיון מחזיק בחלקו המערבי, השולט, של הרכס. האויב הסתייע בשריוניות ותקף את הכוח שישב במשלט משני כיוונים. הכוח הישראלי נאלץ לסגת, ובנסיגה הקשה בשטח פתוח הנתון לאש צולבת נפלו למעלה מארבעים לוחמים.

גדליה, שנשלח להודיע למחלקתו שעליה לסגת, נהרג מפגיעת כדור בראשו.

גדליה היה בן שמונה-עשרה בנפלו. גופות הנופלים נותרו בשטח ירדן, ושרידיהם נאספו על ידי הרבנות הצבאית כעבור יותר משנה והובאו לקבר אחים בבית העלמין הצבאי בהר הרצל בירושלים ביום י"א באדר תש"י (28.2.1950).

רב טוראי אברהם סוקניק

נפל ביום ד' בסיון תש"ח (11.06.1948)
בן 21 בנופלו
מקום מנוחתו בית העלמין הצבאי רביבים

בן פיגה ומשה, נולד בשנת 1927 בווארשה, בירת פולין, להורים עמלים. כמוהם היה אף הוא צנוע וענוותן מטבעו. במלחמת-העולם השנייה חי בגיטו וארשה והצליח להסתתר בכל מיני מחבואים ובונקרים עד ל"אקציה" (פעולה) הגדולה בשנת 1942. אברהם נתפס בידי הנאצים וגורש למחנות-ההשמדה מיידאנק, אושוויץ ובוכנוואלד. מול עיניו עברו כל מראות העינויים וההשמדה ואף הוא עצמו כבר היה "מוזלמן" - שלד-אדם מועמד לשריפה, בלשון המחנות - אלא שעם הכיבוש האמריקני ניצל.

אברהם עלה לארץ ב 16.7.1945 ועם בואו ארצה יצא להכשרה בבית השיטה ומשהתגייס לפלמ"ח ושירת בחטיבת הנגב. השתתף בפעולות רבות. שהה בצאלים, היה חבלן בחלוצה והשתתף בכיבוש כפרים מספר בנגב. נפל בכיבוש משטרת ביר-עסלוג' ביום ד' בסיוון תש"ח (11.6.1948). הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי ברביבים .